

فهرست نسخه‌های خطی مجموعه سیدالعراقین (اصفهان)

سید محمدعلی روضاتی

به کوشش: سید محمدحسین حکیم

آیت‌الله سید عبدالحسین مدرس خاتون‌آبادی معروف به سیدالعراقین (۱۲۹۶-۱۳۵۰ق) از یک سواز سال ۱۳۲۷ق امر تولیت و تدریس مدرسه چهارباغ اصفهان را بر عهده داشت و از سوی دیگر بعد از فوت آقا نورالله نجفی (۱۳۴۶ق) به عنوان رئیس العلماء و رئیس حوزه علمیه اصفهان محسوب می‌شد. او همچنین متصدی تولیت مدرسه صدر پاقلعه و اوقاف صدر بود.^۱

این موقعیت ممتاز سبب شد که به عنوان تولیت شرعی و عالم بزرگ شهر، مجموعه نسخه‌های خطی موقوفات مختلف شهر اصفهان همه در اختیار او قرار بگیرد. مجموعه‌هایی مانند کتابهای موقوفه شاه عباس صفوی، موقوفات شاه سلطان حسین صفوی، مدرسه چهارباغ (سلطانی)، مدرسه مریم بیگم، مدرسه سلیمانیه، مدرسه توشمال‌باشی، کتابهای تهیه‌شده از درآمد حمام وقفی شاه سلیمان صفوی، موقوفات امیرالدین محمد زاهدی طبیب، حاجی الفت کلیددار خزانه عامره، میر محمد معصوم خاتون‌آبادی، موقوفات مرحوم صدر اصفهانی از محل درآمد املاک جرقویه اصفهان، بدرالنساء و شرفجهان و فاطمه سلطان دختران شاهقلی خان اعتمادالسلطنه، بهرام بیگ و.... مجموعه‌هایی که یا اصل موقوفه آنها از بین رفته بود، یا فرزندان صالحی از نسل متولیان آنها باقی نمانده بود و یا در مدارس نگهداری می‌شد که امکانات مناسبی برای نگهداری از کتابها نداشت و کتابها در آنها در معرض آسیبهای مختلفی بود.

سیدالعراقین برای محافظت این کتابها همه را از مکانهای مختلف جمع کرد و به صورت یک مجموعه گرد آورد و آنها را به منزل خود منتقل کرد.^۲ او بخشی از کتابهای خانوادگی و ملکی خود و پدرانش را نیز

۱. برای شرح حال او رک: دانشنامه تخت فولاد اصفهان، زیر نظر: اصغر منتظرالقائم، اصفهان، سازمان فرهنگی - تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۹۱ش، ج ۲، ص ۵۰۲-۵۰۶.

۲. این منزل قدیمی هنوز در اصفهان باقی مانده، هر چند بنای آن آسیبهایی هم دیده است.

ضمیمه این مجموعه کرد. به این ترتیب کتابخانه معتبری شکل گرفت که از لحاظ کمیت و کیفیت در اصفهان بی‌مانند بود.

بعد از سیدالعراقین این مجموعه حدود هشتاد سال، تا سال ۱۳۹۱ ش، در خاندان او محفوظ بود؛ تا آن که در دی ماه این سال همه آنها برای حراست و نگهداری بهتر به کتابخانه ملی ایران منتقل شد. مجموعه سیدالعراقین یکی از مهمترین مجموعه‌های خاندانی در ایران است که در سالهای اخیر به یک کتابخانه عمومی منتقل شده است.

ظاهراً در طول این سالها به جز مرحوم علامه سید محمدعلی روضاتی هیچ یک از محققان نتوانسته‌اند نسخه‌های این کتابخانه را به صورت کامل بررسی کنند. ایشان در سالهای ۱۳۵۳-۱۳۵۴ ش نسخه‌های این مجموعه را به دقت بررسی کرد و فهرستی برای آنها تهیه نمود.

روش کار مرحوم روضاتی به این صورت بود که مشخصات نسخه‌ها را در فیشهایی یکسان و یک‌اندازه می‌نوشت. او با استفاده از کاربن از یادداشتهای خود دو نسخه تهیه می‌کرد: یک نسخه را برای خود نگه می‌داشت و نسخه دیگر را لای نسخه‌ها قرار می‌داد که راهنمای استفاده‌کنندگان از کتابها باشد. این فیشها معمولاً در بالا تاریخ تحریر و در انتهای امضای ایشان را دارد.

عمده یادداشتهای مرحوم روضاتی در فاصله تیر ۱۳۵۳ تا تیر ماه سال بعد فراهم شده است.^۱ معدودی از برگه‌ها هم در سال ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳ نوشته شده، ولی این بخش اخیر عمده شامل نسخه‌های کم‌اهمیت‌تر است و کوتاه‌تر هم نوشته شده است. تنها در یک فیش هم تاریخ فروردین ۱۳۵۵ ثبت شده است.

مرحوم روضاتی از این فیشها در کتاب فهرست کتب خطی اصفهان بهره‌گرفت و بدون اشاره به مالک کتابها و محل نگهداریشان، اطلاعات بخشی از آنها را منتشر کرد.

ایشان کتاب فهرست کتب خطی اصفهان را بر این مبنا بنیاد گذارد که مجموعه دستنویسهایی را که در کتابخانه‌ها و مجموعه‌های مختلف عمومی و خصوصی شهر اصفهان در طول بیش از ۶۵ سال دیده بود، بدون تفکیک و اشاره به مالک آنها معرفی کند.

تعداد این نسخه‌ها بالغ بر دو هزار نسخه عربی و فارسی می‌شد که بخشی از آنها نسخه‌های موروثی و خانوادگی متعلق به خود ایشان بود و قسمت دیگر به کتابخانه‌های عمومی و مجموعه‌های خصوصی شهر اصفهان تعلق داشت. حتی کتابهایی که زمانی در اصفهان نگهداری می‌شدند هم مشمول تعریف ایشان می‌شد. زیرا مشخصات بعضی از کتابهای ملکی خود را که به کتابخانه‌های دیگر مانند کتابخانه آیت‌الله مرعشی و کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتقل شده بود، هم در کتاب ذکر کرده است. مانند نسخه‌ای از تلخیص المحصل خواجه نصیرالدین طوسی که چند برگ آن به خط علامه حلی نوشته شده و بعداً در تملک میرداماد

۱. او چند بار در فهرست کتب خطی اصفهان به تاریخ رؤیت نسخه‌ها اشاره کرده است. از جمله یک جا می‌نویسد: «این نسخه و نسخه شماره پیشین را در سال ۱۳۵۳ دیده و به همین اندازه درباره آنها نوشته‌ایم» (ج ۱، ص ۴۰۷). و بار دیگر در ج ۲، ص ۱۲۲ تاریخ رؤیت نسخه‌ای را همان سال نوشته است.

قرار گرفته بود (فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۱، ص ۱۶۲-۱۶۳) که اکنون در کتابخانه مرعشی به شماره ۶۵۲۴ نگهداری می‌شود (فهرست مرعشی، ج ۱۷، ص ۱۰۴). و نیز نسخه‌ای از قواعد الاحکام متعلق به قرن دهم هجری که اکنون به شماره ۹۱۲۴ در همان کتابخانه محفوظ است (فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۲، ص ۳۲۵-۳۲۶؛ فهرست مرعشی، ج ۲۳، ص ۲۶۲-۲۶۳). و نسخه زبدة البیان فی رسوم مصاحف عثمان که در کتابخانه مجلس، ش ۹۱۰۷ است (فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۱، ص ۴۳۵-۴۳۶؛ فهرست مجلس، ج ۲۹، ص ۷۶۷-۷۶۸).

قسمت عمده‌ای از کتاب فهرست کتب خطی اصفهان را مجموعه یادداشتهای مرحوم روضاتی درباره نسخه‌های مجموعه سیدالعراقین تشکیل می‌دهد؛ با این همه به دلایلی لازم است که متن این یادداشتها بر اساس دستخط خود مرحوم روضاتی منتشر شود که این مقاله متعهد انجام این کار است.

نخست آن که دو جلد منتشر شده از فهرست کتب خطی اصفهان تنها شامل مشخصات کتابهایی است که نامشان با حروف «الف» تا «ل» آغاز می‌شود و جلد یا مجلدات مربوط به بقیه حروف الفبا و نیز مجموعه‌ها بعد از گذشت ۹ سال از انتشار جلد دوم و ۷ سال بعد از درگذشت مؤلف هنوز منتشر نشده است.

دیگر آن که مشخص نیست به چه دلیل مرحوم روضاتی در فهرست کتب خطی اصفهان بیشتر اطلاعات مربوط به تملک و وقف نسخه‌ها را حذف کرده است؛ اما این اطلاعات در فیشهای دستنویس به صورت کامل موجود است. مرحوم روضاتی مخصوصاً هر نوع اشاره به مدرسه چهارباغ (جدید سلطانی) را قلم گرفته و حذف کرده است. تأکید ایشان بر این نکته تا اندازه‌ای بود که به عنوان مثال حتی نام «آقای سیدالعراقین» را در معرفی عهدنامه مالک اشتر به «آقا» تغییر داده است (فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۲، ص ۲۲۸). به جز این بعضی از توضیحات مهم و روشنگر نیز در انتشار کتاب حذف شده‌اند. مانند این توضیح آن مرحوم درباره کتاب اجازات عوالم العلوم والمعارف: «توضیحاً ظاهراً تمام اجازات موجود در عوالم منقول از اجازات بحار است». چه تا همین سالیان قبل و پیش از آن که این نسخه در مخزن کتابخانه ملی دستیاب محققان شود گمان می‌رفت که این مجلد عوالم شامل اجازات خاص و مهمی از علمای دوره خود مؤلف باشد و منبعی پرفایده برای شناخت علمای دوره صفویه و پیش از آن؛ اما با بررسی همین نسخه (کتابخانه ملی، شماره ۳۵۳۸۵) مشخص شد کتاب مطلب جدیدی ندارد.

مطمئناً ایشان بنا بر مصلحتی این شواهد و اطلاعات را از کتاب خود زدوده است. ولی اکنون که همه این نسخه‌ها به صورت کامل به کتابخانه ملی ایران منتقل شده است، آن محذور از بین رفته است. و بلکه بالعکس معرفی مفصلتر و بهتر نسخه‌ها شرایط بهره‌برداری مناسبتر از آنها را فراهم می‌کند.

البته ذکر این نکته نیز ضروری است که مرحوم روضاتی از بعضی از نسخه‌های این کتابها یادداشتهای بیشتری نسبت به آن چه در فیشهای خود نوشته بود، تهیه کرده بود که در بعضی از کتابهای ایشان می‌توان به آنها دست یافت. مثلاً او به صورت مفصل‌تر نسخه تحریر المجسطی این کتابخانه را در کتاب تکملة الذریعة الی تصانیف الشیعة، ج ۱، ص ۱۷۵-۱۷۶ معرفی کرده است. ایشان در آن جا تصریح کرده که این نسخه را در جمادی الآخر ۱۳۹۴ ق در کتابخانه سید خاتون آبادی دیده است. هر چند کتابخانه با نام مرحوم سیدالعراقین شهرت

یافته؛ ولی تعبیر ایشان از کتابخانه با نام خاتون آبادی هم جالب و بیانگر اشاره مرحوم روضاتی به سابقه تاریخی این کتابخانه است.

سوم آن که سابقه حدود یک سوم از نسخه‌های معرفی شده در کتاب فهرست کتب خطی اصفهان (از حدود ۲۰۰۰ نسخه) معین می‌شود تا کار مراجعه و یافتن نسخه‌ها برای محققین آسان شود. همچنین بخشی از این یادداشتها که معمولاً مختصرتر بود، در انتشار حذف شده است که در این فهرست عیناً درج شده‌اند.

آن چه در این جا منتشر می‌شود عین فیشهای مرحوم روضاتی است که لای نسخه‌های خطی مجموعه سیدالعراقین گذاشته شده بود و تفاوت‌هایی هم با متن منتشر شده دارد.

مهمترین تفاوت به بخش کتابشناسی باز می‌گردد. زیرا مرحوم روضاتی در طول سالیان متمادی تا انتشار فهرست کتب خطی اصفهان، با مراجعه به منابع مختلف کتابشناسی بعضی از کتابها را تکمیل و این بخش را پربارتر کرد، اما فیشهای دستنویس، اطلاعات ایشان در زمان رؤیت نسخه‌ها را نشان می‌دهد.

مختصر تکرارهای کلام مرحوم روضاتی هم به خاطر فیش‌نویسی جداگانه هر کتاب است که ایشان مجبور بود نام مؤلف و گاه بعضی از مشخصات هر کتاب را تکرار کند. این گونه اطلاعات اکنون با کنار هم قرار گرفتن فیشها ممکن است بعضاً زاید و تکراری به نظر برسد؛ ولی ما برای حفظ امانت در هیچ یک از این موارد دخل و تصرفی نکردیم.

بعضی از تفاوت‌هایی نیز که بر قلم مرحوم روضاتی جاری شده به دلیل عدم ویرایش یادداشتها از سوی ایشان است که البته به همان دلیل پیشگفته همه آنها را به صورتی که در اصل بود منعکس کردیم. مواردی مانند ضبط قوشچی و قوشچی به هر دو صورت یا ذکر تاریخ وفات ابن سینا به دو صورت ۴۲۷ و ۴۲۸ ق، یا ثبت تاریخ وفات شهید ثانی به صورت ۹۶۶ ق در حالی که می‌دانیم ۹۶۵ ق صحیح است و بعداً خود مرحوم روضاتی با تحقیقی گسترده به همین تاریخ رسید و شواهد متعددی بر صحت آن عرضه کرد.^۱ و چنین است حکایت مؤلف کتابهایی مانند ترجمه اقبال و ترجمه ریاض السالکین که مرحوم روضاتی در این یادداشتها آنها را ناشناخته معرفی کرده، اما بعداً با تتبع و جستجو مؤلف آنها را شناسایی کرد. البته در مورد همین نسخه‌ها هم اشارات مربوط به تملک و تعلق آنها به مدرسه چهارباغ اصفهان حذف شده است.

به قرائنی بعضی از فیشهای ایشان جزء مجموعه موجود در کتابخانه ملی نیست. مثلاً در فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۱، ص ۱۴۲-۱۴۶ چهار نسخه از تفسیر الائمة لهدایة الامة معرفی شده که هر چهار نسخه جزء مجموعه سیدالعراقین اکنون به کتابخانه ملی منتقل شده‌اند، اما در یادداشتهای ایشان فقط معرفی دو نسخه موجود بود.

۱. در تعلیقات مکارم الآثار، اصفهان، انتشارات نقش مانا، ۱۳۸۱، ج ۸، ص ۳۰۳۱-۳۰۳۵ و بازچاپ آن با عنوان «تاریخ شهادت شهید ثانی»، در در پرتو روضات: پنجاه مقاله در تراجم، کتابشناسی، نسخه‌شناسی و تاریخ، سید محمدعلی روضاتی، قم، مؤسسه کتابشناسی شیعه، ۱۳۹۱، ص ۴۲۶-۴۳۰.

متأسفانه بعد از انتقال این نسخه‌ها به کتابخانه ملی در اقدامی خلاف اصول علمی و اخلاقی این فیشها به دست خیانتکاری بدون توجه به موازین از نسخه‌ها جدا شد و حتی مدت زمانی نامشخصی از کتابخانه خارج شد تا آن‌که با پیگیری‌های فراوان به محل اصلی خود بازگشت. این اقدام سبب شد که در این فرصت نتوانیم شماره مخزن نسخه‌های معرفی شده در این فهرست را مشخص کنیم و این کار دشوار منوط به رؤیت کامل مجموعه و فهرست‌نگاری مجدد آنهاست که امید است آن کار نیز به سرانجام برسد.

سید محمدحسین حکیم

خرداد ۱۳۹۸

۲۲۳

یادداشت

تاریخ: ۱۲۵۰ (تلف)

طب (معجزه القون) عربی

تألف: علاء الدین علی ابن ابی الحکم قرشی معروف به ابن نصیر

متوفی: ۵۷۷

کتاب: تلخیص مثنی است از کتاب (القون) شیخ الراسی

طبرستان

نسخه: ظاهر کامل است و نام کتاب و تاریخ کتاب ندارد

تقریباً در اوایل قرن ۱۳ نوشته شده، خط نستعلیق عثمانی

بلا جبرود، اثر تصحیح و مقابله و تفسیر ندارد، سه کلمه از خط

توضیح: خط نسخه مستطیل خوش
وصف: کتبی، تعلیق شده، دست
نیم کتاب و تاریخ کتاب معلوم نیست. احتمالاً در زمان
تألیف که در قرن ۱۱۰۰ تا ۱۱۲۰ است. نام کتاب در این خط

سیده (روضه الزهراء) فارسی

تألیف: نام مؤلف نامشروع، از علما و محدثان شیعی است. ۱۱۰۰ عبارت (رحمات الله علیه)
تألیف: نام مؤلف نامشروع، از علما و محدثان شیعی است. ۱۱۰۰ عبارت (رحمات الله علیه)
تألیف: نام مؤلف نامشروع، از علما و محدثان شیعی است. ۱۱۰۰ عبارت (رحمات الله علیه)

کتاب: کتاب تلخیص مثنی است از کتاب (القون) شیخ الراسی

متوفی: ۵۷۷

کتاب: تلخیص مثنی است از کتاب (القون) شیخ الراسی

طبرستان

نسخه: ظاهر کامل است و نام کتاب و تاریخ کتاب ندارد

تقریباً در اوایل قرن ۱۳ نوشته شده، خط نستعلیق عثمانی

بلا جبرود، اثر تصحیح و مقابله و تفسیر ندارد، سه کلمه از خط

۱۱۲۰ و در این خط ۱۱۵۰ کلمه در دست

نسخه‌های تک‌کتابی

۱. آداب سفر (آداب شرعی - فارسی)

مؤلف: محمدکاظم بن محمدفاضل الخادم

کتاب: چنان که در مقدمه آمده است: «این رساله مختصره در بیان آداب سفر و متعلقات آن و فضیلت زیارت آن حضرت [مقصود حضرت امام رضا علیه السلام است] صلوات الله علیه و طریقه آن به نحوی که در اخبار و آثار ائمه اطهار مذکور و در کتب معتبره اصحاب مزبور و مسطور است».

مؤلف این کتاب نام مخصوصی انتخاب نکرده است و مرتب است بر مقدمه و دوازده فصل و خاتمه. چنانکه مؤلف در مقدمه گوید شاه سلطان حسین سفری به مشهد مقدس رضوی مشرف شده و مؤلف مذکور این کتاب را در آداب سفر و زیارت مشهد مقدس به نام او تألیف و به او تقدیم کرده است و ظاهراً مؤلف از خدام دربار حضرت رضوی بوده.

آغاز: «بسم. الحمد لله الذی هدانا لطفه العمیم و منه القدیم».

انجام: «و در حرز و امان خدای تعالی باشد تا شب و الحمد لله اولاً و آخراً...».

تاریخ تألیف و استنساخ و نام کاتب ندارد.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه شعبان ۱۱۲۵ق در آغاز نسخه هست و عبارت ابواب جمعی چنین است: «رساله آداب سفر، فارسی، تألیف محمدکاظم بن محمدفاضل خدام، قطع وسط، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد تیماج

بیاضی مشکی ساده که به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد».

ضمیمه:

رساله نماز جعفر طیار (آداب شرعی - فارسی)

مؤلف: محمدتقی بن میر عبدالله کشمیری

کتاب: در بیان کیفیت و آداب نماز حضرت جعفر طیار علیه السلام است که به اشاره شاه سلطان حسین صفوی تألیف شده است. در پایان چنین آمده است: «تمت الرسالة فی ۱۱۲۳».

این هر دو کتاب به خط نسخ خوب و ادعیه و زیارات با اعراب و حرکات است و ظاهراً به خط یک کاتب نیست.

وقفی شاه سلطان حسین.

(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۲. الاثنا عشریة فی المواعظ العددیة

(مواعظ - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد بن محمد بن حسن مشهور

به ابن قاسم حسینی عاملی

نسخه: به خط نسخ خوب محمدهادی بن مرحوم

محمدعلی حسینی قاری اصفهانی. تاریخ ختم

استنساخ: چهارشنبه ۲۵ صفر ۱۲۹۰ق.

تاریخ ختم تألیف در این نسخه: روز شنبه نهم ماه

رجب ۱۰۶۸ق در مشهد مقدس رضوی. اثر مقابله و

تصحیح به نظر نرسید.

(۱۳۵۳/۷/۲)

مرحمت پناه صدر است». و ایضاً این که دو ثلث آخر کتاب: «به خط عالیجناب ملا رضا می‌باشد» و ایضاً تفصیل تعداد اوراق و ابیات نسخه به حساب سیاقی.

۶. احیاء علوم الدین (اخلاق - عربی)

مؤلف: ابو حامد محمد بن محمد بن محمد غزالی
طوسی (متوفی ۵۰۵ ق)
نسخه: مجلد اول کتاب و مشتمل است بر ده کتاب ربع عبادات.

نام کاتب که از خوشنویسان زمان بوده، معلوم نشد و ظاهراً از روی نسخه‌ای قدیمی استنساخ کرده و چون مقابله و تصحیح نشده است، در آن اغلاط فراوان راه یافته.

تاریخ ختم استنساخ: چهارم ذی‌الحجه ۱۲۸۷ ق.
(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۷. کتاب الاربعین حدیثاً (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ بهاء‌الدین محمد بن الحسین العاملی
معروف به شیخ بهائی^{۲۶} (متوفی ۱۰۳۰ ق)
نسخه: اندکی از آغاز ناقص است. تاریخ ختم تألیف در این نسخه: روز دوشنبه ۲۳ صفر ۹۹۵ ق. تاریخ ختم استنساخ: روز جمعه ۲۲ شوال ۱۰۴۸ ق. نام کاتب ندارد. امتیازی جز حواشی مؤلف ندارد. در صفحه آخر اثر وقف دارد. روی دو سه برگ آخر نسخه مطالب متفرقی نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۷/۲۵)

۸. کتاب الاربعین حدیثاً (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ بهاء‌الدین عاملی^{۲۷}
نسخه: کامل است. تاریخ ختم تألیف: بسان نسخه دیگر. تاریخ ختم استنساخ: دوم ماه رمضان ۱۰۹۲ ق و

۳. کتاب اثولوجیا (ارسطاطالیس) (فلسفه - عربی)

تفسیر فروریوس الصوری.
نقله الی العربیة: عبدالمسیح بن ناعمة الحمصی
ترجمه لأجل المعتصم بالله: ابویوسف بن یعقوب بن اسحق الکندی
تاریخ ختم استنساخ: نصف شوال ۱۱۰۰ ق.
وقف مدرسه چهارباغ.

۴. احقاق الحق وازهاق الباطل (کلام - عربی)

مؤلف: قاضی نورالله مرعشی شوشتری شهید
نسخه: جلد اول کتاب است که به این عبارت خاتمه یافته: «کما قلت فی جملة قصيدة فی مدح مولای الرضا علیه السلام
سؤال از تو چه حاجت که جود ذات تو را
بود تقدّم بالذات بر وجود سؤال»
کاتب: محمد شریف الجریبی (?) القهپایه. تاریخ ختم کتابت: ۲۱ محرم ۱۱۳۱ ق در اصفهان. تا اواخر نسخه اثر مقابله دارد و حواشی مؤلف «منه» در حاشیه صفحات به خط کاتب نوشته شده.
وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی صفحه اول است که تولیت نسخه را با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ قرار داده است.

۵. کتاب الإحکام فی اصول الأحکام

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: سیف‌الدین ابوالحسن علی بن محمد آمدی
اصولی شافعی
کتاب: در مباحث مربوط به اصول فقه است بر رأی اهل سنت و در غایت بسط و تفصیل.
نسخه: به خط رضا ابن محمد جعفر. تاریخ ختم استنساخ: ۱۲ جمادی‌الاولی ۱۲۴۵ ق.
روی صفحه اول نوشته‌اند: «از جمله کتب وقفی

در پایان نام کاتب ذکر نشده. در آغاز فهرست تفصیلی کتاب به خط کاتب نسخه نوشته شده و در پایان نام کاتب عزیرالله ممسنی قید گردیده که ظاهراً تمام نسخه به خط همین شخص است و حواشی «منه» و غیره نیز به خط هموست. تملک محمدقاسم بن زین الدین بهبهانی روی برگ اول است و لغز شیخ حسین بن عبدالصمد والد شیخ بهائی و جواب شیخ بهائی به این لغز نیز روی برگ اول فهرست نوشته شده است. از اول تا اواخر نسخه دارای آثار مقابله و تصحیح می باشد.

(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۹. کتاب الاربعین فی امامة الائمة الطاهرين

(کلام و مناقب - عربی)

مؤلف: مولانا محمدطاهر بن محمدحسین شیرازی نجفی شیخ الاسلام قم
نسخه: کامل است و در برخی مواضع علامت تصحیح و مقابله دارد. نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست، به شهادت خط و کاغذ نزدیک زمان مؤلف نوشته شده است. روی ورق اول نسخه وقفنامه امیرالدین محمد الزاهدی الطیب نوشته شده است که متولی آن متولی موقوفات مدرسه جدید سلطانی چهارباغ می باشد.

۱۰. ارشاد الاذهان الی احکام الایمان

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی قدس سره جمال الدین حسن بن یوسف بن المطهر
کتاب: یک دوره فقه است، مشتمل بر نکته های بدیعه در مسائل شرعی، که به خواهش فرزند مؤلف فخرالمحققین فخرالدین محمد تألیف شده و به طبع رسیده است. تألیف این کتاب چنانکه از آخر آن مستفاد می شود پس از تألیف نهایی و تحریر و تذکره و قواعد و غیرها از تألیفات مؤلف نگاشته شده است.

نسخه: تمام است و نام و نشان کاتب را که در آخر نسخه نوشته بوده، شخصی خط زده و مخدوش کرده است و به هیچ وجه خوانده نمی شود. تاریخ ختم استنساخ: اواسط شوال ۱۰۱۱ ق.

روی برگ بعد از خاتمه چند تاریخ ولادت نوشته شده که ظاهراً تاریخ تولد اولی به خط کاتب نسخه است و مجلاً در این جا نقل می کنیم: «تولد فرزند ارجمند محمدجعفر روز سه شنبه ۱۶ ربیع ۲۵ قدیمه ۱۹ ترکیه در ماه رمضان ۱۰۴۹»، «تولد فرزند دلیند ملا فیض الله شب جمعه ۲۹ ذیحجه ۱۰۵۵. در سن شش سالگی در بیلاق سمّام به آخرت انتقال کرد»، «تولد فرزندی حسن مکتی به ابوالمحسن روز پنجشنبه ۲۱ محرم ۱۰۹۱. در ۲۲ ج ۲ همین سال فوت شد»، «تاریخ تولد فرزندی محمدکاظم در پشت کتاب جعفریه نوشته شد»، «تاریخ تولد فرزندی ابوالصلاح در ظهر مجموعه دعا قلمی شد»، «تفاوت سن ابوالصلاح با ابوالمحسن یک سال و چهار ماه می شود که ابوالصلاح از او بزرگتر است»، «تاریخ جلوس شاه صفی سنه ۱۰۳۸».

شش برگ بدرقه آخر نسخه است که مطالبی از کتاب زواید و فوائد و موارد حیل المتین و مطالب دیگری روی آنها نوشته شده است و هکذا روی ده برگ عطف اول نسخه، مطالب متفرقه شرعی بسیار و ابیات شعریه ای نوشته شده.

روی صفحه اول اصل کتاب نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه شاه برداشته شد».

(۱۳۵۳/۸/۱)

۱۱. ارشاد الاذهان الی احکام الایمان

(فقه - عربی)

مؤلف: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر علامه حلی^{۲۰}
نسخه: تمام است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، به قرائن در قرن ۱۱ هجری نوشته شده است. وقفنامه امیرالدین

استنساخ: ۱۰۹۱ ق. اثر تصحیح و مقابله و حاشیه‌ای ندارد. وقفنامه «بدرالنساء خانم بنت نواب مستطاب... شاه قلی خان اعتمادالدوله سابق غفر له... و تولیت... مجتهد الزمانی میر سید محمدا مدرس مدرسه مبارکه جدید سلطانی و بعد از آن بر اکبر اولاد ذکور جنت منزلت علامه العلمانی میر محمدباقر والد علامی مشارالیه» به تاریخ ربیع الثانی ۱۲۹۱ ق روی برگ اول است. (۱۳۵۳/۹/۱۱)

۱۵. الاستبصار فیما اختلف من الاخبار (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی قدس سره
نسخه: نیمه دوم کتاب است، از آغاز کتاب الشهادات تا پایان مشیخه که انجام کتاب است. کاتب: محمد سعید الحسینی که پیداست از فضلاء زمان و دارای خط و ربطی بس ممتاز بوده. تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه ۲۶ ذی القعدة ۱۱۱۲ ق.

امتیازات نسخه:
۱. فهرست دقیق این مجلد را کاتب در ۶ صفحه به تاریخ پنجشنبه سوم ذی الحجه ۱۱۱۲ ق نگاشته و در آغاز نسخه نهاده.
۲. بالای تمام اوراق ارقام هندسی گذارده و تعداد اوراق ۱۷۸ ورق می‌باشد که در فهرست به آنها نیز اشاره کرده است.
۳. بالای هر کتراسی را کاتب تاریخ استنساخ گذارده و تاریخ شروع به استنساخ جزوه اول روز پنجشنبه ۱۷ ذی الحجه ۱۱۰۹ ق، لکن تاریخ استنساخ جزوه دوم سه‌شنبه ۲۷ محرم ۱۱۱۱ ق می‌باشد.
۴. رؤس تمام مطالب کتاب و اول اسانید آن به شگرف نوشته شده.

۵. نسخه به دقت مقابله و تصحیح شده و بسیاری از کلمات دارای حرکات و اعراب می‌باشد.

محمد زاهدی طبیب در آغاز نسخه است. حواشی متفرقی در برخی صفحات نوشته شده و چندان امتیازی ندارد. تعداد اوراق در حاشیه‌ها ۲۱۶ ورق قید شده است. (۱۳۵۳/۷/۲)

۱۲. ارشاد الازدهان الی احکام الایمان (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی قدس سره
نسخه: کامل است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، ظاهراً در قرن ۹-۱۰ ه نوشته شده و سراسر آن دارای حواشی متفرقه مفیدی است. وقفنامه بهرام بیگی به تاریخ ماه رمضان ۱۲۹۵ ق به خط و مهر مرحوم آقا سید جعفر ابن حجة الاسلام شفتی روی برگ اول نوشته شده است. (۱۳۵۳/۱۱/۷)

۱۳. الاستبصار فیما اختلف من الاخبار (اخبار - عربی)

مؤلف: حضرت شیخ الطائفة طوسی قدس سره
نسخه: کامل است. کاتب: عبداللطیف بن عبدالباقی رودسری. تاریخ ختم استنساخ: ۱۸ ذی الحجه ۱۰۷۶ ق. تا اواسط کتاب اثر تصحیح و مقابله و مقداری حواشی متفرقه دارد.

روی ورق اول نوشته‌اند: «وقف اولاد ذکور و اولاد اولاد ذکور مرحوم ملا شیخ علی رودسری». ایضاً: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد». (۱۳۵۳/۹/۱۲)

۱۴. الاستبصار فیما اختلف من الاخبار (اخبار - عربی)

مؤلف: حضرت شیخ طوسی قدس سره
نسخه: کامل است. کاتب: ابراهیم تفرشی. تاریخ ختم

۶. در مواضع حاجت کاتب حاشیه‌هایی از کتب مختلف نقل کرده و برخی از حواشی مختوم به رمز «س م د» است که ظاهراً از خود کاتب می‌باشد.

روی برگ اول نسخه شخصی نوشته است «به تاریخ عصر روز شنبه ۲۵ صفر ۱۱۷۲ کتاب مزبور به تصرف آمد». لکن روی برگ اول اصل کتاب نوشته‌اند: «از کتب وقفی مدرسه رفیعہ جدید سلطانی واقعہ در چهارباغ». فیما بین فهرست و اصل کتاب اثر بریدگی سه ورق ظاهر است. شاید اوراق مربوط به وقفنامه مرحوم شاه سلطان حسین یا وقفنامه دیگری بوده که ضایع کرده‌اند.

تواریخ استنساخ جزوات که در بالای صفحات اول هر جزوه به خط کاتب نوشته شده است از این قرار است (بر حسب جزوه‌شماری خود کاتب):

تاریخها عیناً به همین نحو است و شاید اشتباهی در بعضی از آنها برای کاتب دست داده باشد.

– پنجشنبه ۱۷ حجه ۱۱۰۹ ق (جزوه اول)

– سه‌شنبه ۲۷ محرم ۱۱۱۱ ق (جزوه سوم)

– یکشنبه ۱۰ صفر ۱۱۱۱ ق (۴)

– سه‌شنبه ۴ رجب ۱۱۱۱ ق (۵)

– چهارشنبه ۱۲ ذی‌القعدة ۱۱۱۱ ق (۶)

– پنجشنبه ۵ ذی‌الحجه ۱۱۱۰ ق (۷)

– یکشنبه ۱۹ صفر ۱۱۱۱ ق (۸)

– شنبه ۱۸ ذی‌القعدة ۱۱۱۱ ق (۹)

– پنجشنبه غره ذی‌الحجه ۱۱۱۱ ق (۱۰)

– سه‌شنبه ۶ ذی‌الحجه ۱۱۱۱ ق (۱۱)

– سه‌شنبه ۲۰ ذی‌الحجه ۱۱۱۱ ق (۱۲)

– سه‌شنبه ۲۷ ذی‌الحجه ۱۱۱۱ ق (۱۳)

– شنبه ۱۵ محرم ۱۱۱۲ ق (۱۴)

– سه‌شنبه غره ربیع‌الاول ۱۱۱۲ ق (۱۵) در این جزوه شماره جزوه را کاتب ننوشت.

– یکشنبه ۲۷ ربیع‌الاول ۱۱۱۲ ق (نیمه جزوه)

– چهارشنبه ۸ ربیع‌الثانی ۱۱۱۲ ق (۱۶)

– پنجشنبه ۲۹ جمادی‌الاول ۱۱۱۲ ق (۱۷)

– شنبه ۷ ماه رجب ۱۱۱۲ ق (۱۸)

– پنجشنبه ۲۶ رجب ۱۱۱۲ ق (۱۹)

– یکشنبه ۱۳ ماه شعبان ۱۱۱۲ ق (۲۰)

– سه‌شنبه ۱۸ شوال ۱۱۱۲ ق (۲۱)

– چهارشنبه ۱۰ ذی‌القعدة ۱۱۱۲ ق (۲۲)

– سه‌شنبه ۲۴ ذی‌القعدة ۱۱۱۲ ق (۲۳)

(۱۳۵۳/۷/۲۱)

۱۶. استقصاء الاعتبار فی شرح الاستبصار

(اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ ابوجعفر محمد بن ابومنصور حسن بن شیخ زین‌الدین شهید ثانی شامی عاملی (متوفی در مکه ۱۰۳۰ ق)

کتاب: شرح الاستبصار فیما اختلف من الاخبار شیخ طوسی^{۱۶} است به «قوله^{۱۷}».

نسخه: مشتمل بر جزء اول و جزء سوم کتاب است فقط.

تاریخ ختم تألیف جزء اول: در کربلا روز پنجشنبه ۱۷ جمادی‌الاولی ۱۰۲۵ ق (هم در نسخه و هم در ذریعه) و تاریخ ختم جزء سوم که تماماً در صلوة است، اواخر ماه صفر ۱۰۰۷ ق در کربلا (چنانکه در همین نسخه است) و شاید اشتباه باشد یعنی شاید صحیح (۱۰۲۷) باشد والله العالم.

کاتب: نامعلوم و پیدا است که یکی از کاتبان حرفه‌ای زمان خود در اصفهان بوده. تاریخ ختم استنساخ جزء سوم: ۲۶ ذی‌الحجه ۱۲۴۴ ق. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه مطلقاً ندارد. روی برگ اول نوشته‌اند: «عدد اوراق ۳۱۷، ورقی ۱۰۸ بیت، مجموع کتابت کتاب ۳۴ هزار بیت، از موقوفات جرقویه استکتاب شد».

(۱۳۵۳/۱۲/۲۰)

۱۷. اعراب العوامل

(نحو - عربی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: اعراب (یا ترکیب) عوامل شیخ عبدالقاهر بن

نسخه: نام کاتب ندارد، به احتمال به خط شخص مؤلف است. تاریخ ختم نسخه چنین است: «وكان الفراغ من رقمه بعد العصر يوم الربوع لعله ثالث و عشرين في شهر جمادى الاخرى سنة ١٠٧٨ غفر الله لكاتبه ولوالديه ولمالكه ولوالديه ولمن يرى فيه...». بی شبهه کتاب از آثار زیدیه یمن است.

ضمیمه:

۱. کتاب الناسخ والمنسوخ (علوم قرآنی - عربی)
مؤلف: ابن ابی القاسم هبة الله بن نصر مفسر کتاب: در بیان ناسخ و منسوخ آیات قرآنی است و مؤلف پس از ذکر مقدمه‌ای تمام ۱۱۴ سوره مبارکه قرآن مجید را عنوان کرده و اگر سوره‌ای ناسخ و منسوخ داشته باشد، بیان کرده است به اختصار. در سرآغاز کتاب سند آن ذکر شده است.
نسخه در ۲۸ صفحه به خط نویسنده کتاب الاقتصاد است و نام کاتب و تاریخ ختم ندارد.

۲. کتاب اللغات فی القرآن من اوله الى آخره بلغة قریش و هذیل و ... (علوم قرآنی - عربی)
نسخه در ۹ صفحه به خط نویسنده کتاب الاقتصاد و سند کتاب در آغاز نسخه ذکر شده.
تاریخ ختم استنساخ: «عصر يوم الاحد لعله ۲۸ جمادى الاخرى عام ۱۰۷۸... و ذلك برسم السيد الماجد ذی الاخلاق الرضیة و الشمايل المرضیة السيد قاسم بن محمد العادل...».

سپس مطلبی از کتاب خواص القرآن للغزالی و سپس خواص برخی از سوره به خط کاتب نوشته شده است.
روی برگ اول نسخه تفسیر نوشته‌اند: «تفسیر اقتصاد، قطع بزرگ، کاغذ... (خوانده نمیشود) مجدول بسرخی، جلد تیماج ترنجدار که به تاریخ شهر شعبان ۱۱۱۴... پیشکش والی والاچاه یمن در کتابخانه جدید ضبطی ابوابجمع شد». مهر: «و یبعثک ربک مقاماً محموداً». پس از آن ابواب جمعی مدرسه مبارکه به

عبدالرحمن جرجانی (متوفی ۴۷۱ق) است و ظاهراً اعراب شرح بدرالدین محمود بن احمد عینی (متوفی ۸۵۵ق) بر عوامل جرجانی است و با تفحص در کشف الظنون و غیره فعلاً بیش از این چیزی درباره کتاب حاضر نمی توان گفت. از متن عوامل نیز که به حُمره در نسخه حاضره نوشته شده و با متن که به مرکب سیاه نوشته شده، ممزوج است، معلوم می شود که متن شرح عوامل است و عبارت اوائل متن چنین است:

«الحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وآله اجمعين. وبعد فانّ العوامل فی النحو على ما ألفه الشيخ عبدالقاهر بن عبدالرحمن الجرجانی رحمة الله عليه مائة عامل».

آغاز: «بسم. الحمد لله القوى الذى عجزت عن ادراك كنهه عقول العقلاء... وبعد فان قوّرت اعراب العوامل تيسيراً للمستفيدين وكوّرت قواعد اعرابها تقريراً للمبتدئين... قال المصنف رحمه الله الحمد لله». انجام: «فهذه مائة عامل فلا يستغنى الصغير والكبير والوضيع والرفيع عن معرفتها واستعمالها. تمت الكتاب».

کاتب: سید مرتضی بن رفیع الدین محمد حسینی.
تاریخ ختم استنساخ: ۲۹ شوال و سال کتابت نوشته نشده و ظاهراً از آثار قرن ۱۲هـ می باشد. در پایان نسخه گواهی مقابله و تصحیح دارد. در آغاز ۱۳ صفحه عطف دارای مطالب متفرقه است و تاریخ سنه ۱۱۲۸ق (ظاهراً) و در پایان نسخه ۷ صفحه بدرقه دارای مطالب متفرقه، و عموماً مطالب این ۲۰ صفحه فوائد ادبی و لغوی است.

(۱۳۵۳/۱۲/۷)

۱۸. کتاب الاقتصاد فی معرفة معانی کلام رب العباد (تفسیر - عربی)

مؤلف: طاهر بن احمد بن مبارک بن اسعد بن مسعود بن شوال القطیلی.

کتاب: بنا بر آنچه در ظاهر نسخه به خط کاتب آمده: مختصر کشاف و بیان و تقریب است. در تفسیر قرآن مجید در یک مجلد به مقدار نصف کشاف تقریباً.

تاریخ ماه صفر ۱۱۳۳ ق (۱۱۴۴؟) و در سرآغاز نسخه وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین مورخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق نوشته شده و تولیت آن به عهده متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

(۱۳۵۳/۵/۲۰)

۱۹. اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات

(مقتل - عربی)

مؤلف: آخوند ملا آقا بن عابد بن رمضان بن زاهد شیروانی، معروف به فاضل دربندی.
کتاب: در باب احوال شهداء کربلا علیهم السلام است و به طبع رسیده و به اسرار الشهادة نیز نامیده می شود و مشتمل است بر چهل و چهار مجلس.
فراغت مؤلف از تألیف کتاب: جمعه نیمه ذی القعدة ۱۲۷۲ ق.

نسخه: از مجلس یازدهم کتاب است تا آخر، و از روی نسخه ای که در تبریز به طبع رسیده، استنساخ شده است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۲۰. الالتقاطات یا رسالة فی مسئله الوقف

(فقه - عربی)

مؤلف: ظاهرراً مرحوم حاج میرزا حبیب الله بن محمدعلی رشتی نجفی است.

در الذریعة، ج ۲، ص ۲۸۵ گوید: الالتقاط کتابی است در فقه در شرح شرایع محقق حلّی و من از اول طهارت تا آخر عبادات آن را در چندین جلد دیده ام و مقداری هم از معاملات آن تألیف شده و اجاره و غضب آن به طبع رسیده است. و مقداری دیگر نیز تألیف شده به عنوان الالتقاط از جمله کتاب وقف (پایان کلام ذریعه). و در خاتمة الطبع رساله غضب آمده است که آنچه به عنوان النقاط در آن کتاب ذکر شده مطالبی است که مؤلف از محضر استادش مرحوم شیخ انصاری التقاط و استفاده

فرموده، انتهی.

نسخه: نام کتاب و نام مؤلف ندارد.

آغاز: «فی مسئله الوقف... التقاط. قال المحقق بعد ذکر الصیغة و لا یلزم ای الوقف».

انجام: «هذه آخر ما قرأنا عند الاستاد دام ظلّه العالی فی باب الوقف و یتلوه باب الاجارة... تعالی ۱۳۳۰».

صفحات نسخه: ۱۷۷.

۲۱. الالتقاطات

(فقه - عربی)

مؤلف: ظاهرراً مرحوم حاج میرزا حبیب الله مجتهد رشتی است به شرحی که در التقاطات وقف گفته ایم.
نسخه: کتاب قضاء است و نام مؤلف ندارد. مگر در روی جلد میشنی نسخه که قطعه کاغذی چسبانیده و نوشته اند: «التقاطات حاجی میرزا حبیب الله در قضاء».
نام کاتب پس از حک و اصلاحی که در آن شده در آخر نسخه «محمدجواد بن محمد» و تاریخ سنه ۱۳۲۳ ق نیز ذکر شده است.

۲۲. کتاب الالفین الفارق بین الصدق و المین

(امامت - عربی)

مؤلف: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلّی علامه قدس سره

نسخه: به خط عبدالرشید بن عبدالواحد تستری.
تاریخ ختم استنساخ: دوشنبه ۱۷ شوال ۱۰۶۸ ق.
انجام: «کب. قوله تع احسنوا الحسنی و زیادة. کلّ امام داع الى ذلك بالضرورة و لا شیء من غیر المعصوم بداع الى ذلك بالامکان. فلا شیء من الامام بغیر معصوم. فهذا آخر ما وجدنا من کتاب الالفین والحمد لله وحده. وذلك فی غرة رمضان المعظم سنة ۷۱۲. تمت الكتاب...».

پنج صفحه پس از ختم کتاب تعویذات روزها است به نقل از طب الائمة علیهم السلام. پس از آن سه صفحه نقل داستانی است از یکی از سادات، تماماً به عربی

الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان الا على الظالمين ولا اله الا الله احسن الخالقين وصلى الله على رسوله محمد وآله الطاهرين. المجلس الاول وهو يوم الجمعة لاثنتي عشرة ليلة بقيت من رجب من سنة سبع وستين وثلثمائة يقول علي بن محمد بن ابي الحسن عبدالصمد التميمي كاتب هذه النسخة حدثني بجميع ما في هذا الكتاب الشيخ الفقيه العالم الزاهد المفيد والدي طيب الله تربته ويؤا محبته قراءة عليه وخطه عندي حجة في شهر سنة ثلث وثلثين وخسمائة، قال حدثنا الشيخ الفقيه والدي قال حدثني السيد العالم ابو البركات علي بن الحسين الهورئ والشيخ ابوبكر محمد بن احمد بن علي قالوا: «وقفنامه شاه سلطان حسين جهت مدرسه چهارباغ به تاريخ محرم ۱۱۲۳ق در آغاز نسخه هست.» (۱۳۵۳/۸/۲۳)

۲۵. كتاب الامالي او المجالس (حديث - عربي)

مؤلف: شيخ صدوق محمد بن علي بن بابويه القمي
آغاز: «بسم. الحمد... الطاهرين. المجلس الاول يوم الجمعة العشرين من شهر رجب سنة ۳۶۷.»
انجام: «كذلك يطبع الله على كل قلب متكبر جبار. وصلى الله...»
کاتب: عبدالله بن طالب شفتی. ختم کتابت: عصر روز پنجشنبه غره ماه شعبان ۱۰۹۸ق در دارالسلطنه اصفهان. نسخه امتیازی و اثر تصحیح ندارد. رؤس مطالب در حاشیه نوشته شده، با مقداری حواشی متفرقه که اکثر توضیح لغات است از کتاب صحاح جوهری. وقفی اولاد میر محمد معصوم سنه ۱۱۷۰ق.

۲۶. كتاب الامالي یا کتاب المجالس (حديث - عربي)

مؤلف: شيخ ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسي یا

تحریر شده. روی برگ اول نسخه وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طیب است و تولیت با مدرس مدرسه جدید سلطانی. اثر مقابله و تصحیح و تحشیه‌ای در سراسر نسخه دیده نمی‌شود.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۲۳. امّ الحقایق فی کشف الدقایق (تفسیر قرآن - عربي)

مؤلف: محمد المدعو بسليمان الجرجي ابن تاريقلی
از اول قرآن تا آیه «ان الله اصطفى آدم و نوحاً».
نسخه از آخر ناقص است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از قرن ۱۲ه است. ورق اول دارای لوح و نقاشی است. وقف مدرسه چهارباغ.

۲۴. كتاب الامالي او المجالس (حديث - عربي)

مؤلف: شيخ صدوق
نسخه: کامل و به خط نسخ زیبای احمد بن محمد طاهر حسینی قومه (ظ، یعنی قمشه‌ای) است. تاریخ ختم استنساخ: غره ربیع دوم ۱۰۶۷ق. در هامش صفحه آخر ابو محمد عباس بن محمد معروف به ناسخ در تاریخ غره ذیحجه ۱۰۷۹ق شرحی به عربی نوشته به مضمون این که نسخه را با سعی و جهد به جهت خزانة صاحب جلیل... «زیناً للدين والدنيا عليقلی بيكا» مقابله کرده است. در همه جای نسخه آثار مقابله و تصحیح و حواشی مختصر توضیحی دیده می‌شود.
آغاز: «بسم. الحمد لله رب العالمين وصلى الله على رسوله محمد وآله الطاهرين. المجلس الاول وهو يوم الجمعة حدثني الشيخان الفقيهان العالمان ابو محمد عبدالله الدوریستی و ابو الفضل شاذان بن جبرئیل، قالوا حدثنا الشيخ الصدوق، عن جده، عن ابيه.»
و در هامش همین موضع سرآغاز نسخه دیگری به خط کاتب نقل شده است به این صورت: «بسم الله

فرزندش شیخ ابوعلی حسن بن محمد بن الحسن الطوسی
نسخه: تمام است و آخرین مجلس آن «یوم الترویة
من سنة ۴۵۸» می باشد و در آخر نسخه به خط کاتب
چنین است: «تم الجزء الثاني من الامالی للشیخ العالم
الاجل السعید محمد بن الحسن بن علی بن الحسن
الطوسی رضی الله عنه».

آثار مقابله و تصحیح دارد و گویا از روی یک نسخه
قدیمی استنساخ شده است که در اواخر نسخه جا به جا
چند سطر بیاض مانده است. نام کاتب و تاریخ کتابت
معلوم نشد. به گواهی خط و کاغذ باید از قرن یازدهم باشد.
در هامش یکی از اوراق اوائل ثلث سوم نسخه
شرحی به خط عالم محقق جلیل مرحوم حاج میر سید
محمد موسوی خونساری برادر صاحب روضات الجنات
دیده می شود.

روی ورق اول وقفنامه نسخه است که ایمانی بیکا آن
را برای مدرسه توشمال باشی وقف کرده است.

۲۷. امل الآمل فی علماء جبل عامل

(تراجم - عربی)

مؤلف: شیخنا محمد بن حسن بن علی معروف به شیخ
حرّ عاملی^{۲۶}
نسخه: کامل و مطابق نسخ چاپ شده است. کاتب:
محمد بن الحسن الخراسانی التریبی. تاریخ استنساخ:
شنبه ۲۹ ربیع دوم ۱۲۵۲ق. هیچ گونه اثر تصحیح و
مقابله و حاشیه ای ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

۲۸. الانتصار

(فقه - عربی)

مؤلف: سید شریف مرتضی علم الهدی علی بن حسین
بن موسی موسوی حسینی (متوفی ۴۳۶ق)
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله
و هیچ نوع امتیازی ندارد.

ظهر نسخه وقفنامه مرحوم آقا جمال الدین محمد بن
آقا حسین خوانساری در تاریخ ذیحجه ۱۱۱۹ق نوشته
شده است که نسخه را از درآمد حمام موقوفه شاه سلیمان
(حمام شاه) استکتاب و استنساخ و وقف نموده است.
(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۲۹. انوار التنزیل و اسرار التأویل

(تفسیر قرآن - عربی)

مؤلف: قاضی ناصرالدین بیضاوی
جلد اول و دوم.
یک دو ورق از اول و یک دو ورق از آخر ناقص
است. خط قرن دهم.

۳۰. انوار الریاض

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید محمد بن عبدالصمد
حسینی شهبهانی اصفهانی
کتاب: حاشیه ریاض المسائل آقا میر سید علی
طباطبائی است به «قوله».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آغاز تا
مبحث حیض است و آخر آن نانویس مانده.
انجام موجود: «وهذا هو مراد الشارح بقوله فلیس
الاستدلال فی محلّه مقتضراً علی التردید».
همه جا حواشی مؤلف به توفیق: «منه مد ظله» به
خط کاتب نوشته شده که معلوم می کند نسخه در حیات
مؤلف استنساخ شده، لکن اثر تصحیح و مقابله ندارد.
روی برگ اول نوشته اند: «... وقف مرحوم صدر...
بتاریخ یوم جمعه غره محرم ۱۲۶۴».

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۳۱. انوار الریاض

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد بن سید عبدالصمد

نیز نامی از خود نبرده و مؤلف در خاتمه گوید که این تعلیقه تقریباً در ده مجلد و نزدیک مدت بیست سال با فقد اسباب و مشوقات و کثرت موانع تألیف شده. تاریخ ختم تألیف: دهه یکم شوال ۱۲۷۱ ق. ظاهراً استنساخ نیز در همان ایام و از روی نسخه اصل بوده و احتمال این که خط شخص مؤلف باشد، محتاج دقت و تأمل است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱)

۳۴. کتاب الانوار و مفتاح السُرور فی ذکر النبی محمد ص و انتقاله من الاصلاب الکریمه الی البطون الطاهرة العفاف (مناقب - عربی)

مؤلف: ابوالحسن احمد بن عبدالله البکری (کما فی المقدمة).

کتاب: اجزایی است که تألیف آن قدمت بسیار دارد و در میان شیعه و سنی معروف و معرکه آراء است و برای اطلاع رجوع به الذریعة شود.

نسخه ضمایمی دارد و فهرست آن به نقل از ظهر نسخه چنین است: «کتاب فیہ مولد النبی صلی الله علیه و سلم. ایضاً خبر مولد الامام علی علیه السلام. وصیة الامام لولدیہ علیهما السلام. وصیة النبی صلی الله علیه و سلم. حدیث المعراج. حدیث الجمل. مناجاة موسی. السور المنقولة من التورات. حدیث البهلول مع مالک. قصه احمد بن هرون. قصه تمیم بن حبیب».

آغاز کتاب اول: «کتاب فیہ مولد النبی صلی الله علیه و آله و سلم. بسم... الحمد لله الذی خلق روح حبیبہ محمد صلی الله علیه و آله و سلم قبل الارواح».

و این کتاب مولد نبی مشتمل بر ۷ جزء است و در اوائل جزء اول گوید: «ثم خلق الله بعد ذلك الروح وقال لها ادخلي کرها و اخرجی کرها و قد نظم فی ذلك المعنا الشیخ الرئيس العالم الحکیم ابوعلی سینا قدس الله نفسه... هبطت الیک من المحل الارفع» تا آخر قصیده که

حسینی شهبهانی اصفهانی
کتاب: حاشیة مبسوطه‌ای است بر ریاض المسائل آقا سید علی.

نسخه: مجلد دوم کتاب است در شرح کتاب صلوة. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن در زمان مؤلف نوشته شده است.

۳۲. انوار الرياض (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید محمد شهبهانی
نسخه: مجلد سوم است از کتاب زکوة تا پایان اعتکاف و مجلد چهارم که تماماً در حج است.

در مقدمه کتاب حج گوید که پس از فراغت از اعتکاف در حج شروع کرده، به تاریخ روز جمعه حول شب قدر ۲۳ ماه رمضان ۱۲۵۸ ق. تاریخ دیگری در این اجزاء نیست و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط کاتب برخی مجلدات دیگر است که در زمان حیات مؤلف نوشته است.

(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۳۳. انوار الرياض (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید محمد بن عبدالصمد
حسینی شهبهانی اصفهانی
جلد هفتم و هشتم.

نسخه: مجلد هفتم است در شرح ابواب عتق و تدبیر و مکاتبه و اقرار و ایمان و نذر و عهود و صید و ذبایح و مطاعم و مشارب و غصب و شفعه و احیاء موات و لقطه و موارد از کتاب ریاض المسائل به «قوله».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. و پس از آن جزء هشتم: ابواب قضاء و شهادات و حدود و قصاص و دیات که پایان کتاب است ایضاً به «قوله».

نسخه به خط کاتب مجلد هفتم است و در پایان آن

می‌رساند مؤلف بعد از ابن سینا (متوفی ۴۲۷ق) می‌زیسته است. در این کتاب اشعار بسیاری آمده است و در خور تحقیق کامل می‌باشد.

انجام: «ثم توفت خديجة. وقد تم خبر ميلاده و رضاعته و تزويجه على التمام و الكمال و نستغفر الله من الزيادة و النقصان...». ۱۳۸ ورق است.

آغاز کتاب دوم: «کتاب فيه خبر مولد الامام على بن ابي طالب عليه السلام. بسم... اخبرنا الشيخ الامام الورع العالم ضياء الدين شيخ الاسلام ابو العلماء الحسن بن احمد بن يحيى العطار الهمداني قدس الله روحه و نور ضريحه و كان في مسجد همدان في اليوم الثالث و العشرون (كذا) من شهر شعبان سنة ثلاثة و ثلاثون (كذا) و ثلثمائة، قال اخبرنا الامام احمد بن محمد بن اسماعيل الفارسي، قال حدثنا عمار بن روق، عن عبدالعزيز بن عبدالصمد، عن سالم، عن جابر بن عبدالله الانصاري رضي الله عنه، قال سألت رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم عن مولد الامام على بن ابي طالب ع».

این رساله ده برگ است و انجام آن: «و لا يرقاها الطير و هذا ما كان من مولد امامنا و سيدنا و شفيعنا... برحمتك يا ارحم الراحمين».

آغاز کتاب سوم: «کتاب فيه حديث الروايات. بسم... روى عن ابن عباس رضي الله عنه قال كان رسول الله صلعم ذات يوم من الايام سائداً ظهره المبارك في مسجده».

این رساله سی برگ است و مجموعه‌ای است از روایات در فضائل امیرالمؤمنین و سایر اهل بیت علیهم السلام و انجام آن: «و الجنة خلقت لكم و النار خلقت لاعدائكم و مبغضكم بالنار و الحمد لله رب العالمين».

آغاز کتاب چهارم: «منقول من ديوان الامام على بن ابي طالب عليه السلام موصى اولاده بهذه الوصية».

این ابیات منتخبه در چهار برگ است و پس از آن وصیت رسول الله است به علی بن ابی طالب علیهما السلام. آغاز کتاب پنجم: «هذه احاديث مروية عن النبی صلی الله علیه و آله و سلم».

هشت برگ است در احادیث منتخبه کلمات قصار و پس از آن دو سه برگ مشتمل بر کلمات قصار امیرالمؤمنین علیه السلام است.

آغاز کتاب ششم: «کتاب فيه حديث المعراج. بسم... حدثنا عبدالله بن المنعم بن ادریس، عن المسيب بن عبدالله بن عامر، عن الشيخ العالم عبدالله بن العباس بن عبدالمطلب رض».

داستان معراج حضرت رسول صلی الله علیه و آله است در حدود ۱۶ برگ.

آغاز کتاب هفتم مجموعه: «حكاية الجمل. بسم... رواه الثقات الناقلون الاخبار كل منهم يذكر و يقول قال عمار بن ياسر».

۱۳ برگ است و در آن مطالب متفرق در اخبار مناقب است.

آغاز کتاب هشتم: «مناجات موسى بن عمران عليه السلام. بسم... قيل لما اراد الله تعالى ان ينجي عبده و نبیه موسى بن عمران عليه السلام».

حدود ۱۲ برگ است. آغاز کتاب نهم: «هذه السور المنقولة من التورية و هي موعظة جلييلة بليغة و هي التي كلم الله بها موسى بن عمران عليه السلام».

چهل سوره معروفه است در ۱۴ برگ. آغاز کتاب دهم: «حديث ابوبهلول مع مالك بن دينار. بسم... ذكر والله اعلم و احكم... عن مالك بن دينار قال خرجت ذات يوم».

۵ برگ است با ابیات شعر بسیار. آغاز کتاب یازدهم: «هذا كتاب فيه حديث احمد بن هرون مع صالح المرى. بسم... قيل انه كان يوماً من الايام صالح المرى».

۱۲ برگ است. آغاز کتاب دوازدهم: «کتاب فيه حديث تميم بن حبيب الدار. بسم... ذكر والله اعلم... من احاديث الامم عن ابن عباس رض قال جلسنا».

۲۴ برگ است و مجموعه به این کتاب خاتمه می‌یابد.

عربی نوشته شده و مهر او: «خاک پای علی ابوطالب» است و نسخه مصحح خوش خط خوبی است، با حواشی مؤلف.

(۱۳۵۳/۹/۱۴)

۳۷. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمدباقر بن محمد تقی مجلسی^۹
نسخه: جلد اول کتاب است.
کاتب: ربیع ابن حاجی علی عسکر دیمرتینی جی اصفهانی. تاریخ ختم کتابت: ۴ ربیع یکم ۱۱۳۴ ق. اثر تصحیح و مقابله ندارد.

۳۸. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی^۹
نسخه: مجلد سوم کتاب است در باب اخبار عدل و معاد.
نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: ۲۳ ربیع الثانی ۱۲۵۳ ق. آثار مقابله و تصحیح و گواهی بر مقابله در آخر نسخه دارد. فهرست ابواب در آغاز به خط کاتب نوشته شده و روی برگ اول جمله: «تخمیناً ۲۹۰۰۰ بیت» قید گردیده است.

(۱۳۵۳/۷/۲۴)

۳۹. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره
نسخه: مجلد چهارم کتاب است در احتجاجات و مناظرات.
تاریخ ختم تألیف: ربیع دوم ۱۰۸۰ ق. کاتب: صفر علی بن اسمعیل نجف آبادی اصفهانی. تاریخ ختم کتابت: روز سه شنبه ۲ جمادی الاولی ۱۲۵۴ ق بر حسب امر... حاجی میر محمد علی مدرّس در دارالسلطنه

نسخه تماماً به یک خط و شکل است و تمام صفحات به شنگرف جدول کشی شده و عناوین نیز به شنگرف است و نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر مقابله و تصحیح و تعلیق مطلقاً ندارد. به نظر می‌رسد در قرن ۱۱-۱۲ ه در یکی از بلاد عرب نشین خلیج فارس مانند بحرین نوشته شده باشد و تمام این مجموعه مشتمل بر فضائل و مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام می‌باشد.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب به تولیت متولی موقوفات مدرسه چهارباغ ظهر نسخه هست. چند برگ عطف در اول و آخر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۶)

۳۵. انیس المتقین (مواعظ - فارسی)

تقریرات و مواعظ منبری است و در بالای صفحه اول «جلد اول انیس المتقین» قید شده است و نام مؤلف نامعلوم است.
ابوالحسن بن زین العابدین الحسینی الخاتون آبادی در ۱۳۱۹ ق حسب الوصیه ملا محمدحسین جرقویه اصفهانی وقف نموده.

۳۶. بحار الانوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار

(اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره
نسخه: مجلد اول کتاب است در عقل و علم و جهل.
کاتب: میر ابوطالب بن ابوطالب حسینی مازندرانی.
تاریخ ختم استنساخ: شب چهارشنبه عشر اول «عشر الاول من الشهر الرابع فی السنة التي تشتمل علی مراتب الآحاد تاسعها والعشرات ثانیها و المآت واحدها و الالوف اولها» در مدرسه جدید رفیع مبارکه سلطانیه که از روی نسخه استکتابی شاه سلطان حسین «جُعِلَتْ دولته متصله بدولة قائم آل محمد...» نوشته شده است. روی برگ اول وقفنامه نسخه به خط همین کاتب به

اصفهان استنساخ شده است.

ظهر نسخه نوشته‌اند: «تخمیناً ۱۸۸۰۰ بیت کتابت دارد». در صفحه آخر نوشته‌اند که با نسخه‌ای که از آن استنساخ شده، مقابله کرده‌اند.

(۱۳۵۳/۷/۱۶)

دیده می‌شود. و ظاهراً نسخه به نظر مؤلف رسیده و مصحح است.

(۱۳۵۳/۸/۲۸)

۴۲. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر^{۹۰} (متوفی ۱۱۱۰ ق)

نسخه: قدری از نیمه دوم جلد هشتم کتاب است که معروف به فتن می‌باشد. از اوائل «باب تفصیل مثالب عمر...» (ص ۲۷۳ طبع کمپانی) تا اوائل «باب جمل ما وقع بصفین...».

انجام: «و انما نهی رسول الله صلی الله علیه و آله عن اختناث الاتقیة لان رجلا اختنث».

نام کاتب و تاریخ کتابت و هیچ نوع تحشیه و تصحیح و امتیازی ندارد.

روی برگ اول نوشته‌اند: «از نما موقوفات صدری استکتاب نموده شد. تخمیناً ۱۶۵۰۰» یعنی عدد ایبات.

(۱۳۵۳/۹/۵)

۴۳. بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار

(اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی^{۹۱} (متوفی ۱۱۱۰ ق)

نسخه: مجلد دهم است در احوال حضرت فاطمه زهرا و حسنین علیهم السلام و مقتل حضرت سیدالشهداء و از آخر ناقص است.

انجام موجود: «فقال الشيخ الشامي انکم لاتتم هم».

نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد.

روی برگ اول نوشته‌اند: «جلد دهم... از جمله نما جرقویه استکتاب شده است و کتب فی شهر صفر ۱۲۵۷ و کتابت جلد دهم، بیست و سه هزار بیت است».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۴۰. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی^{۹۲}

تاریخ احوال پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله.

نسخه: تقریباً نیمه اول جلد ششم است و آخر آن ناقص است و به این عبارت ختم می‌شود: «وعامة الکفار به من یهود بنی اسرائیل و هکذا امر الرسول».

نام کاتب به نظر نرسید. در آغاز کتاب وقفنامه مورخ ذی الحجه ۱۱۰۹ ق نوشته شده است از زبان مؤلف و در بالای همین صفحه تاریخ ذی القعدة ۱۱۰۹ ق دیده می‌شود که ظاهراً این تاریخ به خط مؤلف است.

وقف از نما حمام نقش جهان.

۴۱. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی^{۹۳}

مجلد هشتم، قسمت دوم.

نسخه: از «ابواب ما جرى بعد قتل عثمان من الفتن و الوقایع و الحروب و غیرها» است تا آخر.

تاریخ ختم تألیف: سلخ ذی الحجه ۱۰۹۱ ق.

کاتب: محمدنصیر بن شمس‌الدین محمد میبیدی یزدی. تاریخ ختم استنساخ: ذی القعدة ۱۱۰۴ ق.

وقفنامه نسخه که از نما حمام واقع در اراضی نقش جهان وقفی شاه سلیمان استنساخ و وقف شده

از طرف علامه مجلسی در تاریخ ذی القعدة ۱۱۰۴ ق و مهر او: «محمد باقرالعلوم» در هامش صفحه اول

نوشته شده است. چند حاشیه به توفیق «لراقمه خلیل»

۴۶. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمد تقی
نسخه: مجلد هفدهم کتاب است در مواظ و حکم و
از موقوفات شاهزاده مریم بیگم است و تولیت آن با
متولی مدرسه مریم بیگم می‌باشد. تاریخ وقفنامه که ظهر
نسخه نوشته شده است: محرم ۱۱۲۵ق.
کاتب نسخه چنانکه در آخر آن نوشته است:
محمدنصیر کاتب ابهری جی اصفهانی. ختم کتابت:
سنه ۱۱۲۴ق.

ضمیمه:

۱. کتاب المیراث الدروس الشرعیة (فقه)
تألیف: شهید اول شیخ محمد بن مکی عاملی قدس سره
نسخه: به خط محمدزمان بن قوح احمد سمنانی که در
روز یکشنبه هشتم ربیع الثانی ۱۰۹۷ق در قریه خار از
توابع بیارجمد از آن فراغت یافته.

۲. باب ابطال العول کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار)
تألیف: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه القمی
نسخه: به خط محمدزمان مذکور فوق است و تاریخ
ختم استنساخ: اواخر ربیع یکم ۱۱۰۵ق.

۴۷. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره
نسخه: جزء دوم از مجلد ۱۸ کتاب است در ابواب
صلوة.
آغاز: «کتاب الصلوة. بسم. باب فضل الصلوة و عقاب
تارکها».
انجام: «و لعل اکثر تلک القنوتات بالصلوات
المستحبة انسب لا سيما صلوة الوتر. قد تم هذا الكتاب...
فی يوم السبت فی احدى عشر شهر ذی الحجة ۱۲۴۷».
در بالای صفحات ۳۱۷ ورق شماره گذاری شده و در

۴۴. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن
محمد تقی^{۲۹}
نسخه: مجلد سیزدهم کتاب است در تاریخ امام
دوازدهم ع.
تاریخ ختم تألیف (در این نسخه): ماه رجب
۱۰۷۸ق. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. در هامش
تاریخ ختم مقابله با اصل: روز دوشنبه ۴ ذی القعدة
۱۰۹۷ق گواهی شده. وقفنامه علامه مجلسی به خط
کاتب و مهر «محمد باقر العلوم» مورخ محرم ۱۰۹۸ق که
از درآمد حمام واقع در اراضی نقش جهان اصفهان
استنساخ شده و از اوقاف شاه سلیمان صفوی بوده، ظهر
نسخه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۵/۲۰)

۴۵. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره
نسخه: مجلد سیزدهم کتاب و کامل است و تاریخ
ختم تألیف در آن ماه رجب ۱۰۷۸ق می‌باشد. کاتب:
عبدالمجید طباطبائی. تاریخ ختم استنساخ: ششم صفر
۱۱۱۶ق. تعداد اوراق نوشته شده بر حسب ورق شمار
گوشه صفحات: ۲۹۲ ورق. در آغاز نسخه فهرست
ابواب کتاب است که یکی از احفاد مؤلف ترتیب داده،
چون در آغاز فهرست گوید: «فهرست ما فی هذا المجلد
من مؤلفات... جدی العلامة...». و گویا این شخص همان
کسی است که تملک خود را در پایان فهرست به این
شرح نوشته: «هو. انتقل بالبیع الصحيح الشرعی الى العبد
المذنب ابن عبدالکریم، ابوطالب عفی عنهما» مهر:
«المذنب ابوطالب». مهر دیگر نیز به این سجع دیده
می‌شود: «افوض امری الى الله عبده محمدمعصوم
الطباطبائی». نسخه حاشیه و تزیینات ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۱)

آغاز فهرست ابواب و فصول با تعیین شماره اوراق نوشته شده است. هیچ نوع اثر مقابله و تصحیح و امتیاز و نام کاتب به نظر نرسید.

ظهر نسخه مرحوم حاج میر محمدعلی بن محمد اسمعیل حسینی خاتون آبادی نوشته‌اند: «از موقوفات مرحوم صدر است».

(۱۳۵۳/۷/۱۶)

۴۸. بحار الانوار (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره

نسخه: مجلد ۲۲ کتاب است در باب زیارات پیغمبر اکرم و ائمه اطهار علیهم الصلوٰه والسلام مشتمل بر ۶۸ باب. تاریخ ختم تألیف: ۲۷ ماه رجب ۱۰۸۱ ق. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و در فاصله سال تألیف و ۱۰۸۷ ق که تاریخ وقفنامه است استنساخ شده و نسخه بسیار مصحح و مضبوط و معتبری است و در چندین موضع اصلاحات و اضافات به خط مبارک مؤلف نوشته شده و بسیاری از اضافات و اصلاحات نیز به خط شریف مرحوم میرزا عبدالله افندی صاحب ریاض العلماء است که حقیر از شیوه خط آن مرحوم تشخیص دادم.

فهرست کتاب در آغاز نسخه با تعیین شماره اوراق نوشته شده و تعداد اوراق در گوشه صفحات ۴۲۶ ورق تعیین شده و روی برگ اول فهرست نوشته‌اند: «مجموع اوراق این کتاب ۴۲۴ می‌باشد و هر ورق هم ۵۰ بیت می‌باشد». روی برگ اول نسخه وقفنامه آن به خط مبارک مؤلف به تاریخ ذی القعدة ۱۰۸۷ ق نوشته شده و واقف شیخ علی خان بوده که مؤلف از او بسیار تجلیل فرموده است.

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۹. بَزْنامه (فلاح - عربی)

مؤلف اصل: فسطوس بن اسکور اسکینه

مترجم: نامعلوم

کتاب: در علم فلاح است. گویا از فارسی به عربی ترجمه شده.

آغاز: «بسم. و الاعتصام بکرمه العمیم. هذا نسخة کتاب وضعه فسطوس بن اسکور اسکینه عالم الروم الذی یسمی فیلسوفاً، فیما وصف ممّا لا یتغنی عنه الفلاحون و غیرهم من الناس عن علمه فیما ینفعهم الله تعالی به فی معایشهم. و یسمی هذا الکتاب بالفارسیّة بَزْنامه و معنی بَزْنامه کتاب الزروع و قد قدّم علی المقاصد العلامات السماویّة الّتی تستدلّ بها علی اشیاء. علامات الهواء الصافی».

انجام: «و لا یزیدن علی عشرة ازواج فآئهن لا یألفن اذا کثرت و الله اعلم بالصواب. و قد تمت الرسالة فی اوایل شهر ذی القعدة سنة ۹۲۳ هجریة».

نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ کتابت ظاهراً همان اوائل ذی القعدة ۹۲۳ ق می‌باشد که گذشت. روی برگ اول «زایچه فرزند اعزّ شیخ محمد» شب دوشنبه ۲۱ جمادی الآخرة ۹۴۹ ق و تاریخ تولد دیگری در روز سه شنبه ۷ ماه رمضان ۹۵۰ ق نوشته شده.

نسخه از جمله کتب وقفی مرحوم میر محمد معصوم است.

(۱۳۵۳/۹/۲)

۵۰. بهجة المباحج (تاریخ و مناقب - فارسی)

مؤلف: شیخ ابوسعید (ابوعلی، خ) حسن بن حسین معروف به شیعی سزواری

کتاب: تلخیصی است از مباحج المہج فی مناہج الحجج تألیف قطب الدین کیدری شارح نہج البلاغہ در مناقب و معجزات و احوال چہارده معصوم صلوات الله و سلامه علیہم.

نسخه: چند برگ از اول و حدود هشت برگ از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً در قرن ۱۰-۱۱ هجری نوشته شده و اثر تصحیح و مقابله و هیچ امتیازی ندارد و مغلوط است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۵۴. تجرید العقاید (کلام - عربی)

مؤلف: خواجه نصیرالدین محمد محقق طوسی
قدس سره
نسخه: به خط نسخ خوب و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در اوائل سده دوازدهم نوشته شده. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب ظهر نسخه هست و تولیت آن با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

۵۵. کتاب التجوید (تجوید قرآن - فارسی)

مؤلف: نامعلوم
آغاز: «بسم... اما بعد این مختصریست در معرفت بعضی از قواعد ضروریه تجوید».
انجام: «و قیل من راق و وقفه و سین هم قیاس سکنه است والله اعلم بالصواب».
نسخه: به خط «اقل الطلبة محمد مهدی بن ملا محمد اسماعیل مبارکه مسکن حسب الفرموده عالیجناب میرزا عبدالغنی قلمی گردید. بتاریخ ۲۸ ذی القعدة ۱۲۳۹».

(۱۳۵۳/۸/۱۴)

۵۶. تحریر الاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی شیخنا ابومنصور جمال الدین حسن بن یوسف حلی (متوفی ۷۲۶ق)
نسخه: کامل است و مشتمل بر چهار قاعده. قاعده اول: در عبادات تا آخر جهاد.
قاعده دوم: در عقود تا آخر نکاح و در این موضع کاتب نوشته است: «... تحریر الاحکام فی شرایع الاسلام...» و نام خود را حسین بن مرتضی حسینی و تاریخ استنساخ را سلخ جمادای دوم ۹۸۲ق نوشته. قاعده سوم: در ایقاعات از فراق (طلاق) تا آخر

۵۱. کتاب البیان (فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول محمد بن مکی العاملی
از اول طهارت تا آخر صوم.
از اول کمی ناقص است.
آغاز نسخه: «النية مقارنة لغسل الرأس او متقدمة».
آخر تمام است. برخی اوراق حاشیه‌هایی منقول از مواضع متفرقه دارد. به خط «عبدالعالی بن احمد بن مفلح آخر نهار يوم السبت خامس (ظ) شعبان ۸۵۷».
وقف میر محمد معصوم.

۵۲. تبصرة المتعلمين فی احکام الدین (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حسن بن یوسف بن المطهر حلی
آخره: «وقع الفراغ من تحریر کتاب التبصرة فی يوم الاثنين من احدا و عشرين شهر الصفر سنة اربع و تسع مائة... علی يد حسین بن فضل الله استرآبادی».
وقفی میر محمد معصوم.

۵۳. التبیان فی اعراب القرآن یا ترکیب ابوالبقاء (علوم قرآنی - عربی)

مؤلف: ابوالبقاء محب الدین بن عبدالله عکبری (متوفی ۶۱۶ق)
کتاب: در اعراب و ترکیب آیات قرآن کریم است.
نسخه: چند برگ از آخر ناقص است و ظاهراً در قرن ۱۱هـ نوشته شده و دارای آثار مقابله و تصحیح است.
آغاز: «بسم. الحمد لله الذی وقفنا لحفظ کتابه و وقفنا علی الجلیل من حکمه و احکامه».
انجام موجود: «قوله نار الله ای هی نار الله... و یجوز ان یکون حالاً من المجرور ای».

(۱۳۵۳/۹/۱۱)

اطعمه و اشربه و در پایان کاتب نام خود را حسین بن مرتضی بن همام الدین حسینی و ختم استنساخ را روز یکشنبه ۱۸ ذی القعدة ۹۸۶ ق نوشته.

قاعده چهارم: از میراث است تا آخر دیات.

در پایان این عبارت است که عیناً نقل می شود: «فرغ المصنف من کتابته سنة سبع و تسعين و ستمائة الهجرية. قد وقع الفراغ من تحرير تحرير الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام فی العشر الثاني من الشهر الثالث من الثالث الداخل فی العام السابع من العشر التاسع المتتمة للالف حرره ابن مرتضی بن همام الدین حسین الحسینی غفر الله...».

در باره ای مواضع مختصر حواشی متفرقه دارد. روی برگ اول تملک «محمد اشرف الاصفهانی» و مهر او و تملک گنجعلی «ابن مرحوم لطف علی بیکا توشمال باشی» و مهر او و تملک و مهر پدرش «ابن نجف قلی بیک ناظر بیوتات، لطفعلی توشمال غفر الله ذنوبهما بتاریخ شهر جمادی الاولی ۱۰۸۸» و مهر او: «لطف علی پس است در دو جهان دستگیر ما ۱۰۷۸» و ابواب جمعی مورخه «ماه صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه» نوشته شده و وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه رجب ۱۲۲۲ ق در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۵۷. تحریر الاحکام الشرعیة (فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر علامه حلی (متوفی ۷۲۶ ق)

کتاب: چهار جزء است، در جمیع ابواب فقهیه است و به طبع رسیده.

نسخه: جزء سوم و چهارم کتاب است، از اول کتاب النکاح تا آخر. نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست و اثر تصحیح و مقابله و حاشیه ندارد. تعداد اوراق به طوری که در بالای صفحات نوشته شده ۳۲۸ ورق و

فهرست مباحث در آغاز نسخه آمده است. روی برگ اول وقفنامه از طرف مرحوم میر محمدباقر بن اسماعیل حسینی خاتون آبادی به تاریخ ذی الحجه ۱۲۶ ق و مهر آن مرحوم: «محمدباقر الحسینی ۱۱۰۳» نوشته شده و نسخه از درآمد حمام وقفی شاه سلیمان در اراضی نقش جهان (حمام شاه) استنساخ و وقف شده است.

(۱۳۵۳/۹/۵)

۵۸. تحریر القواعد المنطقية فی شرح الرسالة الشمسية (منطق - عربی)

مؤلف: قطب الدین محمد بن محمد رازی معروف به ملاقطب تحتانی (متوفی ۷۶۶ ق)

کتاب: معروف و متداول و مورد بحث و درس طلاب علوم و مشهور است به شرح شمسیه که مقصود شرح رساله الشمسیة تألیف نجم الدین عمر بن علی قزوینی معروف به کاتبی است (متوفی ۶۷۵ ق) و مکرر با حواشی و تعلیقات گوناگون به طبع رسیده.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. دعایی روی برگ اول و به خط و امضای محمدکریم دربندی به تاریخ ۱۶ شوال ۱۱۸۱ ق نوشته شده، احتمالاً این شخص کاتب نسخه است. حواشی گوناگون در همه جا نوشته شده است. تملک مرحوم میر محمد اسمعیل حسینی خاتون آبادی به تاریخ ۱۲۳۸ ق در نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۲۶)

۵۹. تحریر المجسطی (هیئت - عربی)

مؤلف: خواجه نصیر الدین محمد طوسی، سلطان المحققین

کتاب: دارای ۱۳ مقاله و ۱۴۱ فصل است در بیان احوال آسمان و زمین، و دارای جداول و اشکال گوناگون است (۱۹۶ شکل) و در پایان هر مقاله تاریخ تحریر آن را مؤلف ذکر فرموده است.

۱۲۴۸ق می‌باشد. روی برگ اول مرحوم حاج سید جعفر فرزند مؤلف نوشته‌اند که این نسخه از منافع مزرعتین موران و طهرانجی وقف بر طلاب اصفهان گردید. بر حسب وصیت مرحوم بهرام بیک و تاریخ ۲۰ جمادی دوم ۱۳۰۴ق می‌باشد.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۶۱. تحفة الخاقان (تفسیر - فارسی)

مؤلف: مرحوم میرزا محمدباقر (نواب) لاهیجانی
نسخه: قسمت اول از مجلد اول از پنج مجلد کتاب است، در امور عامه پیغمبران. آغاز این جلد را مؤلف به نام فتحعلی شاه قاجار موشح کرده است. نام کاتب و تاریخ کتابت به نظر نرسید، لکن پیداست که در زمان مؤلف (اوایل قرن ۱۳هـ) نوشته شده و صفحه اول دارای سرلوحه معمولی و سایر صفحات جدول کشی شده و اثر مقابله و تصحیح مطلقاً ندارد.

(۱۳۵۳/۵/۱۰)

۶۲. تحفه السلطان (فقه - عربی)

مؤلف: ملا محمدحسین غلام
کتاب: مشتمل بر یک مقدمه است در تفسیر آیه وضو، و فصل اول در نقل ادله و اقوال علماء سنی و رد آنان در همین موضوع، فصل دوم در افعال واجبی وضو، فصل سیم در افعال سنی وضو، خاتمه در بیان بعضی از احکام و مسائل وضو. تاریخ ختم تألیف: شب غره ذی‌الحجه ۱۱۱۹ق.

نسخه: به خط نسخ زیبای کاظم بن نقی مؤذن قزوینی. تاریخ ندارد. حواشی محققانه‌ای به امضاء «د ر عفی عنه» در نسخه هست. وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع‌الثانی ۱۱۲۰ق در سرآغاز نسخه و در ماه صفر ۱۱۴۴ق در مدرسه ابواب جمع شده. صفحه اول کتاب دارای یک سرلوحه ممتاز و همه صفحات جدول کشی شده است.

در آخر کتاب این تاریخ دیده می‌شود: «اتفق الفراغ من تتمه تعلیقه جمادی الاولى سنة ۷۳۰». گمان می‌کنم تاریخ استنساخ نسخه‌ای باشد که این نسخه از روی آن نوشته شده است. والله العالم.

نسخه بسیار مغلوط است و مقدمه کتاب را ندارد. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی صفحه اول است.

ضمیمه:

نزهة الحدائق (هیئت - عربی)
مؤلف: جمشید بن مسعود بن محمود الطیب الکاشی
الملقب بغیاث

کتاب: درباره معرفت تقاویم کواکب سبعة و عروض و ابعاد آنها است از زمین و عمل خسوف و کسوف به وسیله آلت اختراعی مؤلف که آن را «طبق المناطق» نامیده است.

نسخه: ظاهراً به خط شخص دیگری غیر از نویسنده تحریر مجسطی است که ظاهراً با نویسنده تحریر همکاری داشته و اوراقی از تحریر را هم او استنساخ کرده است.

تاریخ ختم نزهة الحدائق در آخرش چنین است: «وقع الفراغ من استنساخه عصر يوم الاحد ۲۲ ذی‌القعدة سنة ثمانية و عشرين من الهجرة» که ظاهراً مقصود ۱۰۲۸ق باشد والله العالم.

۶۰. تحفة الابرار المتلفظ من آثار الائمة الاطهار لتنوير قلوب الاخيار (فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم حاج سید محمدباقر بن محمدنقی (به نون) موسوی شفتی بیدآبادی حجة الاسلام

کتاب: مشتمل است بر یک مقدمه در مسائل اجتهاد و تقلید و سه باب در مقدمات صلو و افعال صلو و خلل و احکام شک. تاریخ تألیف ندارد.

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ آخر نسخه سنه

۶۳. التحفة القوامية في فقه الامامية

(فقه - عربی منظوم)

مؤلف: میر قوام الدین محمد بن محمد مهدی حسینی
سیفی قزوینی^۲

کتاب: منظومه‌ای است در فقه مشتمل بر چهار ربع که در آن کتاب اللعة الدمشقیة شهید اول را در شهر قزوین به نظم درآورده و این رباعی که از خود ناظم است و در ذیل فهرست کتاب که در آغاز همین نسخه نوشته شده، مبین عدد ابیات هر ربع از منظومه می‌باشد:

این تحفه کزو شود مسائل مفهوم

قدرش باشد بر اهل دانش معلوم

از «لمعه منظومه^۱» و «علم منظوم^۲»

«فقه منظوم^۳» همچو «عقد منظوم^۴»

نسخه: شاهانه است و در نهایت نفاست می‌باشد. مع الاسف همان زمانهای قدیم برگ اول منظومه را که مشتمل بر لوحه و تذهیب بی‌نظیری بوده از نسخه برداشته‌اند و بقیه تذهیبها و لوحه‌های آغاز سایر ارباع شاهد نفاست لوحه اول می‌باشد. عناوین ابواب و جداول تماماً با طلای اشرفی است و دست خیانتکار آثار وقف و غیره را در چند موضع محو و نسخه را ضایع کرده است.

در آخرین صفحه شخص ناظم نوشته است: «بلغ قبلاً سنة ۱۱۱۷ و کتب العبد الداعي لدوام الدولة القاهرة ناظم الرسالة حامداً مصلياً مسلماً مستغفراً».

کاتب نسخه: محمدنصیر بن محمدشریف طالقانی.

تاریخ ختم استنساخ: ۱۱۱۶ ق.

وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق جهت مدرسه چهارباغ و مهر او در آغاز نسخه هست و در ماه رجب ۱۱۵۰ ق در مدرسه عرض دیده شده است.

مجدداً یادآور می‌شود که این نسخه را مؤلف به جهت تقدیم به شاه سلطان حسین یا به امر او نویسانده و شخصاً تصحیح کرده است، چنان که شواهد موجود گواهی می‌دهد.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۶۴. تدبیر المعاش لتحصيل زاد المعاد

(طب - عربی)

مؤلف: نامعلوم

و مخفی نماند که به چند کتاب از قبیل کشف الظنون و ذیل آن و فهرس برخی کتابخانه‌ها مراجعه نمودیم، چنین نامی به نظر نرسید.

کتاب: مختصر مفیدی است در علم طب و حفظ الصحة مشتمل بر یک مقدمه در تعریف طب و شش مقاله و یک خاتمه. و در دیباچه این فائده را آورده: «و ما حکى الثعلبى فى تفسير قوله تعالى: «وكلوا واشربوا ولا تسرفوا» من ان الرشيد كان له طبيب نصرانى حاذق فقال لعلى بن الحسين بن واقد: ليس فى كتابكم من علم الطب شيء والعلم علمان علم الابدان و علم الاديان؟ فقال له على: جمع الله الطب فى نصف آية من كتابه و هو قوله «وكلوا واشربوا ولا تسرفوا». فقال النصرانى: فلا يروى عن نبيكم شيء من الطب؟ فقال على: جمع رسول الله صلى الله عليه وسلم الطب فى كلمات و هو قوله: «المعدة بيت الداء والحمية رأس كل دواء» أعط كل بدن ما عودته». فقال النصرانى: ما ترك كتابكم ولا رسولكم لجالينوس طياً».

نسخه: به خط نستعلیق و حدساً یک برگ از اول و مقداری از آخر ناقص است.

آغاز موجود: «و الارضين و ما فيهن خصوصاً فى خلق نفسه».

انجام موجود: «حرف الواو. ورد. اجوده شديد الحمرة... ينفع من برد المعدة والكبد و سوء الهضم فاذا». به علت نقص نام مؤلف و نام کاتب و تاریخ استنساخ معلوم نشد و نام کتاب در برگ دوم متن موجود است. تاریخ کتابت تخمیناً قرن دهم به نظر می‌رسد.

(۱۳۵۳/۵/۱۵)

۱. برابر ۱۱۸۶. ۲. برابر ۱۱۷۶.

۳. برابر ۱۲۲۱. ۴. برابر ۱۲۱۰.

محمدصادق حسینی طالقانی
کتاب: ترجمه کتاب دعاء کافی شیخ کلینی است در
شصت باب.

آغاز: «بسم... اما بعد چون بندگان مأمورند که حوائج
مشروع خود را از درگاه الهی به ادعیه مأثورہ مسئلت
نمایند و ادعیه کلینی از جمله ادعیه معتمد علیها است،
داعی دوام دولت قاهره میر محمدسلیم ابن میر
محمدصادق طالقانی را به خاطر رسید که در این اوراق
ادعیه و معنی آن را بیان نماید تا همه کس را از آن بهره
آید».

انجام: «تمام شد کتاب دعا و بعد از او است کتاب فضل
القرآن. تم کتاب الدعاء من الکلینی متناً و شرحاً علی ید
اقل السادات و الطلبة میر محمدسلیم ابن میر
محمدصادق الحسینی الطالقانی».

نسخه: نام کاتب و تاریخ تألیف و کتابت ندارد. متن
ادعیه با مرکب و به خط نسخ مشکول و ترجمه در زیر
سطور به شنگرف به خط نستعلیق نوشته شده است و
نسخه به شکل بیاض است و بعید نیست به خط شخص
مترجم باشد.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به
تاریخ شوال ۱۱۲۳ق در آغاز نسخه هست و در تاریخ
صفر ۱۱۴۴ق (صریحاً) در مدرسه مبارکه ابواب جمع
شده و کاغذ نسخه را سمرقندی نوشته‌اند.
(۱۳۵۳/۸/۱۴)

۶۸. ترجمه کتاب الاقبال بصالح الاعمال
(ادعیه - فارسی)

مؤلف (مترجم): عجلال نامعلوم و شاید ملا محمدتقی
بن علی نقی طبسی یا علی نقی بن محمدتقی طبسی باشد
که ترجمه مهج الدعوات او در الذریعة، ج ۴، ص ۱۴۰ یاد
شده و چنان که بیاید مترجم کتاب حاضر خود گوید که
مهج را ترجمه کرده است.

کتاب: ترجمه کتاب الاقبال سید رضی الدین

۶۵. تذکرة خواص الامة في معرفة الائمة

یا تذکرة الخواص من الامة في ذکر

مناقب الائمة (عربی)

مؤلف: شمس الدین ابوالمظفر یوسف بن قزغلی واعظ
حنفی معروف به سبط ابن الجوزی متولد ۵۸۱ یا ۵۸۲ق
و متوفی ۶۵۴ق در دمشق.
حدود سال ۷-۱۲۸۵ق چاپ شده است به چاپ
سنگی در طهران.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله
ندارد و از روی صفحه اول معلوم می‌شود که از
موقوفات مرحوم صدر اصفهانی به سال ۱۲۸۷ق
استنساخ شده است. این نسخه با نسخه چاپ سنگی
مرقوم مختصر اختلافاتی دارد. اگر چه خود نیز مغلوط
است، اما برای مقابله با چاپی کاملاً مفید خواهد بود.

(۱۳۶۲/۲/۱۳)

۶۶. تذکرة الفقهاء (فقه - عربی)

مؤلف: آیه الله علامه جمال الدین حسن بن یوسف بن
مطهر حلّی (متوفی ۷۲۶ق)
نسخه: جزء ۱۲ و ۱۳ کتاب است، از آغاز اجاره تا
آخر کتاب الوقف. تاریخ ختم تألیف جزء ۱۲ چنان که
در این نسخه آمده: پنجم شوال ۷۱۵ق در حله. و تاریخ
ختم استنساخ این مجلد: ۲ ربیع الاول ۱۲۳۴ق. تاریخ
ختم تألیف جزء ۱۳ در این نسخه: ۱۶ جمادی الاولی
۷۱۶ق در سلطانیه و این جزء تاریخ استنساخ ندارد و
نام کاتب مطلقاً به نظر نرسید و اثر تصحیح و مقابله و
تحشیه و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۳)

۶۷. ترجمه ادعیه کافی (دعاء - فارسی)

مؤلف یعنی مترجم: میر محمدسلیم بن میر

ابوالقاسم علی بن موسی معروف به سید ابن طاوس حسینی داودی حلی است.

نسخه وقفی شاه سلطان حسین است در ۱۱۲۳ق برای مدرسه چهارباغ که صورت وقفنامه در آغاز است و در ۱۱۲۵ق نیز عرض دیده شده است و مشخصات طبق شرح ذیل است:

نسخه: ترجمه اعمال ماه رجب و ماه مبارک شعبان است و در اواسط اعمال ماه رجب مترجم گوید: «و کمترین به هر دو طریق در کتابهای مؤلفه خود یاد کرده‌ام و به تفصیل در کتاب هبة الوصال مذکور است». و در آخر اعمال ماه رجب نام کاتب به طلای اشرفی چنین نوشته شده: «تمت الکتاب علی ید الفقیر مر ترضی ابن ملا محتشم ترجمه نویس». و در اواسط اعمال ماه شعبان مترجم به خلاصه گوید که: «نواب اشرف اقدس همیون اعلی... بالمشافهة العلیة العالیة فرمان همیون و اشاره بنفاد مقرون صادر» کردند که آنچه در کتاب اقبال ذکر نشده از کتب دیگر مترجم نقل نماید. که معلوم می‌شود اقبال به امر شاه سلطان حسین (ظاهراً) ترجمه شده است. و تاریخ آغاز ترجمه در اواخر این مجلد سال ۱۱۲۰ق ذکر شده است و مترجم گوید که این کتاب را پس از ترجمه کتاب مهج یعنی مهج الدعوات و پس از ترجمه کتاب مجتبی که هر دو از ابن طاوس است ترجمه کرده. جلد ماه رمضان بعداً بیاید.

۶۹. ترجمه کتاب الاقبال بصالح الاعمال

(ادعیه - فارسی)

درباره مترجم و مؤلف کتاب و نسخه مربوط به اعمال ماه رجب و ماه شعبان هنگام معرفی آن نسخه گفتگو کردیم.

نسخه: مخصوص به اعمال ماه مبارک رمضان است و با همان خط و خصوصیات که در آنجا گفتیم، لکن در این جلد نیز نام اصل کتاب و ترجمه و مترجم مطلقاً در آغاز و انجام نسخه نیست و نام کاتب نیز جایی به نظر نرسید و

از آخر یکی دو ورق افتاده دارد و ورق اول وقفنامه شاه سلطان حسین نیز مفقود و قسمتی از آخر وقفنامه ظهر برگ اول الصاق شده است که تاریخ ۱۱۲۵ق دارد و به نظر حقیر این قسمت وقفنامه نیز مربوط به این کتاب نیست. هم این نسخه و هم نسخه اعمال ماه رجب و شعبان از آنجا که در کمال نفاست به چندین قسم مرکب گوناگون و طلا نوشته و جدول کشی شده، مسلماً نسخه سلطنتی است، لکن این جلد در اثر کثرت استعمال کمی معیوب شده است، و برخلاف آن نسخه که دارای سرلوحه عالی است، در اینجا سرلوحه ندارد یعنی از بین رفته است.

۷۰. ترجمه کتاب الاقبال بصالح الاعمال

(ادعیه - فارسی)

درباره مترجم و مؤلف و کتاب ضمن دو مجلد دیگر گفتگو کردیم.

نسخه: مخصوص اعمال ماه شوال و ماه ذوالقعدة است. آغاز: «بسم. نمونه دهم در آنچه یاد کنیم آن را از فایده‌های ماه شریف شوال».

و قریب به همین عبارت در آغاز نمونه یازدهم که مربوط به ذی القعدة است.

انجام: «ان عذابی لشدید. تمت الکتب بعون الملک الوهاب و بتوجه نواب کامیاب قمر رکاب فلک جناب. تمت تم تم».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و هکذا نام مترجم و تاریخ ترجمه ندارد. کاتب از خوشنویسان ممتاز و ترجمه‌نویسان نامدار عهد شاه سلطان حسین است. ترجمه دعاها را به شنگرف زیر سطور نوشته و عناوین به رنگهای الوان است. در اول هر نمونه یک سرلوحه دارد و چون دو نسخه مجلدات سابق فعلاً موجود نیست، به خاطر ندارم که آیا این نسخه حاضره دنباله و متمم و مشاکل همان اجزاء است یا خیر. وقفنامه شاه سلطان حسین جهت

۷۲. ترجمه تفسیر علی بن ابراهیم

(تفسیر - فارسی)

مؤلف: مرحوم میر محمدباقر بن اسمعیل حسینی
خاتون آبادی^{۲۹}

کتاب: ترجمه فارسی تفسیر علی بن ابراهیم قمی است به حذف اسانید که به دستور شاه سلطان حسین صفوی ترجمه شده و مترجم در مقدمه شرح مبسوطی در مدح و ثنای شاه و عهد و زمان او نگاشته است. عبارات کتاب یک‌دست و شیوا است و گویا تألیف آن ناتمام مانده است و سبک کار خود را مترجم در مقدمه به تفصیل بیان نموده.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط یکی از خوشنویسان زمان که آثار دیگری نیز از او به نظر رسیده و معرفی شده است. علی‌ای حال نسخه شاهانه است و دارای یک سرلوح زیبا و تمام صفحات به طلا جدول‌کشی شده. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ در آغاز نسخه به تاریخ ربیع‌الثانی ۱۱۲۰ ق نوشته شده و عبارت ابواب جمعی چنین است: «مجلد اول ترجمه تفسیر علی بن ابراهیم، تألیف عالیحضرت جنت منزلت میر محمدباقر خاتون آبادی، قطع وسط، کاغذ اکیسر مجدول مذهب، جلد تیماج قرمز که به تاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد».

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

۷۳. ترجمه حدیث مفصل

(اخبار - فارسی)

مؤلف: فخرالدین ماوراءالنهری نزیل بلده قم دارالمؤمنین

کتاب: ترجمه مبسوطی است به فارسی از حدیث مفصل بن عمر که از حضرت امام جعفر صادق صلوات الله و سلامه علیه روایت کرده و معروف است به توحید مفصل.

مدرسه چهارباغ روی برگ اول به تاریخ ماه رمضان ۱۱۲۵ ق نوشته شده و در ماه صفر ۱۱۴۴ ق (۱۱۳۴؟) در مدرسه ابواب جمع شده و این جا کاغذ نسخه «طغرائی مجدول مذهب»، جلد «بلغار ترنجدار طلاپوش» وصف شده است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

۷۱. ترجمه اهلیلجه

(حکمت - فارسی)

مؤلف: رضی‌الدین محمد بن بهاء‌الدین محمد بن حسن علی بن عبدالله شوشتری معروف به ملا محمدرضی شوشتری

کتاب: ترجمه حدیث شریف اهلیلجه است که از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام در ردّ طبیعیان و ملحدان روایت شده و خود رساله مبسوطی گردیده و به نام اهلیلجه شهرت یافته است.

مترجم متن رساله را با مرکب سیاه و در زیر هر سطر ترجمه آن را به شنگرف نوشته و همه جا توضیحاتی از خود در هامش صفحات آورده و کتاب را به نام شاه سلطان حسین صفوی موشّع و به او تقدیم داشته و در مقدمه از خود و پدراناش چنین یاد کرده است: «قدیمی بنده داعی این دودمان ابدمقرون ابن بهاء‌الدین محمد بن حسن علی بن عبدالله الشوشتری، رضی‌الدین محمد که آبا و اجدادش در انتشار دین مبین و طریقه حقه ائمه طاهرین و دعاگوئی دوام دولت ابدقرین و فاتحه‌خوانی بقای سلطنت ذریه آل طه و پس همه از بندگان و دعاگویان قصب السبق ربوده‌اند».

ظاهراً نسخه اصل است و به خط نسخ و نستعلیق زیبای مؤلف که در پایان نوشته است: «و کتب العبد الداعی ابن بهاء‌الدین محمد، رضی‌الدین محمد فی سنة ۱۱۲۴». تمامی صفحات جدول‌کشی به طلای اشرفی و دارای یک سرلوحه در صفحه اول است. قسمتی از وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ ۱۱۲۵ ق ظهر صفحه اول می‌باشد.

مترجم در مقدمه گوید که: «حامی المساکین و الفقراء، محب العلماء و الصالحاء، مجمع الفضایل و الکملات، مصدر المعارف و الخیرات، زایر بیت الله الوفی حاجی نظر علی» از مؤلف خواسته است که حدیث مفضل را به فارسی ترجمه کند. تاریخ اتمام ترجمه «ماه محرم در سال پنجمین در عشر هفتمین از مائه بعد الالف» که می شود محرم ۱۰۶۵ ق. نسخه به خط نسخ و نستعلیق محمد طاهر بن ملک حسین (ظ) فراهانی. ختم استنساخ: یکشنبه عشر آخر ربیع الثانی ۱۰۸۲ ق «در مزرعه عالیجاه مقرب الخاقانی آقائی (ظ) موسوم بمزرعه سنجیدی در چلبی (ظ) که باتفاق حضرت مخدومی محمود بیکا بسیر مزرعه مزبور رفته بودیم».

در آغاز نسخه وقفنامه شاه سلطان حسین به جهت مدرسه چهارباغ مورخ شوال ۱۱۲۳ ق و ایضاً ابواب جمعی ۲۲ ماه شعبان ۱۰۸۹ ق که نوشته است: «... کاغذ سمرقندی... پیشکش یوسف آقا یوزباشی غلامان خاصه» و ایضاً در ۹ صفر ۱۱۰۵ ق و ۲۷ محرم ۱۱۱۵ ق داخل عرض شده و در ماه صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه چهارباغ ابواب جمع شده است.

(۱۳۵۳/۶/۱)

متن آورده و به خوبی واضح است که حواشی تماماً به خط شخص مترجم می باشد، و متن خط یکی از خوشنویسان زمان است.

نسخه: جلد اول کتاب است از آغاز تا آخر دعاء اول صحیفه کامله. نام کاتب: محسن بن احمد بن شرفجهان صفوی. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۱۲۶ ق.

مترجم در حاشیه مفضلی که بر اوائل نسخه به خط خود نوشته است مطلبی را حواله به کتاب دیگر خود امّ العرفان فی تفسیر القرآن و باز در حاشیه اوائل نسخه تحقیق درباره (عدل) را به کتاب دیگر خود کشکول اللغة و در جای دیگر تحقیق درباره تقبیل را به لغت (قبل) کتاب مذکور حواله داده است. و در حاشیه اول نسخه گوید: «و اکثر آنچه در ترجمه دیباجه و ادعیه نوشته ام موافقت دارد با ترجمه آقا حسین مرحوم بر صحیفه کامله». وقفنامه شاه سلطان حسین در آغاز نسخه هست مورخ جمادی الاولی ۱۱۲۶ ق و نیز ابواب جمعی مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه صفر ۱۱۴۴ ق و عرض ۱۱۵۰ ق و ۱۱۶۶ ق ظهر نسخه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۵/۲۱)

۷۵. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه

سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح معرفی نامه جلد اول. نسخه: مجلد دوم و مشتمل است بر شرح دعاء دوم صحیفه تا پایان دعاء ششم.

مقدمه و خاتمه ای ندارد و در پایان چنین نوشته است: «صلوات الله علیهم اجمعین. تمت هذا آخر المجلد الثانی من ترجمه ریاض السالکین و یتلوه المجلد الثالث ان شاء الله تعالی فی ترجمه الدعاء السابع و الحمد لله وحده ۸ شهر جمادی الاولی سنه ۱۱۲۶». سپس سطر دیگری نوشته بود که محو کرده اند و شاید آن سطر شامل نام کاتب و یا نام مؤلف نیز بوده است و تاریخ مذکور نیز معلوم نشد که تاریخ ختم تألیف است یا تاریخ ختم

۷۴. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه

سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف: عجله نامعلوم

کتاب: ترجمه کتاب ریاض السالکین معروف به شرح صحیفه سید علی خان است که مرحوم سید علی خان مدنی شیرازی صحیفه مبارکه سجاده را به عربی بدان نام نگاشته است، و مترجم به امر شاه سلطان حسین صفوی (چنان که در مقدمه گوید) آن را به زبان فارسی ترجمه کرده و در بسیاری از مواضع آن مطلبی از خود به عنوان «مترجم گوید» اضافه نموده و هم در برخی جاها حاشیه ای (عموماً به عربی) در توضیح و تکمیل مطالب

مجدول مذهب، جلد ساغری مشکی ترنجدار که بتاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». ایضاً عرض جمادی یکم ۱۱۶۶ ق.
(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۷۷. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه
سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح معرفی نامه جلد اول.
نسخه: معلوم نیست جلد چندم کتاب است و مشتمل است بر شرح دعاء هفدهم صحیفه کامله تا پایان دعاء بیستم که در باب مکارم اخلاق است. این جلد مقدمه و خاتمه‌ای ندارد و نام کاتب و تاریخ کتابت نیز ندارد، لکن به خط نویسنده مجلد اول است. در اوایل این مجلد در هامش مؤلف به خط خود در دو موضع ارجاع به لغت (بلس) و (طین) کتاب کشکول اللغة خود و در موضع دیگر به کتاب امّ العرفان فی تفسیر القرآن خود داده است. این مجلد نیز مانند مجلد اول تماماً به تصحیح شخص مؤلف رسیده است. وقفنامه شاه سلطان حسین در آغاز این نسخه نیز هست و تاریخ آن ماه رجب ۱۱۲۶ ق و «به جهت مدرسه مبارکه جدید سلطانی» چهارباغ وقف شده است. و عبارت ابواب جمعی مانند مجلد اول به شرح ذیل است: «شرح صحیفه کامله فارسیه، از دعای ۱۷ تا آخر دعاء، قطع وسط، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد ساغری مشکی ترنجدار طلاپوش که بتاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد» و نیز در ماه رجب ۱۱۵۰ ق و جمادی الاولی ۱۱۶۶ ق داخل عرض شده است. تمام صفحات جدول کشی شده و مذهب است مانند جلد اول.
(۱۳۵۳/۵/۲۱)

۷۸. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه
سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح معرفی نامه جلد اول.

استنساخ. و کاتب این نسخه نیز همان شخصی است که نسخ دیگر را نوشته است و سبک نگارش و سایر خصوصیات مانند نسخ دیگر و از آغاز تا انجام به تصحیح شخص مؤلف رسیده و حقیر در خطوط مؤلف دقت کردم در این مجلد نامی از خود و سایر تألیفاتش نبرده است.

وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۶ ق در آغاز نسخه هست و نیز این شرح: «کتاب ترجمه ریاض السالکین شرح صحیفه کامله از دعای دوم تا آخر دعای ششم، قطع وسط، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد ساغری مشکی ترنجدار طلاپوش که بتاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». و نیز عرض ماه جمادی الاولی ۱۱۶۶ ق.
(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۷۶. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه
سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح معرفی نامه جلد اول.
نسخه: مجلد سوم کتاب و مشتمل است بر شرح دعاء هفتم صحیفه کامله تا پایان دعاء شانزدهم. مقدمه و خاتمه‌ای ندارد.
انجام: «هذا آخر المجلد الثالث و يتلوه المجلد الرابع من الدعاء السابع عشر ان شاء الله تعالى. كتبه الفقير الحقير المذنب العاصي محمد حسن بن احمد بن شرفجهان...». کلمه شرفجهان و کلمه دیگری بعد از آن را پاک کرده‌اند.

این مجلد نیز مانند مجلد اول تماماً به تصحیح شخص مؤلف رسیده و حواشی کمی نیز به خط خود بر آن نوشته است. خط و کاغذ و جدول کشی و سایر مشخصات همانند مجلدات دیگر است.

وقفنامه شاه سلطان حسین «به جهت مدرسه مبارکه جدید سلطانی» به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۶ ق در آغاز نسخه نوشته شده و ابواب جمعی روی برگ اول بدین شرح است: «کتاب شرح صحیفه کامله فارسی، از دعای هفتم تا آخر دعای ۱۶، قطع وسط، کاغذ سمرقندی

نسخه: جلد...^۱ کتاب است و مشتمل بر ترجمه شرح چهار دعاء از دعاء ۲۱ صحیفه «و کان من دعائه علیه السلام اذا احزنه امر...» تا دعاء ۲۴ «و کان من دعائه علیه السلام لأبویه علیهما السلام».

این جلد نیز مقدمه و خاتمه‌ای ندارد و نام کاتب و تاریخ کتابت نوشته نشده، لکن به خط و خصوصیات مجلد اول است و خطوط تصحیحی شخص مؤلف گه گاه در حاشیه‌ها دیده می‌شود، لکن بر این مجلد حاشیه‌ای که در آن نامی از سایر آثار خود برده باشد نیست و هکذا در متن. وقفنامه شاه سلطان حسین مورخ ماه شعبان ۱۱۲۶ ق و نیز ابواب جمعی: «قطع وسط، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد ساغری مشککی ترنجدار [داخل ساغری قرمز]، که بتاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد» و عرض ماه رجب ۱۱۵۰ ق و عرض جمادای یکم ۱۱۶۶ ق در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۰)

۷۹. ترجمه ریاض السالکین فی شرح صحیفه

سید العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح معرفی نامه جلد اول.

نسخه: معلوم نیست جلد چندم کتابست و مشتمل است بر ترجمه شرح چهار دعاء صحیفه از دعاء: «و کان من دعائه علیه السلام اذا قتر علیه الرزق: اللهم انک ابتلیننا». تا دعاء: «و کان من دعائه علیه السلام بعد الفراغ من صلوٰۃ اللیل لنفسه فی الاعتراف بالذنب» که آخر آن دعا چنین است: «صلوٰۃ لا حدّ و لا منتهی یا ارحم الراحمین».

این جلد نیز مقدمه و خاتمه‌ای ندارد و نام کاتب و تاریخ کتابت نوشته نشده، لکن به خط و خصوصیات همان دو مجلد سابق الذکر است و همانند آن دو تماماً به تصحیح شخص مؤلف رسیده و حواشی چندی به خط خود بر مواضع عدیده نگاشته و مکرر مطالبی را از جمله دربار «غلبه الرجال» و «بیان الاسراف» و «الفقیر و

المسکین» و «قلب» و غیر ذلک به کتاب دیگر خود کجکول اللغة و یک جا به نام کجکول اللغة و هم چند مطلب را به تفسیر خود امّ العرفان حواله داده است.

وقفنامه شاه سلطان حسین روی برگ اول نسخه نوشته بوده و تاریخ آن ربیع الاول ۱۱۲۹ ق و «به جهت مدرسه مبارکه مزبوره» یعنی مدرسه چهارباغ وقف شده است. قدیماً شخص بی تقوائی صورت وقفنامه را محو کرده و گویا با آب شسته است، امّا کاملاً محو نشده و تقریباً تمام مطالب آن خوانده می‌شود.

(۱۳۵۳/۶/۱۲)

۸۰. ترجمه الصلوٰۃ

(فقه - فارسی)

مؤلف: مولانا محمد بن مرتضی کاشانی معروف به ملا محسن فیض (متوفی ۱۰۹۱ ق)

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط یکی از خوشنویسان (ترجمه نویسان) زمان شاه سلطان حسین صفوی نوشته شده و ظاهراً همان کاتب نسخ ترجمه ریاض السالکین باشد.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ جمادی الاولی ۱۱۲۲ ق در آغاز نسخه نوشته شده و نیز این شرح روی برگ اول است: «رساله ترجمه الصلوٰۃ، تألیف ملا محسن کاشانی، قطع وسط، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد تیماج بیاضی بنفش حاشیه قرمز که بتاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد».

(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۸۱. ترجمه عهدنامه حضرت امیرالمؤمنین

(فارسی)

به مالک اشتر

مؤلف یعنی مترجم: مرحوم میر محمدباقر بن میر اسمعیل حسینی خاتون آبادی

۱. در اصل سفید مانده است.

۸۳. ترجمه مکارم الاخلاق (آداب شرعی - فارسی)

مؤلف یعنی مترجم: به علت فقدان اوراق اول نسخه نامعلوم است.

کتاب: ترجمه مکارم الاخلاق رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل طبرسی از علماء قرن ششم هجری است و این ترجمه از مولی علی بن حسن زواره‌ای نیست.

نسخه: یک برگ یا بیشتر از اول ناقص است.

آغاز موجود: «که ما در عقب او می‌رویم و به خدا قسم که چندان پینه کردم این جامه خود را» که این قسمت از ترجمه مقدمه کتاب است و سپس فهرست ابواب و فصول با تعیین شماره اوراق نسخه که به موجب شماره نویسی گوشه اوراق ۳۱۵ ورق است.

انجام: «و صلوات فرستد خدا بر سید و آقای ما محمد و آل اطهار او و رحمت فرستد رحمت فرستادنی. بحمد الله تعالی ترجمه این کتاب خیر نظام به انجام رسید و شاهد دلاری این مرام به حله زیبای اتمام مطرّز و مزین... و آن ولی نعمت عالم و عالمیان و پناه جهان و جهانیان پیوسته به سعادت و دولت بر فراز سریر سلطنت و فرمان‌روائی کامیاب...».

نام کاتب و تاریخ کتابت و تاریخ تألیف ندارد. ظاهراً نگارش ترجمه و استنساخ از حدود زمان شاه سلطان حسین و برای شاه وقت نگارش یافته است. عناوین مطالب به شنگرف همه جا در متن و حاشیه هر دو به خط جلی نوشته شده. در چندین موضع نسخه کلمه «وقف» دیده می‌شود. احتمالاً با دقت در تمام نسخه شاید مترجم شناخته شود.

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۸۴. ترجمه مناقب امیرالمؤمنین صلوات الله و سلامه علیه (فضائل - فارسی)

مؤلف اصل: شیخ ابوالحسن محمد بن احمد بن علی بن حسین بن شاذان قمی معروف به ابن شاذان فقیه پسر خواهر ابن قولویه قمی و استاد شیخ ابوالفتح کراچکی

کتاب: ترجمه فارسی عهدنامه‌ای است که حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیهما السلام به مالک اشتر^{۲۰} نوشته‌اند و مترجم به امر شاه سلطان حسین صفوی آن را به فارسی در آورده و به نام او مصدر کرده است. تاریخ ترجمه ندارد.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط یکی از خوشنویسان زمان مؤلف است.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ جمادی‌الاولی ۱۱۲۲ق در آغاز نسخه هست و عبارت ابواب جمعی روی برگ اول چنین است: «رساله ترجمه عهدنامه حضرت امیرالمؤمنین ع، تألیف عالیحضرت... میر محمدباقر خاتون‌آبادی، قطع کوچک، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد تیماج بیاضی زرد حاشیه قرمز که بتاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». ایضاً عرض ماه رجب ۱۱۵۰ق نوشته شده. توضیحاً جلد اصلی نسخه مفقود شده است.

(۱۳۵۳/۹/۱)

۸۲. ترجمه معالم الاصول (اصول فقه - فارسی)

کاتب این نسخه آن را از روی نسخه‌ای نوشته است که اول و آخر نداشته است و لذا نام مترجم نامعلوم است. به ترجمه معالم ملا میرزای شیروانی مراجعه کردیم، معلوم شد غیر از آن است. احتمال می‌رود ترجمه آقا هادی بن ملا محمد صالح مازندرانی باشد.

از اول تا آخر نسخه دارای حواشی «منه» است، و کاتب بسیاری از حواشی را که نوشته تاریخ استنساخ آن را هم ضبط کرده است و در چند موضع هم نام خود را «عبدالکریم دربندی» و تاریخ حواشی را ماه رجب و شعبان ۱۱۹۱ق قید نموده، و آثار مقابله دارد.

آغاز نسخه: «نامی اشرف است از جهاد و نامی منقسم می‌شود به حساس و غیر حساس».

انجام: «و منها الترجیح بالامور الخارجیه و هی اربعة... عمل نموده باشند بر یکی از این دو روایت او اولی خواهد بود».

(متوفی ۴۴۹ق) که در سنه ۴۱۲ق کتاب مورد بحث را نزد مؤلفش در مسجد الحرام خوانده است.

کتاب: یکصد منقبت و فضیلت است از کتب اهل سنت در حق امیرالمؤمنین و اولاد طاهرینش سلام الله علیهم اجمعین و به طبع رسیده.

مترجم: میر محمدیوسف حسینی از علماء زمان شاه سلطان حسین صفوی^۹.

نسخه: تمام است و نام کاتب ندارد و آخرش چنین است: «ما قام قائم علی الارضین و قد فرغت من تسویده فی سلخ شهر ربیع الثانی فی السنة الثالثة عشر بعد الالف و المائة من الهجرة...». و معلوم نیست که این تاریخ اتمام ترجمه است یا تاریخ استنساخ. و در همین موضع در هامش نوشته اند: «بلغ مقابلة من خط المؤلف سلمه الله تعالى».

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ جمادی الاولی ۱۱۲۲ق در آغاز نسخه هست و ایضاً این ابواب جمعی: «رساله فارسیه در فضائل حضرت امیرالمؤمنین^ع، تألیف ملا (کذا و هو اشتباه) محمدیوسف، قطع کوچک، کاغذ سمرقندی، جلد بیاض تیماج قرمز که بتاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». ایضاً عرض ماه رجب ۱۱۵۰ق.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۵)

کتاب نیز در همین صفحه به خط کاتب نوشته و شماره برگها نیز در ذیل عناوین تعیین شده که آخرین مبحث «تصریف» برگ ۲۱۴ بوده. فعلاً تا برگ ۲۳۵ نسخه موجود است. (۱۳۵۳/۱۱/۳)

۸۶. تعلیقات علی الحواشی الخفیه علی

شرح الهیات التجرید (کلام - عربی)

مؤلف: مولانا عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی کتاب: حاشیه ای است بر حاشیه فاضل خفری بر الهیات شرح ملا علی قوشچی بر کتاب تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی قدس سره.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن در اواسط قرن ۱۳ه نوشته شده. مرحوم میرزا سید محمد مهدی نایب الصدر شرحی درباره کتاب روی برگ اول نوشته است و اندکی تعلیقات متفرقه نیز در حواشی دارد. و نیز این یادداشت را روی داخل جلد نسخه نوشته است: «میرزا محمد حسن کتاب فروش فی المعاملة الثانية فی شعبان ۱۲۶۴». مهر: «عبده الراجی محمدباقر بن عبدالجواد» نیز روی برگ اول دیده می شود.

(۱۳۵۴/۲/۱۷)

۸۷. تعلیقات شرح الهیات تجرید

(کلام - عربی)

تألیف: محمد بن احمد مشهور به فاضل خفری به خط اقل الطلبة محمدسعید بن اسمعیل المازندرانی.

بدون تاریخ، قرن ۱۲ه.

از کتابخانه مدرسه چهارباغ.

۸۸. تعلیقات منهج المقال

(رجال - عربی)

مؤلف: آقا محمدباقر بن محمد اکمل بهیانی، محقق وحید اثر تصحیح و حاشیه ندارد. کاتب: ابراهیم بن

۸۵. التصریح بمضمون التوضیح

(نحو - عربی)

مؤلف: خالد بن عبدالله ازهری

کتاب: شرح مزجی کتاب التوضیح جمال الدین ابو محمد عبدالله بن یوسف ابن هشام انصاری است در شرح الفیه ابن مالک در علم نحو و به طبع رسیده.

نسخه: از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ ختم کتابت معلوم نیست. لکن روی ورق اول این شرح به خط کاتب نوشته شده: «قد ابتدأت بكتابة هذا الكتاب المستطاب و انا الفقير الى الله الغني سليمان بن صالح بن سليمان الشامي و ذلك يوم الثلاثاء ثامن عشر شعبان المبارك سنة اثنين و تسعين و الف». فهرست مباحث

سلطانیه». نام کاتب و تاریخ کتابت در این جلد به نظر نرسید. خط مبارک مرحوم میرزا عبدالله افندی صاحب ریاض العلماء روی برگ اول نسخه چنین است: «بسم الله. بفرزندی میرزا احمد و فقه الله تعالی بخشیده شد». مهر. وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ محرم ۱۱۲۹ ق جهت مدرسه سلطانیه که آقا کمال در محله عباس آباد ساخته بود. نام مؤلف در این وقفنامه «مرحوم مبرور میرزا محمدرضا نصیری واقعه نویس سابق سابق» آمده است.

(۱۳۵۳/۹/۱۲)

۹۲. تفسیر التحریر (ریاضی - عربی)

مؤلف: ملا عبدالعلی بیرجندی
کتاب شرح و تفسیر کتاب تحریر المجسطی خواجه نصیرالدین طوسی^۲ است به «فوله - اقول» که به امر استادش قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی به رشته تحریر کشیده و به نام سعدالدین محمد ساوجی موشح گردانیده است.
نسخه: کامل است، جز این که مستعجلاً نوشته شده و بسیار مغلوط و فاقد اشکال هندسی می باشد. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. از آثار قرن ۱۱-۱۲ ه.
تملك مير محمد اسمعيل بن ابوالمحسن حسيني در ۱۱۹۹ ق ظهر نسخه هست.

۹۳. تفسیر القرآن الکریم (تفسیر - عربی)

مؤلف: علی بن ابراهیم القمی
مقداری از آغاز کتاب ناقص است.
از پایان نسخه مستفاد می شود که کاتب آن محمد طالقانی در ۲۲ صفر ۱۰۴۲ ق از نوشتن نسخه فراغت یافته و به شرح مرقوم در حاشیه حمزه بن علیقلی در اواخر شوال ۱۰۹۹ ق از مقابله نسخه با چند نسخه شریفه کم غلط فراغت یافته است.

عالیجناب میرزا عبدالمجید. تاریخ ختم: ۱۷ جمادی الثانی ۱۲۵۲ ق.

۸۹. تعلیقة الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

سبک: «قال المصنف - قوله».
مؤلف: محمد معصوم بن محمد علی الحسینی الخاتون آبادی
تقریرات درس رفیع بن رفیع الجیلانی استاد نویسنده. از طهارت تا دیات. خط مؤلف.
ضمیمه: کشف الریاض.

۹۰. تفسیر الائمة لهدایة الامة (تفسیر - عربی و فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح مجلدات دیگر است.
نسخه: جلد نهم کتاب است از تفسیر سوره یوسف تا سوره نحل. علامات و مشخصات و مختصات عیناً مانند نسخ دیگر همین دوره است. نام کاتب و تاریخ کتابت در این جلد نیز به نظر نرسید. خط و مهر میرزا عبدالله افندی به شرح نسخ دیگر روی برگ اول است با این شرح: «جلد هفتم که ملا حسین چیکا (دنباله این کلمه بریده شده، شاید چیکانی بوده) کتابت نموده. جلد تمام». وقفنامه به شرح مذکور در مجلدات دیگر در آغاز نسخه هست.
(۱۳۵۳/۹/۱۳)

۹۱. تفسیر الائمة لهدایة الامة (تفسیر - عربی و فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخ دیگر.
نسخه: جلد ۱۴ کتاب است از تفسیر سوره قصص تا سوره احزاب. علامات و مشخصات و مختصات عیناً مانند نسخ دیگر همین دوره است با جمله: «وقف مدرسه

۹۴. تفسیر گازور (تفسیر - عربی)

مؤلف: چنانکه در الذریعة و غیره آمده است: شیخ ابوالمحاسن حسین بن حسن جرجانی. و کتاب معروف است به تفسیر گازر و نامش جلاء الازدهان و جلاء الاحزان است. چون وضع کتاب و مؤلف چندان روشن نبود، حقیر به عنوانی که کاتب نسخه حاضر در پایان آن نوشته، این جا آوردم. نسخه: از سوره انعام است تا پایان کف.

آغاز: «بسم الحمد لله حق حمده و الصلوة على خير خلقه محمد و آله المعصومين. سورة الانعام. عبدالله عباس گفت که این سوره به یک بار فرود آمد به مکه هفتاد هزار فرشته بودند با وی به تسبیح و تهلیل».

انجام: «و هر که همه سوره بخواند وی را نوری باشد از زمین تا به آسمان. تمت كتابة المجلد الثاني من تفسير گازور بعناية الله على يد العبد... حسين بن علي بن حسن بن عيسى الحسيني السبزواري مولداً و محتداً و منشأ يوم الخميس من العشر الاول لذي الحجة الحرام في سابعه لسنة تسعين و ثمانمائة. اللهم اغفر لصاحبه و مصنفه و قارئه...». و در هامش همین موضع کاتب نوشته است که صاحب نسخه: «و هو صاحب المحترم مفخر الحاج و الحرمين خواجه حاجی فتح الله بن المرحوم خواجه مجدالدین استرآبادی».

خط نسخه بسیار خوانا و نسخ جلی است. آثار وقف در بسیاری از صفحات بوده که شخصی قدیم آثار وقف را از گوشه صفحات بریده و یا حک نموده است. تملک «مخدوم بن نورالله بن نورالهدی الحسینی الرضوی الشجری» و مهر محوشده او روی برگ اول است.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۹۵. تفسیر الوسیط (تفسیر قرآن - عربی)

مؤلف: ابوالحسن علی بن احمد الواحدی از اول سوره مریم تا آخر قرآن. خط محمود بن ابی النهی بن ابی بکر بن عبدالکریم

الأنهری (ظ) فی المدرسة العزیزة (ظ) بمدينة السلام تبریز فی غرة النهار من يوم الثلاثاء ۲۱ ربيع الاول ۷۳۱ بعد قرائته على فخر الملة و الحق و الدين احمد بن الحسن الجاربردی.

در صفحه آخر: اجازه جاربردی مذکور برای کاتب بخط المجیز. ظاهراً وقفی از کتب میر محمد معصوم.

۹۶. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن الحسن معروف به شیخ حرّ عاملی

نسخه: از اول کتاب الفریض و الموارث است تا پایان کتاب و خاتمه آن. تاریخ تألیف این جلد: نیمه ماه رجب ۱۰۸۲ ق.

کاتب نسخه: محمد مؤمن بن ملا محمد طالقانی «بحسب الامر امیر السادات العظام و نجباء الکرام، حاوی الاصول و الفروع، جامع المعقول و المنقول، اعنی مجتهد الزمانی سید رضی علوی اصفهانی». تاریخ ختم استنساخ: اواسط جمادای یکم ۱۰۹۶ ق. آثار مقابله و تصحیح و حاشیه‌ای ندارد. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب در ظهر نسخه هست که تولیت آن را با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ نهاده است.

(۱۳۵۳/۵/۱۰)

۹۷. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخنا محمد بن الحسن الحرّ العاملی^{۹۵} نسخه: مجلد ششم کتاب است از «کتاب الفریض و الموارث» تا آخر.

انجام نسخه که مشتمل بر تاریخ ختم تألیف و نام کاتب و تاریخ کتابت است عیناً نقل می شود: «و کان

نسخه: از اول کتاب است تا آخر باب طهارة الحديد.
انجام: «اقول تقدّم وجهه والله اعلم».
کاتب: صفر علی بن اسمعیل نجف آبادی اصفهانی.
تاریخ ختم استنساخ: ۱۲۵۱ق. هیچ گونه اثر تصحیح و
مقابله و تحشیه و امتیازی ندارد.
روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتب وقفی مرحوم
صدر است».
(۱۳۵۳/۹/۵)

۱۰۰. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن حسن حرّ عاملی^{ره}
نسخه: از اول کتاب نکاح است تا کتاب لقطه و «باب
حکم التقاط اللحم و الجبن و البيض».
انجام: «فقال هم فی سعة حتی یعلموا».
کاتب: صفر علی بن اسمعیل نجف آبادی اصفهانی.
تاریخ ختم استنساخ: پنجشنبه ۲۷ ذی الحجه ۱۲۵۱ق.
هیچ نوع امتیازی و تصحیحی ندارد. روی برگ اول
نوشته‌اند: «۳۴۵۶۰ بیت است تخمیناً».
(۱۳۵۳/۹/۵)

۱۰۱. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن الحسن الحرّ عاملی^{ره}
نسخه: مجلد چهارم است از آغاز کتاب جهاد تا انجام
کتاب وصایا که پس از آن جزء پنجم و کتاب نکاح است.
کاتب: صفر علی بن اسمعیل نجف آبادی اصفهانی.
تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۴ صفر ۱۲۵۱ق. اثر
تصحیح و مقابله و تحشیه و هیچ امتیازی ندارد. روی
برگ اول فهرست کتب این جلد به اختصار نوشته شده و
نیز: «کتابت این مجلد تخمیناً ۲۶۲۰۰ بیت».
(۱۳۵۳/۱۱/۳)

الفراغ من تألیفه فی منتصف رجب سنة ۱۰۸۲. ثم يقول
الفقير الى الله الغنى مصطفى بن عبدالواحد ابن سيار
الحويزاوي محتداً المشهدي مسكناً: اني قد نسخت هذه
النسخة المباركة من نسخة الاصل و كان الفراغ منها في
اليوم التاسع من شهر ربيع الثاني من شهر سنة ۱۱۰۰. و
در هاشم این موضع نوشته‌اند: «به تاریخ شهر محرم
سنه ۱۱۳۰ ملاحظه شد» و مهر ناخوانا ظاهراً: «عبده
زين العابدين الحسيني». روی برگ اول نسخه وقفنامه
«نوّاب مريمی آداب فاطمی القاب... مريم بیگم» به
تاریخ ۱۱۱۶ق نوشته و به مهر مشارالیها رسیده است که
تولیت پس از او با پادشاه وقت و نسخه در «مدرسه
واقفه واقعه در خارج دروازه حسناباد» باشد.
(۱۳۵۳/۵/۱۷)

۹۸. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ حرّ عاملی مولانا محمد بن الحسن
نسخه: از اول کتاب الفرائض و الموارث است تا
پایان کتاب، بدون خاتمه. نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر
مقابله و تصحیح ندارد.
وقفنامه حاجی الفت کلیددار خزانه عامره روی برگ
اول نوشته شده و تولیت با مرحوم میر محمد معصوم بن
مرحوم میر عبدالحسین حسینی خاتون آبادی و اولاد
ایشان قرار داده شده و در پایان وقفنامه مهری است که
ظاهراً سجع آن: «با مهر علی کمال الفت دارد» است. با
این توضیح که عنوان کلیددار قبلاً «پیش خدمت خزانه
عامره» بوده، قلم گرفته، کلیددارش کرده‌اند و همچنین
کلمه «الفت» قبلاً چیز دیگری بوده است.
(۱۳۵۳/۸/۱)

۹۹. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل مسایل الشریعة (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن حسن حرّ عاملی^{ره}

آخوند ملا محمد شریف تبریزی مَقْوض نمودم». تاریخ
تحریر وقفنامه: ماه شوال ۱۳۹۹ ق.
(۱۳۵۳/۱۲/۱)

۱۰۴. تلخیص الاقوال فی تحقیق احوال الرجال
(رجال - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میرزا محمد بن علی استرآبادی
رجالی مشهور

کتاب: رجال وسط میرزا مشهور است و به طبع
نرسیده، در بیان حال رجال شیعه.

نسخه: کامل و مصحح است و دارای حواشی مؤلف
و حواشی دیگر به امضاء «مح سد عفی عنهما»
که بی شک همان محمد بن سعید قطیفی یکی از
مالکان نسخه است. کاتب: صلاح بن براهیم بن محمد بن
سعید بن حسین النحیل (?). الجمری الاوالی الموالی.
تاریخ کتابت: سنه ۱۰۷۷ ق و تاریخ ختم تألیف در این
نسخه دهم جمادای دوم ۹۸۸ ق قید شده. ظهر نسخه این
شرح دیده می شود: «هو الله. دخل فی حیاة اقل عباد الله
و احوجهم الی رحمة ربه الفقیر الی الله الغنی محمد بن
سعید القطیفی عفی الله عنهما بتاريخ شهر ربیع المولود
للسنة السادسة و الثمانین و الف». مهر خوانده نمی شود.
ایضاً تملک احمد بن ملا ابوالحسن و تملک «ابن
عبدالحسین الحسینی» و مهر او «محمد معصوم
الحسینی» و نیز وقفنامه مورخه ذیحجه ۱۱۷۰ ق که
ورثه مرحوم میر محمد معصوم حسینی نسخه را با کتب
دیگر آن مرحوم وقف عام نموده اند، روی برگ اول
نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۷/۱۷)

۱۰۵. تلخیص المفتاح
(ادب - عربی)

مؤلف: ملا سعدالدین تفتازانی
تلخیص قسم سوم مفتاح العلوم ابو یعقوب سکاکی در
فنون بلاغت.

۱۰۲. تفصیل وسایل الشیعة الی تحصیل
مسایل الشریعة
(اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن حسن حرّ عاملی^{۹۰}
نسخه: از اول کتاب زکات است تا آخر کتاب
اعتکاف. نام کاتب و تاریخ کتابت به نظر نرسید، و مسلماً
در اواسط قرن سیزدهم استنساخ شده و امتیازی ندارد.
(۱۳۵۳/۷/۲)

۱۰۳. تقویم آیات القرآن
(علوم قرآنی)

مؤلف: نامعلوم
کتاب: کشف الآيات قرآن کریم است به اسلوب
قدیمی و ظاهراً از آثار قرن ۱۱-۱۲ ه می باشد و یک
نسخه دیگر نیز در الذریعة معرفی شده به اجمال.
آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. این رساله ایست در
باب یافتن آیات قرآن که در کدام جزو است. مثلاً بعد
از کلمه (اتخذ) این شکل (کج ا) نوشته اند، شکل اول
که کاف و جیم است علامت (جزو) است یعنی این آیه
در جزو ۲۳ است و شکل دوم که الف است علامت
(رکوع) است یعنی در رکوع اول جزو ۲۳ و علامت ۲۳
که در بالا نوشته شده، آن نیز علامت جزو است به واسطه
تبیین نوشته اند، و همه علامات از این قرار است. القسم
الاول فی اوایل الآی. باب الالف مع الالف بعدهما التاء.
ء اتخذ کج ا».

نسخه: به خط غیاث الدین محمد بن امیر جعفر
حسنی. تاریخ ختم استنساخ: اول محرم ۱۱۱۶ ق در
مدرسه جدّه کبیره اصفهان.

در چهار صفحه اوراق بدرقه آخر نسخه نیز مطالب
متفرقه از احصاء آیات قرآنی و فهرست ابواب «تقویم
آیات القرآن» و ساعات استخاره نوشته شده است.

روی برگ اول وقفنامه نسخه نوشته شده. واقف «اقل
الطلبه عبدالجلیل تبریزی» و «اختیار تولیة غیر را نیز به
اوستادی ام فضیلت و کمالات پناه، مستغنی الاتقایی

۱۰۸. تنزیه الانبیاء و الائمة صلوات الله
علیهم و سلامه (کلام - عربی)

مؤلف: سیدنا الشریف الاجل المرتضی ذوالمجدین ابوالقاسم علی بن الحسین بن احمد الموسوی
نسخه: تمام است. کاتب: ابن المرحوم اسمعیل محمد عبدالله. تاریخ ختم کتابت: پنجشنبه ۱۲ ماه رمضان ۱۰۸۴ق. امتیازی ندارد.

در آخر نسخه سه صفحه درباره اسامی و احوال آباء پیغمبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله به فارسی نوشته شده و در صفحه چهارم شرحی درباره ادله فقهیه شیعه به عربی. بالای صفحه اول وقفنامه ورثه مرحوم میر محمد معصوم خاتون آبادی به تاریخ ذی الحجه ۱۱۷۰ق نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۷/۲۵)

۱۰۹. کتاب التوحید (کلام - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی ابوجعفر^{ره}

نسخه: به خط محمد طاهر بن شکرالله. تاریخ ختم استنساخ: عصر روز یکشنبه پنجم ربیع دوم ۱۰۰۸ق «سنة الثامنة من المائة الاولى من الالف الثاني» و ظاهراً اشتباه است و صحیح (۱۱۰۸) باشد. ظهر نسخه نوشته است: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شده».

۱۱۰. تهذیب الاحکام (فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوجعفر محمد بن الحسن الطوسی شیخ الطائفه^{ره}

نسخه: کامل است و تماماً به خط علی بن محمد بن حسن بن محمد معلّم خوراسکانی از بلوک جی اصفهان عراق عجم است و فقط قسمتی از کتاب صلوة آثار مقابله و تصحیح و قدری حواشی متفرقه دارد.

نسخه: به خط نصرالدین عبدالؤمن حسنی. تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه ۲ یا ۲۰ ماه رجب ۹۸۹ق در شهر آگره.

روی صفحه اول فهرست کتاب و بالای اوراق عددشمار اوراق نسخه به سیاق نوشته شده است. حواشی متفرقه در هامش نسخه به خط کاتب هست.

۱۰۶. تمهید القواعد الاصولية والعربية

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: شیخ زین الدین عاملی شهید ثانی^{ره}
تاریخ ختم تألیف در این نسخه: وقت ظهر روز جمعه مفتتح ربیع دوم ۹۵۸ق ضبط شده است.

نسخه به خط بانویی است که خود را «اقل خلق الله منزلاً و مرتبة بنت محمد هادی بن مانی» معرفی کرده. تاریخ ختم استنساخ: روز جمعه ۱۶ ربیع دوم ۱۰۳۵ق. برگ اول مفقود شده است.

(۱۳۵۳/۵/۱۱)

۱۰۷. تمهید القواعد الاصولية والعربية لتفريع

فوائد الاحکام الشرعية (قواعد - عربی)

مؤلف: شهید ثانی، شیخنا زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی^{ره}

نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ ختم کتابت قسم اول ۱۲۲۳ق قید شده است. یک حاشیه در اوائل کتاب از «ملا محمد علی نوری مدّ الله ایام افادته» و حاشیه‌ای دیگر از «محمد تقی عفی عنه» است که این شخص تملک خود را به عنوان و امضاء «اقل الطلبة محمد تقی بن محمد شیر» به تاریخ ۲۵ ماه رجب ۱۲۸۶ق ظهر نسخه نوشته است.

(۱۳۵۳/۷/۲)

تاریخ ختم استنساخ کتاب زیارات: روز جمعه ۷ ذی الحجه و ختم کتاب جهاد: روز شنبه ۱۵ ذی الحجه ۱۰۱۳ق و تاریخ ختم استنساخ پایان کتاب: روز پنجشنبه دهم صفر همان سال ۱۰۱۳ق می باشد. روی برگ اول وقفنامه بانوئی از خاندان صفوی که نامش در آن یاد نشده و شاید از سجع مهر ناخوانا مستفاد شود که وی فاطمه نام و دختر شاه سلیمان بوده و این نسخه را با کتب دیگر در ماه شوال ۱۱۱۳ق جهت مدرسه سلیمانیه وقف کرده است. نیز این شرح روی برگ اول نوشته شده: «به تاریخ شهر ذی الحجه ۱۱۲۵ حسب الفرموده عالیحضرت مجتهدالزمانی... میر محمدباقر... عرض دیده شد. ۱۷ جلد قرآن و ۶ جلد صحیفه و یک جلد دعوات و ۱۰۶ جلد کتاب ملاحظه شد».

صفحه اول دارای سرلوحه قدیمی است و تمام صفحات جدول کشی شده و چندان اثر تصحیح و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۲)

۱۱۲. تهذیب الاحکام (احادیث - عربی)

مؤلف: شیخ الطائفه ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی

نسخه: از کتاب جهاد است تا آخر کتاب و آغاز آن مفقود شده و به قدری قبل از «باب اقسام الجهاد» شروع می شود. نام کاتب در آخر نسخه «پیر محمد مقیم ابن حاجی پیر نورالدین اصفهانی زبده زنده پیر احمد جامی» و تاریخ ختم استنساخ روز پنجشنبه ۱۲ ذی القعدة ۱۰۵۶ق می باشد.

نسخه مقابله و تصحیح شده و در هامش ورق آخر شرحی است به قلم «اسمعیل بن باقر الحسینی الشهیر بخاتون آبادی» که گوید نسخه را در مشهد مقدس رضوی با نسخ صحیح مقابله کرده و در روز بیستم ماه شعبان ۱۰۷۰ق از آن فراغت یافته است.

تاریخ ختم استنساخ کتاب زکوة و زیادات آن: روز پنجشنبه ۲۰ ماه شعبان ۱۰۰۷ق و کتاب صوم: سه شنبه ۳ ماه رمضان و کتاب حج: شنبه ۲۸ ماه رمضان و کتاب جهاد: دوشنبه ۸ شوال و اجارات: پنجشنبه ۲ ذی القعدة تماماً در همان سال ۱۰۰۷ق. و تاریخ فراغت از استنساخ کتاب نکاح که پیداست قبلاً نوشته بوده دوشنبه سوم ربیع الاول ۹۷۲ق و کتاب العتق و غیره: دوشنبه ۵ ذی الحجه ۱۰۰۷ق و صید و ذبایح ۱۱ ذیحجه و وقوف و صدقات سه شنبه ۱۲ ذیحجه و وصایا یکشنبه ۱۷ ذیحجه و فرائض و موارث چهارشنبه سلخ ذیحجه تماماً در همان سال ۱۰۰۷ق و کتاب حدود شنبه چهاردهم محرم ۱۰۰۸ق و دیات و قصاص دوشنبه ۲۴ محرم ۱۰۰۸ق و در این موضع کاتب شرحی نوشته است به خلاصه این که این نسخه را بر حسب امر عالیحضرت سیادت و رفعت پناه... حاجی امیر جلال الدین حسن حسینی استنساخ کرده است. سپس مشیخه تهذیب را نوشته و ۲۴ محرم ۱۰۰۸ق تاریخ کرده است. نسخه آثار وقفیت دارد.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۱۱۱. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ طوسی^۹
نسخه: از اول کتاب زکوة است تا پایان زیادات کتاب تجارت.
کاتب: حسن بن جمعة بن علی زبیدی نجفی (چنان که در پایان کتاب صوم نوشته).
در پایان کتاب حج دیده می شود: «تم الجزء الرابع من کتاب تهذیب الاحکام و آخره کتاب الحج». و در هامش این موضع این شرح دیده می شود: «بلغ المقابلة بنسخ معتبرة عليها العمل في هذه الاوقات فصح انشاء الله و كتب جواد بن سعد بن جواد عفی عنه» که این شخص همان عالم بزرگوار شیخ جواد کاظمی صاحب تألیفات جلیله است.

الذهب» شروع و تا آخر کتاب المزار خاتمه یافته و سرتاسر نسخه دارای حواشی گوناگون و مفیدی است. نام کاتب: پیغمبر قلی بن بابا علی مشهدی. تاریخ ختم استنساخ: پنجم ماه رجب ۱۰۹۶ ق.

۱۱۶. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوجعفر طوسی قدس سره
نسخه: از آغاز کتاب طلاق باب حکم الایلاء است تا پایان مشیخه.
کاتب: محمدحسین بن یحیی نوری مازندرانی که به موجب شرحی که در خاتمه نگاشته، خود از علما و فضلا بوده. تاریخ ختم استنساخ: روز سه‌شنبه ۲۶ محرم ۱۰۹۹ ق. سراسر نسخه به دقت مقابله و تصحیح و نسخه‌بدهای بسیار و حواشی بی‌شمار از کتب مختلفه به خط کاتب بر آن نوشته شده و همه احادیث در حواشی میزان صحت و سقم آنها به رمز و به خط سرخ تعیین گردیده است.
وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و تولیت با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

(۱۳۵۳/۱۱/۲)

۱۱۷. تهذیب الاحکام (فقه - عربی)

مؤلف: شیخ طوسی^۹
نسخه: جلد اول، از اول کتاب است تا پایان جهاد و امر به معروف که پس از آن دیون و کفالات و حوالات است و از اول ناقص است.
آغاز موجود: «بعض الوجوه قلنا کذلک نقول لأنّ المسح یجب فی التیمم».

نام کاتب که به خط نسخ خوب نوشته معلوم نیست و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۱ هـ نوشته شده.

۱۱۳. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: حضرت شیخ طوسی قدس سره
نسخه: از کتاب الدیون و الکفالات و... است تا پایان کتاب طلاق. کلاً به موجب ارقام معینه در ۳۲۷ ورق. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و تماماً به خط نسخ یکی از خوشنویسان زمان است. در آخر کتاب نکاح در حاشیه به خط کاتب تاریخ «۷ ذیحجه الحرام سنه ۱۰۸۲» قید شده که ظاهراً تاریخ کتابت است. چهار سرلوحه بسیار ممتاز دارد و تمام صفحات جدول‌کشی و سراسر نسخه دارای آثار مقابله و تصحیح و حواشی متفرقه نافع است. در آخر نسخه پشت و روی یک ورق بدرقه مطالبی از بحار الانوار نقل شده.

روی برگ اول وقفنامه نسخه نوشته شده. واقف مریم بیگم شاهزاده صفوی که این مجلد را با سه مجلد دیگر آن و قرآن‌ها و صحیفه‌ها و کتب دیگر «بر سکنه حجرات و متردّین مسجد واقعه در جنب دولتخانه مبارکه که خود بنا و تعمیر کرده‌اند» وقف نموده به تاریخ ۱۴ ذی القعدة ۱۱۲۷ ق. (۱۳۵۳/۱۱/۷)

۱۱۴. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: حضرت شیخ الطائفه ابوجعفر محمد بن الحسن الطوسی^{۱۰}
نسخه: از کتاب الزکاة است تا پایان کتاب مکاسب. نام کاتب ندارد. تاریخ استنساخ فقط در پایان کتاب الصیام: «یوم الخمیس» جمادای یکم ۱۰۹۴ ق قید شده است. برگ اول نسخه مفقود شده و ظاهراً مشتمل بر وقفنامه نسخه بوده است. در پاره‌ای مواضع اثر وقف و در برخی صفحات حواشی متفرقه‌ای نوشته شده.

۱۱۵. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ الطائفه محمد بن الحسن الطوسی قدس سره
نسخه: فاقد اول است و از اندکی قبل از «باب زکوة

سراسر نسخه دارای آثار مقابله و حواشی متفرقه نافع است. قطع بزرگ.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۵)

۱۱۸. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ الطائفه طوسی

نسخه: از آغاز کتاب است تا آخر زیادات کتاب صلوٰه که احکام نماز میت است.

نام کاتب و تاریخ کتابت به نظر نرسید، به قرائن در قرن ۱۲ه استنساخ شده است. حواشی کمی از «م ق ر سلمه الله» که مقصود مرحوم علامه مجلسی متوفی ۱۱۱۰ق و غیره به خط کاتب نوشته شده. تمام صفحات به شنگرف و لاجورد جدول کشی شده. در جای سرلوحه صفحه اول وقفنامه نسخه است. واقف حاجی قاسم خان هراتی و متولی خود او و آقا سید یوسف خراسانی بوده اند.

(۱۳۵۳/۷/۲۴)

۱۱۹. تهذیب الاحکام (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ الطائفه ابوجعفر محمد بن الحسن الطوسی قدس سره

نسخه: چند برگگی از اول ناقص است و از آخر نیز تا مقداری از کتاب نکاح را شامل است. تماماً به خط نسخ خوب است و آثار مقابله و تصحیح و تحشیه و نام کاتب و تاریخ کتابت مطلقاً ندارد. ظاهراً در قرن ۱۱-۱۲ه نوشته شده است. آثار و قفیت دارد.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۱۲۰. تهذیب الوصول الی علم الاصول

(اصول - عربی)

مؤلف: علامه حلی مولانا الحسن بن یوسف بن المطهر قدس سره

نسخه: در متن نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن در هامش این دو عبارت نوشته شده: «قد تمت فی یوم الاثنين العشرين من شهر الشوال من شهر سنة اثنی عشر و الف». ایضاً: «در روز دوشنبه بیستم شهر شوال سنه ۱۰۱۲ تمام شد ابتداء سنه لوی ثیل. کاتبه حمزه بن ضیاء الدین محمد الهندی (یا التبریزی)». کمی حواشی متفرقه دارد، لکن اثر تصحیح و مقابله و امتیازی ندارد. اثر وقف دارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۱۲۱. تهذیب الوصول الی علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر علامه حلی^{ره}

نسخه: به خط محمد سلیم بن امیرحسین الحسینی (یا الحسنی) الرازی. تاریخ ختم استنساخ ناخوانا است و ظاهراً سنه ۱۰۵۰ق باشد. حواشی متفرقه ای بر اوائل نسخه هست.

صورت وقفی از «مولانا محمد شریف بربری» که تولیت آن را با «سید عبدالرسول حسینی بربری» قرار داده، ظهر نسخه نوشته شده.

۱۲۲. تهذیب الوصول الی علم الاصول

(اصول - عربی)

مؤلف: علامه حلی ابومنصور جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر^{ره}

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: نهم ذی القعدة ۱۰۹۱ق. مختصر حواشی در اوائل نسخه نوشته شده است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۹/۲)

مشهد مقدس که برای حاجی محمدشریف جیلانی نوشته است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نسخه نوشته و تولیت آن با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ می‌باشد.

۱۲۵. جامع الاخبار (اخبار - عربی)

مؤلف: نامعلوم است به تفصیلی که در الذریعة و غیره نوشته شده.

نسخه: به خط منصور بن ابراهیم بن میر حسین بویه سری. تاریخ ختم استنساخ: شوال ۹۳۱ق.

آغاز: «بسم الحمد لله الاول بلا اول کان قبله و الآخر بلا آخر یكون بعده».

انجام: «و قال ع بشر المشائین فی الظلم بنور تاء یوم القيمة. تمت».

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب در هامش صفحه اول نوشته شده. تولیت با متولی موقوفات مدرسه جدید سلطانی است.

(۱۳۵۳/۸/۱۴)

۱۲۶. جامع المعجزات (مناقب - فارسی)

مؤلف: محمد واعظ اصفهانی که معاصر با مرحوم ملا مهدی نراقی یا قریب العصر آن مرحوم بوده، چون در این کتاب از محرق القلوب وی نقل می‌کند.

نسخه: مجلد دوم کتاب است، مشتمل بر یک مقدمه در اثبات امامت امیرالمؤمنین علیه السلام و ۲۴ باب در انواع معجزات آن حضرت و یک خاتمه در برخی مناقب حضرت فاطمه علیها سلام و قصه ازدواج آن حضرت. کتاب مرغوبی است، و چند برگگی از آخر نسخه ساقط شده، لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۱۲۳. التیسیر (علوم قرآنی - عربی)

مؤلف: ابو عمرو دانی عثمان بن سعید مقرئ کتاب: در بیان قراءات سبعة قرآن کریم است. نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: روز شنبه ۵ ماه رجب ۱۱۰۹ق. اثر تصحیح و مقابله و امتیازی ندارد.

روی برگ اول سند روایت کتاب به این شرح نوشته شده است: «الر صافی قال قرأت علی الشیخ ابی بکر محمد بن محمد بن منتلیون (کذا) الانصاری، عن ابی جعفر الحصار و ابی عبدالله بن نوح قراءةً علیهما، عن ابی الحسن ابن هذیل قراءةً علیه، عن ابی داود، عن مؤلفه ابی عمرو عثمان بن سعید بن عثمان الدانی المقرئ رض».

ایضاً: «از جمله کتب وقفیه مرحوم مغفور میر محمد معصوم خاتون آبادی است...».

آغاز: «بسم الحمد لله المتفرد بالدوام المتطول بالانعام».

انجام: «وان کان آخر السورة هاء کنایة موصولة بواو حذف صلتها... فاعلم ذلك موقفاً لطریق الحق و منهاج الصواب انشاء الله و بالله التوفیق».

اول باب وقف: «باب ذکر الوقف علی اواخر الکلم. اعلم ان من عادة القراء ان یقفوا علی اواخر الکلم المتحرکات له فی الوصول بالسکون لا غیر».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۸)

۱۲۴. ثواب الاعمال و عقاب الاعمال

(اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه القمی^{ره}

نسخه: کامل است، لکن تصحیح نشده و مغلوط می‌باشد. تاریخ ختم استنساخ ثواب الاعمال: ماه شوال ۱۰۸۰ق و تاریخ ختم استنساخ عقاب الاعمال: ۱۸ ذی القعدة همان سال. کاتب: ملا مهر علی ساکن

۱۲۷. جامع المقاصد فی شرح القواعد

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا علی بن عبدالعالی عاملی معروف به محقق کرکی
نسخه: از آغاز تا انجام کتاب النکاح است: «... مقتضی کلام اهل اللغة ان استعمال لفظ النکاح».
انجام: «ولیکن هذا آخر الجزء السابع من کتاب شرح القواعد ویتلو فی الثامن انشاء الله تعالی بمنه قوله الفصل الثالث فی التفویض و فرغ من تسویده مؤلفه... علی بن عبدالعالی بالمشهد المقدس الغروی... نصف النهار من یوم السبت تقریباً ثامن عشر شهر جمادی الاولی من سنة ۹۳۵».

اثر تصحیح و مقابله در نسخه دیده نمی شود، لکن همه جا حواشی متفرق کمی نوشته شده است.

۱۲۸. جامع المقاصد فی شرح القواعد

(فقه - عربی)

مؤلف: محقق کرکی مرحوم شیخ نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی (متوفی ۹۴۰ق)
کتاب: شرح مبسوطی است بر کتاب القواعد تألیف علامه حلی به «قوله».
نسخه: مجلد اول است از آغاز کتاب تا آخر نماز عیدین.

انجام: «ما هو اعم من الكل و البعض. تم الجزء الاول و الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله اجمعین. تم».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در اواخر قرن دهم یا اوائل یازدهم نوشته شده و مصحح است. تملک و مهر عنایت الله بن عبدالکافی نائینی روی برگ اول است.

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۱۲۹. جامع المقاصد فی شرح القواعد

(فقه - عربی)

مؤلف: شیخ علی بن عبدالعالی عاملی معروف به محقق کرکی
کتاب: حاشیه و شرح مبسوطی است بر کتاب القواعد علامه حلی قدس سره در چندین مجلد.
نسخه: از اول کتاب است تا آخر جزء ثانی که پس از آن کتاب تجارت خواهد بود. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن از آثار قرن ۱۲ ه است. ۲۴۴ ورق است.

۱۳۰. جلاء العیون

(منابع - فارسی)

مؤلف: مولانا محمدباقر بن محمدتقی علامه مجلسی^{۲۹} (متوفی ۱۱۱۰ق)
نسخه: یک برگ از اول ناقص است و قسمت پائین برگ آخر را نیز که لابد مشتمل بر نام کاتب و تاریخ کتابت بوده بریده اند. لکن ظاهر است که به خط نستعلیق یکی از کاتبان حدود زمان مؤلف نوشته شده و اثر تصحیح و مقابله و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۱۳۱. جلاء العیون

(فضائل - فارسی)

مؤلف: علامه مجلسی قدس سره
نسخه: جلد دوم، از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. به قرائن در قرن ۱۲ ه نوشته شده. دو برگ اول نیز نونویس است و از «باب پنجم در بیان تاریخ ولادت و شهادت حضرت سیدالشهداء» شروع می شود.

روی برگ اول وقفنامه نسخه ظاهراً به خط مرحوم میر محمدصادق حسینی خاتون آبادی است که فقط مهر کرده است و توقیع آن: «عبد محمدصادق الحسینی» می باشد. تاریخ وقفنامه ۱۴ ماه رمضان ۱۲۶۵ق و واقف

است به فارسی. مؤلف در مقدمه پس از ذکر نام «سلطان سلیمان پادشاه الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان» گوید: «بنابراین، داعی دوام دولت قاهره که اباً عن جسد مشمول عواطف سلطانی است، به شرح و ترجمه هشت کتاب حدیث به این ترتیب پرداخته به هشت بهشت موسوم ساخت... جنت الفردوس، شرح من لایحضره الفقیه؛ جنت الخلد، شرح کافی؛ جنت النعم، شرح تهذیب؛ جنت المأوی، شرح استیصار؛ جنت المقام، شرح کمال الدین و تمام النعمة؛ جنت الصدق، شرح امالی؛ جنت عدن، شرح علل الشرایع؛ جنت السلام، شرح عیون اخبار الرضاء؛ و اکتفا به اصل احادیث شده، از قول مؤلفان قلیلی ذکر می‌شود، و تفصیل کلام در هر مقام، از سایر تصنیفات بنده درگاه سید علی الحسینی العریضی الامامی ظاهر می‌گردد، از آن جمله کتاب مجمع البحرين در چهل و پنج مجلد. و این ترجمه جنة الفردوس است، تاریخ کتاب خاتم جم. کتاب طهارت و در لغت به معنی پاکیزگی».

پایان: «پس علی و فاطمه و حسن و حسین اهل بیت من و متاع من‌اند، از ایشان پیش مرو، ایشان را پاک... ساختی».

در ذیل صفحه آخر نوشته‌اند: «هو. میر سید علی امامی... موقوفات به تاریخ شهر رجب المرجب سنه ۱۰۸۶». مهر: «افوض امری الی الله نجف قلی». ایضاً «بتاریخ شهر مولود در کتابخانه خاصه شریفه ابواب جمع شد». در آغاز کتاب وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین که ثواب آن را به روح مرحومه «نازپرور خانم» مادر شاه سلیمان نثار کرده و تولیت با متولی مدرسه چهارباغ و در ۱۱۰۵ و ۱۱۱۵ و ۱۱۵۰ عرض دیده شده.

نسخه به خط نستعلیق و شکسته، در کمال اعتبار و تماماً یا بعضاً یا تصحیحاً به خط شخص مؤلف است.

(۱۳۵۳/۵/۴)

«سیده نجیبه ام‌کلثوم بیگم بنت مرحمت و غفران پناه میرزا محمدسعید معروف بغیرت» بوده. در ذیل مهر مذکور شرحی به این خلاصه نوشته شده: «تاریخ وفات مرحوم... والد... در شب جمعه ۱۴ ماه رجب... ۱۲۷۲». تاریخ «دوشنبه ۲۸ جمادی‌الآخرة ۱۲۵۵» در آغاز نسخه هست و نسخه هیچ‌گونه تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۱۳۲. الجمل فی النحو (ادب - عربی)

مؤلف: ابوبکر عبدالقاهر بن عبدالرحمن بن محمد جرجانی (متوفی ۴۷۱ق)
کتاب: مشتمل است بر پنج فصل: ۱. مقدمات؛ ۲. عوامل افعال؛ ۳. عوامل حروف؛ ۴. عوامل اسماء؛ ۵. اشیاء متفرقه.

ظاهراً مؤلف برای این کتاب اسمی قرار نداده و چون در مقدمه گوید: «هذه جمل رتبته ترتیباً قریب المتناول»، لذا به عنوان کتاب الجمل شهرت یافته است و گویا هنوز به طبع نرسیده. در پایان کتاب نیز گوید: «فهذا آخر ما اوردنا من الجمل فی عوامل الاعراب». و این کتاب غیر از رساله مختصری است که به عنوان عوامل جرجانی به طبع رسیده و مشهور است.

نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ ختم کتابت: «یوم الخمس» محرم ۱۰۸۴ ق می‌باشد.

ظهر نسخه نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۶/۱۳)

۱۳۳. جنة الفردوس (شرح کتاب من لایحضره

الفقیه) (از هشت کتاب معروف به

هشت بهشت) (اخبار - عربی)

مؤلف: سید علی الحسینی العریضی الامامی

کتاب: شرح کتاب من لایحضره الفقیه شیخ صدوق

۱۳۴. الجَنَّةُ الْوَأَقِيَّةُ وَالْجَنَّةُ الْبَاقِيَّةُ (ادعیه - عربی)

مؤلف: شیخ تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسن کفعمی متوفی ۹۰۵ ق.ظ.

کتاب: مختصری است در ادعیه و اوراد مشتمل بر چهل فصل و منتخب از جَنَّةُ الْاِمَانِ الْوَأَقِيَّةُ و جَنَّةُ الْاِيْمَانِ الْبَاقِيَّةُ معروف به مصباح کفعمی که هر دو به طبع رسیده است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط نسخ زیبا و مصحح است و تمام صفحات جدول کشی شده. ظاهراً در قرن ۱۱ هجری نوشته شده.

ضمیمه: دعاء کمیل و دعاء مشلول و طریقه نماز میت. (۱۳۵۳/۶/۲۰)

۱۳۵. جوامع الجامع (تفسیر قرآن - عربی)

مؤلف: امین الاسلام طبرسی

نیمه دوم.

آغاز نسخه افتاده است و از تفسیر آیه «واتبعوا ما تتلوا الشیاطین» شروع می شود.

نسخه به خط شخصی است به نام محمود که پدرش را ظلماً مقتول کرده اند، و در سال ۱۰۵۴ ق در شهر ایروان از آن فراغت یافته است. وقف مدرسه جدید سلطانی.

۱۳۶. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی

نسخه: جلد...^۱ کتاب است از آغاز تا انجام نکاح در دو جزء.

کاتب: علی بن شیخ جعفر قفطانی. تاریخ ختم کتابت جزء اول: روز جمعه ۷ ذی الحجه ۱۲۵۳ ق. در هامش این موضع و هم در هامش آخر جزء ثانی قید شده است که این نسخه با نسخه صحیحیه ای که با نسخه مصنف «سَلِّمَهُ اللهُ...» مقابله شده، مقابله و تصحیح شده است.

تاریخ ختم تألیف جزء ثانی که پایان نکاح است: نزدیک عصر روز چهارشنبه ۱۴ ربیع دوم ۱۲۴۷ ق و در این موضع مؤلف اشاره به طاعون عظیم بلاد عراق نموده. تاریخ ختم استنساخ جزء دوم: عصر روز جمعه «ثالث ثالث ثالثه الستین بعد الالف و المائتین».

روی برگ اول مرحوم حاج میر محمدمعصوم بن محمدعلی حسینی خاتون آبادی، شرحی در تاریخ جمعه ۱۴ ماه رجب ۱۲۶۷ ق نوشته است که این نسخه از درآمد موقوفات مرحوم صدر در جرقویه استنساخ شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۱۳۷. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی

قدس سره

نسخه: مشتمل بر تمام کتاب حج است که تاریخ ختم تألیف آن روز یکشنبه ۲۶ ماه رمضان ۱۲۵۶ ق و تاریخ ختم استنساخ روز جمعه سوم ربیع یکم ۱۲۶۳ ق و کاتب محمدعلی بن شیخ حمید نجل حاجی مطر عفکاوای اصلاً باهلی نسباً ساکن نجف اشرف است.

و نیز مشتمل بر کتاب جهاد و کتاب امر به معروف و نهی از منکر است که تاریخ ختم تألیف اخیر روز شنبه ۲۶ جمادای دوم ۱۲۵۷ ق و تاریخ ختم استنساخ روز چهارشنبه ۶ صفر ۱۲۶۲ ق و کاتب محمدعلی یادشده فوق است. این آخرین جلد کتاب جواهر الکلام است و در چند موضع از حواشی این نسخه قید شده است که تماماً با نسخه اصل مصنف «سَلِّمَهُ اللهُ» مقابله و تصحیح شده.

روی برگ اول نوشته اند که این نسخه از درآمد املاک موقوفه جرقویه اصفهان که مرحوم صدر اصفهانی وقف کرده، استنساخ و وقف شده است.

۱. در اصل جای آن سفید مانده است.

نسخه: مجلد...^۲ و از کتاب طلاق است تا آخر نذر و عهد که مجموعاً ۱۱ کتاب می‌باشد.

آغاز: «القسم الثالث من الاقسام التي بنى عليها هذا الكتاب في الايقاعات».

در آخر کتاب لعان این شرح به خط کاتب نوشته شده: «قد فرغت من نقل الجزء الاول من ايقاعات جواهر الکلام لاستاد الكل في الكل الشيخ محمدحسن ادام الله ظله العالی... وانا الاقل الجانی علی القفطانی... حرر يوم النصف من رجب سنة ۱۲۶۳...».

در آخر کتاب تدبیر: «تم يوم الجمعة ثالث عشر من شوال سنة ۱۲۳۳» و ظاهراً این تاریخ تألیف است یا کاتب اشتباه نوشته است. در آخر کتاب نذر و عهد که پایان نسخه است: «وقد وقع الفراغ من تسويده يوم الاثنين ۱۶ من شهر شوال سنة ۱۲۶۳»، و در هامش همین موضع: «بلغ مقابلة بقدر الجهد والطاقة علی يد الجانی فلاح».

ظهر نسخه مرحوم حاج میر محمد معصوم بن محمدعلی حسینی خاتون آبادی شرحی نوشته است به تاریخ ۱۴ ماه رجب ۱۲۶۷ ق که نسخه را از نماء موقوفات جرقویه وقفی صدر استکتاب کرده است. (۱۳۵۳/۷/۱۶)

۱۴۱. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی
نسخه: از «القسم الثاني من الاقسام الاربعة التي بنى عليها الكتاب في العقود جمع عقد» که از مباحث کتاب متاجر است تا پایان کتاب الحجر است و خاتمه آن چنین می‌باشد: «تم المجلد الثالث من العقود بعون الله الروؤف الودود و يتلوه المجلد الرابع في الضمان ان شاء الله».

۱. در اصل جای آن سفید مانده است.

۲. در اصل جای آن سفید مانده است.

۱۳۸. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی
نسخه: جلد...^۱ کتاب است، از کتاب ضمان تا آخر کتاب وصایا که مجموعاً ۱۶ کتاب است.

کاتب: علی بن مرحوم شیخ جعفر قفطان. تاریخ ختم استنساخ: روز سه شنبه ۱۶ ماه رمضان ۱۲۶۲ ق ظاهراً در نجف اشرف. نسخه بسیار معتبر و مصححی است و با اصل خود مؤلف در زمان حیاتش مقابله شده است.

روی ورق اول مرحوم حاج میرزا محمد معصوم بن حاج میرزا محمدعلی حسینی خاتون آبادی نوشته اند که این نسخه از درآمد موقوفات جرقویه مرحوم صدر استکتاب و وقف شده است به تاریخ روز جمعه چهاردهم ماه رجب ۱۲۶۷ ق.

(۱۳۵۳/۹/۸)

۱۳۹. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی
قسمتی از ج ۱ و ۲. از رکن ثانی در طهارت ترابیه تا آخر طهارت که کاتب آن محمدجعفر بن محمدکاظم طباطبائی در ۷ ربیع الاول ۱۲۶۶ ق از آن فارغ شده و از آغاز جلد دوم (کتاب الصلوة) تا مسئله ۷ «اذا دخل وقت نافلة الزوال مثلاً فلم یصل و سافر استحلب له قضاءها ولو فی السفر». به خط محمدجعفر بن محمدکاظم طباطبائی که در روز پنجشنبه هفتم محرم ۱۲۶۹ ق از استنساخ آن فراغت یافته است.

۱۴۰. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی^۲

کاتب: محمدجعفر بن محمدکاظم طباطبائی. تاریخ ختم استنساخ: ۶ ماه رجب ۱۲۶۸ ق. در برخی از مواضع نسخه آثار مقابله و تصحیح دارد. ظهر نسخه تعداد اوراق آن ۳۱۶ ورق تعیین شده است.

(۱۳۵۳/۵/۱۰)

۱۴۲. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی جلد اول. از اول کتاب تا مسائل حیض. ناقص الآخر. به تصحیح مرحوم شیخ موسی خمایی و ظاهراً شخص مؤلف. از اوقاف جرقویه.

۱۴۳. حاشیه انوار التنزیل و اسرار التأویل

(تفسیر - عربی)

مؤلف: شیخ محیی الدین محمد بن مصلح الدین مصطفی القوجی معروف به شیخزاده (متوفی ۹۵۰ ق) کما فی معجم المطبوعات.

کتاب: حاشیه مبسوط مفصلی است بر تفسیر انوار التنزیل و اسرار التأویل تألیف قاضی ناصرالدین بیضاوی در شش مجلد و مکرّر به طبع رسیده است.

نسخه: مجلد سوّم کتاب است، مشتمل بر سوره مبارکه نساء تا آخر سوره مبارکه یوسف. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن پیداست که حدود زمان تألیف نوشته شده است. نام مؤلف و تاریخ تألیف نیز در نسخه نیست.

در بالای برگ اول نوشته‌اند: «حاشیه شیخیزاده بر تفسیر قاضی، قطع بزرگ، کاغذ... مذهب، جلد تیماج ترنجدار... پیشکش والی والاچه همیون (ظ) به تاریخ شهر شعبان ۱۱۱۴ در کتابخانه جدید ضبطی جمع است ۶ جلد ثالث». وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین مورخ

ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه هست و آنجانیز نوشته‌اند: «این جلد سیم از شش جلد حاشیه شیخیزاده» و تولیت با متولی کتابخانه مدرسه چهارباغ است.

(۱۳۵۳/۵/۱۷)

۱۴۴. حاشیه تهذیب المنطق

(منطق - عربی)

مؤلف: مولانا عبدالله بن شهاب الدین حسین یزدی شهابادی (متوفی ۹۸۱ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر تهذیب المنطق سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی متوفی ۷۹۲ ق و این حاشیه از کتب متداول درسی و معروف است به حاشیه ملا عبدالله و در معجم المطبوعات نام آن را تحفه شاهجهانی ضبط کرده است.

نسخه: به مقدار ۲۴ برگ از اول ناقص است. کاتب: هدایت‌الله ابن محمدشریف گیلانی. تاریخ ختم استنساخ: ۲۳ ربیع یکم ۱۰۸۰ ق.

(۱۳۵۳/۱۲/۸)

۱۴۵. حاشیه الحاشیه الخطائیة علی الشرح

المختصر لتلخیص المفتاح (ادب - عربی)

مؤلف: آخوند ملا عبدالله شاه‌آبادی یزدی (متوفی ۹۸۱ ق)

کتاب: تعلیقه‌ای است بر حاشیه نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی حنفی معروف به مولانا زاده متوفی ۹۰۱ ق که به حاشیه خطائی مشهور شده است و آن تعلیقه‌ای است بر شرح مختصر ملا سعدالدین تفتازانی متوفی ۷۹۲ ق بر تلخیص المفتاح جلال الدین محمد قزوینی معروف به خطیب دمشق متوفی ۷۳۹ ق که در آن قسم سوم مفتاح العلوم سراج الدین ابویعقوب یوسف بن محمد سکاکی متوفی ۶۲۶ ق را که در فن معانی و بیان است تلخیص نموده است. تاریخ ختم تألیف حاشیه

۱. تعلیقه خ. ل.

۸۱۶ق) معروف به حاشیه کوچک که در ۷۵۳ق تألیف شده، بر شرح قطب‌الدین محمد بن محمد معروف به قطب تحتانی (متوفی ۷۶۶ق) که به نام تحریر القواعد المنطقية فی شرح الرسالة الشمسية برای غیاث‌الدین محمد بن خواجه رشید وزیر سلطان خدابنده تألیف کرده است (کشف الظنون).

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن دهم استنساخ شده. تملک محمد مهدی بن محسن رضوی و مهر او: «علی الله فی کل الامور توکلی و بالخمس اصحاب الکساء توسلی عبده محمد مهدی بن محسن الرضوی» در صفحه آخر و عبارت: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد» روی برگ دوم نسخه هست. (۱۳۵۳/۱۲/۸)

۱۴۸. الحاشية على الحاشية على شرح الشمسية (منطق - عربی)

مؤلف: عماد بن محمد بن یحیی بن علی فارسی (کشف الظنون)

کتاب: حاشیه‌ای است بر حاشیه میر سید شریف علی بن محمد جرجانی متوفی ۸۱۶ق بر شرح قطب‌الدین محمود بن محمد رازی متوفی ۷۶۶ق بر کتاب شمسیه تألیف نجم‌الدین عمر بن علی قزوینی معروف به کاتبی شاگرد خواجه نصیرالدین طوسی قدس سره.

نسخه: مقدمه ندارد و بعد از بسمله چنین شروع می‌شود: «قوله و رتبته علی مقدمة و ثلث مقالات الخ. اعلم ان من دأب المصنفين».

از آخر نیز ناقص است و تا به این عبارت: «واعلم ان بین ما ذکر فی هذا المقام من بیان الاقسام».

حواشی متفرق بر نسخه هست و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست. ظاهراً در قرن ۱۱هـ نوشته شده.

(۱۳۵۳/۵/۱۵)

۱. تعلیقه خ. ل.

مورد بحث در این نسخه ۱۷ ذیحجه ۹۷۲ق در شیراز مدرسه صدریه منصوریه آمده است، لکن در مآخذ دیگر سال ۹۶۲ق ذکر شده است.

کاتب: شفیع بن محمد الحسن الحسینی الطیبی الکیلکی. تاریخ ختم استنساخ: شب چهارشنبه ۱۵ صفر ۱۰۷۴ق. آغاز نسخه ساقط شده و نام کتاب در نسخه به نظر نرسید.

(۱۳۵۳/۶/۷)

۱۴۶. حاشية الحاشية الخطائية على الشرح المختصر لتلخيص المفتاح (ادب - عربی)

مؤلف: یعنی صاحب این حاشیه مورد بحث: مرحوم آخوند ملا عبدالله شاه‌آبادی یزدی (متوفی ۹۸۱ق)

کتاب: به شرح نسخه دیگر است که معرفی کردیم. نسخه: نام کاتب و تاریخ ختم تألیف محشی را ندارد. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه سلخ محرم ۹۸۸ق. آغاز: «بسم. حمداً لمن خلق الانسان و علمه البيان و شکراً لمن اعلمه بدایع المعانی فی روائع التبیان».

انجام: «اما فی تفسیر الاول الثانی او فی تفسیر الثانی حتی لا یفوت ذلک الحسن هذا و المرجو من الله تعالی حسن الخاتمة و صلاح العاقبة و صلی الله علی محمد و آله اجمعین».

روی برگ دوم نسخه نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه جدید سلطانی برداشته شد».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۱۴۷. حاشية حاشية شرح الشمسية (منطق - عربی)

مؤلف: ملا عماد بن یحیی بن علی فارسی (مقدمه این نسخه) یا عماد بن محمد بن یحیی بن علی فارسی (کشف الظنون)

کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» و «قال الشارح» بر حاشیه میر سیر شریف علی بن محمد جرجانی (متوفی

۱۴۹. حاشیه حاشیه شرح الشمسية

(منطق - عربی)

مؤلف: مولی قره داود از شاگردان سعدالدین (کشف الظنون) یا مولانا داود رحمه الله (چنان که کاتب در پایان نسخه حاضره نوشته است).

کتاب: حاشیه ای است به «قوله» و «قال الشارح» بر حاشیه میر سید شریف علی بن محمد جرجانی متوفی ۸۱۶ق معروف به حاشیه کوچک که در ۷۵۳ق تألیف شده بر شرح قطب الدین محمد بن محمد رازی معروف به قطب تحتانی متوفی ۷۶۶ق که به نام تحریر القواعد المنطقية فی شرح الرسالة الشمسية برای غیاث الدین محمد بن خواجه رشید وزیر سلطان محمد خدابنده تألیف کرده است (کما فی کشف الظنون) و رساله شمسیه متن مختصری است در منطق تألیف نجم الدین علی بن عمر دبیران قزوینی معروف به کاتبی متوفی ۶۷۵ق شاگرد مرحوم خواجه نصیرالدین بن محمد طوسی قدس سره متوفی ۶۷۲ق.

نسخه: یک دو ورق از اول ناقص است.

آغاز موجود: «ولا یخفی انه لا یتعلق کلمة علی بالترتیب بشیء من هذین المعنیین».

انجام: «ظاهراً و صریحاً لا ضمناً فهو لا یتلایم المقام و یمکن ان یق اشار رحمه الله الی الجواب و الایراد بقوله فالاولی. تمت حاشیه الشرح الشمسية لمولانا داود رحمه الله».

کاتب: عبدالواحد بن ابوالقاسم حسینی مازندرانی. تاریخ ختم استنساخ: آخر ماه شعبان ۱۰۹۸ق.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۷)

۱۵۰. حاشیه حاشیه شرح المطالع

(منطق - عربی)

مؤلف: جلال الدین محمد بن اسعد معروف به ملا جلال دوانی (متوفی ۹۰۷ق)

کتاب: حاشیه ای است بر حاشیه میر سید شریف

جرجانی بر لوامع الاسرار قطب الدین محمد رازی متوفی ۷۶۶ق که شرح مطالع الانوار سراج الدین محمود بن ابی بکر ارموی متوفی ۶۸۹ق است و این حاشیه قدیمه ملا جلال و یک نسخه از آن در فهرست رضویه، ج ۱، ص ۱۹، فصل ۲ منطق، به شماره ۶۱ مذکور و گوید آغاز آن چنین است: «قوله الفیاض الوهاب. اعلم ان الفیاض ههنا منقول عن معناه اللغوی». و آخر نسخه رضویه مانند نسخه حاضره چنین است: «لا آخر ما یتوقف کل منهما علیه فتأمل».

نسخه: یک صفحه ای از اول ناقص است و آخر آن بعد از (فتأمل) چنین است: «قد فرغ من تحریر هذه الحاشیه الجلالیه فی دارالسلطنة اصفهان ابن شاه بیگ، محمد علی مازندرانی عفی عنهما فی يوم الجمعة شهر ذی الحجة ۱۰۷۴ اول سنة دخولی فی هذه البلدة» الخ.

تعداد اوراق موجود ۲۳ برگ و دارای حواشی کمی از «میر صدرالدین» و «ع ا ه» و «ج م» و «شمس جیلانی» و «منه» است.

ضمیمه:

کتاب الأکر

(ریاضی - عربی)

آغاز: «بسم... و آله و صحبه اجمعین. کتاب الأکر لثاودوسیوس و هو ثلث مقالات و تسعة و خمسون شكلاً و فی بعض النسخ بنقصان شکل فی العدد و قد أمر بنقله من اليونانية الی العربية ابوالعباس احمد بن المعتصم بالله و تولى نقله قسطا بن لوقا البعلبکی الی الشكل الخامس من المقالة الثالثة ثم تولى نقل باقيه غیره و أصلحه ثابت بن قرة الحرّانی المقالة الاولى».

انجام: «و ذلك ما اردناه. تمت المقالة الثالثة و تم الكتاب بعون الله و حسن توفيقه و الحمد لله».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط محمد علی بن شاه بیگ مازندرانی کاتب نسخه قبل است و اشکال به شنگرف است.

(۱۳۵۴/۴/۲۳)

۱۵۱. حاشیه الحاشیه القديمة على شرح التجريد (حکمت - عربی)	۱۵۲. حاشية الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)
مؤلف: مولی جلال‌الدین استرآبادی صدری معروف به ملا جلال استرآبادی از علماء شیعه در اواسط قرن دهم و اوائل زمان شاه طهماسب (کما فی الذریعة) کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر حاشیه قدیمه دوانیه که حاشیه اولی ملا جلال‌الدین محمد دوانی صدیقی متوفی ۹۰۷ق است بر شرح جدید تجرید که شرح مزجی ملا علی قوشچی (متوفی ۸۷۹ق) است بر تجرید الکلام مرحوم خواجه نصیرالدین محمد طوسی قدس سره و عجاله معلوم نیست محشی تا به کجا شرح کرده است. نسخه: نام کتاب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در اوائل قرن ۱۲هـ نوشته شده. آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين. قوله اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه ائمانا هنا للاستيناف ای هو واقع فی ابتداء الکلام من غیر ان یكون ههنا مجمل». انجام: «قوله فان الجوهر القابل للابعد لا يكون الا كذلك ليس المراد انه لا يكون الا متقاطع الابعاد... و فی عبارة الشرح متعلقاً بالابعد كما ينطق به قوله و تقييد الابعاد بكونها على الوجه المذكور آه. و یفسر بوجه آخر كما ذكرنا فاندفع التدافع. بخطه». بقیه صفحه سفید و نانوشتنه است. از اول تا آخر نسخه حواشی بسیار مختوم به کلمه «بخطه» است و لابد مقصود این است که این حواشی را خود مؤلف کتاب به خط خود نوشته بوده و کاتب از خط شخص مؤلف نقل کرده است. و نیز اندکی حواشی مختوم به رمز «م ص ح عفی عنه» که به خط محشی نوشته شده و او مرحوم میر محمد صالح خاتون آبادی است که تملک و مهر او: «محمد صالح الحسینی» و نیز واگذاری او نسخه را به فرزندش زین‌العابدین روی برگ اول است. ایضاً تملک و مهر ابوالقاسم بن محمد اسمعیل حسینی خاتون آبادی. (۱۳۵۳/۱۱/۳۰)	مؤلف: آقا جمال‌الدین محمد بن آقا حسین محقق خوانساری کتاب: حاشیه‌ای است بر شرح لمعه شهید ثانی.^{۹۰} نسخه: از اول تا آخر کتاب است، لکن در اواسط آن مقداری افتادگی دارد. علامت تصحیح و مقابله ندارد. در آخر مجلد اول مؤلف نام خود را «جمال‌الدین محمد بن حسین خوانساری» و تاریخ ختم تألیف این مجلد را ماه رمضان ۱۱۰۴ق قید کرده است و کاتب تاریخ ختم کتابت این جلد را پنجشنبه غره ماه رجب ۱۲۴۶ق و نام خود را باقر بن محمد ابراهیم نجف‌آبادی قید کرده است. در پایان کتاب تاریخ ۲۳ ذی‌القعدة «سنة ثلث و خمسين من المائة الثانية بعد الالف» دیده می‌شود که یا کاتب نقل از نسخه‌ای کرده است که از روی آن نوشته و یا در ضبط تاریخ استنساخ خود اشتباه کرده است. پس از ختم نسخه چند ورق مقاله‌ای است در باب نذر که به این عبارت «اعلم ان المعهود من النذر ان يكون متعلقاً بفعل» شروع و به این عبارت «فی توجیه رجب فتأمل، انتهى» ختم می‌شود.
۱۵۳. حاشیه الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية (حاشیه آقا جمال) (فقه - عربی)	۱۵۳. حاشية الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية (حاشیه آقا جمال) (فقه - عربی)
	مؤلف: آقا جمال‌الدین محمد بن حسین خوانساری ج ۱ تا کتاب صلوة. تاریخ ختم تألیف: «و كان ذلك في شهر رمضان المبارك سنة اربع و مائة بعد الالف... نَمَقَه الفقير محمد صالح بن محمد كاظم خاتون آبادی». ظهر نسخه یادداشتی به خط محمد صادق بن محمد رضا الحسینی الخاتون آبادی به خط خوش: «قد وقع شروع شرح اللمعة مع هذه الحاشية في خدمة الاستاد

العالم الكامل المحقق المدقق الفاضل النحرير ملا محمد علی النوری المازندرانی فی شهر محرم الحرام سنة ۱۲۲۹ مع جمع من الطلاب و کتبت هذه للتذکر... و انما... ابن محمدرضا، محمداً صادق الحسيني الخاتونابادی».

۱۵۴. حاشية الروضة البهية في شرح اللمعة
الدمشقية (فقه - عربي)

مؤلف: آقا جمال الدين محمد خوانساری^{۲۵}
نسخه: از حاشیه مبحث اذان شرح لمعه است تا مقداری از کتاب زکوة.
آغاز: «قوله في كتاب الصلوة في الفصل الثالث».
انجام: «و لا يشمل ما يشتره احد والا لما اختص الحكم».

بقیه ساقط شده است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً از آثار قرن ۱۲-۱۳ هـ می باشد.

۱۵۵. حاشية الروضة البهية في شرح اللمعة
الدمشقية (فقه - عربي)

مؤلف یعنی محقق: مرحوم شیخ جعفر بن عبدالله بن ابراهیم حویزی معروف به شیخ جعفر قاضی
نسخه: به خط محمد بن ابوالقاسم موسوی. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه غره ماه رجب ۱۲۶۴ ق. اثر مقابله و تصحیح و تحشیه ندارد.

در هیچ موضع از نسخه عنوان کتاب و نام مؤلف نوشته نشده و بلکه به اشتباه روی جلد نوشته اند: «حاشیه فی النحو». به فضل پروردگار جلّت آلائه این حقیر با مراجعه به حافظه خود عبارت صفحه اول را که گوید: «قوله في الحاشية الظرف المستقر» توانستم بیابم که از شرح لمعه شهید ثانی است و بعد با مراجعه به الذریعة معلوم شد که نسخه حاضره «حاشیه مرحوم شیخ جعفر قاضی بر شرح لمعه» می باشد

و الحمد لله رب العالمين.

روی برگ اول تملک «اقل الطلبة ميرزا عبدالحسين ولد ارجمند حاجي ميرزا محمد مهدي اعلى الله مقامه في شوال ۱۳۰۱» که مقصود مرحوم آقاي حاج سيدالعراقين اصفهاني است و مهر آن مرحوم: «عبدہ عبدالحسين بن محمد مهدي الحسيني» نوشته شده. و ظاهراً نسخه در اصفهان استنساخ شده است.

آغاز نسخه: «بسم. نحمدك يا الهی و نصلي على نبيك الهادي و آله الهداة».

انجام: «و تعلق حق الملك يفيد جميع اثاره فلا بد من جعل الملك مشروطاً باحد الامرين و الكلام بعد موضع نظر قوله».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۱۵۶. حاشية الروضة البهية في شرح اللمعة
الدمشقية (فقه - عربي)

مؤلف: مرحوم حاجي ميرزا محمد معصوم بن محمد علی حسینی خاتون آبادی

کتاب: در مقدمه به این شرح معرفی شده است: «بسم... اما بعد فيقول... محمد معصوم... هذه تعلیقة وجيزة على الروضة البهية... من تقریرات شيخنا و استادنا الامام العالم العلامة قدوة المحققين و زبدة المدققين المؤيد بتأييدات الباری رفیع بن رفیع الجیلانی لا زالت ايام افادته... قوله... الظرف مستقر... الظرف المستقر ما كان متعلقه عاماً ای من افعال العموم».

انجام: «قوله: للاطلاق ای لاطلاق كلام المصنف^{۲۶} و لو قال لاطلاق المستند و هو اخبار كثيرة لكان اولی كما لا يخفى».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در زمان مرحوم آقا میر محمد معصوم در اواسط قرن ۱۳ هـ نوشته شده است. آثار تصحیح و مقابله ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

است تا آخر کتاب العاریة که کتاب ۲۱ می‌باشد. کاتب نام خود و تاریخ کتابت نسخه را ننوشته، در چند موضع در حاشیه یادداشت کرده است که نسخه را از روی نسخه اصل و نسخه دیگر استنساخ نموده.

۱۵۹. حاشیه شرح الاشارات (فلسفه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا حسین بن جمال الدین محمد محقق خوانساری (متوفی ۱۰۹۹ ق)
کتاب: چنانکه مؤلف در آخر قسم الهی یعنی پایان کتاب اشاره کرده است، تعلیقه‌ای است بر کتاب مشکلات الاشارات که شرح خواجه نصیرالدین طوسی^{۹۰} است بر کتاب الاشارات و التنبیها شیخ رئیس ابوعلی سینا و بر شرح شرح که ظاهراً مقصودش کتاب المحاکمات بین شارحی الاشارات قطب الدین رازی است و بر حاشیه محقق شیرازی باغنوی که مقصودش ملا حبیب‌الله معروف به میرزا جان است. و این کتاب مشتمل است بر دو قسمت طبیعیات و الهیات و در الذریعة، ج ۶، ص ۱۱۱ تاریخ فراغت از تألیف آن را روز دوشنبه ۴ ماه شعبان ۱۰۷۱ ق ذکر کرده است.

نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه ۲۲ صفر ۱۱۰۴ ق و حواشی از فرزند مؤلف آقا جمال الدین محمد خوانساری به رمز «جسم مد ظله العالی» و امثال این تعبیرات در نسخه هست.

تملك مرحوم میر محمد اسمعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی به تاریخ ۱۲۱۴ ق روی برگ اول نسخه نوشته شده.

آغاز نسخه: «بسم... قال المح [یعنی المحاکم] قد عرفت فیما سبق ان الاشارة الخ ای الحكم».

(۱۳۵۳/۷/۲۴)

۱۶۰. حاشیه شرح تجرید الکلام (کلام - عربی)

مؤلف: ملا جلال دوانی جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی (متوفی ۹۰۸ ق)

۱۵۷. حاشیه ریاض المسائل (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملا محمد تقی بن حسینعلی هروی اصفهانی (متوفی ۱۲۹۹ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر کتاب ریاض المسائل فی بیان احکام الشرع بالدلائل تألیف مرحوم آقا میر سید علی طباطبائی کربلائی متوفی ۱۲۳۱ ق.

نسخه: از آغاز کتاب طهارت است تا میحت تغسیل و تکفین که به خواهش جمعی از طلاب که ریاض را در نزد شارح می‌خوانده‌اند، تألیف کرد. چنانکه خود در آخر این نسخه گفته و هم گفته است چون کلام بدین جا رسید دوست داشتم به این دو بیت خاتمه دهم:

ولایتی لأمیر النحل تکفینی

عند الممات و تغسیلی و تکفینی

و طینتی عجت من قبل تکوینی

فی حب حیدر کیف النار تکوینی

و سپس گوید: «فراغت حاصل شد از این تعلیقات در مشهد حسین بن علی علیهما السلام بر دست مؤلف در روز ۲۱ محرم ۱۲۸۹...».

و مخفی نماند که در مقدمه نیز مؤلف گوید: «ان هذه تعلیقة وجیزة علقتها علی کتاب ریاض المسائل» که این کتاب را مؤلف به عنوان «تعلیقه» یاد کرده است. نام کاتب نسخه معلوم نشد و پیداست در کربلا نوشته شده، در زمان مؤلف و به دست یکی از شاگردانش، چون در آغاز کتاب کاتب خود به حُمره چنین نوشته است: «هذه تعلیقة علی الریاض لاستادنا الاعظم و مولانا الافخم زبدة المحققین و قدوة المدققین الآخوند ملا محمد تقی الهروی». ظاهراً نسخه به نظر مؤلف رسیده. و چند جا در حاشیه احتمال دارد به خط خود مطالبی نوشته باشد.

(۱۳۵۳/۶/۱۲)

۱۵۸. حاشیه شرایع الاسلام فی احکام الحلال

والحرام (فقه - عربی)

مؤلف: نامعلوم و ظاهراً از محققین قرن ۱۳ هـ بوده است.

نسخه: از شرح کتاب التجارة که کتاب یازدهم شرایع

کتاب: حاشیه قدیمه جلالیه است بر شرح ملا علی قوشچی بر تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی^۹.
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه هشتم ماه رمضان ۱۰۶۷ ق. حواشی «منه» و کمی از حواشی «جم» در حاشیه‌ها نوشته شده. و در آخر نسخه دو صفحه به عنوان «المطالب تنقسم الی امهات» به نقل از شرح القسطاس به خط کاتب نوشته شده است.
در ذیل تاریخ استنساخ مهری است که سجع آن: «اللهم اجعلنی بحق النبی کاسمی معصوماً» می باشد.
(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۱۶۱. حاشیه شرح تجرید الکلام (حکمت - عربی)

مؤلف: (ظ) شمس الدین محمد بن احمد خفری تلمیذ امیر صدرالدین دشتکی شیرازی
کتاب: (ظ) حاشیه‌ای است بر قسم الهی شرح علاءالدین علی قوشچی معروف به شرح جدید بر تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی^۹.
نسخه: مقداری از اول و آخر ناقص است و حقیر به زحمت تشخیص دادم که باید حاشیه خفری باشد و هنوز هم جای تحقیق باقی است. حواشی زیاد «منه» و «سلطان» و «ملا میرزا شیروانی» دارد. و از آثار قرن ۱۲ ه است.
آغاز موجود: «الثلثة کون حصّة منه مقتضیاً لکون المطلق... قوله لا یخفی ان مقتضی المفهوم الواحد لا یتخلف عنه قد اجیب عنه».
انجام موجود: «قال الشارح و هذا الدلیل مع ابتنائہ علی امتناع ترکب المہیة... الی کل واحد فی الامرین المتساویین».
(۱۳۵۳/۱۲/۸)

۱۶۲. حاشیه شرح التجرید (حکمت - عربی)

مؤلف: مولانا میرزا محمد بن حسن شیروانی (متوفی ۱۰۹۸ ق)
کتاب: به شرحی که خود محشی در مقدمه فرموده،

حواشی است بر الهیات تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی و بر شرح جدید که شرح علاءالدین علی قوشچی است و نیز توضیح مشکلات حاشیه شمس الدین محمد بن احمد خفری بر شرح مزبور. مؤلف در مقدمه مدحی بلیغ از شاه سلیمان صفوی نموده و این کتاب را تحفه حضرت او گردانیده است. ضمناً در مقدمه یا موضع دیگری از نسخه حاضره مطلقاً اسمی از ملا میرزای شیروانی نیست و حقیر از تطبیق آغاز نسخه با آنچه از سرآغاز نسخه کتابخانه مجلس در فهرست آن کتابخانه نقل شده است دریافتم که این حاشیه از شیروانی است.
نسخه: شامل دو قسمت است به دو خط: قسمت اول از آغاز حاشیه است که به این عبارت شروع می شود: «خیر ما یوشح به معاقد الکلام» تا شرح: «قوله و انتفاعه بان یقال ان صفة العالم اه».
و خاتمه چنین است: «او بجوهر مجرد هو المبدع الاول له تع مما سبق تفصیله و کذلک ما سیجیء من حضور الاشیاء باعیانها. تمت».
قسمت دوم به این عبارت شروع می شود: «قال المص قدس سره و انتفاء القبح یدل علی صدقه. اقول یمکن ان یکون مراده ان انتفاء القبح».
و به این عبارت خاتمه می یابد که پایان نسخه است: «وهذه الاولیة ضروریة. هذا آخر کلام المص اطال الله عمره و الحمد لله رب العالمین».
نام کاتبها و تاریخ کتابت مطلقاً در نسخه نیست و ظاهراً تماماً در زمان محشی نوشته شده و مقصود از «المصنف اطال الله عمره» ملا میرزا محشی است.
وقفنامه ورثه مرحوم میر محمد معصوم به تاریخ ذیحجه ۱۱۷۰ ق در آغاز نسخه هست.
(۱۳۵۳/۱۲/۸)

۱۶۳. حاشیه شرح تلخیص المفتاح

(معانی بیان - عربی)

مؤلف: ابوطالب بن ابوالفتح الحسینی (مقدمه کتاب)
کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر کتاب مختصر

۱۶۵. حاشیه الشرح المختصر لتلخیص
المفتاح (ادب - عربی)

مؤلف: فاضل خطائی
کتاب: حاشیه‌ای است بر شرح مختصر تفتازانی بر تلخیص المفتاح به «قوله».
نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ ختم کتابت: «يوم الخميس» ماه صفر ۱۰۲۳ ق. چند برگه از آغاز افتاده و اوائل نسخه دارای حواشی پراکنده‌ای است.
(۱۳۵۳/۷/۷)

۱۶۶. حاشیه شرح مختصر الاصول
(اصول فقه - عربی)

مؤلف: (ظاهراً) ملا سعدالدین تفتازانی
عمر معروف به محقق تفتازانی
نسخه: عیناً مانند نسخه دیگر است که معرفی شده، لکن در این نسخه کاتب سه چهار سطر از مقدمه را بیشتر نوشته تا «يجرى من كتب الاصول» و سپس به مقدار چند کلمه بیاض گذارده و از «من العقد لا البقرة من الحلی کذلک شرحه العلامة المحقق الاول التحرير المدقق عضد الملة و الدين» شروع کرده است. معلوم می‌شود نسخه‌ای که از روی آن استساخ نموده، ناقص بوده است.
انجام: «و هذا معنى قوله و فيما ذكر ارشاد لذلك و الله الهادى الى سبيل الرشاد و هو حسبي و نعم الوكيل».
نام کاتب معلوم نشد. تاریخ ختم استساخ: دهم ماه شعبان ۱۲۵۲ ق. به قرائن در اصفهان به دست یکی از کاتبان آن زمان نوشته شده است. ظهر نسخه تعداد ابیات کتاب ۱۲۵۱۹ بیت تخمیناً تعیین شده است.
(۱۳۵۳/۵/۱۱)

۱۶۷. حاشیه شرح مختصر الاصول
(اصول فقه - عربی)

مؤلف: (ظاهراً تا بعداً تحقیق شود) ملا سعدالدین

المطول که شرح مزجی دوم و مختصر سعدالدین تفتازانی (متوفی ۷۹۲ ق) است بر تلخیص المفتاح خطیب دمشق (متوفی ۷۳۹ ق) که تلخیص قسم معانی بیان مفتاح العلوم سکاکی است و شاید اسم این حاشیه اشعه لامعه باشد.

آغاز: «بسم. نحمدک اللهم على تلخیص البیان... اما بعد فيقول... ان هذه اشعة لامعة و انوار ساطعة طالعة من مطالع شرح (كذا) الثاني لمختصر المعانی».
انجام موجود: «قوله الفن الاول اعلم ان الكتاب و اجزائه يطلق على المعانی السبعة المشهورة... فما ذكره الفاضل المحشى هنا قاصر على ما لا يخفى على صاحب الطبع السليم و الفهم المستقيم».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و مطلب در وسط صفحه آخر ناتمام مانده است. نسخه ظاهراً از آثار قرن ۱۱ هـ می‌باشد.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۴)

۱۶۴. حاشیه شرح الشمسية
(منطق - عربی)

مؤلف: میر سید شریف محقق جرجانی علی بن محمد حسینی (متوفی ۸۱۶ ق)
کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله - اقول» بر کتاب تحرير القواعد المنطقية تأليف قطب الدين محمد بن محمد رازی معروف به ملا قطب تحنانی متوفی ۷۶۶ ق در شرح رسالة الشمسية در علم منطق تأليف نجم الدين عمر بن علی قزوینی معروف به کاتبی متوفی ۶۷۵ ق. و در کشف الظنون گوید حاشیه میر سید شریف مذکور معروف است به حاشیه کوچک. و در الذريعة گوید که به طبع رسیده است.
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استساخ: ۱۰۱۳ ق. حواشی متفرقه از محشیان این کتاب در حاشیه‌ها نوشته شده است. تملک مرحوم میر محمد اسمعیل حسینی خاتون‌آبادی به تاریخ ۱۲۳۷ ق ظهر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۲۶)

تفتازانی مسعود بن عمر معروف به محقق تفتازانی
کتاب: حاشیه مبسوطی است به «قوله» بر شرح
قاضی عضدالدین ایجی بر مختصر منتهی السؤل و الامل
فی علمی الاصول و الجدل که هم مختصر و هم منتهی هر
دو تألیف ابن حاجب معروف است.

نسخه: به خط محمد بن علی بن حسن بن حسین
المرمدی (کذا) الاصفهانی است که در ۱۹ ربیع یکم
۸۸۸ق در دارالملک شیراز نوشته است. اوائل نسخه
صحافی و تعمیر شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی وفّقنا للوصول الی منتهی اصول
الشریعة الغراء و شرح صدورنا بنور الاهتداء الی سلوک
محبتها البیضاء».

انجام: «سهل الاطلاع علی الترجیح علی ما فیہ
جهة واحدة لاجهات علی ما فیہ جهتان الی غیر ذلک
من التفاصيل و هذا معنی قوله و فیما ذکر ارشاد
لذلک و الله الهادی الی سبیل الرشاد و هو حسبی و
نعم الوکیل».

۱۶۸. حاشیه شرح مختصر تلخیص المفتاح

(معانی بیان - عربی)

مؤلف: عجالة نامعلوم و با مراجعه به کشف الظنون نیز
شناخته نشد.

کتاب: حاشیه ای است به «قوله» بر کتاب مختصر
مطوّل که شرح مزجی دوم و مختصر سعدالدین مسعود
بن عمر معروف به ملا مسعود تفتازانی (متوفی ۷۹۲ق)
است بر کتاب تلخیص المفتاح جلال الدین محمد بن
عبدالرحمن قزوینی شافعی معروف به خطیب دمشق
(متوفی ۷۳۹).

آغاز: «بسم. نحمدک اللهم علی ما اعطیتنا من سوابغ
النعم و بوالغ الحکم».

انجام: «بل المتروک بالمتروک الیه فیک ترک المعین
الی غیر المعین او الخطاب».

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: شنبه

ششم جمادی یکم ۱۲۴۶ق.

(۱۳۵۳/۱۲/۷)

۱۶۹. حاشیه شرح مختصر حاجبی

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: آقا جمال الدین محمد بن الحسین الخوانساری
(از خاتمه مؤلف) (متوفی ۱۲۵ق)

کتاب: حاشیه ای است به «قوله» بر شرح میر سید
شریف جرجانی متوفی ۸۱۶ق بر مختصر ابن حاجب
ابوعمر و عثمان بن عمر بن حاجب مالکی متوفی ۶۴۶ق از
کتاب منتهی السؤل و الامل فی علمی الاصول تألیف خود
ابن حاجب. و این حاشیه آقا جمال در چند مجلد است.
نسخه: به دلیل شماره اوراق که در بعضی از صفحات
گذارده شده، از اول ۷۸ ورق ناقص است.

آغاز موجود: «قطع النظر عن حصول المعارض الاقوی».
انجام: «قول الشارح قالوا ثانیاً لو صح الخ. انت
خبیر... کما لا یخفی. هذا ما تیسّر لنا من الکلام فیما یتعلق
بالاحکام و الحمد... و لقد تمّ بید مؤلفه الفقیر... جمال الدین
محمد بن الحسین الخوانساری عفی عنهما فی اواخر شهر
رجب المرجب سنة سبعین (کذا) بعد الالف...».

تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه ۲۶ جمادی
الاولی ۱۱۱۸ق. نام کاتب ندارد. مؤلف در این جلد از
خالوی خود «محقق سبزواری مولانا محمدباقر» و
پدرش «آقا حسین خوانساری» در چند موضع نقل کرده
و در آن تاریخ هر دو زنده بوده اند. حواشی مؤلف در
سراسر نسخه به خط کاتب نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۱۷۰. حاشیه شرح مختصر حاجبی

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: آقا جمال الدین محمد خوانساری
از مبحث ادله شرعی: «من قول المصنف قال: مسئله

کتاب: تعلیقه‌ای است بر قسم حکمت الهی کتاب الشفاء شیخ الرئيس ابوعلی سینا.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در زمان حیات محشی استنساخ شده و شاید برخی اضافات در حاشیه‌ها به خط خود وی باشد. چند حاشیه به امضاء «ظ ه» و غیره دارد.

آغاز: «بسم. الحمد لله رب العالمین... اما بعد فان کتاب الالهیات من الشفاء ممّا قد کثرت مراجعة المحصلین الیه».

انجام: «و کل جزء من اجزاء النظام له غاية و المرجع اخيراً الى العناية الاولى و رجع الى نفس الذات الاحدية».

روی برگ اول تملک «ابوالقاسم الحسینی الخاتون آبادی» نوشته شده.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۸)

۱۷۳. حاشیه‌ی عده‌ی الاصول (اصول - عربی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی قزوینی (متوفی ۱۰۸۹ق)

کتاب: حاشیه‌ی ثانیه یا به تعبیر دیگر مجلد دوم و سوم حاشیه‌ی مؤلف است بر کتاب عده‌ی الاصول شیخ الطائفه ابوجعفر محمد بن حسن طوسی قدس سره و به طبع رسیده است.

نسخه: مجلد دوم و سوم حاشیه مذکوره است. آغاز: «قوله ابدأ فی اول الكتاب فصلاً يتضمن ماهية اصول الفقه».

انجام مجلد دوم: «و هذا القول الحاد. تم المجلد الثاني من الحواشی الخليلية المعلقة على عدة الاصول للشيخ ابي جعفر...».

آغاز مجلد سوم که بلافاصله از ورق بعد شروع می‌شود: «... هذا ابتداء المجلد الثالث من الحواشی الخليلية...».

انجام مجلد سوم: «فيما نحن فيه اليه. تمت الحواشی

الادلة الشرعية الكتاب و السنة و الاجماع و القياس» تا ابتداء مبحث اجماع.

آغاز: «قال الشارح لان الدليل وحی او غيره. قال فی النهاية».

انجام: «فلا يكون فيه تعارض اصلاً فلا يلزم نسخ، فتأمل. و يتلوه مبحث اجماع».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. قرن ۱۳هـ.

۱۷۱. حاشیه‌ی شرح مختصر المنتهی

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: ملا میرزا جان حبیب‌الله باغنوی شیرازی کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر شرح قاضی عضد ایچی بر مختصر الاصول ابن حاجب در اصول فقه.

نسخه: به خط مولانا اسمعیل بن محمدرضا خاجوئی است و تا شرح: «قوله و أين احدهما من الآخر». به این جمله خاتمه یافته است که: «اذ سیجی ان لا فرق بین العام المخصّص» و بقیه نوشته نشده است.

ظهر نسخه فقط تملک میر محمد اسمعیل بن ابوالحسن الحسینی الخاتون آبادی در ماه رجب ۱۲۰۱ق دیده می‌شود.

و مخفی نماند که مطلقاً هیچ نام و نشانی از مؤلف اصل و شارح و محشی و کاتب و امثال ذلک در هیچ جای نسخه به نظر نرسید. این جانب تمام مشخصات فوق را به علم قطعی از اطلاعات شخصی خود و تطبیق با نسخ و علائم خارجی ثبت و ضبط نمودم و در آنچه نوشتم جای هیچ گونه تردید و شبهه‌ای باقی نیست و الحمد لله رب العالمین.

(۱۳۵۳/۴/۲۱)

۱۷۲. حاشیه‌ی الشفاء

(حکمت - عربی)

مؤلف یعنی محشی: مرحوم آخوند ملا محمدباقر بن محمد مؤمن سبزواری خراسانی (متوفی ۱۰۹۰ق)

الخليلية على النصف الاول من كتاب العدة... و يتلوه في النصف الثاني فصل في ذكر الوجوه التي يحتاج الاشياء فيها الى بيان وما به يقطع البيان. تم».

مجلد دوم که نیمه اول نسخه حاضره است تماماً دو بار تصحیح و مقابله شده و متن کتاب عده نیز در بالای صفحات نوشته شده است و کاتب نامش فقط در آخر این جلد «بابا بن محمد صالح قزوینی» و تاریخ ختم کتابت ۱۰۷۱ ق نوشته و گواهی مقابله با نسخه اصل «امّ النسخ» در آخر این جلد در هامش یک بار به تاریخ يوم الثلاثاء ۶ ماه جمادی اول ۱۰۷۱ ق و یک بار دیگر در روز چهارشنبه ۹ ربیع دوم ۱۰۹۱ ق گزارش شده است. اما جلد سوم مطلقاً اثر مقابله و تصحیح ندارد و به خط همان کاتب است.

(۱۳۵۳/۶/۱۲)

۱۷۴. حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه - عربی)

مؤلف: یکی از شاگردان مؤلف فرائد الاصول که عجلاله نامعلوم است.

کتاب: حاشیه ای است به «قوله - اقول» بر کتاب فرائد الاصول مرحوم شیخ مرتضی انصاری قدس سره و در زمان حیات وی نوشته شده است و مقداری نیز پس از وفات آن مرحوم.

نسخه: از اول کتاب استصحاب است تا آخر تعادل و تراجیح.

آغاز: «قوله قده والمراد بالابقاء الحكم بالبقاء. اقول اراد الاستاد بهذا التفسير الاشارة الى ما قد يورد في هذا المقام».

انجام: «ولو خصوص الاطمینان منه من ای سبب حصل و هو کما ترى فاسد».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و پیداست در حدود زمان محشی و در نجف اشرف نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۱۷۵. حاشیه الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة

(نحو - عربی)

مؤلف: ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی معروف به عصام الدین

کتاب: حاشیه ای است بر الفوائد الضیائیة که به شرح جامی شناخته می شود و مقصود شرح ملا عبدالرحمن جامی است بر کتاب کافیة ابن حاجب در علم نحو.

نسخه: به خط عسکری حسینی است و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۲ ه نوشته شده و آثار وقف در آن هست. و بر چند موضع نیز در حواشی نسخه مرحوم میر بهاء الدین مختاری از علماء مشهور قرن ۱۲ ه اصفهان به خط مبارک خود حاشیه ای نوشته و امضاء کرده است: «بهاء».

۱۷۶. حاشیه الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة

(نحو - عربی)

مؤلف: مرحوم سید نعمه الله موسوی جزائری
کتاب: حاشیه ای است به «قوله» بر کتاب الفوائد الضیائیة ملا عبدالرحمن جامی که معروف است به شرح جامی بر کتاب کافیة تألیف ابن حاجب مشهور و به طبع رسیده است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و در نیمه اول قرن ۱۳ ه نوشته شده و بسیار مغلوط است و غیر قابل استفاده و هیچ امتیازی ندارد.

تتمتک «اقل السادات والطلبة» به تاریخ ۱۸ ذی الحجه ۱۲۴۲ ق در آخر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۲۹)

۱۷۷. حاشیه قدیمه جلالیه بر شرح علاء الدین

قوشچی بر تجرید خواجه (حکمت - عربی)

مؤلف: جلال الدین محمد دوانی معروف به محقق دوانی
نسخه: حاشیه قدیمه است و از اول ناقص می باشد و

محمود زمخشری و در ذیل کشف به طبع رسیده است.
نسخه: به خط نستعلیق خوب محمد هاشم بن نقد علی
رضوی حسینی خوانساری. تاریخ ختم کتابت: نهم
ذی الحجه ۱۰۹۱ ق.
متن کشف تا مقداری که حاشیه شده است در بالای
صفحات نسخه به خط کاتب نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۷/۱)

۱۸۰. حاشیه المتوسط یا حاشیه علی الشرح
المتوسط المسمی بالوافیه علی الکافیه
(نحو - عربی)

مؤلف: میر سید شریف جرجانی علی بن محمد
حسینی (متوفی ۸۱۶ ق)
کتاب: حاشیه‌ای است بر کتاب الوافی که شرح
متوسط سید رکن الدین حسن بن محمد حسینی
استرآبادی متوفی ۷۱۷ ق است بر کتاب الکافی فی النحو
تألیف ابو عمرو عثمان ابن حاجب متوفی ۶۴۶ ق و در
کشف الظنون گوید میر سید شریف حاشیه مذکوره را
نتوانست تمام کند و فرزندش محمد آن را تمام کرد.
نسخه: نام کاتب ندارد.
آغاز: «بسم. الحمد لله علی عظمة جلاله حمد عریق
بمطالعة جماله».
انجام: «من کل واد الا فی وقف وقایة الله الساری فی و
السباع. تمت الحاشیه المتوسط...».
تاریخ ختم استنساخ: ۹ ذی القعدة ۹۷۸ ق.

ضمیمه:

رساله مختصر در تحقیق زکوة
مؤلف: نامعلوم
آغاز: «بسم. بدان وفقک الله تع زکوة در غلات اربعه
که گندم و جو».
انجام: «و فی الحدیث هاتوا ربع عشر اموالکم و
الحمد لله رب العالمین. این چند کلمه حسب الالتماس

در صفحه آخر کاتب نام خود را محمد قاسم بن ملا
ابراهیم الملکیونی(?) و تاریخ کتابت را سنه ۱۰۹۶ ق در
مدرسه میرزا محمد شفیع اصفهان قید کرده است.
حواشی متفرقه در سراسر نسخه هست.
آغاز نسخه: «بوجود آخر لم یناقض ذلک».

۱۷۸. حاشیه قواعد الاحکام فی مسائل الحلال
والحرام
(فقه - عربی)

مؤلف: محقق کرکی شیخنا نورالدین علی بن حسین
بن عبدالعالی عاملی (متوفی ۹۴۰ ق)
کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر کتاب قواعد
الاحکام علامه حلی.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن در
اوائل قرن یازدهم استنساخ شده است.
آغاز: «بسم... کتاب الطهاره. قوله رحمه اه. فالوضوء
يجب للواجب من الصلوة و الطواف و مس کتابة القرآن.
وجوب الصلوة و الطواف ثابت باصل الشرع».
انجام: «قوله و بنی الشاک فی العدد علی الاقل. تم».
روی برگ اول فائده‌ای از «شیخ بهاء الدین محمد
العاملی مد ظله العالی» و تملک «من جملة کتب الع
القل علی بن الحسن الجیلانی» و ابواب جمعی ماه صفر
۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه (مدرسه چهارباغ) دیده
می‌شود و وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ
جمادی الاولی ۱۱۲۲ ق برای مدرسه چهارباغ و مهر او
در آغاز کتاب هست.

(۱۳۵۳/۷/۲)

۱۷۹. حاشیه الکشاف
(تفسیر - عربی)

مؤلف: میر سید شریف جرجانی سید زین الدین
ابوالحسن علی بن محمد بن علی حسینی
کتاب: حاشیه‌ای است بر تفسیر الکشاف عن حقایق
التنزیل و عیون الاقوال فی وجوه التأویل تألیف جارالله

بعض اعزه... سمت تحریر یافت و انا... محمد شریف کشمیری... تمت فی بلدة السیستان شهر صفر ۱۰۱۹هـ. نسخه پنج صفحه است. اثر وقف دارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۱۸۱. حاشیه المطول (ادب - عربی)

مؤلف: میر سید شریف جرجانی
نسخه: از آخر ناقص است و تا شرح قول مصنف «و هذا معنی لطف مسلک» رسیده است.
آغاز: «بسم... فهذه حواش علی الشرح المشهور لتلخیص المفتاح کنت قد قیدتها علیه».
انجام موجود: «فیه اشارة الى ان تلافی المطلوب بقدر».

تا اواسط نسخه دارای حواشی بسیاری است مخصوصاً از شخصی که به این صورتهای رقم زده است: «عبدالنبی عثمانی»، «عبدالنبی احمدآبادی»، «عبدالنبی احمدنگری» و «عبدالنبی غریب».
مهر بزرگ و قفنامه از درآمد «املاک موقوفه مرحوم حاجی ملا احمد قهپایه ای بتولیت جناب آقا میرزا محمود خان قهپایه و نظارت جناب شریعتمدار آقای حاجی میرزا محمدحسن حکیمباشی» به جهت طلاب اصفهان در چند جای نسخه هست.
خطوط «مهدی بن شیخ محمد بن مرحوم شیخ عیسی» و «کاظم بن سید احمد امین عاملی» و غیره روی برگ اول دیده می شود.

(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۱۸۲. حاشیه المطول (ادبیات - عربی)

مؤلف: حسن چلبی
کتاب: حاشیه ای است محققانه و مطبوع و مشهور بر کتاب مطول تفتازانی.

نسخه: از آخر ناقص است و از آثار قرن ۱۲هـ می باشد.

۱۸۳. حجة البالغة فی اسرار اعتقادات الاحمدية (اعتقادات - عربی)

مؤلف: حاج عبدالمطلب بن حاجی محمدحسن اصفهانی مشتهر به عباس آبادی از شاگردان معمولی و پیروان شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی و از متعصبین فرقه بلکه از معاندین با متشرعه.
کتاب: چنانکه در الذریعة فرماید مبسوط است و دارای مقدمه ای که مشتمل بر چندین عنوان است، و ظاهراً هر عنوانی خود رساله ای مستقل نیز گردیده. و مقصودش از «اعتقادات الاحمدية» همان شیخ احمد احسائی است که پیروانش بعداً به شیخیه شهرت یافتند.
نسخه: شامل دو عنوان است:

۱. «عنوان سیم از طریق دویم از مقدمه کتاب حجة البالغة... در باب مطلق علم الله از تعبیر و بیان و اداء و کیفیات آنها». و این عنوان خود یک رساله بلکه کتاب مستقلی شده با خطبه و دیباجة و در پایان آن گوید: «تمت اصل و ملحقات رسالة... فی بیان عنوان اثبات تحقق ان لله علمین فی محروسة کاظمین علیهما السلام من ید مصنفه... فی شهر جمادی الثانی ۱۲۵۷...».
کاتب: «اقل الطلبة احمد بن اسمعیل الخراسانی الترشیزی النامقی فی صحن المقدس من ابی عبدالله علیه السلام». تاریخ ختم کتابت: ۷ ماه رجب ۱۲۵۹ ق.
در چند موضع کاتب حاشیه ای بر رساله نوشته که یک موضع را مؤلف به خط خود ردی نوشته است.

روی برگ اول این نسخه این شرح نوشته شده است: «صورت تصدیق مرحوم سید نور الله ضریحه و اعلى الله مقامه. بسم الله الرحمن الرحيم... و بعد فان الحقیق الفانی الجانی کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی قد نظر فی هذه الرسالة التي صنفها ذو الفطرة الزكية و الفطنة المرضية الاكرم الامجد الحاج عبدالمطلب فی مسئلة البداء

۱۸۴. الحقائق الناضرة في احكام العترة الطاهرة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ یوسف بن احمد بحرانی
نسخه: از «الباب الثالث في بقية الصلوات» است تا آخر کتاب صلوة که جلد چهارم است.
کاتب: محمدرضا بن محمدجعفر. تاریخ ختم استنساخ: ۲۰ ذی الحجه ۱۲۴۵ ق. هیچ اثر مقابله و تصحیح و تحشیه ندارد.
روی برگ اول نوشته اند: «از جمله موقوفات مرحوم صدر است».

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۱۸۵. الحقائق الناضرة في احكام العترة الطاهرة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ یوسف بن احمد بحرانی
نسخه: از اول کتاب زکوة است تا اواخر کتاب اعتکاف و از آخر چند برگ ناقص است.
نام کاتب معلوم نیست، لکن در آخر کتاب خمس تاریخ ۱۲۴۵ ق دیده می شود.
روی برگ اول عبارت «از جمله کتب موقوفات مرحوم صدر است» و مهر: «عبد محمدعلی بن محمد اسمعیل الحسینی» ذیل عبارت مذکور دیده می شود.

۱۸۶. الحقائق الناضرة في احكام العترة الطاهرة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ یوسف بحرینی^{۲۰}
نسخه: تمام کتاب حج و مزار است. کاتب: ابراهیم بن محمد نجف آبادی اصفهانی. تاریخ ختم استنساخ: ۲۳ ربیع یکم ۱۲۴۵ ق. اثر تصحیح و مقابله و تزیین ندارد.
روی برگ اول مرحوم حاج میرزا محمدعلی

المتفرعة علی مسئله علم الله سبحانه فقد اجد علی ما وقع نظری علیه فی بیان علم الله سبحانه و مراتبه و افاد و تکلم بالمراد و هو لعمری حقیق ان یکتب بالنور علی وجنات الحور فکل ما یتفرع علیه علی التفریع الواقعی فی جمیع المباحث من البداء و غیره حق لاشک فیهِ و لاریب یعتزیه جزاه الله عنا افضل الجزاء و صلی الله علی محمد و آله آل الله و کتب بیمنه الدائرة الع کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ۲۳ ط ۱۲۵۷».

۲. عنوان هفتم از طریق دویم از باب ششم از فصل هفتم مقدمه کتاب حجة البالغة... در بیان حرمت عمل به مظنه که به علل چند... به نحو تجرید نسخه یی گردید و این عنوان نیز خود رساله بلکه کتابی مستقل است با خطبه و دیباچه، و کاتب در آخر آن گوید: «حسب الخواش جناب حقایق و معارف مآب عمدة المحققین و قدوة العارفين فخر الحاج حاجی الحرمین مطاعی حاجی عبدالمطلب در تسوید و نگارش این رساله برآمده و در شهر ربیع الاولی ۱۲۵۹ در کاظمین... به اتمام رسانید. کتبه اسدالله التماس دعا داریم». ظاهراً خطوط مؤلف در حواشی این رساله نیز هست.

ضمیمه:

صورت (ظ) جواب مکتوب عالیجناب معلی القاب سلالة السادة و النجباء میرزائی میرزا عبد الغنی سلمه الله تعالی.

جواب نامه ای است که میرزا عبد الغنی (ظاهراً خاتون آبادی) به حاج عبدالمطلب اصفهانی مذکور فوق نوشته و او را واسطه قرار داده است که دستورالعملی از حاج سید کاظم رشتی برایش بگیرد و او مطلب را به سید گفته و سید جواب مفصلی داده است که حاج عبدالمطلب به صورت این مکتوب درآورده و گویا به خط خود در شش صفحه نوشته و امضا کرده و در آخر دو رساله فوق ضمیمه کرده و برای میرزا عبد الغنی فرستاده است و خواندنی است.

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

حسینی نوشته‌اند: «از موقوفات مرحوم صدر است».
(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۱۸۷. الحقائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ یوسف بن احمد بحرانی
نسخه: مجلد نکاح است بالواحق آن و یک صفحه‌ای
از اول کتاب نوشته نشده و تاریخ ختم استنساخ ۱۴ ربیع
یکم ۱۲۴۸ ق می‌باشد و نام کاتب ندارد.
ظهر نسخه نوشته‌اند که از نماء اوقاف جرقویه
علیا که مرحوم صدر وقف نموده است، استکتاب و
وقف گردید.

۱۸۸. الحديقة الحسينية فی قطع لسان اعوان

(ردیه - عربی)

مؤلف: محمد صالح بن محمد محسن القرشی
ردّ بر یکی از اتباع معاویه و یزید در منع از لعن آنان.
هنگام توقف در بلده شماخی تألیف شده و
تألیف تمام است، لکن در نسخه تاریخ و نام کاتب نوشته
نشده است.
در مقدمه صورت وقفنامه شاه سلطان حسین است،
وقف بر مدرسه چهارباغ.

۱۸۹. حديقة الشيعة

(امامت - فارسی)

مؤلف و کتاب: کتاب حديقة الشيعة جلد دوم آن مکرر
به طبع رسیده و نسخ خطی آن نیز موجود است و در
آنجاها مؤلف کتاب را مرحوم آخوند ملا احمد مقدس
اردبیلی رحمه الله ذکر کرده‌اند، جز این که این نسخه
حاضر و نسخه‌های دیگری از همین جلد دوم حديقة در
دست است که مقدمه آن به نام سلطان عبدالله قطبشاه
ساکن حیدرآباد هند و مؤلف آن «معزالدین محمد بن

محمدرضا اردستانی» معرفی شده و این نام در نسخه
حاضر در حاشیه ورق دوم نوشته شده است. و مطلقاً در
متن نسخه حاضر نه اسمی از جلد اول کتاب و نه نام
کتاب و نه نام مؤلف آن مذکور نیست و بلکه از مقدمه
کتاب مستفاد می‌شود که این نسخه خود یک کتاب
مستقلی است، لکن در حاشیه صفحه اول به خطی غیر از
خط متن عبارت «چون جزو اول از کتاب حديقة الشيعة»
الخ و نیز این که این نسخه «المسمی بشواهد الائمة» است
قید شده است. و غیر از مطالب مقدمه و اندکی از خاتمه و
شروحي که در نسخه منسوب به مقدس اردبیلی درباره
مذمت از صوفیه نوشته شده و در این نسخه نیست، دیگر
هیچ گونه تفاوتی این نسخه با نسخه چاپی حديقة الشيعة
منسوب به محقق اردبیلی ندارد، و الله العالم.

نسخه: به خط «کتبه العبد الاقل محمد علی الحسيني
جهانمائی استرآبادی در هنگامی که به سرکاری مسجد
جامع دارالسلطنه حیدرآباد مشغول بود، این توفیق
یافت. تحریر فی تاریخ دوم شهر جمند (کذا) الثاني سنة
۱۰۶۲» عیناً از آخر نسخه نقل شد.

در ذیل همین موضع این شرح با قلم خوردگی روی
اسامی دیده می‌شود: «ولادت با سعادت قره العیونی میر
محمد حسین ولد سیادت پناه میر اسحق بن سیادت و
نجات دستگاه... (پارگی دارد) جهانمائی اتفاق افتاد در
شب پنجشنبه سیم ماه جمید الثانی وقت سحر سنه
احدی سبعین والف من الهجرة ۱۰۷۱» و باز دو تاریخ
تولد دیگر در پائین صفحه بوده است که بریده شده و در
صحافی از بین رفته است. و نیز این شرح در همین
موضع است: «مالک این کتاب شریف میرزا عبدالوهاب
خان سرتیپ فوج اصفهان است و در سنه هزار و دویست
و هشتاد در اصفهان خریده. بسیار خراب بود تعمیر
نموده» الخ. مهر: «عبدالوهاب ابن محمدرفع».

کاغذ نسخه تماماً به رنگ لاجوردی است و کاتب
به خط نستعلیق مستعجلاً استنساخ نموده، لکن در
مواضع عدیده از اول تا آخر در حواشی نوشته‌اند که
مقابل شده است.

۱۹۱. کتاب حیاة الحیوان الکبیر

(موسوعات - عربی)

مؤلف: ابوالبقاء کمال الدین محمد بن موسی دمیتری
مصری شافعی
نسخه: مجلد دوم کتاب است از حرف ضاد معجمه تا
آخر که فهرس آن با تعیین ارقام صفحات به حروف
لاتینی به عنوان «برنامج الکتاب» به خط کاتب اصل
ظهر نسخه نوشته شده.

این نسخه به خط مغربی جلی نوشته شده و بسیار
نفیس است. و در پایان آن کاتب به طلای مزین نوشته
است: «مما نسخ عن أمر عبد الله المتکمل علی الله
ابی محمد حسن، نصره الله» و سپس تاریخ ختم استنساخ
روز جمعه ۱۸ ربیع دوم «عام زع و» که ظاهراً مقصود
سال ۷۷۶ ق باشد (بنا بر حساب جمل) و نام کاتب:
«علی بن سعد بن علی بن محمد بن عبد الله الخندقی»
آمده است.

صفحه اول دارای سرلوحه طلای تزیینی و یک ترنج
طلا در حاشیه است و در سرلوحه عبارت «قال الشیخ
الامام ابو عبد الله محمد الدمیری» به طلا نوشته شده.
تعداد اوراق نسخه در گوشه بالای صفحات به خط کاتب
و به صورت لاتینی ۱۸۷ تعیین شده است. تملک
محمد تقی بن محمدرضا رازی در دارالسلطنه اصفهان به
سال ۱۰۴۹ ق ظهر نسخه دیده می‌شود.

(۱۳۵۳/۵/۱۱)

۱۹۲. خزائن الجواهر سلطانی

(دعا - فارسی)

مؤلف: مرحوم میر محمدحسین بن محمد صالح
حسینی خاتون آبادی
کتاب: مجموعه‌ای است در ادعیه و زیارات و اعمال
عبادت.

نسخه: خزینه دوم است در بیان فضایل و اعمال ماه
مبارک شعبان مشتمل بر چند باب، و مقدمه آن در بیان

به عقیده حقیر این نسخه حاضره و مشابه آن را کسی
برای تقرب به درگاه سلطان عبد الله قطبشاه و یا ارشاد
کامل او به مذهب حق ساخته است و الا اصل آن همان
حدیقه الشیعه محقق اردبیلی می‌باشد و شأن علماء
بزرگ زمان صفویه اجل از آن است که کتاب ملا
معزالدین اردستانی را تحریف کرده، به نام مقدس
اردبیلی جا بزنند و العلم عند الله سبحانه.

(۱۳۵۳/۷/۱۷)

۱۹۰. جزر الامانی و وجه التهنانی

معروف به شاطبیّه

(قرآت - عربی)

مؤلف: چنانکه به خط کاتب نسخه حاضره در ظهر آن
نوشته شده است: «الشیخ الامام المقرئ ولی الله ابوالقسم
بن فیره بن خلف بن احمد الرعینی ثم الشاطبی رحمه
الله». متوفی ۵۹۰ ق در قاهره.

کتاب: چنان که در معجم المطبوعات گوید: قصیده‌ای
است در قرآت و عده ابیات آن ۱۱۷۳ بیت است در
کمال ابداع و به طبع رسیده است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن
در قرن ۹ه نوشته شده است و قبلاً لا به لای سطور
و در کناره صفحات مملو از حواشی بوده است که
ظاهراً چون بسیار مندرس یا معیوب بوده به
قرائن حدود زمان شاه سلطان حسین صفوی متن اشعار
را به دقت از کناره اوراق معیوب جدا کرده و از نو
به صورت متن و حاشیه صحافی کرده و نسخه را
در کمال نفاست احیاء و صفحه عنوان و دو صفحه آغاز
نسخه را تشعیر و طلائندازی و جدول کشی و
کمندانازی کرده‌اند و ظاهراً این کار به دستور مالک
نسخه مرحوم امیرالدین محمد زاهدی طبیب که از اطباء
بزرگ زمان شاه سلطان حسین و در محله نو اصفهان
ساکن بوده انجام گرفته است. وقفنامه همین شخص
روی برگ اول نسخه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

احکام رؤیت هلال و آنچه متعلق بدان است، و خاتمه در بیان نماز خسوف و کسوف و آیات و زلزله و احکام آن و بیان روز نوروز و اعمال آن.

در آخر خزینه دویم (قبل از خاتمه) این عبارت به خط کاتب و متصل به متن کتاب دیده می‌شود: «و فرغت من تحریره فی شهر ربیع الاول المنتظم فی شهور سنه احدى و عشرين و مائة بعد الالف».

از آخر خاتمه یکی دو ورق ساقط شده و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. مسلماً در زمان مؤلف استنساخ شده و خطوط خود وی نیز در نسخه هست.

وقفنامه شاه سلطان حسین مورخه جمادی الاولی ۱۱۲۲ ق در آغاز نوشته شده.

(۱۳۵۳/۷/۱۰)

۱۹۳. کتاب الخصال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه صدوق قمی^{۲۹}

نسخه: به خط ابوالفتح بن مسعود بن شیخ محمد القاری، تاریخ ختم استنساخ: ظهر روز سه‌شنبه ۲۱ جمادای یکم ۹۶۴ ق در دارالسلطنه تبریز. ورق اول افتاده بوده، مرحوم عالم کامل حاج میر سید محمد موسوی خوانساری (برادر صاحب روضات الجنات) به خط خود نوشته و نسخه را تکمیل کرده‌اند.

روی ورق اول یادداشتی از «مهدی بن محمدباقر فشارکی» مرحوم آقا میرزا مهدی فرزند مرحوم آخوند ملا محمدباقر فشارکی به تاریخ ۲۰ حجه ۱۲۸۹ ق نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۱۹۴. کتاب الخصال (مواعظ - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی ابن بابویه قمی^{۳۰}

نسخه: شامل هر دو جلد کتاب و به خط حاجی محمدطالب بن مولانا محمد و تاریخ ختم استنساخ ۱۶ ذی‌القعدة ۱۰۶۳ ق می‌باشد.

فهرست کتاب در آغاز نسخه گذارده شده و وقفنامه بدرالنساء خانم بنت نواب مستطاب شاهقلی خان اعتمادالدوله در اول کتاب است و تولیت آن با «سیادت و نجابت پناه فضیلت و کمالات دستگاه حقایق و معارف آگاه علامی فهایم مجتهد الزمانی میر سید محمد مدرس مدرسه مبارکه جدید سلطانی» فرزند مرحوم میر محمدباقر و تاریخ وقف ربیع‌الثانی ۱۱۲۹ ق می‌باشد و مهر بدرالنساء در آخر است.

۱۹۵. خلاصة الحساب (ریاضی - عربی)

تألیف: شیخ بهاء‌الدین محمد بن الحسین العاملی
نسخه: از اول ناقص است و در حواشی مقداری از تعلیقه فاضل جواد نوشته شده و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

ضمیمه:

رسالة الاسطرلاب

تألیف: شیخ بهائی مذکور

به خط همان کاتب نسخه خلاصة الحساب.

از آخر ناقص است. امتیازی ندارد. قرن ۱۲-۱۳ هـ.

۱۹۶. خلاصه منهج الصادقین (تفسیر - فارسی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملافتح الله بن شکرالله شریف کاشانی

نسخه: مجلد دوم از دوره هشت جلدی است از تفسیر سوره مبارکه نساء تا آخر سوره مبارکه انعام. خط نسخ شیخ محمد مهدی سهندی ابن شیخ ابوتراب سهندی گنجی. تاریخ ختم کتابت ندارد.

وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی جهت مدرسه جدید سلطان (چهارباغ) به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۲ ق و

۱۹۹. خلاصه منهج الصادقین (تفسیر - فارسی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملا فتح‌الله بن شکرالله شریف کاشانی

نسخه: مجلد هشتم (یعنی مجلد آخر) دوره است از تفسیر سورة القمر تا آخر قرآن کریم. خط نسخ شیخ محمد مهدی سهندی است لکن در این مجلد نام خود را نوشته و تاریخ کتابت نیز مذکور نیست.

وقفنامه شاه سلطان حسین به جهت مدرسه جدید سلطانی (چهارباغ) به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۲ ق و ابواب جمعی ذیحجه ۱۱۲۲ ق در مدرسه مبارکه ظهر نسخه است و نوع کاغذ در صورت ابواب جمعی مذکور «استنبولی» تعیین شده است.

(۱۳۵۳/۶/۵)

۲۰۰. الدر المنثور من المأثور و غیر المأثور

(شرح احادیث - عربی)

مؤلف: شیخ علی بن محمد بن حسن بن شهید ثانی زین‌الدین عاملی^{۲۰}

نسخه: مشتمل بر دو جزء کتاب است. تاریخ ختم استنساخ جزء اول: شب ۱۵ جمادی‌الاولی ۱۰۷۹ ق و تاریخ ختم استنساخ جزء دوم: سلخ جمادی‌الاولی همان سال. کاتب هر دو جزء «عبدالله» و بیش از این معرفی ندارد. تمام صفحات جدول‌کشی و صفحه اول جزء اول دارای سرلوح معمولی است. فهرست کتاب در جداول ترسیمی در آغاز نسخه نوشته شده است، لکن دو سه برگ از آغاز فهرست ساقط گردیده. در سراسر نسخه هیچ گونه حاشیه و اثر تصحیح و مقابله به نظر نرسید.

(۱۳۵۴/۲/۱۶)

۱. باید ۱۱۴۴ باشد ولی در دستخط دقیقاً به همان صورت نوشته شده است.

ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه و عرض ۱۱۵۰ ق ظهر نسخه است و نوع کاغذ در صورت ابواب جمعی مذکور «استنبولی» قید شده است.

(۱۳۵۳/۶/۵)

۱۹۷. خلاصه منهج الصادقین (تفسیر - فارسی)

مؤلف: آخوند ملا فتح‌الله کاشانی

نسخه: مجلد سوم از دوره هشت جلدی است از تفسیر سورة مبارکه اعراف تا آخر سورة مبارکه کهف. نام کاتب ندارد و تنها در پایان تفسیر سورة هود تاریخ ۱۰۹۶ ق قید شده و ظاهراً به خط کاتب مجلدات دیگر است. وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۲ ق روی برگ اول است و سپس این شرح: «کتاب تفسیر ملا فتح‌الله... قطع بزرگ، کاغذ استنبولی مجدول بشنجر، جلد تیماج زرد ترنجدار که بتاریخ غره شهر ذیقعه (ظاهراً) سنه ۱۰۴۴ (صریحاً) در مدرسه مبارکه داخل عرض مجدد شد». و نیز عرض ماه رجب ۱۱۵۰ ق.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۱۹۸. خلاصه منهج الصادقین (تفسیر - فارسی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملا فتح‌الله بن شکرالله شریف کاشانی

نسخه: مجلد هفتم از دوره هشت جلدی است از تفسیر سورة مبارکه یس تا آخر سورة والنجم. خط نستعلیق و آیات نسخ و نام کاتب به نظر نرسید.

وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی جهت مدرسه جدید سلطانی (چهارباغ) و ابواب جمعی ذیحجه ۱۱۲۲ ق در مدرسه مبارکه و عرض ۱۱۵۰ ق ظهر نسخه است و نوع کاغذ در صورت ابواب جمعی مذکور «استنبولی» قید شده است.

(۱۳۵۳/۶/۵)

۲۰۱. الدروس الشرعية في فقه الامامية

(فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول شیخنا محمد بن مکی عاملی^{۱۶}

نسخه: تمام است از کتاب طهارت تا کتاب رهن، در ۲۹۱ ورق.

انجام: «و هذان الفرعان مع اشتراط الرهن في البيع. هذا آخر كلامه قدس الله سره... و اني فرغت من تميم هذه النسخة الشريفة الشهيدية في ضحوة يوم الخميس ۳ شهر شوال... موافق لثاني شهر فروردین ماه جلالی من شهر سنة ۱۰۴۴... وانا... ابن کمال الدین اشرف الحسنی الحسینی، محمد يدعو طاهر الطباطبائي... بلغ قبلاً».

روی برگ اول فهرست کتب دروس (۴۸ کتاب) و شماره اوراق نسخه به خط کاتب، و ايضاً تعداد اوراق و سطور و ابیات جميع نسخه (۱۴۱۲۵ بیت تخمیناً)، و ايضاً تملک و مهر نویسنده نسخه و فرزندش: «رضی الدین محمد الحسینی ۱۰۸۴»، و ايضاً وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب که تولیت نسخه را با مسئولی کتابخانه مدرسه چهارباغ قرار داده، دیده می شود. نسخه مصحح و کامل و مرغوبی است.

۲۰۲. الدروس الشرعية في فقه الامامية

(فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول محمد بن مکی^{۱۷}

نسخه: ظاهراً تمام است. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. کمی حواشی متفرقه و آثار مقابله و تصحیح دارد و به قرائن در قرن یازدهم استنساخ شده است. روی برگ اول تملک و مهر محمد امین بن شیخ شکر و روی برگ عطف وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب نوشته شده و تولیت با مدرس مدرسه جدید سلطانی (چهارباغ) است و فهرست کتب دروس ظهر برگ عطف نوشته شده.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۲۰۳. کتاب الدعاء

مؤلف: نامعلوم

نسخه: از اول ناقص است، شاید سرلوحه تزیینی قیمتی داشته و کسی آن را جدا کرده و سرقت کرده است. آغاز موجود: «یا حمید یا مجید یا مبدی یا معید یا ولی یا علی یا غنی».

انجام این دعا: «انک علی کل شیء قدیر و بکل شیء محیط و انت حسبی و نعم الوکیل»، سپس گوید: «دعای عظیم استغفار که در وقت خواب باید خواند. بسم. اللهم انی استغفرک من کل ذنب قوی علیه بدنی بعافیتک». انجام این دعا: «و اعف و ارحم و انت خير الراحمين».

ضمیمه: شرح قصیده حمیری

آغاز: «روایت است از فضل بن عبدربه که گفت روزی به خدمت امام موسی کاظم».

آغاز قصیده: «لام عمرو باللوی مربع».

انجام: «تمت سبحان ربک رب العزة عما یصفون... یا رب العالمین».

این نسخه تماماً به یک خط نوشته شده و دعاها تماماً زیر سطرها ترجمه شده. عبارات عربی همه جا به خط نسخ اعلی عرب و ترجمه ها همه جا به خط نستعلیق به شنگرف نوشته شده و مقدمه شرح قصیده به خط نستعلیق جلی با مرکب سیاه و در نهایت زیبائی است. تمام صفحات با جداول طلائی و شنگرف و الوان دیگر است. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن پیداست به خط یکی از خوشنویسان زمان شاه سلطان حسین صفوی می باشد.

(۱۳۵۵/۱/۴)

۲۰۴. کتاب الدعاء

(ادعیه - فارسی)

مؤلف: نامعلوم، به علت نقصان اول و آخر نسخه.

کتاب: دعاهاى لیل و نهار و دعاهاى مختصر و مطول است.

خط مؤلف استنساخ شده و مخفی نماند که تا آخر نماز مسافر را شارح جلد اول قرار داده و خاتمه‌ای در آن موضع نگاشته و تاریخ ختم تألیف جلد مزبور سحر شب شنبه از دهه اول شوال ۱۲۴۶ ق قید شده است. و پس از آن کتاب زکوة است.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۲۰۶. دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید ابراهیم بن محمدباقر موسوی قزوینی حائری (متوفی ۱۲۶۲ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر شرایع الاسلام محقق حلّی. و مخفی نماند که در سراسر نسخه حاضره هیچ نام و نشانی از مؤلف و کتاب مطلقاً به نظر نرسید و آنچه مسلم است این که شرح شرایع است به «قوله» و حقیر با مروی که در سراسر نسخه کردم مطمئنم شد که یک مجلد از دلائل الاحکام آقا سید ابراهیم است که نسخه مجلد عبادات آن را نیز معرّفی کرده‌ایم و سبک نگارش هر دو نسخه کاملاً مطابق یکدیگر می‌باشد و در این مجلد مطلقاً نامی از مشایخ شارح و نامی از تألیفات دیگر خودش به نظر نرسید و حقاً کتاب بسیار معتبری است و از متأخرین هم نامی نمی‌برد و فقط یک جا نام حدائق و یک جا نام ریاض دیده شد و در کتاب وصایا هم گوید: «کما حقّقناه فی کتبنا الاصولیه» که البته می‌دانیم از آقا سید ابراهیم دو کتاب ضوابط و نتایج الافکار در اصول فقه بسیار مشهور است. و در این مجلد آنچه به نظر رسید ارجاع به کتابهای حدود و زکات و صوم و متاجر و بیع و وکالت و رهن از همین کتاب خود کرده است. نسخه: شامل این کتابهاست: اجاره، وقوف و صدقات، مسکنی و تحبیس، هبات، وصایا، نکاح، طلاق خلع، ظهار، لعان. نام کاتب و تاریخ کتابت مطلقاً ندارد. مسلماً حوالی زمان شارح در نجف اشرف استنساخ شده است. آغاز: «بسم. کتاب الاجارة هی لغة الاجرة و هی کری

نسخه: از اول و آخر ناقص است و آثار قرن ۱۲ هـ می‌باشد.

۲۰۵. دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید ابراهیم بن محمدباقر موسوی قزوینی حائری (متوفی ۱۲۶۲ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر کتاب شرایع الاسلام محقق حلّی مولانا ابوالقاسم نجم‌الدین جعفر بن حسن بن یحیی و چنان که از الذریعة مستفاد می‌شود تقریباً تألیف آن تمام است.

نسخه: از آغاز است تا آخر کتاب صوم، و عین عبارت خاتمه که منافات با کلام ذریعه نیز دارد نقل می‌کنیم اگر چه ممکن است حمل بر اشتباه کاتب نسخه یا محملهای صحیح دیگری کرد، و این است عبارت آخر نسخه حاضره: «و النصوص و السیرة و انه لو حرم لشاع. قوله کتاب الاعتکاف و الکلام فیه فی اقسامه و احکامه. هذا آخر ما کتبه قدس الله روحه و نور ضریحه فی العبادات و قد تمت علی يد العبد الاثم ابوالقاسم الکاتب النجفی فی لیلة الجمعة ۲۳ صفر من سنة ۱۲۷۳». و مخفی نماند که کلام کاتب مقید به عبادات است یعنی در قسم عبادات شارح بیشتر ننوشته است و ناظر به قسم معاملات نیست.

ظاهر نسخه شرحی به این خلاصه نوشته شده است که از نماء املاک واقع در محال علیای جرقویه استکتاب شده، مرحوم حاج میر محمد معصوم بن محمد علی حسینی خاتون آبادی (کاتب شرح مزبور) به جناب زبده العلماء مخدومی آقا میرزا محمد حسین مباشر امور مصارف اوقاف در نجف اشرف نوشته که استکتاب نماید و به تاریخ عصر پنجشنبه یازدهم جمادی الاول ۱۲۷۳ ق توسط جناب آقا سید حسن چاوشی به اصفهان رسیده است.

توضیحاً از قرائن این نسخه از روی نسخه اصلی

الاجیر لا مصدر آجر فانه الایجار».

انجام: «فقی استلزام ذلک للاقرار بالاجزاء و نفیه اذ لا ملازمة بینهما و جهان».

(۱۳۵۳/۸/۱۲)

۲۰۷. دلیل المؤمن فی سلوک سبیل المہمین

(امامت - فارسی)

مؤلف: میر محمد مؤمن بن میر قوام الدین محمد حسینی حسینی
کتاب: در رد یکی از قضات رومیان است و در آن حدیث «الناس علی دین ملوکهم» را اولاً شرح کرده و سپس در باب اول راجع به امامت ائمه اثنی عشر علیهم السلام و در باب دوم حدیث «خلقت الخیر و اجریتہ علی یدی من احببتہ» الخ و ابطال مذاهب باطلہ جبریه و اشباه آن است.

این رساله در زمان حیات پدر مؤلف و بعد از درگذشت علامه مجلسی (سال ۱۱۱۰) تألیف شده و مصدر است به نام شاه سلطان حسین. نام کتاب به شرحی که فوقاً نوشتیم در متن نیست. فقط به خط ناشناسی در بالای صفحه اول نوشته شده و در پائین صفحه نوشته اند: «در تفسیر حدیث الناس علی دین ملوکهم و چند حدیث دیگر فارسی، تألیف میر محمد مؤمن بن میر قوام الدین حسینی، قطع کوچک، کاغذ سمرقندی شکری مجدول مذهب، جلد تیماج بیاضی سفید (ظ) به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه جمع شد». نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. وقفنامه شاه سلطان حسین در ۱۱۲۲ ق و مهر او نیز روی صفحه اول است و آغاز وقفنامه افتاده است.

۲۰۸. الدمعة الساکبة و المصیبة الراجعة و المناقب

الثاقبة و المثالب العائبة

(مناقب و مصائب - عربی)

مؤلف: مرحوم ملا محمد باقر بن عبدالکریم دہدشتی

بہبہانی نجفی

کتاب: در احوال و مناقب و مصائب پنج تن آل عبا صلوات اللہ و سلامہ علیہم است در دو جزء و بہ طبع رسیدہ و تاریخ ختم تألیف جزء اول در این نسخہ ۱۲ ماہ رجب ۱۲۷۶ ق قید شدہ است.

نسخہ: بہ خط احمد بن محمد علی اصفہانی متخلص بہ غواص است کہ از خوشنویسان و شاعران اصفہان بودہ، چنان کہ از ہمین نسخہ استفاد می شود و در آخر کتاب قصیدہ ای در مناقب حضرت سیدالشہداء علیہم السلام بہ عربی از خود آورده است. کاتب در بالای صفحہ اول ہر دو جزء شرحی بہ عربی نگاشته و مدح و تعریف بلیغ از «آقا میرزا محمد مہدی» کہ این نسخہ را بہ دستور او استنساخ کردہ، نوشتہ است.

(۱۳۵۳/۶/۷)

۲۰۹. الديوان

(اشعار - عربی)

مؤلف: سید شریف رضی محمد بن الحسن الموسوی
نسخہ: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: ۷ ماہ رمضان ۱۰۶۹ ق. در گوشہ صفحہ آخر نوشتہ اند: «بلغ مقابلة علی الأم المنسوخ منها علی حسب الطاقة فصّح و الکمال للہ سبحانہ. جمادی سنہ ۱۰۷۰».

واضح است کہ نسخہ در یمن و برای امام یمن نوشتہ شدہ. روی برگ اول این شروع دیدہ می شود:

۱. «هذی دیوان الرضی رحمہ اللہ تع».

۲. «من خزائنة مولانا امیر المؤمنین المہدی لدین اللہ رب العالمین».

۳. «دیوان سید رضی... کہ بہ تاریخ شهر شعبان ۱۱۱۴... پیشکش والی والاچہ یمن در کتابخانہ جدید ضبطی ابواب جمع شد».

وقفنامہ مفصل شاه سلطان حسین مورخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق جهت مدرسہ چہارباغ در آغاز نسخہ ہست.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

است. بقیه نسخه فاقد امتیاز است. وقفنامه ناقص بدون تاریخ و توقیعی روی برگ اول نوشته شده که نسخه را از نماء حمام شاه استنساخ و وقف کرده‌اند.

(۱۳۵۳/۹/۵)

۲۱۲. ذخیره المعاد فی شرح الارشاد

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمدباقر محقق سبزواری^{۹۰} (متوفی ۱۰۹۰ ق)

نسخه: به نحوی که هامش صفحه اول نوشته‌اند مجلد چهارم کتاب است و تماماً در شرح کتاب حج است و این نسخه همانند نسخه چاپی تا شرح کلام مصنف: «و یستحب اتیان المساجد بالمدينة و قبور الشهداء بأحد خصوصاً قبر حمزة» رسیده و آخرین جمله موجود: «و رواه الكلینی عن عمار عن الصادق علیه السلام» است. نام کتاب و تاریخ کتابت و تزیینی ندارد و ظاهراً مصحح است و حدود زمان مؤلف نوشته شده.

در گوشه صفحه نوشته‌اند: «از کتب مرحوم میر محمدمعصوم طاب ثراه».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۲۱۳. ذخیره المعاد فی شرح الارشاد

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمدباقر محقق سبزواری^{۹۰}

نسخه: تمام کتاب طهارت است.

آغاز: «بسم... ای کتاب الطهارة و الکتاب اسم مفرد جمعه کتب».

انجام: «و ان کان ضعیفاً للمسامحة فی ادلة السنن. تمت الکتاب. انتهى الجزء الثانی من کتاب ذخیره المعاد فی شرح الارشاد».

نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهر است به

۲۱۰. ذخیره المعاد فی شرح الارشاد

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمدباقر بن محمد مؤمن خراسانی معروف به محقق سبزواری (متوفی ۱۰۹۰ ق)

کتاب: شرح مزجی ارشاد الازهان علامه حلی است و به طبع رسیده.

نسخه: فقط مشتمل بر کتاب حج است و آخر آن نانویس مانده و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. انجام موجود: «هو المسجد الذی ردت فیهِ الشمس لامیر المؤمنین بالمدينة و رواه الكلینی عن عمار الساباطی عن الصادق علیه السلام».

مقدار کثیری از نسخه علامت مقابله دارد و نیز حواشی بسیار به توقیع «ع ص م» که ظاهراً مقصود مرحوم میر محمدمعصوم حسینی خاتون آبادی است. روی برگ اول نوشته‌اند: «عدد اوراق ۲۳۴ که نوشته شده است. از کتب وقفی مرحمت پناه میر محمدمعصوم خاتون آبادی می‌باشد». این تاریخ فوت روی ورق عطف است «فوت صبیبه مرحوم ملا محمدطاهر زوجه میرزا محمدنصیر طبیب به تاریخ شب پنجشنبه ۸ شهر ربیع الثانی ۱۱۸۱ به رحمت ایزدی پیوست».

(۱۳۵۳/۸/۱)

۲۱۱. ذخیره المعاد فی شرح الارشاد

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمدباقر محقق سبزواری^{۹۰}

نسخه: از آغاز کتاب صلوة است تا تعقیبات.

آغاز: «بسم... کتاب الصلوة. الصلوة لغة هی الدعاء».

انجام: «ثم نقل رواية محمد بن مسلم السابقة و هی غیر دالة علی مدعاه. تمت».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در قرن ۱۲ ه نوشته شده و ربع اول کتاب دارای حواشی بسیار به خط «رض عفی عنه» برخی از خود او و برخی از دیگران

خط خوشنویسی در اواسط قرن ۱۳ هـ نوشته شده و هیچ نوع امتیاز و تصحیحی مطلقاً ندارد.

(۱۳۵۳/۸/۱۰)

۲۱۴. ذخیره المعاد (فقه - عربی)

مؤلف: ملا محمد باقر فاضل سبزواری
در شرح ارشاد الاذهان علامه حلی.
جلد اول و ثانی. ناقص الاول. تا منزوحات بئر.

۲۱۵. ذکر الشیعة فی احکام الشریعة

(فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول شیخنا محمد بن مکی عاملی
قدس سره

نسخه: مجلد اول کتاب و از اول ناقص است و از مبحث استحاضه می باشد.

آغاز: «الغسل و کذا لو اهلتم غسلی النهار و دخل اللیل».

انجام: «ولیکن هذا آخر المجلد الاول من کتاب ذکر الشیعة و یتلوه انش فی المجلد الثانی کتاب الزکوة. و فرغ منه یوم الثلاثاء لتسع بقین من صفر ختم بالخیر و الظفر سنة ۷۸۴».

نام کاتب: عبدالله بن موسی بن عمار بن مشرف البحرانی الحسائی. تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۱۳ ذی القعدة ۱۰۵۵ ق. مهر مخصوص وقف شاه سلطان حسین در آخر نسخه هست، لکن وقفنامه از آغاز کتاب مفقود گردیده.

۲۱۶. ذکر الشیعة فی احکام الشریعة

(فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول شیخنا محمد بن مکی عاملی
قدس سره

نسخه: مقدار ناقص از اول مجلد اول کتاب است که در صحافی و تجلید اخیر چون نسخه اوراق و متفرق بوده ملتفت نشده و جداگانه جلد کرده اند.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ در صفحه آغاز نسخه هست و تاریخ آن ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق می باشد. روی ورق اول عبارت ابواب جمعی چنین است: «کتاب ذکر، قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی مجدول، جلد تیماج ترنجدار طلاپوش، به خط عبدالله بن موسی... دولتخانه مبارکه به تاریخ شهر رمضان ۱۱۱۰ جمع شد. مجلد». ایضاً: «به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ به صفات مذکوره در مدرسه مبارکه داخل عرض مجدّد شد» و این تاریخ ۱۱۴۴ ق صریحاً واضحاً نوشته شده. ایضاً در ماه رجب ۱۱۵۰ ق عرض دیده شد.

(۱۳۵۳/۸/۶)

۲۱۷. رساله در بیان عقاید مذهب شیعه

(امامت - ترکی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: به زبان ترکی است و در باب اثبات حقانیت مذهب شیعه و خلافت بلافضل حضرت امیرالمؤمنین علیه الصلوة والسلام و ردّ عامه.

نسخه: به خط مقصود علی شیرازی. تاریخ ختم استنساخ: روز سه شنبه ۲۶ محرم ۱۰۷۵ ق.

روی برگ اول این شرح نوشته شده است: «رساله ترکی در بیان عقاید مذهب شیعه اثنی عشریه، قطع وسط، کاغذ اکلسری (?) مجدول مذهب، جلد ملاطی کنج و ترنجدار طلاپوش بیاضی (?) دولتخانه مبارکه که به تاریخ شهر جمادی الثانی سنه ۱۱۱۴ جمعت». مهر: «و یبعثک ربک مقاماً محموداً». ایضاً ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ مورخه ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۹/۱)

۲۲۰. رساله در مسائل واحکام نماز

(فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمد تقی بن محمد رحیم رازی
اصفهانى مسجدشاهی صاحب حاشیه
کتاب: رساله‌ای است در مسائل واحکام نماز با
رعایت اختصار به منظور عمل مقلدین.
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ:
ذی القعدة ۱۲۴۶ق. روی برگ اول یادداشتی به خط
مرحوم حاج میرزا محمد معصوم بن محمد علی حسینی
خاتون آبادی به تاریخ سه شنبه ۱۵ ماه رجب ۱۲۴۷ق
نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۹/۹)

۲۲۱. کتاب الرضوان

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمد هادی بن محمد امین
طهرانی نجفی (متوفی ۱۳۲۱ق)
کتاب: در شرح ارجوزه مؤلف است در باب صلح از
مسائل فقهیه.
آغاز:
«حمداً لمن باللقه اكمل النعم

نعمته علی عباده اتم».

انجام: «و هذا الحكم لا ینافی ما افاده هنا من
الاشتراک مع اشتراک السبب والاختصاص مع عدمه.
هذا آخر ما وجدنا من الكتاب و الحمد لله الموفق
للصواب العزيز الوهاب. و قد کتبه فی الغری الذی فیهِ
مشهد سیدنا علی روحی فداء فی التاسع عشرین من
محرم وقع الختم بید الجانی اسمعیل بن مهدی الیزدی
(۱۲۹۸)».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت به شرح فوق است و
کاتب نسب خود را در پایان حاشیه «منه» در اوائل
کتاب چنین نوشته است: «اسمعیل بن مهدی بن محمد بن
اسمعیل بن محمد ملک بن علی بن مختار العقدائی».

۲۱۸. رساله در مذهب شیعه

(عقاید اصول دین - ترکی)

مؤلف: نامعلوم
کتاب: رساله‌ای است در بیان اصول مذهب شیعه
امامیه به زبان ترکی مشتمل بر مقدمه و پنج باب و
خاتمه و ظاهراً در اوائل عهد صفویه تألیف شده.
نسخه: به خط نستعلیق خوب ملا محمد کاتب، تاریخ
ختم استنساخ: در ماه «شعبان ۱۰۵۷ حسب الاشارة
بندگان عالیحضرت رفیع منزلت متعالی مخدوم علی
الاطلاق مستخدم الامثال والاقران... خلاصه دودمان
مرتضوی محمدحسین میرزای صفوی» روی کلمه
(حسین میرزا) را خط زده‌اند. اثر تصحیح و تحشیه و
تذهیب ندارد.

وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم
۱۱۲۰ق در آغاز نسخه هست و این ابواب جمعی:
«رساله ترکیه در مذهب شیعه اثنی عشریه، قطع
کوچک، کاغذ سمرقندی، جلد تیماج بیاضی آبی
ترنجدار طلاپوش که به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در
مدرسه مبارکه ابواب جمع شد».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۲۱۹. رساله در علم نحو

(عربیت - فارسی)

مؤلف: میر بهاء الدین محمد حسینی مختاری نائینی^{۲۰}
کتاب: در علم عربیت است به زبان فارسی مشتمل بر
یک فاتحه و دو مقاله و یک خاتمه و دارای تحقیقاتی
است ادبی از مؤلف.

نسخه: یک برگ (ظاهراً) از آخر ناقص است و لذا
نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست و به قرائن
نزدیک به زمان مؤلف (قرن ۱۲ه) نوشته شده و فاقد
امتیاز است.

(۱۳۵۳/۷/۲)

نیای کاتب ظاهراً همان شخصی است که در کتاب الکرام البررة، ص ۱۴۲ به عنوان «الشیخ المولی اسمعیل بن عبد الملک العقدائی الیزدی من افاضل الفقهاء و مشاهیر الاعلام» مذکور می باشد.

ضمیمه:

کتاب العقود (فقه - عربی)
مؤلف: نامعلوم و احتمالاً آقا شیخ محمد هادی طهرانی صاحب الرضوان.
کتاب در عقود است از بیع تا نکاح و آغاز آن چنین است: «بسم... القسم الثانی فی العقود و فیه عدة کتب. کتاب البیع و فیه فصول. الاول فیما یکتسب به».
انجام: «والاحوط تجدید العقد علی من یرید امساکها و الله اعلم».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به شباهت خط مرحوم آقا سید محمد رضا بن محمد صالح حسینی خاتون آبادی است و روی برگ اول نیز حروف مقطعه نام او «م ح م د ر ض ا» نوشته شده است.
(۱۳۵۴/۴/۷)

۲۲۲. رضوان الاصول (اصول فقه - عربی)

مؤلف: محمد معصوم بن محمد علی الحسینی الخاتون آبادی
حاشیه قوانین الاصول میرزای قمی.
به خط مؤلف، فقط اوائل شرح قوانین است.
ضمیمه: تحقیقاتی در حساب به عنوان: تعلیقة خلاصة الحساب شیخ بهائی.

۲۲۳. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: شهید ثانی شیخنا زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی^{۲۹}

نسخه: مجلد اول کتاب است. کاتب: محمد مؤمن بن حاجی محمد شفیع. تاریخ ختم استنساخ: روز شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۱۲۱ق. به خصوص نیمه اول نسخه دارای حواشی گوناگون و فراوانی است.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۲۲۴. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا زین الدین بن علی بن احمد شامی معروف به شهید ثانی
نسخه: مجلد اول کتاب است. از آغاز تا کتاب مساقاة و یکی دو برگ از آغاز مفقود شده و نام کاتب معلوم نشد. تاریخ ختم استنساخ: یکشنبه دهم صفر ۱۲۰۶ق (یا ۱۲۵۶). در پائین صفحه آخر شرحی نوشته شده است که: «حسب خواهش عالیجناب... علامی فہامی ملا محمد حسین... خلف مرحوم حاجی ملا عبدالعظیم قلمی گردید». و نیز وقفنامه نسخه که در ۱۲۷۲ق از نماء موقوفات صدر اعظم خریداری شده، در صفحه آخر نوشته شده است. در حواشی تمام صفحات حواشی متفرقی نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۲۲۵. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: شهید ثانی شیخنا زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی^{۲۹}
نسخه: شامل هر دو مجلد و کامل است و کاتب تمام متن و حاشیه محمد علی بن محمد حسین بن محمد علی بن احمد نیری که مجلد اول را در قریب دو سال استنساخ کرده و در ماه رمضان ۱۲۵۸ق از نوشتن آن فراغت یافته، چنان که این مطالب را در پایان جزء اول نگاشته و هم در ذیل آن گوید که در ماه محرم

جهان مفاخر، ملا محمدباقر مجلسی طاب ثراه» نقل می‌کند و تاریخ وقف نسخه نیز ۱۱۲۰ ق می‌باشد معلوم می‌شود در ظرف این ده سال تألیف شده، و نام کتاب در ظهر نسخه چنین آمده است.

کتاب تا آنجا که از این نسخه ناقص الاول و الآخر معلوم می‌شود در بیان سیره رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم است و این جلد حاضر مشتمل بر سه باب بوده است. باب اول ظاهراً در احوال آباء و اجداد رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و این نسخه حاضر با یک سرلوحه تزیینی و بسم الله به این جمله آغاز می‌شود: «پس چون اسمعیل را ایام زندگانی بنهایت انجامید پسر خود قیدار را که حامل نور محمدی بود وصی نمود و سفارش کرد که تو نیز چنان کن که من کردم».

به طور خلاصه، این قسمت از کتاب تا برسد به باب دوم مشتمل است بر انتقال نور محمدی صلی الله علیه و آله و سلم تا هنگام تولد آن حضرت و سپس احوال حضرت خدیجه و حکایت تجدید بنای کعبه و بعثت نبوی و اسلام حضرت حمزه و حکایت هجرت به شعب ابی طالب و ذکر اولاد آن حضرت و ولادت حضرت زهرا علیها السلام.

باب دوم: در ترویج زهره زهرا به علی مرتضی و این باب مشتمل بر سه فصل است. فصل دوم: ولادت حضرت مجتبی. فصل سیم: ولادت حضرت سیدالشهدا. باب سیم کتاب: در وفات اشرف کاینات ص.

نسخه از آخر ناقص است و به این عبارت رسیده است که: «پس همه را در این مصیبت گریه امری لازم و اندوه حکمی متحتم باشد بلکه جن و ملک و زمین و فلک و ثابت و سیار و جبال و احجار و نبات و اشجار». قسمت اخیر وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ مورخ ۱۱۲۰ ق و ابواب جمعی صفر ۱۱۴۴ ق و عرض ۱۱۵۰ ق ظهر نسخه هست.

توضیحاً خط نسخه نستعلیق خوش و جدول کشیده و به علت نقص نسخه نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. مسلماً حدود زمان تألیف (که فیما بین ۱۱۱۰ تا

۱۲۶۲ ق هر دو جلد را به پدرش هبه کرده و پدر آن را وقف کرده است.

سپس در روی یک برگ جداگانه کاتب به عربی شرحی مبسوط نوشته است که این نسخه را در ایام و لیالی تحصیل استنساخ کرده متناً و هامشاً و سپس با نسخ صحیح در حین مباحثه و مذاکره با طلاب علوم دینییه مقابله و تصحیح کرده است و بعداً نسخه را به «جناب ابوی سرکار حاجی میرزا محمد حسینی» هبه نموده.

روی برگ اول جلد دوم نیز صورت وقفنامه نوشته شده و تاریخ ختم استنساخ مجلد دوم ذی القعدة ۱۲۵۷ ق و در هامش باز شرحی در مورد هبه نمودن نسخه به پدرش و سپس وقف کردن او نسخه را نوشته است.

روی برگ اول مجلد اول نیز مراتب هبه و وقف «که بر کافه طلاب علوم دینییه اصفهان وقف نموده» مفصلاً قید گردیده و مهر کاتب: «عبدہ الراجی محمدعلی بن محمدحسین الشریف» و مهر پدرش: «عبدہ الراجی محمدحسین الشریف» است و تاریخ وقفیه واسط صفر ۱۲۶۲ ق می‌باشد. کاتب متن لمعه را همه جا به سرخی نوشته و خط متن لمعه و شرح آن نسخ و خط حواشی شکسته و نستعلیق و همه بسیار ممتاز و اعلی است و تمام صفحات جدول کشی شده است.

ضمیمه:

صیغ العقود والایقاعات (فارسی)
مؤلف: «قدوة المتقین و زبدة المتأخرین و اعلم المتبحرین و افقه المجتهدین علامة العلماء خیر الحاج و المعتمرین الحاج محمدجعفر بن مرحمت و غفران پناه حاجی محمدصفی آباده من محال فارس» مقدمه نسخه. نسخه به خط کاتب شرح لمعه می‌باشد.
(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۲۲۶. روضة الزهراء (سیره - فارسی)

مؤلف: نامعلوم و چون در کتاب از علامه مجلسی متوفی ۱۱۱۰ ق به عبارت «در بحار الانوار بحر زاخر،

۱۲۰ق است) استنساخ شده است. نام کتاب در هیچ جای متن به نظر نرسید.

۲۲۷. روضة الزهراء (سیره - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخه سابق الذكر است و در این جلد نیز مؤلف از بحار الانوار نقل کرده است و از مطالب این جلد معلوم می شود که مؤلف آن از طبقه متشیان بوده نه از طبقه مؤلفین علما و روحانیون.

نسخه: ظاهراً به خط مؤلف است از باب ۱۲ در احوال امام چهارم است تا باب...^۱ در احوال امام نهم، و این باب علی القاعده باید باب ۱۷ باشد، جز اینکه مؤلف در شماره ابواب پیشین دچار اشتباه شده و برای این باب شماره‌ای تعیین نکرده است.

آغاز: «بسم... باب ۱۲ از بیست باب روضة الزهراء فی مناقب بتول العذراء. در ذکر حضرت سید الساجدین...». انجام: «فصل سیم در اولاد امجاد آن حضرت. فرزندان آن حضرت چهار بوده‌اند: امام علی النقی و موسی مبرقع و حکیمه و خدیجه. اما موسی در قم وفات یافته و قبرش در آن جاست و عقب او از دو پسر است محمد و احمد و اولاد ایشان را رضوی گویند و بیشتر ایشان در قم می‌باشند و در عهد سلطنت سلطان حسین میرزا تیموری جمعی از ایشان به مشهد مقدس رضوی علی ساکنها الف صلوة و سلام نقل نموده در آن جا سکنی کرده‌اند، و سادات رضوی مشهد مقدس از نسل ایشان است و از ایشان است میرزا ابوطالب و میرزا ابوصالح که اولین به ازدواج صبیّه نواب خاقان رضوان مکان نواب علیّه شاهزاده بیگم سرافراز و صدارت خاصّه طوبی آشیان به او مفوض بوده و ثانی را که او نیز به ازدواج صبیّه نواب خاقان رضوان مکان و به صدارت عامه سرافراز بوده است. تم من تألیف هذه الرسالة (ظ) فی شهر رجب المرجب من شهر سنة اربع عشر و مائة بعد الف...». و ایضاً در آخر باب شرح حال حضرت صادق علیه السلام گوید: «تمت هذه الرسالة... علی ید مؤلفه فی شهر

شوال... سنة ۱۱۱۴...».

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ مورخه جمادی الاول ۱۱۲۲ق و ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۴۴ق در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۷)

۲۲۸. روضة المتقین فی شرح اخبار الائمة المعصومین (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد تقی مجلسی قدس سره کتاب: شرح کتاب من لایحضره الفقیه شیخ صدوق^۲ است به عربی و شرح مزجی در چند مجلد. و موشح است به نام شاه عباس ثانی صفوی. نسخه: مجلد اول است و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. پیداست که در زمان حیات مؤلف و برای کتابخانه شاه عباس ثانی استنساخ شده است. سرآغاز نسخه دارای سرلوحه عالی و سایر صفحات جدول‌کشی و مذهب است.

ظهر نسخه ابتداءً این شرح نوشته شده: «هو. افادت و افاضت پناه علامی مولانا محمد تقی مجلسی. به تاریخ شهر رمضان المبارک ۱۰۶۴». مهر: «کلب آستان علی صفی قلی» که مهر شاه عباس مذکور است و سپس این عبارت: «در کتابخانه ابواب جمع شد». و روی برگ آخر که ظاهراً سابقاً در آغاز نسخه بوده و در صحافی اخیراً در آخر نسخه برده‌اند، عرض مورخ ۶ صفر ۱۱۰۵ق و مهر شاه سلطان حسین و نیز ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۲۵ق در مدرسه مبارکه به این شرح نوشته شده: «کتاب مجلد اول شرح ملا محمد تقی مجلسی بر من لایحضره الفقیه از اول کتاب طهارت تا آخر کتاب صلوة مسمی بروضة المتقین، قطع بزرگ، کاغذ دولت‌آبادی، مجدول مذهب، جلد ساغری مشککی ترنجدار طلاپوش... پیشکش مؤلف وقف مخلص صاحبقران».

وقفنامه شاه سلطان حسین مورخ ۱۱۲۳ق در آغاز

۱. جای آن در اصل سفید مانده است.

نسخه: مجلد...^۱ و «ابواب القضايا و الاحکام» است. تاریخ تألیف و کتابت و نام کاتب ندارد و شاید به خط کاتب دو مجلد دیگر باشد که نسخه را به دستور مؤلف جهت کتابخانه سلطنتی استنساخ نموده. مع الاسف هیچ اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد و اوصاف تزیینی از یک سرلوح عالی و جدول کشی به شرح سایر نسخ است.

روی ورق اول این مطالب نوشته شده:

۱. «پیشکش افادت و افاضت پناه علامی مولانا محمدتقی مجلسی به تاریخ شهر رمضان المبارک سنه ۱۰۶۴». مهر: «کلب علی صفی قلی ۱۰۵۳ ظ» که مهر شاه عباس ثانی است.

۲. «به تاریخ ۶ شهر صفر ۱۱۰۵ داخل عرض شد». مهر: «حسین از غلامی شاه نجف...» شاه سلطان حسین. ۳. عرض ماه صفر ۱۱۱۵ ق.

۴. این عبارت: «شرح من لایحضره الفقیه، تألیف مولانا محمدتقی مجلسی مسمی بروضة المتقین، قطع بزرگ، کاغذ دولت آبادی مجدول مذهب، جلد ساغری مشکی ترنجدار طلاپوش... پیشکش مؤلف به صفات مزبوره به تاریخ شهر صفر ۱۱۲۵ در مدرسه مبارکه جمع شد».

۵. وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ شوال ۱۱۲۳ ق جهت مدرسه چهارباغ و ثوابش جهت شاه عباس ثانی.

(۱۳۵۳/۹/۸)

۲۳۱. روضة المتقین فی شرح اخبار الائمة المعصومین (اخبار - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخ دیگر.

نسخه: مجلد دوم و از «ابواب زکوة» است تا قسمتی از «باب الحقوق» که پس از آن «باب الفروض علی الجوارح» است و مع الاسف یک جزوه‌ای از آخر ناقص

۱. در اصل نانوشته.

نسخه هست که ثواب آن را جهت روح شاه عباس ثانی هدیه کرده است. نسخه اثر تصحیح و مقابله ندارد.

(۱۳۵۳/۵/۱۷)

۲۲۹. روضة المتقین فی شرح اخبار الائمة المعصومین (اخبار - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح مرقوم در فهرست مجلد اول. نسخه: مجلد دوم و از «ابواب زکوة» است تا آخر شرح «باب الفروض علی الجوارح» که پایان جزء دوم کتاب من لایحضره الفقیه است.

انجام تألیف: سنه ۱۰۶۲ ق. کاتب: محمدمؤمن جربادقانی. تاریخ ختم استنساخ: چهارشنبه نهم ماه شعبان ۱۰۶۴ ق. نسخه مجلد اول فعلاً نزد حقیر نیست که قطعاً اظهار نظر کنم اما تصور می‌کنم آن نیز به خط همین کاتب است و لابد نزدیک به همین تاریخ استنساخ شده است. سرآغاز صفحه اول دارای سرلوح عالی و عموم صفحات دارای جدول مذهب است. ظهر نسخه یعنی روی برگ اول مانند مجلد اول نوشته‌اند: «پیشکش افادت...» و مهر شاه عباس ثانی و ابواب جمعی و عرضها عیناً مثل همان نسخه. ایضاً وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به شرح جلد اول در آغاز نسخه است.

توضیحاً با این که این نسخه‌ها پیشکش شخص مؤلف به شاه زمان بوده، مع الوصف هیچ گونه خطی از خود آن مرحوم و یا علماء دیگر در آنها به نظر نرسید و طبیعتاً حواشی شخص مؤلف را نیز که ظاهراً بعد از استنساخ این نسخه‌ها که تحویل کتابخانه سلطنتی شده، نگاشته فاقد است.

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۲۳۰. روضة المتقین فی شرح اخبار الائمة المعصومین (اخبار - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح جلد اول.

است و تعدادی از اوراق اول نسخه از قسمت پائین آسیب دیده و در این اواخر تعمیر شده است. این نسخه در دست شخص مؤلف بوده و در همه جا حواشی به خط مبارک خود بر آن نوشته است. نام کاتب و تاریخ کتابت به علت نقص آخر نسخه معلوم نشد.

فائده: در اوائل «باب ما یجوز الاحرام فیه و ما لا یجوز» ذیل روایت «و روی عن حنان بن سدر» که شارح گوید: «و فی بعض النسخ بالتفافین منسوب الی قرقوب» شخص شارح به خط خود در هامش چنین نوشته است: «قرقوب بلدة من عمل کسکر، کورة قصبتها واسط، بناء الحجاج فی العراق، کان خراجها اثنی عشر الف مثقال، کاصبهان: ق، و الظاهر اطلاق المثلث علی الدینار و حسابه بقيمة الحال الف الف تومان و ستمائة الف تومان. و الظاهر أنه کان مع الجزية، فانهم کانوا مجوسياً و صار بحمد الله تبارک و تعالی افضل بلاد الدنيا من حیث المذهب، فانه لا یوجد فی اصفهان و نواحیه غیر الاثنا (کذا) عشری سوی جلفا و گبرآباد فانهم خارجیان. منه».

روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتب مرحوم میر محمد معصوم طاب ثراه». ایضاً یادداشت: «محمد علی بن احمد الخونساری ربیع الاول سنة ۱۲۸۶».

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۲۳۲. ریاض العابدین فی شرح صحیفة مولانا

و مولی المؤمنین علی بن الحسین

زین العابدین (دعاء - فارسی)

مؤلف: مولانا بدیع الزمان قهپائی که به نام شاه صفی صفوی نوشته است.

نسخه: به خط درویش علی بن یوسف طالقانی. تاریخ ختم استنساخ: عشر دوم ماه شعبان ۱۰۷۵ ق. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد. روی برگ اول وقفنامه حاجی دولت به تولیت «میر محمدباقر ولد مرحوم میر علیرضای مشهور به پیشنماز» به تاریخ ماه

رمضان ۱۰۷۵ ق و مهر او: «پیرو دین محمد دولت» نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۹/۱۴)

۲۳۳. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید علی بن محمد علی طباطبائی کربلائی

کتاب: شرح المختصر النافع من کتاب الشرایع محقق حلی است.

نسخه: از اول کتاب تجارت است تا آخر کتاب وصایا.

کاتب: محمد علی بن مرحوم حاجی عظیم معمار / معمائی (?). یزدی. تاریخ ختم استنساخ: روز چهارشنبه ۲۹ ذی الحجه ۱۲۲۶ ق. ظاهراً مقابله و تصحیح نشده و امتیازی ندارد. ظهر نسخه نوشته‌اند: «عدد اوراق ۲۶۸ ورق». نام کتاب در نسخه نیست و پس از دقت در عبارات و مراجعه به ریاض شناخته شد.

(۱۳۵۳/۴/۲۱)

۲۳۴. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید علی بن محمد علی طباطبائی کربلائی

کتاب: شرح کتاب مختصر نافع محقق حلی است در تمام ابواب فقه.

نسخه: از اول کتاب تجارت است تا آخر کتاب وصایا. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً حدود سال ۱۲۳۰ ق نوشته شده و تصحیح و مقابله نگردیده و بسیار مغلوط است. نام و نشانی از کتاب و مؤلف در نسخه نیست و پس از دقت بسیار در عبارات و مراجعه به ریاض شناخته شد.

(۱۳۵۳/۴/۲۱)

کاتب: صفر علی بن اسمعیل نجف‌آبادی اصفهانی
است که نسخه را «حسب الامر الرفع الاقدس الاشرف
الاعلی الاورع، اعلم العلماء و افضل الفضلاء و افقه
الفقهاء، قدوة المدققین و فخر المحققین، السلالة
السادات النجبائی العظام، الثمرة الشجرة النبویة ص، کھف
الحاج و المعتمرین، حاجی الحرمین الشریفین، حاجی
میر محمدعلی المدرس فی دارالسلطنة اصفهان ادام
الله...» استنساخ کرده و در روز چهارشنبه پنجم
جمادی الاولی ۱۲۵۵ق از کتابت آن فراغت یافته است.

۲۳۷. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید علی طباطبائی کر بلائی
نسخه: تمام کتاب طلاق و خلع و مبارات است و پس
از آن تمام کتاب دیات و از اول تا آخر به دقت مقابله و
تصحیح شده است. کاتب تمام نسخه: صفر علی بن
مرحوم اسماعیل نجف‌آبادی اصفهانی که نسخه کتاب
صلوة ریاض به خط او را نیز معرفی کرده‌ایم. تاریخ ختم
استنساخ مبارات: پنجشنبه ۲۲ ذی الحجه ۱۲۵۵ق. و
تاریخ ختم استنساخ دیات: سه‌شنبه بیستم ماه شعبان
۱۲۵۵ق. و مانند نسخه صلوة کاتب هم در آخر مبارات
و هم در آخر دیات تصریح کرده است که نسخه را
«حسب الامر... اعلم العلماء... حاجی میر محمدعلی
مدرس» در اصفهان نوشته است.

کتابت کتاب طلاق و خلع و مبارات را کاتب ۱۱۲۴۴
بیت تخمیناً و کتابت دیات را تخمیناً ۱۲۹۱۴ بیت تعیین
کرده است.

(۱۳۵۳/۶/۷)

۲۳۸. ریاض المسائل
(فقه - عربی)

مؤلف: آقا سید علی طباطبائی کر بلائی
نسخه: شامل کتاب الزکوة و الخمس و الصوم و

۲۳۵. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید علی بن محمدعلی طباطبائی
کر بلائی^{۹۹}

نسخه: از اول کتاب الاجاره است تا آخر کتاب که
«احیاء موات» باشد. تاریخ ختم استنساخ: روز
پنجشنبه ۱۳ صفر ۱۲۴۰ق. نام کاتب و آثار مقابله و
تصحیح ندارد. روی برگ اول نوشته است: «جلد ثانی
شرح کبیر».

ظاهر نسخه این فائده نوشته شده است: «به تاریخ
شهر رمضان المبارک سنه ۱۲۴۶ نواب اشرف والا عباس
میرزا از دارالسلطنة تبریز حرکت نمود به دارالخلافة
طهران خدمت بندگان اقدس والا فتحعلی شاه قاجار و
بندگان اقدس نظر به استمداد و جمعیت (ظ) او مضطرب
شد و سرکار امین‌الدوله را امر نمود که او را به نحوی از
انحاء از دارالخلافة اخراج نماید. سرکار امین‌الدوله
چاره را منحصر دید و او را مختارالدوله نمودند و مبالغ
کلی تحوّل به ولایات حواله کردند و از دارالخلافة
بیرون آمد و عزیمت یزد نمود و لطفعلی میرزا که به
محاصره یزد مدتی قیام نموده بود، از خوف عزیمت به
کرمان نمود و عباس میرزا وارد یزد شد و عبدالرضا خان
که با حسنعلی میرزا معارض شده بود، بخصوص شهر
یزد تمکین از نایب‌السلطنة نمود و بعد از چند یوم
عزیمت کرمان نمود. تا خدا چه مقدر نموده باشد».

(۱۳۵۳/۵/۲)

۲۳۶. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(یا شرح کبیر)
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید علی بن محمدعلی طباطبائی
کر بلائی^{۱۰۰}

نسخه: فقط «کتاب صلوة» است و امتیازی در آن به
نظر نرسید، اگر چه در پایان «بلغ قبلاً» دارد.

الاعتکاف به خط یقین علی اشتهاوردی است و پس از آن کتاب الحج و العمرة است به خط کاتب دیگری که تاریخ ختم استنساخ در آخر آن سنه ۱۲۶۲ ق قید شده است.

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در اواسط قرن ۱۳ ه در اصفهان استنساخ شده و هیچ اثر تصحیح و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۸)

۲۳۹. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید علی طباطبائی کربلائی
نسخه: مجلد ۳ دوره و مشتمل بر کتاب لقطه و مواریث و قضا و شهادات و حدود و قصاص و دیات که آخر کتاب است. تاریخ ختم تألیف مطابق این نسخه: شب جمعه ۲۷ صفر ۱۲۴۴ ق. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و حدود زمان مؤلف نوشته شده. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۲)

۲۴۰. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید علی طباطبائی کربلائی
نسخه: از اول کتاب القرض است تا آخر کتاب وصیت. کاتب: محمد کدکنی خراسانی. تاریخ ختم استنساخ: محرم ۱۲۷۷ ق. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۲)

۲۴۱. ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلائل

(فقه - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح مجلدات دیگر.
نسخه: از اول کتاب الاجارة است تا آخر لعان. آغاز: «کتاب الاجارة. و هی لغة الاجرة و هی کری الاجیر».
انجام: «لاستقراره بالموت فلا یرفعه اللعان المتجدد...».

۲۴۲. ریاض المؤمنین

(دعا - فارسی)

مؤلف: محمد بن محمد مدعو به شاه محمد
کتاب: ترجمه و شرح فارسی صحیفه کامله سجاده است، مشتمل بر پنجاه و پنج روضه.
نویسنده در مقدمه کتاب گوید که چون در نسخ صحیفه خلاف اصل بسیاری راه یافته بود و خود نسخه ای داشته که «موافق امّ النسخ بود که عبارة از نسخه شیخ بهاء الملة و الدین العاملی باشد که والد ماجد او شیخ حسین بن عبدالصمد اولاً به بلاد عجم آورده بود، در زمان سابق جهت ضبط نسخه و توضیح معضلات شرحی به عربی در سلک تحریر درآورده، تا درین ایام خجسته انجام سنه هزار و صد و چهارده هجری از پیشگاه... شاه سلطان حسین... صفوی... حکم قضا بنیان... نسبت به این حقیر... شرف نفاذ یافت به این که شرح این صحیفه کامله مبارکه که به عربی سمت تحریر یافته، به فارسی تقریر یابد...».
نسخه: به خط یارمحمد از خوشنویسان (ترجمه نویسان) زمان. تاریخ ختم استنساخ: «در عید اضحی سنه ۱۱۱۴ هجری در دارالسلطنه اصفهان سمت تحریر یافت». شاید این تاریخ مربوط به ختم تألیف باشد. اما کاتب پس از ذکر نام خود باز تاریخ ۱۱۱۴ ق را قید کرده است.

تمام اوراق به طلا و الوان جدول کشی شده و صفحه اول دارای سرلوح طلا و دو صفحه اول دارای حواشی گل و بوته طلا و الوان و نیز تشعیر است.
وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه هست و نیز ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه و

توقیع «ف» و حواشی دیگر از قاموس و صحاح و مقدمه و شرح نصاب و غیره تماماً به خط کاتب متن دارد. چهار برگ آخر نونویس و تاریخ آن یکشنبه ۵ ذی الحجه ۱۲۴۸ ق می‌باشد.

روی برگ اول مهری است به توقیع: «المؤمن حی فی الدارین» که ظاهراً متعلق به پدر محقق سبزواری است و ذیل آن این عبارت: «قد انتقل بعد ارتحاله رحمه الله الی اقل تلامذته و احقر داعیه بالغفران محمد بن علی الشهیر بابن خاتون فی سنة ۱۰۳۶» و سپس مهر او که خوانده نمی‌شود و نیز تملک محقق سبزواری متوفی ۱۰۹۰ ق: «مالکه الفقیر محمدباقر سبزواری» و مهر ناخوانای او. و در همین صفحه و قفنامه نسخه به تاریخ ۵ شوال ۱۲۴۸ ق به خط نویسنده اوراق آخر نسخه نوشته شده. واقف: مرحومه حوری جهان بیگم مدعو به بیگم جونی دختر مرحوم حاج میرزا مرتضی شیخ الاسلام سابق دارالسلطنه اصفهان که این نسخه را با ۷۳ جلد دیگر بر حسب وصیت مرحومه مذکوره وقف نموده‌اند و تولیت با اکبر اولادش میرزا علی نقی بوده.

(۱۳۵۳/۸/۳۰)

۲۴۶. کتاب زیارات (ادعیه - فارسی)

مؤلف: نامعلوم است.

در آغاز نسخه کاتب نوشته است که «جمع و ترتیب این صحیفه به امر جناب مستطاب شریعت‌آب... آقای آمیرزا محمدحسین... ابن الجناب المستطاب عمدة العلماء المحققین... آقای حاجی میرزا معصوم رفع مقامه» انجام شده است.

پس از این دیباچه دو صفحه‌ای گویا یک برگ بریده شده و شاید مشتمل بر خطبه و نام مؤلف و نام کتاب بوده است. پس از آن زیارات حضرات چهارده معصوم علیهم الصلوة والسلام ذکر شده است. نسخه به خط نسخ خوب و مشکول است و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد و از آثار اواسط یا اواخر قرن سیزدهم است.

عرض ۱۱۵۰ و ۱۱۶۶ ق. عبارت ابواب جمعی چنین است: «کتاب شرح صحیفه کامله فارسی، قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی مجدول مذهب، جلد بلغار کنج و ترنجدار طلاپوش».

(۱۳۵۳/۹/۱۲)

۲۴۳. زاد المعاد (ادعیه - فارسی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی تاریخ ختم تألیف: ماه رمضان ۱۱۰۷ ق. نسخه: تزیینی و صفحه اول دارای سرلوح و حاشیه طلاکاری و تمام صفحات جدول‌کشی شده. خط نسخ ممتاز. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. حدود زمان تألیف نوشته شده است. حاشیه و آثار مقابله ندارد.

۲۴۴. زاد المعاد (ادعیه - فارسی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی نسخه: یک ورق از اول و مقداری از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست. به شهادت خط و کاغذ اندکی پس از فوت مؤلف استنساخ شده است.

۲۴۵. زبدة البیان فی براهین احکام القرآن

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا احمد بن محمد اردبیلی محقق مقدس (متوفی ۹۹۳ ق)

نسخه: به علت فقدان اواخر آن کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. آن چه مسلم است در زمان حیات مؤلف نوشته شده و ظاهراً اصلاحات و اضافات مرقوم در حواشی به خط مبارک شخص مؤلف است. حواشی «منه مد ظله العالی» و حواشی دیگر به

۲۴۷. سجاوندی (تجوید - عربی - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: در علم وقوف و سجاوندی قرائت و تجوید قرآن کریم است و اگر چه متن به زبان عربی است اما همه جا حواشی «منه» به زبان فارسی دارد. نسخه: از اول و آخر ناقص است و از آثار قرن ۱۱-۱۰ هـ می باشد. آغاز موجود: «الفاسقون^۱ منهم^۲ لا يؤمنون^۳» رسول نبذ.

انجام موجود: «الرحمن^۴ القرآن^۵ الانسان^۶» البیان^۷ بحسبان^۸ ص م.

۲۴۸. سراج الملوك (اخلاق - عربی)

مؤلف: ابوبکر محمد بن ولید بن محمد فہری طرطوشی

کتاب: مشتمل بر ۶۴ باب است در سیاست پادشاهان و آداب و اخلاق و مواعظ متعلقه بدانها و مکرر به طبع رسیده.

نسخه: نام کاتب ندارد، لکن سجع مہری کہ در آخر کتاب است: «الواثق بالله بشیر عبد الله» شاید نام او باشد. تاریخ ختم کتاب: روز جمعہ ۲۱ جمادی الآخر ۱۰۸۵ ق، و پس از آن ابیاتی است در مدح کتاب مذکور بہ خط کاتب نسخہ.

وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین بہ تاریخ ۱۱۲۰ ق طی چند صفحہ در آغاز نسخہ نہادہ شدہ.

(۱۳۵۳/۴/۱۳)

۲۴۹. سيرة النبي صلى الله عليه و على آله و سلم

معروف به سيرة ابن هشام (تاریخ - عربی)

مؤلف: عبد الملك بن هشام النحوی
نسخه: بہ خط نسخ و با عنوانهای درشت و الوان و

مضبوط و صفحات مجدول و دارای آثار تصحیح و مقابله است و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد و ظاهراً در یمن استنساخ شدہ است.

وقفنامه شاه سلطان حسین مورخ ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخہ است. و روی برگ اول کہ عنوان کتاب و نام مؤلف نیز بہ خط جلیّ تزئینی و الوان نوشته شدہ، در ہامش این شرح دیدہ می شود: «استنسخت هذا الكتاب سيرة ابن هشام لنفسی بحمد الله و صار من مواهب الله ملکی الفقیر الی الله یحیی بن حسن و قّقه الله». سپس مہری از ہمین شخصی کہ سجع آن درست خواندہ نمی شود و ظاهراً وی از ائمہ یمن بودہ. روی ہمین صفحہ ابواب جمعی مورخ ۱۸ ربیع الثانی ۱۱۱۱ ق کہ کاغذ نسخہ را استنبولی قید کردہ و گوید: «پیشکش والی والا جاہ یمن است». ایضاً ابواب جمعی ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق در مدرسہ مبارکہ «چهارباغ». ایضاً عرض ماہ رجب ۱۱۵۰ ق در مدرسہ مبارکہ.

(۱۳۵۳/۶/۷)

۲۵۰. سيف المؤمنين في قتال المشركين

(کتاب مقدسہ - فارسی)

مؤلف: علی قلی بک جدیدالاسلام

کتاب: ترجمہ تورات است از عربی بہ فارسی با مراجعہ بہ اصل «لئیتی = لاتینی» تورات، مشتمل بر مقدمہ ای کہ در آن گوید نصاری بہ جہت گمراہ کردن علمای اسلام و استہزاء آنان یک نسخہ عربی غیر معتبر و پر از تحریف منتشر کردہ اند و چون علمای اسلام بر این نسخہ ردّ نویسند، نصاری آنان را استہزاء کنند. علی هذا مؤلف این کتاب کہ خود در ایامی کہ در دین نصاری بودہ بہ رتبہ پادری گری امتیاز داشتہ بہ مرتبہ ای کہ او را مقتدا و پیشوای خود می دانستند، بہ این مهمّ قیام نمودہ و تلبیس نصارا را آشکار نمودہ و ہم اثبات حقانیت دین مبین اسلام و مذهب شیعہ را از کتب انبیاء سلف نمودہ است. و در مقدمہ از «عالیجناب معلی انتساب، الناطقی

آخر جلد اول آورده شد. سراسر نسخه دارای حواشی متفرقه است.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۲۵۲. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام (فقه - عربی)

مؤلف: محقق حلی ابوالقاسم نجم‌الدین جعفر جلد دوم، از کتاب نکاح تا آخر. آغاز نسخه افتادگی دارد و در آخر شرحی است به خلاصه این که تعدادی از اوراق را محمد بن احمد بن علی بن احمد بن ابی‌جامع نوشته است. تاریخ کتابت ندارد و از قرن نهم و دهم است. مقداری حواشی بر نسخه هست که پاره‌ای از آنها دارای رمز «ع» می‌باشد. وقفی اولاد میر محمد معصوم سنه ۱۱۷۰ ق.

۲۵۳. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام (فقه - عربی)

مؤلف: محقق حلی قدس سره نسخه: یک برگ از آغاز افتاده دارد و گویا اواخر آن نیز به خط جدیدتری است. نام کاتب روی برگ آخر بوده است که محو کرده‌اند. تاریخ ختم کتابت: پنجشنبه چهارم جمادای دوم ۱۰۹۸ ق. معظم نسخه دارای حواشی پراکنده‌ای است.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۲۵۴. شرح الاشارات والتنبیهات (حکمت - عربی)

مؤلف: خواجه نصیرالدین محمد بن محمد بن الحسن محقق طوسی کتاب: شرح کتاب الاشارات و التنبیهات شیخ الرئيس ابوعلی بن سینا است و به طبع رسیده و مشتمل است بر قسم منطق و قسم طبیعی و قسم ماقبل علم طبیعی.

بالحق و القایل بالصواب، مکمل فضایل المتقدمین و محصل علوم الاولین و الآخرين، افضل العلماء المتبحرین، عمدة الاقران و الاماثل، مولانا بهاء‌الدین محمد مشهور بفاضل ادام الله فضله و فیضه» که مقصود مرحوم فاضل معروف به هندی است یاد کرده و گوید: «بر اراده این فقیر در باب مقابله توریة عربی و کتب انبیای سابق با اصل لیتینی و ترجمه نمودن آن عربی به فارسی آگاه گشته، بنا بر شوقی که ایشان را در ترویج دین مبین هست چون که استحسان این اراده فقیر را به سمع ساکنان پایه سریر خلافت مصیر رسانیده بود، به همین قدر از بواعث اکتفا کرده، به اعتبار ترغیب و تصدیق عالیحضرت فضایل مآب سابق الالقاب عزم جزم این فقیر تحقق پذیرفت».

نسخه: به دقت با اصل آن مقابله شده و از پایان آن معلوم می‌شود که این مجلد کبیر فقط مشتمل بر قسمتی از ترجمه توریة است و در مقام ترجمه بقیه نیز بوده.

کاتب: «محمدحسین بن مرحوم محمدعلی الابهری جی الاصفهان فی تاریخ روز سه‌شنبه خامس عشر شهر ربیع‌الآخر ۱۱۲۳».

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت «مدرسه مبارکه جدیده سلطانی» و ابواب جمعی مورخ شهر صفر ۱۱۳۴ ق (یا ۱۱۴۴ ق) و عرض دیدن ماه رجب ۱۱۵۰ ق روی برگ اول نسخه هست.

(۱۳۵۳/۵/۳)

۲۵۱. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام (فقه - عربی)

مؤلف: محقق حلی قدس سره نسخه: به خط ابونصر بن حاجی محمدحسین تویسرکانی. تاریخ ختم استنساخ جلد اول: ذی‌الحجه ۱۰۸۲ ق «که فرزندی محمدحسین از مطالعه این نسخه بهره‌مند گردد». دو برگ از آغاز جلد اول و چهار برگ از آخر جلد دوم نونویس است و مشخصات از

نسخه: دو قسم آخری کتاب است که در ده نمط است و قسمتی از نمط تاسع و تمام نمط عاشر. تقریباً دو جزوه از آخر این نسخه مفقود شده است و چند ورق آغاز آن نیز نونویس می باشد.

آغاز: «قال الشيخ: هذه الاشارات الى اصول».

انجام موجود: «الهمس الصوت الخفى ... جناح الطائر».

حواشی متفرقی در سراسر نسخه نوشته شده و در بسیاری مواضع آثار مقابله دارد. نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست و ظاهراً از آثار قرن ۱۱-۱۲ هـ می باشد و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

بدرقه اول و آخر نسخه بریده شده است. متن اشارات به شنگرف، عناوین به لاجورد نوشته شده. حواشی از «محاکمات» و «آقا حسین» و «شرح مقاصد» و «م ن» و «نوری» و «م ح ن» و «شرح امامی» و «س» و «میر محمد اسمعیل» و «شرح تذکره خفری» و کتب لغت و غیره به خط شکسته نستعلیق کاتب دارد و ظاهراً نسخه مصحح خوبی است.

آغاز: «بسم. قال الشيخ رحمه الله هذه الاشارات».

انجام: «قیل هذا صورة خط المصنف في آخر الكتاب قد فرغ المصنف من تسويده او اسط شهر صفر سنة ۶۴۴ حامداً...».

(۱۳۵۳/۸/۲۸)

۲۵۵. شرح الاشارات والتنبيهات (فلسفه - عربی)

مؤلف: خواجه نصیرالدین محمد بن محمد بن الحسن محقق طوسی قدس سره

کتاب: شرح کتاب الاشارات و التنبيهات شیخ الرئيس ابوعلی حسین بن عبدالله بن سینا است. در دو قسم منطق و فلسفه.

نسخه: قسم دوم کتاب و از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد، ظاهراً در قرن یازدهم نوشته شده است.

انجام موجود: «لأمر ترجع الى الجسم الذى هو القابل لا الى الارادة».

۲۵۶. شرح الاشارات والتنبيهات (حکمت - عربی)

مؤلف: خواجه نصیرالدین طوسی
کتاب: شرح کتاب الاشارات و التنبيهات ابوعلی سینا است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و پیداست که در اواسط یا اواخر قرن دوازدهم به خط کاتب خوش خطی در اصفهان «ظ» استنساخ شده. اوراق عطف و

۲۵۷. شرح الالفية (ادب - فارسی)

مؤلف: نامعلوم
کتاب: شرح فارسی است بر الفیه ابن مالک در علم نحو.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، به قرائن از آثار قرن ۱۱-۱۲ هـ می باشد.

آغاز:

«و ماسواها ناقص و النقص فى

فتى و ليس ذاك دايماً قفى
يعنى و آنچه از سواى ذوتمام است يعنى غير افعال
تأمة است که اکتفا به مرفوع می کنند او ناقص است».

انجام: «و ان مضارع تلاها صرّفا الى».

روی برگ اول و پشت برگ آخر نانویس مانده است.

(۱۳۵۳/۷/۲۵)

۲۵۸. شرح الانموذج (نحو - عربی)

مؤلف: جمال الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی
متوفی ۶۴۷ ق (معجم المطبوعات)

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: روز

مؤلفه... محمد بن علی بن ابی جمهور الاحساوی...»
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۱ هـ نوشته شده و هیچ گونه اثر مقابله و تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد و ظاهراً نسخه‌ای که از روی آن نوشته شده، ناقص الاول بوده که آغاز این نسخه چنین است: «بسم. مصباح المتهجد الذی وضعه الشیخ الطوسی ابوجعفر رحمه الله فی العبادات و رتب ذلك المختصر علی عشرة ابواب ولما كانت تلك الابواب العشرة» و به دلیل همین نقصان معلوم نشد که آیا کتاب نام خاصی دارد یا خیر.
وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی که در آغاز نسخه هست و تولیت با متولی مدرسه چهارباغ.
(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۲۶۱. شرح بیست باب (تقویم - فارسی)

مؤلف: ملا مظفر منجم جنابادی
کتاب: شرح مزجی بیست باب در معرفت تقویم تألیف مولانا نظام‌الدین عبدالعلی بیرجندی است و بسیار کتاب معتبری است.
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: روز جمعه از ماه ذیحجه ۱۱۲۲ ق. خط نستعلیق و مصحح و جداول و دوائر واشکال به دقت ترسیم شده است.
(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۲۶۲. شرح تجرید الکلام (حکمت - عربی)

مؤلف: ملا علی قوشجی
کتاب: شرح کتاب تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی است.
نسخه: شرح الهیات کتاب است تا آخر، یعنی از مقصد سوم در اثبات صانع تا بحث امر به معروف و نهی از منکر که پایان کتاب می‌باشد. کاتب: نجم‌الدین فخرالدین طریح. تاریخ ختم کتابت: نیمه جمادی الاولی

چهارشنبه ۷ ذی‌القعدة ۱۰۷۶ ق (یا ۱۰۷۴ ق) در دارالسلطنه اصفهان، امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۲)

۲۵۹. شرح الانموذج (نحو - عربی)

مؤلف: جمال‌الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی
کتاب: شرح انموذج جارالله زمخشری معروف مشهور است که مکرر به طبع رسیده.
نسخه: بسیار معمولی و فاقد امتیاز است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و اواخر آن نو نویس و ناقص است.
(۱۳۵۳/۹/۲)

۲۶۰. شرح الباب الحادی عشر (کلام - عربی)

مؤلف: شیخ محمد بن علی بن ابی جمهور احساوی
کتاب: شرح رساله الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین من معرفة اصول الدین است که در اصل باب یازدهم کتاب منهاج الصلاح علامه حلی شیخ جمال‌الدین ابومنصور حسن بن سدیدالدین یوسف بن علی بن المطهر اسدی متوفی ۷۲۶ ق بوده و به علت اهمیت آن به صورت رساله‌ای مستقل درآمده و شروح فراوان بر آن نوشته شده است.
شرح حاضر ابن ابی جمهور به «قال - اقول» است و در خاتمه مفضل این شرح گوید: «فانا وقت الشروع فی هذه الشرح لم تکن علی اهبة تحصيل الالات و لم یکن وسعنا تحصيل جميع الالات بل کان متناً بالاملاء فی حال الدرس مع اشتغال باحوال الیوم و الامس فلذلك قصرنا عن كثرة الاتساع و لم یکن لنا علی هذا المقدار طول باع... و کان ذلك متناً فی اوقات متعددة و مجالس متباعدة آخرها عشية يوم الخامس عشر من شهر ذی القعدة الحرام سنة اربع و تسعمائة بالمدينة المشرفة... اذ كنت مجاوراً بها فی تلك السنة فکتبتنا ما اتفق علی هذه الرسالة بالتماس جماعة من الاصحاب... باملاء

۱۰۶۳ق. حواشی گوناگون در همه اوراق نوشته شده و همه جا آثار مقابله به عبارت «بلغت قراءة ائده الله» دیده می شود.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب در هامش یکی از اوراق کتاب نوشته شده که تولیت نسخه را با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ قرار داده و مهر کرده است.

برخی مواضع آن را اصلاح و در بعضی جاها حاشیه ای نوشته است.
ظهر نسخه نوشته اند: «این کتاب تقریباً ۱۲۰۰۰ بیت است».

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۲۶۶. شرح تهذیب المنطق (منطق - فارسی)

مؤلف: یعنی شارح: جمال الدین محمد بن محمود حسینی شهرستانی
کتاب: شرح مزجی تهذیب المنطق ملا سعدالدین تفتازانی است.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و تحشیه ندارد. خط نستعلیق ظاهراً متعلق به قرن ۱۱هـ می باشد.

ظهر برگ آخر یادداشت «تاریخ فرزندی اعزری ارجمندی محمد مؤمن... در شب پانزدهم رجب ۱۰۷۰ق سیچقان ثیل...» نوشته شده و امضاء ندارد. روی برگ دوم نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۲۶۷. شرح تهذیب المنطق (منطق - فارسی)

مؤلف: جمال الدین بن محمد بن محمود الحسینی الشهرستانی
تاریخ ختم: ۱۱۰۲ق. نام کاتب ندارد.

۲۶۸. شرح زبدة الاصول (اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملا محمد صالح بن احمد بن شمس الدین سزوی مازندرانی داماد علامه مجلسی اول^{۲۲} متوفی (۱۰۸۶ق)
کتاب: شرح مزجی است بر کتاب زبدة الاصول

۲۶۳. شرح تجرید الکلام (کلام - عربی)

مؤلف: ملا علی قوشجی
نسخه: فقط مقصد دوم کتاب است در جواهر و اعراض و به چند خط و کاغذ مختلف نوشته شده و دارای حواشی زیاد متفرقی است. صفحه آخر به خط مرحوم حاج میر سید محمد خوانساری برادر بزرگتر صاحب روضات الجنات قدس سرهما است.
(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۲۶۴. شرح تصریف (علم صرف - فارسی)

کتاب و مؤلف مجهول و نسخه از آخر ناقص است و هیچ امتیازی ندارد و از آثار قرن ۱۳ هجری می باشد.

۲۶۵. شرح کتاب التوحید (حکمت - عربی)

مؤلف: مرحوم قاضی سعید شریف قمی محمد بن محمد مفید
کتاب: شرح کتاب التوحید شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه قمی^{۲۳} است در چند مجلد به مذاق عرفان و فلسفه.

نسخه: مجلد سوم است. کاتب: محمد حسن بن جعفر قمی. تاریخ ختم استنساخ: سه شنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۹۳ق. با آنکه یک بار مقابله شده باز مغلوط است و تا واسطه نسخه را مرحوم میرزا لطفعلی (ظاهراً صدرالافاضل و دانش) به سال ۱۳۰۸ق مطالعه کرده و

و در الکلم تألیف آمدی که مجموعه‌ای است از کلمات قصار امیرالمؤمنین صلوات الله و سلامه علیه.

نسخه: مشتمل بر شرح کلماتی است که به حرف میم آغاز می‌شود. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، اما واضح است که در زمان شارح به خط خوش یکی از ترجمه‌نویسان آن زمان نوشته شده است. صفحه اول دارای سرلوح طلا و سایر صفحات مجدول مذهب است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین در آغاز نسخه هست که در تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق وقف و امر آن را به کتابدار کتابخانه مدرسه چهارباغ همانند سایر کتب مقفوض کرده است.

۲۷۲. شرح غرر و درر آمدی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا آقا جمال‌الدین محمد بن آقا حسین خوانساری

نسخه: مشتمل بر شرح کلماتی است که از حرف نون به لفظ «نعم» شروع شده، تا آخر کتاب که حرف یاء است و به شرح «یقیح بالرجل ان یقصر عمله عن علمه و یعجز فعله عن قوله» خاتمه یافته.

انجام: «و امر می‌کند مرد به آن و الحمد لله علی ما وفقنی... و آله الغر الکرام و کان ذلک فی شهر محرم الحرام سنة الف و مائة و سبع عشرة من الهجرة» که این سال ۱۱۱۷ ق تاریخ ختم شرح است.

کاتب: محمدصادق که نویسنده نسخ مجلدات دیگر همین دوره نیز بوده است. توضیحاً پس از انجام کتاب قسمتی از حرف لام آمده است از لام زائده تا شرح «لذة الکرام» و روی برگ اول چنین نوشته‌اند: «اجزاء باب حرف لام درین جلد بی جا گذاشته شده، باید در جلد سابق پیش از باب میم جلد شود». صفحه اول باب لام مذکور دارای سرلوح کوچکی است.

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ربیع‌الثانی ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه هست. ابواب جمعی روی برگ اول چنین نوشته شده: «کتاب ترجمه

مرحوم شیخ بهاء‌الدین محمد عاملی^۱ متوفی ۱۰۳۰ ق. **نسخه:** تقریباً دو ثلث آن در زمان مؤلف استنساخ شده و دارای حواشی «منه دام ظله» است و نصف دیگر در قرن ۱۳ ه کتابت شده و فاقد تصحیح و تحشیه و امتیاز است و نام کاتب و تاریخ کتابت هیچ قسمت نوشته نشده است و آثار وقف دارد.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۲۶۹. شرح زبدة الاصول (اصول فقه - عربی)

مؤلف: شیخ محمدجواد کاظمی معروف به فاضل جواد **کتاب:** شرح زبدة الاصول شیخ بهاء‌الدین عاملی است به «قال - اقول» و در زمان حیات شیخ تألیف شده. **نسخه:** به خط جعفر بن آقا اسمعیل خوانساری. تاریخ ختم استنساخ: «لیلة الاحدى من العشر الآخر» ماه ذی‌القعدة ۱۲۳۱ ق. دارای حواشی «منه» به خط کاتب.

۲۷۰. شرح الشافية یا (شرح کتاب التصریف)

(صرف - عربی)

مؤلف: احمد بن حسن جاربردی **کتاب:** در شرح کتاب الصرف ابن حاجب معروف است که مشهور به شافیه می‌باشد به «قوله» و شارح آن را به نام سعدالدین محمد بن تاج‌الدین علی ساوی مصدّر نموده است.

نسخه: نام کاتب ندارد تاریخ کتابت ۱۱۰۷ ق و تعداد اوراق «۱۶۵ ورق» و حواشی متفرقه دارد.

(۱۳۵۳/۴/۲۴)

۲۷۱. شرح غرر و درر آمدی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا جمال‌الدین محمد بن آقا حسین خوانساری

کتاب: شرح مبسوط فارسی است بر کتاب غرر الحکم

غرر و درر، تألیف مرحمت پناه آقا جمال، قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی مجدول به طلا، جلد بلغار ترنج دار به تاریخ شهر رجب ۱۱۲۲ ق در مدرسه مبارکه جمع شد». (۱۳۵۳/۹/۱۱)

۲۷۵. شرح قطر الندی (نحو - عربی)

تألیف: ابن هشام انصاری
تاریخ تحریر: ذیقعدہ ۱۲۰۸ ق.

۲۷۳. شرح غرر و درر آمدی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا آقا جمال الدین محمد بن آقا حسین خوانساری
نسخه: مشتمل بر شرح کلماتی است که از حرف الف به لفظ «ایاک» شروع شده، تا آخر حرف الف و سپس حرف باء تا آخر شرح حدیث «بشر المؤمن فی وجهه و حزنه فی قلبه». نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به همان خط و سبک نسخه دیگر است. صفحه اول دارای سرلوح طلا و سایر صفحات نیز مجدول مذهب است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین همانند مجلد دیگر و مورخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه است.

(۱۳۵۳/۶/۱۳)

۲۷۴. شرح قطر الندی و بلّ الصدی (نحو - عربی)

مؤلف: جمال الدین ابو محمد عبدالله بن یوسف بن عبدالله ابن هشام نحوی
کتاب: شرح کتاب قطر الندی و بلّ الصدی تألیف شارح است در علم نحو به «ص - ش» و به طبع رسیده است.
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: در اصفهان ۲۳ ماه شعبان ۱۰۵۶ ق. اوراق اول نسخه را موریانه خورده است. نسخه معمولی است و امتیازی ندارد.
از کتابخانه مدرسه صدر.

(۱۳۵۴/۴/۲۱)

۲۷۶. شرح الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد صالح حسام الدین بن احمد مازندرانی^{۹۰}
نسخه: مجلد اول است از آغاز شرح اصول کافی تا پایان کتاب عقل که پس از آن در جلد دیگر کتاب توحید خواهد بود. سطر آخر کتاب و نام و نشان کاتب و تاریخ کتابت را محو کرده اند و به خط مغایر متن نوشته و تمام کرده اند و به این عبارت خاتمه یافته که: «فرغ من اتمامه العبد المذنب الراجی رحمة ربه الغنی محمد صالح بن حسین الابهری ۶ شهر ربیع الآخر سنة ۱۰۷۰». و در هامش همین موضع صفحه آخر شرح دیگری نوشته بوده که آن را نیز محو کرده اند و تنها تاریخ «شهر صفر سنه ۱۰۶۳» به زحمت دیده می شود.
آثار وقفیت در برخی صفحات هست که آن را نیز محو کرده اند و هکذا تملکی که روی ورق اول بوده و نسخه آثار مقابله و تصحیح و امتیازی ندارد.
(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۲۷۷. شرح الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد صالح طبرسی (مقدمه این جلد) حسام الدین بن احمد مازندرانی متوفی (۱۰۸۷ ق)
نسخه: مجلد دوم کتاب است، مشتمل بر شرح کتاب الحجة اصول کافی. این مجلد دارای مقدمه مؤلف است و موشح به نام شاه صفی ثانی حسینی موسوی صفوی.
خط نسخ ممتاز. کاتب در آخر باب مقدم بر «باب کراهية التوقیت» که تاریخ ختم تألیف آن روز جمعه چهارم شهر شعبان ۱۰۶۷ ق می باشد خود را «ابن

اصل و ختم مقابله در روز چهارشنبه ۱۳ ربیع یکم ۱۰۷۶ ق. عناوین مطالب و اندکی حواشی متفرقه در هامش نسخه نوشته شده.

در ذیل صفحه آخر این شرح نوشته: «هو. پیشکش افادت و افاضت پناه مولانا محمدصالح مازندرانی به تاریخ شهر شعبان المعظم سنه ۱۰۷۶». مهر: «مقصود دو عالم خلف فرزند است ۱۰۶۴». روی برگ اول این شرح نوشته شده: «شرح کتاب عقل، قطع وسط، کاغذ دولت‌آبادی مجدول مذهب، جلد تیماج ترنجدار طلاپوش، به خط ابن محمد هادی، محمدصالح [کذا] و هو اشتباه] مازندرانی، از بابت «ظ» پیشکش مؤلف که به تاریخ شهر شعبان ۱۰۷۶ ق جمعت، به تاریخ ۱۴ شهر صفر سنه ۱۱۰۵ ق تخاقوی نیل داخل عرض شد». مهر شاه سلطان حسین و نیز وقفنامه مفصل همو به خط و تذهیب ممتاز به تاریخ شوال ۱۱۲۳ ق جهت مدرسه چهارباغ با مهر دیگر شاه و چند عرض دیگر در آغاز نسخه هست. برگ اول دارای سرلوح است. آنچه مسلم حقیر شد این که شخص مؤلف دستور داده است فرزندانش دوره کتاب را جهت تقدیم به شاه زمان استنساخ نمایند، چنان که نسخه دیگر نیز که به خط فرزند دیگرش محمدحسین است، معرفی شد.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۲۷۹. شرح کتاب کافی (اخبار - فارسی)

مؤلف: ملاخلیل بن غازی قزوینی قدس سره
کتاب: شرح کتاب الکافی ثقة الاسلام محمد بن یعقوب کلینی^{۲۷} است در اخبار اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام.

نسخه: از اول ناقص است و از اواخر باب سوم شروع می‌شود که باب چهارم آن «باب ان رسول الله ص اول من اجاب و اقر الله عزوجل بالربوبية» است تا آخر کتاب الایمان و الکفر.

آغاز موجود: «و تکلیف در ابدان است و ازین قبیل

محمدصالح، محمدحسین» معرفی کرده و تاریخ ختم استنساخ این باب روز یکشنبه نهم ذی‌الحجه ۱۰۷۳ ق. پس از آن «باب کراهية التوقیت» شروع می‌شود و انجام نسخه چنین است: «ولا یبعد تخصیص السؤال بمن عداه والله اعلم» و سپس کاتب به خط شکسته نستعلیق زیبایی خود چنین نوشته: «قد تم فی يوم الخميس ثانی شهر رجب المرجب فی سنة ۱۰۷۴ علی ید اضعف العباد الغنی ابن مولانا محمدصالح المازندرانی، محمدحسین غفر الله له...».

ظهر ورق آخر نوشته‌اند: «هو. پیشکش مولانا محمدصالح به تاریخ شهر شعبان سنه ۱۰۷۷ در کتابخانه خاصه شریفه جمع شد».

روی برگ اول نوشته‌اند: «شرح کافی، کتاب حجه، تألیف مولانا محمدصالح مازندرانی، قطع وسط، کاغذ اکلیبری (ظ) مجدول مذهب، به خط محمدحسین ولد مؤلف، جلد تیماج ترنجدار طلاپوش از بابت پیشکش مؤلف که به تاریخ شهر شعبان سنه ۱۰۷۷ جمعت». و نیز عرضهای دیگر و مهر شاه سلطان حسین در این صفحه هست: وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ شوال ۱۱۲۳ ق در آغاز نسخه نوشته شده و ثواب آن به روح شاه اسمعیل هدیه گردیده. دو جای نسخه دارای سرلوحه می‌باشد و نسخه مصحح و مرغوب است.

(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۲۷۸. شرح الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمدصالح مازندرانی^{۲۸}
نسخه: مجلد اول است از آغاز تا پایان کتاب عقل که پس از آن در جلد دیگر شرح کتاب توحید خواهد بود. تاریخ ختم تألیف: ۱۴ صفر ۱۰۶۳ ق. کاتب: مولانا آقا محمد هادی مازندرانی فرزند مؤلف به خط نسخ زیبا. تاریخ ختم استنساخ: روز چهارشنبه ۲۸ (ظاهراً) صفر ۱۰۷۶ ق. و سپس گواهی کاتب به مقابله تمام نسخه با

است که وجود ذهنی را وجود ظلی می‌نامند». **انجام:** «و فرغ الشارح خلیل بن الغازی القزوی... من تحریر شرح هذا الكتاب (الایمان و الکفر) در یوم پنجشنبه غره شهر ربیع الاول سنه ۱۰۸۷». **کاتب:** «سگک آستان علی بن ابی طالب علیه السلام محمد ولد شروین خوینی من اعمال قلابر سلطانیه». تاریخ کتابت معلوم نشد، ظاهراً نزدیک به زمان تألیف استنساخ شده. آثار مقابله و تصحیح مطلقاً در نسخه نیست. تملک «صلاحیت شعار کربلایی نریمان ابن المرحوم شکری خوینی» در آخر نسخه هست. (۱۳۵۳/۵/۱۷)

۲۸۰. شرح الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: چنانکه در خاتمه مجلد دوم مذکور است «اسمعیل بن باقر الحسینی الاصفهانی الخاتون آبادی من سنة ۱۱۰۴ق» و عبارت خاتمه مجلد چهارم نیز بیاید. **کتاب:** شرح قسم اصول کتاب الکافی ثقة الاسلام محمد بن یعقوب کلینی رازی^{۲۹} است. **نسخه:** از مجلد اول تا آخر مجلد چهارم کتاب و در شرح احادیث کتاب توحید است تا آخر شرح حدیث اول از باب جوامع توحید. چند برگگی از آغاز نسخه مفقود و یا نوشته نشده است. **آغاز موجود:** «انما یكون بلا ملاحظة شيء آخر وفي العرف ظاهر اذا الاختراع لا يقال عرفاً الا فيما يكون بلا احتذاء مثال».

انجام: «و احاطة الحس بالمحسوسات او العقل بالمعقولات بل هي على نحو آخر على ما مرّ مراراً لا كاحاطة وجود الشيء بمهيته والله اعلم بكيفية ملكوته و احاطة جبروته على ما هي عليه. و قد تمّ المجلد الرابع من شرح اصول الكافي على يد احقر العباد و اوجههم الى غفرانه المذنب اسمعيل الحسینی الاصفهانی الخاتون آبادی يوم الثلاثاء ثالث شهر ذي القعدة الحرام سنة الاربع التي بعد المائة التي بعد الالف من الهجرة».

نام کاتب ندارد، و در همین موضع آخر نسخه گوید که نسخه را «حسب الفرموده... منسوب مؤلف... میرزائی میرزا محمدعلیا الحسینی الخاتون آبادی...» در ۱۲۳۳ق نوشته است.

(۱۳۵۳/۷/۲۶)

۲۸۱. شرح الکافی (نحو - عربی)

شارح: نامعلوم، به علت نقص اول و آخر نسخه. **ماتن:** ابن حاجب **نسخه:** از اول و آخر ناقص است و از آثار قرن ۹-۸ه می‌باشد.

(۱۳۶۳/۲/۱۴)

۲۸۲. شرح کتاب البرهان و الجدل و الحدّ و المغالطة (منطق - عربی)

مؤلف: نامعلوم **آغاز:** «الفصل الخامس في البرهان و الحدّ العلم اما تصوّر فقط و اما تصوّر معه تصديق. اقول العلم هو حصول صورة الشيء في الذهن و هذا الحصول لا يخلو اما ان لا يقتصر به شيء من الاحكام و هو التصوّر الساذج او يقتصر به حكم ما». **انجام:** «كما يبق كلما يتصوّر العاقل فهو كما يتصوره اذ لفظ هو يعود تارة الى المعقول و تارة الى العاقل و اشتراك القسمة».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و حاشیه‌ای ندارد و ظاهراً قرن ۱۰-۱۱ه نوشته شده است.

(۱۳۵۴/۴/۲۳)

۲۸۳. شرح لبّ الالباب (نحو - عربی)

مؤلف: عجلال نامعلوم **کتاب:** شرح مزجی است بر کتاب لبّ الالباب فی علم

«کتاب احیاء الموات» تا شروط احیاء و قصد تملک که پدیداست ناستام است و پس از آن «القول فی المشترکات» تا «الامر الثانی فی بیان موضوع الطريق و حکمه» که به عبارت «و هو تحدید الطريق» خاتمه یافته و پس از آن «کتاب الصيد و الذباجة» و «کتاب الاطعمة و الاشربة».

نسخه به آداب اکل و شرب پایان یافته و آخرین عبارت چنین است: «و اكله فی الشتاء یسخن الکلیتین فیدفع البرد».

نام کاتب و تاریخ کتابت و نیز نام مؤلف و کتاب در هیچ جای نسخه نیست و بلکه اشتباهاً روی جلد نوشته‌اند: «مفتاح الکرامة...» و حقیر پس از تفحص و تصفح نسخه کتاب را شناختم، بخصوص که با سبک تألیف آقا محمدمهدی و سایر فرزندان حاجی آشنائی کامل دارم و مطلقاً شبیه ندارد. مثلاً در مواضع عدیده از پدر خود حاجی کرباسی نقل کرده، از این قبیل: «فی المنهاج والدنا المحقق العلامة دام ظلّه» و نام خودش از این جا معلوم می‌شود که در شرح قول شهید «حتی یذهب لثناه او ینقلب خلا» گوید: «السید العلامة السمی فی المصاییح» که مقصود سید محمدمهدی بحرالعلوم^{۲۸} است.

(۱۳۵۳/۷/۱۹)

۲۸۵. شرح مختصر الاصول (اصول فقه - عربی)

مؤلف: یعنی شارح قاضی عضدالدین عبدالرحمن بن احمد ایجی متوفی (۷۵۶ق)

کتاب: شرحی است به «قال - اقول» بر کتاب مختصر منتهی السؤل و الاصل فی علمی الاصول و الجدل که هم مختصر و هم اصل منتهی هر دو تألیف جمال‌الدین ابو عمرو عثمان بن عمر معروف به ابن حاجب مالکی متوفی ۶۴۶ق است و شارح تمام عبارات متن را شرح نکرده، بلکه آنچه را که محتاج دیده شرح کرده است. تاریخ ختم شرح چنانکه در آخر این نسخه و هم در

الاعراب تألیف تاج‌الدین محمد بن محمد بن احمد بن السیف معروف به فاضل اسفراینی متوفی ۶۸۴ق.

نسخه: از آغاز به مقدار یک جزوه ناقص است و لذا نام شارح و شرح خصوصیات دیگر معلوم نشد.

کاتب: حسن بن عبدالحسین ترکه «ظ». تاریخ ختم استنساخ دهم ماه رمضان ۱۰۳۷ق.

آغاز موجود: «الالف و الیاء فیهما بواسطه العامل و الاعراب هو الذی فی آخره».

انجام: «و انما عرض له ما اوجب قطع کامه من النسیان. تمّ الكتاب...».

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۲۸۴. شرح اللمعة الدمشقیة (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا محمدمهدی بن مرحوم حاجی محمدابراهیم کرباسی اصفهانی «که قبرش پشت سر حاجی است و اعظم اولاد حاجی بوده و بعد از حاجی بلکه در زمان او از رؤساء علماء اصفهان و امامت مسجد حکیم هم عمده با ایشان بوده که هنوز هم اولاد آن مرحوم دارند و مرجع در فتوی و احکام بوده و صداقتهای غریبه از او نقل می‌شود... و عمده‌اش مشغول خدمت حاجی بوده و زحمت در علوم می‌کشیده. به هر حال عالمی بوده است با اطلاع و تحقیق، و اجازه از مرحوم سید داشته و در اصول و فقه و غیر اینها کتابها نوشته... شرح بر قدری از لمعه چهار جلد...» (تذکره القبور، ص ۱۵۹). و در پاورقی همان جا وفات آقا محمدمهدی را شب شنبه ۴ جمادی‌الثانی ۱۲۷۸ق نوشته‌اند.

کتاب: شرح مزجی است بر کتاب اللمعة الدمشقیة شهید اول محمد بن مکی عاملی.

نسخه: آغاز: «کتاب العتق و هو بالكسر یطلق علی معان و هی الکرم و الجمال»، تا شرح قول شهید «یسلم ما قابل الجنایة»، و پس از آن «کتاب اللقطة» تا شرح قول شهید: «الا بتفریط او قصد التملک» و پس از آن

کشف الظنون آمده ۲۶ شعبان ۷۳۴ق.

نسخه: به خط نستعلیق علی اکبر بن عین الله الویستی.
تاریخ ختم استنساخ: شب شنبه دهم جمادای یکم
۱۰۷۲ق. کاتب متن مختصر را در حاشیه‌ها نوشته است.
برخی حواشی متفرقه نیز دارد.

این دو بیت روی برگ اول نسخه نوشته شده است و
نسبت به «میرزا علیرضا منشی» داده.

دل بسته جای مهره به گهواره دایه‌اش

این طفل دل‌ریا نشود پس که می‌شود
عمریست با شکستگی دهر کرده خو

منشی اگر رضا نشود پس که می‌شود

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۲۸۶. شرح مراحل الارواح (صرف - عربی)

مؤلف: یعی شارح چنان که از نسخه دیگر استفاده
می‌شود: مولانا شمس‌الدین احمد معروف به «دینغوز»
از مدرسین مدارس روم و بروسا.

کتاب: شرح مزجی مراحل الارواح تألیف فاضلی به نام
احمد بن علی بن مسعود است که اطلاعی از ترجمه او
نیست و یک نسخه خطی از آن که در سنه ۸۴۰ق نوشته
شده در مصر موجود است، پس مؤلف اهل قرن نهم یا
قبل از آن بوده، و بر این کتاب شروح متعددی نوشته
شده که برخی نیز به طبع رسیده است.

آغاز شرح: «شرح مراحل الارواح. بسم. اللهم یا
مصرف القلوب صرف قلوبنا نحو رضاءک».

انجام: «و طاویان و طوی مجهول طوی فانه لو اعل
الواو فیهما بقلبه الفاء و باسکانها لثقل الکسرة علیها
لم یلزم اجتماع الاعلالین الا انه لا یعل حملاً علی طوی.
تم. قد اتفق فراغ القلم من الجولان فی بحر المداد و بر
الاوراق علی ید الضعیف ابن علی افضل، ملک علی
طالقانی...».

نام کاتب به شرح فوق است و تاریخ کتابت ندارد.
ظاهراً در قرن ۱۱-۱۲ه نوشته شده. تملک احمد بن

داود النجفی و علاءالدین بن داود النجفی در اول و آخر
نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

۲۸۷. شرح مراحل الارواح (صرف - عربی)

مؤلف: به طوری که در هامش صفحه اول نوشته:
«مولانا شمس‌الدین الشهیر بدینغوز».

در کشف الظنون ذیل عنوان مراحل الارواح گوید:
«شرحه المولی احمد معروف بدیکقوز المتوفی سنة... و
هو شرح مفید معتبر» و در الشقائق النعمانیة
گوید: «المولی شمس‌الدین احمد المشهور بدیکقوز.
کان مدرساً ببعض المدارس الرومیة ثم صار مدرساً
بمدرسة السلطان بایزید خان بمدينة بروسا و توفی و هو
مدرس بها...».

و در معجم المطبوعات گوید: «دیکقوز او دیکنقوز
شمس‌الدین احمد المعروف بدیکنقوز او دنقوز. من ابناء
القرن التاسع للهجرة». و سپس گوید که این شرح در
مصر چاپ شده است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به نظر می‌رسد
کاغذ نسخه استانبولی باشد و در حوالی قرن ۱۰-۱۱ه
در همان بلاد نوشته شده باشد. ظاهراً کاتب نسخه در
حاشیه صفحه اول در یک جدول به شنگرف نوشته
است: «و هذه الکتاب مؤلف مولانا شمس‌الدین الشهیر
بدینغوز» و اوائل نسخه حواشی متفرقی از «عبدالرحمن»
و «تعریفات» و «الایدون» و «شرح» و «فلاح» و «حسن
پاشا» و «شرح اول» و «شرح دیباجة المصباح» و
«اختری» و «صدرالشریعة» و «شرح منظومه» و «سید
علی» و «عبدی» و «شرح الاساس» و «شرح علاء» و
«لمحرّره» و غیره دارد.

نسخه دیگری نیز از همین کتاب موجود است که
معرفی شد.

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

محمد محسن فیض کاشانی است در ابواب فقهیه. و چنان که در الذریعة، ج ۱۴، ص ۷۹ فرموده ملا محمد هادی شرح خود را در زمان حیات ماتن (یعنی فیض) تألیف کرده است. و این شرح متکفل تمام متن مفاتیح است به کلمه «قال» و سپس شرح عبارت به «أقول».

نسخه: از اول کتاب «مفاتیح الحیج» است تا آخر کتاب الزیارات و پس از آن کتاب «مفاتیح النذور و العهود» است تا آخر دیات و پس از آن «خاتمة فی احکام الجنایز» است تا آخر فن عبادات و سیاسات. انجام: «ولیکن هذا آخر ما نورد فی الشرح المتعلق بفن العبادات و سیاسات من مفاتیح الشرایع... و کان فراغ المؤلف من تألیفه فی العشر الاول من شهر شعبان المعظم سنة (کذا) بقریة قمصر من قری قاسان...». کاتب نسخه: رضا ابن محمد جعفر بیگ. تاریخ ختم استنساخ: ۲۶ صفر ۱۲۴۶ ق. رجوع شود به نسخه دیگر این کتاب که به خط همین کاتب است.

(۱۳۵۳/۵/۲۲)

۲۹۱. شرح مفاتیح الشرایع (فقه - عربی)

مؤلف: ظاهراً ملا محمد هادی بن ملا مرتضی که این ملا مرتضی برادر مرحوم آخوند ملا محسن فیض کاشانی بوده، به شرحی که در نسخه دیگر نوشته ایم. نسخه: از اول کتاب «مفاتیح العطا یا و المروآت» است تا پایان کتاب. به خط رضا ابن محمد جعفر بیگ که نسخه سابق الذکر را نیز نوشته است. تاریخ ختم استنساخ: ۱۲۴۶ ق. کاتب نام خود را در این نسخه ذکر نکرده و لکن شبهه‌ای در اتحاد نویسندگان این دو مجلد نیست.

انجام: «هذا آخر ما يتعلق بشرح المفاتیح شرح الله صدورنا بنور الهدایة و الرشاد و فتح علينا ابواب الخير و السداد... و العالم لیس باهل للاعتراض علی اهله. ثم الحمد لله الملك العلام...».

۲۸۸. شرح المغنی (نحو - عربی)

مؤلف: محمد بن عبد الرحیم بن محمد العمری المیلانی (مقدمه نسخه حاضره) کتاب: شرح مزجی المغنی فخرالدین احمد بن حسین جاربردی، استاد شارح، است. نسخه: کامل و معتبر و محشّی است. کاتب: محمود بن احمد بن مولانا ابراهیم بن مولانا بهاء الدین بن شیخ بایزید السنقری. تاریخ ختم کتابت: «یوم الاربعاء» ذی الحجه ۱۰۲۰ ق. اشعار فارسی از جامی و غیره در اطراف حواشی نوشته شده به خط کاتب و این بیت در هامش صفحه آخر به سنگرف نوشته شده: بکت عیونی علی شیونی فساء حالی و لا ابالی که دادم آخر طیب و صلت مریض خود را کند مداوی (۱۳۵۳/۸/۱۳)

۲۸۹. شرح المغنی (نحو - عربی)

مؤلف: بدرالدین محمد بن عبد الرحیم بن الحسین العمری المیلانی (کشف الظنون و مقدمه همین نسخه). تاریخ ختم تألیف: ماه رجب ۸۰۱ ق (کشف الظنون). کتاب: شرح مزجی است بر کتاب المغنی در علم نحو تألیف فخرالدین احمد بن الحسین الجاربردی استاد شارح. نسخه به خط محمد زمان بن احمد الحسینی. تاریخ ختم استنساخ: دوشنبه غره ربیع یکم ۱۰۵۱ ق. (۱۳۵۳/۵/۱۵)

۲۹۰. شرح مفاتیح الشرایع (فقه - عربی)

مؤلف: ظاهراً ملا محمد هادی بن ملا مرتضی بن ملا محمد مؤمن کاشانی که این ملا محمد مؤمن برادر مرحوم آخوند ملا محسن فیض کاشانی مشهور است. کتاب: شرح کتاب مفاتیح الشرایع تألیف آخوند ملا

تاریخ ختم تألیف و نام مؤلف (یعنی شارح مفاتیح)
در این دو جلد به نظر نرسید.
(۱۳۵۳/۵/۲۲)

۲۹۲. شرح مفاتیح الشرایع (فقه - عربی)

مؤلف: عجاله نامعلوم.
کتاب: شرح مفاتیح الشرایع آخوند ملا محسن فیض کاشانی است به «قوله».
نسخه: از شرح مفاتیح المطاعم و المشارب است تا کتاب وصایت.
آغاز: «بسم... الاکل و الشرب من ضروریات هذه البنية الضعيفة».
انجام: «فیقتصر فیما خالف الاصل علی موضع الوفاق. کذا قالوا و العلم عند الله و عند اهله».
کاتب نام خود و تاریخ ختم کتابت را در پایان شرح کتاب شفعه چنین آورده: «قد فرغت من تسوید هذا الجلد من شرح المفاتیح حسب الشهوة المخدومی عالیجناب... آقا میرزا فی يوم الخميس من ذی الحجة ۱۲۰۶... و حرره... محمدحسین بن مرحوم ملا محمدشریف بن... ملا محمدحسین نوری».
تعداد اوراق نوشته شده نسخه ۱۷۹ ورق است و فهرست مفصل کتاب در آغاز آن با تعیین عدد اوراق نوشته شده. تملک مرحوم آقا میر محمد اسمعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی به تاریخ ۲۵ صفر ۱۲۷۱ ق و مهر او در آغاز نسخه هست.
روی ورق اول واقعه تاریخی محمدحسین خان نایب الحکومه که آغاز آن فتنه: «به تاریخ یوم جمعه ۲۳ شهر ذیقعدة الحرام ۱۲۶۵ در مسجد شاه اصفهان» بوده و مجروح شدن وی در این ماجرا و فوت او و سپس حرکت مرحوم آقا سید اسدالله حجة الاسلام در روز جمعه ۷ ربیع المولود به طرف تهران و اهانت به سید و قتل حدود دویست نفر از مردم اصفهان در این واقعه و عزل سیهدار در سه شنبه ۲۶ صفر ۱۲۶۷ ق به تفصیل

نوشته شده و به خط مرحوم خاتون آبادی است.
(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۲۹۳. شرح کتاب المفصل للزمخشری

(نحو - عربی)

مؤلف: ناشناخته و اجمالاً شرح مفصل یعیش که به طبع رسیده است، نیست.
آخر نسخه: «تم المجلد الاول من شرح المفصل و الحمد لله وحده و صلواته علی سیدنا محمد و آله. و يتلوه من اصناف الاسم الاسماء المتصلة بالافعال».
نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن نسخه بسیار مرغوب و ظاهراً از آثار قرن هشتم است.

۲۹۴. شرح موجز القانون (طب - عربی)

مؤلف: یعنی شارح: نفیس بن عوض بن حکیم کرمانی برهان الدین طیب.
کتاب: شرحی مزجی موجز القانون علاء الدین ابوالحسن علی بن ابی الحزم قزوینی دمشقی معروف به ابن نفیس متوفی ذی القعدة ۶۸۷ ق است در علم طب مشتمل بر چهار فن که شارح این شرح را به روزگار الغ بیک نوشته و در سمرقند در غره ذیحجه ۸۴۱ ق از آن فراغت یافته و مکرر به طبع رسیده است (فهرست مرکزی).
نسخه: تنها شرح فن اول است. کاتب: محمدباقر ابن المرحوم المغفور حاجی محمدجواد زرگر. تاریخ ختم استنساخ: غره شهر رجب ۱۲۷۲ ق. متن به خط نسخ و برخی جاها به شنگرف و شرح به شکسته نستعلیق نوشته شده و اثر مقابله و تصحیح ندارد. این یادداشت داخل جلد دیده می شود: «به تاریخ یوم هیجدهم شهر صفر المظفر ۱۲۷۴ پیش حاجی ملا زکی فارسی هیئت را با شرح بیست باب شروع کردم. حرره احمد الحسینی».
ایضاً روی برگ اول: «یادگار احمد بن محمدحسن الحسینی المنجم ۱۸ محرم ۱۲۷۵».

کتاب: شرح مزجی کتاب الهدایة تألیف اثیرالدین مفضل ابن عمر ابهری است و به طبع رسیده.
نسخه: از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. به قرائن از آثار قرن ۱۰-۱۱ ه. است. ورق اول نیز نونویس می‌باشد. سرتاسر نسخه دارای حواشی مفیده بسیار از کتب مختلف به خط کاتب و غیره است.
(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۲۹۸. شرح الهدایة (حکمت - عربی)

مؤلف: حسین بن معین الدین میبدی
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن از آثار قرن ۱۰ ه. می‌باشد. حواشی «منه» و غیره کمابیش در همه جای نسخه هست.
(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۲۹۹. شرح الهدایة (حکمت - عربی)

مؤلف: مولانا صدرالمتألهین صدرالدین محمد شیرازی معروف به آخوند ملاصدرا
کتاب: شرح مزجی کتاب «الهدایة للحکیم الکامل و التحریر الفاضل اثیرالدین مفضل الابهری» (از مقدمه ملاصدرا) است در حکمت.
نسخه: کامل است به خط محمدنصیر بن ملاحسن بالانکائی. تاریخ ختم استنساخ: ۱۱۱۴ ق. حواشی بسیار به توقیع «ش ح ن» به خط کاتب نوشته شده و تمام صفحات جدول کشی و صفحه اول دارای سرلوح بدیع و زیبایی است.
(۱۳۵۳/۸/۱۰)

۳۰۰. الشفاء (حکمت - عربی)

مؤلف: شیخ الرئيس ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا متوفی (۴۲۷ ق)

آغاز: «قال الشيخ الامام الحبر الکامل علاءالدین علی ابن ابی الحزم القرشی المتطبب. صیغة تفعل ههنا للمبالغة مثل تقدس و تمجد».
انجام: «ثم عالج السدة الواقعة فی الامعاء. قد تم شرح فن الاول...».

(۱۳۵۴/۴/۱۴)

۲۹۵. شرح نهج البلاغة (شرح نهج - عربی)

مؤلف: ابن ابی الحديد معتزلی
جزء ۲.
در آخر مقابله و تصحیح زین العابدین العاملی و تاریخ ختم مقابله با نسخ قدیمه معتبره: «يوم الثلاثاء من شهر جمادى الاولى من سنة ۱۱۰۱».

۲۹۶. شرح الوافية (اصول - عربی)

مؤلف: یعنی شارح: مرحوم سید صدرالدین همدانی مجاور نجف اشرف
کتاب: حاشیه مبسوطی است به «قوله» بر رساله الوافية در اصول فقه تألیف مولانا عبدالله تونی.
نسخه: به خط «العبد الاقل» زین العابدین است و تاریخ ختم استنساخ اواخر ربیع دوم ۱۲۲۷ ق. ظاهراً از شیوه خط بر می‌آید که کاتب از فضلاء خوانسار بوده است. همه جا در حاشیه متن کتاب الوافية تونی به رسم نسخ دیگر که به نظر اینجانب رسیده، به خط کاتب نوشته شده است. روی دو برگ آخر نسخه فوائد فقهیه‌ای نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۲۹۷. شرح الهدایة (حکمت - عربی)

مؤلف: حسین بن معین الدین میبدی شارح دیوان مرتضوی ع

کتاب: در حکمت نظری است در دو جلد الهیات و طبیعیات، و به طبع رسیده.

نسخه: از اول فن اول طبیعیات است در سماع طبیعی تا آخر فن ششم که کتاب نفس است. نام کتاب در آخر نسخه نیست. تاریخ ختم کتابت: ماه صفر ۱۰۱۶ق و در این موضع نوشته اند: «قوبلت من اوله الی آخره مع نسخه کان فی حواشیها خط نصیر الملة و الدین نصیرالدین طوسی». در اوائل نسخه حواشی به توقیع «م ح ق» دارد که ظاهراً از میرداماد باشد. روی برگ اول نوشته اند: «امانت عالیحضرت صامی (سامی ظ) قبله گاهی جالینوس الزمانی حکیم امیرالدین محمداً سلّمه الله تعالی باید که در اصفهان به محلّه نو برساند». سپس وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب است و تولیت با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

۳۰۱. الشفاء (حکمت - عربی)

مؤلف: شیخ الرئيس ابوعلی ابن سینا
نسخه: از فنّ چهارم از جمله ثانیه است تا آخر کتاب نبات.

آغاز: «بسم. الفن الرابع من الجملة الثانية و قد فرغنا من تعدید الامور العامة».

انجام: «و لنختم کلامنا فی النبات...».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و در دو موضع شروحي محو شده است که ظاهراً نام کاتب و تاریخ بوده است و در هر دو موضع در حاشیه دارد: «انتقل منه الی اقل العباد مقصود بن قاسم بن عماد فی ۲۰ جمادی الثاني ۹۷۳».

ظهر آخرین برگ نسخه زایچه ای است که به این شرح آغاز می شود: «ولادت مهدیقلی بیک در بلده قم ولادت قبل از طلوع آفتاب روز سه شنبه بیست و یکم شهر رمضان المبارک سنه ۱۰۵۵ هجری به یک دقیقه و هشت ثانیه موافق اول تشرین الاول سنه ۱۰۹۵ و با

بیست و هفتم فروردین ماه قدیم ۱۰۱۵ و بیست و هفتم آبان ماه جلالی سنه ۵۶۷». روی برگ اول شرحی راجع به وقفیت نسخه به تاریخ ذیحجه ۱۱۷۰ق نوشته شده است. تاریخ کتابت نسخه ظاهراً در قرن ۱۰ه بوده است.
(۱۳۵۳/۱۲/۷)

۳۰۲. الشفاء (حکمت - عربی)

مؤلف: شیخ الرئيس ابوعلی سینا
نسخه: مشتمل است بر «الفن الثاني من جملة الطبيعيات و هو مقالة واحدة» و سپس «فصل کتاب النبات» و سپس «طبايع الحيوان».
نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط دو کاتب و از آثار قرن یازدهم است و مطلقاً اثر تصحیح و مقابله و تحشیه و امتیازی ندارد.

ضمیمه:

ترجمه کتاب جوک باشست (حکمت - فارسی)
مؤلف: «کمترین بنده های درگاه نظام پانی پتی» (از مقدمه کتاب).

کتاب: چنانکه در مقدمه گوید حسب الامر سلطان سلیم بهادر در عنفوان جوانی و شباب به مترجم امر کرده است تا «کتاب جوک باشست را که مشتمل بر مواعظ و نصایح غریب و از کتب معتبره حکما و براهمه هند است، فرمود که از زبان سنسکریت نقل به پارسی کنند» و مترجم «مضمون و ماحصل آن را از زبان پتهان مترجاجی بوری و جکنات متر به فارسی فراگرفته، بی شایبه تصرف و تکلف ترجمه به فارسی ساده نمود».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله و غیره ندارد و از آخر ناقص است و تا جمله «و تو به واسطه تصرف جدآتمان تمیز این چیزها می نمائی» رسیده و پس از آن افتاده است.
وقفی امیر اسمعیل خاتون آبادی.

(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۳۰۵. شمع یقین یا (آیینہ دین) (کلام - فارسی)

مؤلف: میرزا حسن فرزند ملا عبدالرزاق لاهیجانی
متوفی ۱۱۲۱ ق

کتاب: در اصول دین است به نحو تفصیل. مشتمل بر یک مقدمه و پنج باب و خاتمه و به طبع رسیده و تاریخ فراغت مؤلف از تألیف آن ۱۰۹۲ ق می‌باشد.

نسخه: یک برگ از اول و مقداری از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً در زمان مؤلف و یا قریب به آن زمان نوشته شده است و آثار مقابله و تصحیح دارد.

توضیحاً نام کتاب در الذریعة، شمع یقین و در نسخه حاضر، شمع یقین بدون الف و لام است. چنانکه گوید: «تسمیه آن بشمع یقین یا آیینہ دین مناسب نمود».

(۱۳۵۳/۷/۱۰)

۳۰۶. شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام

(حکمت - عربی)

مؤلف: مولانا عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی^{۲۵}
کتاب: شرح مزجی تجرید الکلام خواجه نصیرالدین طوسی^{۲۶} است.

نسخه: از «المطلب الرابع کیفیات الاستعدادیة» است تا آخر مبحث «الکلام فی العلم بالکلیات و الطبایع المرسله و الجزئیات المجردة» که از اواسط تا اواخر مجلد ثانی مطبوع کتاب است.

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، و از آثار قرن ۱۲ هـ است. چند جای نسخه مهر «عبده محمدباقر بن محمد اسمعیل الحسینی ۱۱۹۱» دارد.

(۱۳۵۳/۱۲/۸)

۳۰۷. شواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة

(حکمت - عربی)

مؤلف: صدرالمتألهین مرحوم آخوند ملاصدرا

۳۰۳. کتاب الشفاء (حکمت - عربی)

مؤلف: شیخ رئیس ابوعلی سینا

الفن ۱۳.

به خط سید حسن بن سید علی حسنی.
تاریخ ختم تحریر: اوائل ذی الحجه ۱۰۶۸ ق.

۳۰۴. شفاء الصدور فی شرح الزبور

(ادعیه - فارسی)

مؤلف: میرزا عبدالرحیم بن سید محمد الحسینی
الموسوی الشهرستانی

کتاب: در شرح صحیفه کامله سجادیه است، به غایت مبسوط و مفید.

نسخه: ظاهراً مجلد اول کتاب است تا شرح دعاء «و کان من دعائه لنفسه و اهل و لایته. یا من لا تنقضی عجایب عظمته» که در آخر آن چنین است: «اینست آنچه این بی بضاعت اراده داشت که در سلک تحریر و رشته ترقیم کشد از بضاعت مزجاة و قلیل و اگر بعون الله و حسن توفیقہ صبح امید از ظلمت فنا طالع بوده باشد در شرح دعاء صباح و مساء و مابقی خواهد کوشید...».

تاریخ تألیف ندارد، لکن مؤلف در سرآغاز آن را به نام شاه سلطان حسین صفوی موشح گردانیده است. کلماتی در پایان نسخه که مشتمل بر نام کاتب و تاریخ کتابت (ظاهراً) بوده پاک شده و به جای آن بعدها نوشته‌اند: «الکتاب بعون الملک الوهاب شهر ذی حجه ۱۱۱۶»

وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت کتابخانه مدرسه چهارباغ به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه است. اوراق آغاز نسخه دارای سرلوحه و حاشیه گل و بوته و صفحات جدول کشی به طلای اشرفی شده است. ظهر نسخه مکرر عرض دیده و ابواب جمع شده است.

صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی متوفی (۱۰۵۰ق) نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در قرن ۱۳هـ نوشته شده. و یک جا در اواخر حاشیه‌ای به امضاء «لمحرّره محمدرضا» دارد که احتمالاً خط کاتب نسخه است. حواشی مهمّ دیگری از اول تا اواخر نسخه به یک خط نوشته شده، به شرح ذیل:

۱. حواشی زیاد از «الاستاد المحقق العلامة النوری^۲» که مقصود آخوند ملا علی نوری حکیم معروف است.

۲. حواشی از «شیخ حسین^۳» یا «ش ح ن^۴».

۳. حواشی زیاد از «الاستاد المحقق محمدصادق الخراسانی حفظه الله».

۴. حواشی متفرق از اسفار و شرح اشارات خواجه و تفسیر صافی و اصفی.

نام کتاب در متن این نسخه صریحاً شواهد الربوبیة است نه الشواهد الربوبیة.

فائدة. در سرآغاز «الاشراق الثامن فی الصراط» حاشیه‌ای نوشته شده است که عیناً در این جا نقل می‌کنم: «رأيت بخط العالم الفاضل الكامل الجامع للمعقول والمنقول ابن المرحوم المغفور شيخ زين الدين، آقا محمد فی حاشیة شواهد هکذا: قالت لی حوریة فی لیلة الثلاثاء عاشر جمادی الاولى سنة ۱۱۷۵ فی خلسة رأيت فیها عالم النور من البهاء والسرور، ما لاعین رأیت ولا أذن سمعت، مشرفة علی من غرفة من فوقها غرف. فصرت مدهوشاً من البهجة والسرور و کأنی متدلّیة بهذا العالم! فسألته عن الساعة و عن ادراک هذه المقامة. فقالت اذا دخلت الطامة فی العامة و زالت الملبسة او التسلّب بالباء و اتّصل کل فرع باصله بطل الزمان و المكان». پایان حاشیه.

(۱۳۵۳/۷/۲۸)

۳۰۸. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی القزوينی^۲

کتاب: ترجمه و شرح کتاب الکافی شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب ثقة الاسلام کلینی است به فارسی در چندین مجلد.

نسخه: مجلد اول است از دوره بسیار ممتاز شاهانه که شرح خصوصیات مجلدات دیگر آن نیز مذکور می‌شود. و این مجلد مشتمل است بر ترجمه و شرح تمام جزء اول کتاب کافی که کتاب العقل و کتاب التوحید است. خاتمه تألیف شرح کتاب عقل: روز چهارشنبه ۲۸ محرم ۱۰۶۵ق. ختم استنساخ: روز سه‌شنبه ۲۳ محرم ۱۱۱۴ق. ختم تألیف شرح کتاب توحید: روز چهارشنبه ۲۴ محرم ۱۰۶۶ق. ختم استنساخ: روز جمعه سوم ذی الحجه ۱۱۱۴ق. کاتب: محمدیحیی بن محمدرضا قزوینی. متن کافی به خط نسخ و ترجمه و شرح به خط نستعلیق و هر دو خط در اعلی درجات کمال و زیبایی است. تمام صفحات به طلای اشرفی جدول کشی شده و دارای دو سرلوح کامل نیم صفحه‌ای بی نظیر است. در ذیل صفحه آخر فرزند شارح مولانا سلمان قزوینی شرحی نگاشته است که به دستور امر اشرف اقدس اعلی (ظ شاه سلطان حسین) نسخه را استکتاب و تصحیح نموده و مهر کرده است. تاریخ ۱۱۱۵ق. وقفنامه مفصل شاه نیز به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ق در آغاز نسخه است. (۱۳۵۳/۵/۳۱)

۳۰۹. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی القزوينی^۲

نسخه: مجلد دوم است از دوره بسیار ممتاز شاهانه که خصوصیات مجلد دیگر آن نیز مذکور شده و می‌شود. و این مجلد مشتمل است بر ترجمه و شرح کتاب الحجّة. مؤلف در مقدمه گوید که به تاریخ محرم ۱۰۶۶ق در آن شروع نموده است و در روز جمعه ۲۳ جمادی الاولى ۱۰۶۷ق در «دارالموحدین قزوین» از آن فراغت یافته. کاتب: محمدعلی بن محمدحسین طالقانی. فراغت از استنساخ: ۱۱۱۴ق. متن کافی به خط نسخ و ترجمه و

کتابت: یکشنبه ۱۹ ذیحجه ۱۱۱۴ق. در آخرین صفحه نسخه شرح معهود سلمان فرزند شارح در امر استکتاب و تصحیح نسخه به تاریخ ۱۱۱۵ق نوشته شده است. تمام صفحات مجدول و در صفحه آغاز هر یک از سه کتاب سرلوح بسیار ممتاز دارد. وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۲۰ق در آغاز نسخه است. (۱۳۵۳/۸/۱۰)

۳۱۱. صافی

(اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی القزوینی^{۲۵}

نسخه: از مجلدات دوره بسیار ممتاز شاهانه است که شرح خصوصیات آن مذکور گردیده. و این مجلد مشتمل است بر ترجمه و شرح تمام کتاب صلوة از اجزاء فروع کتاب کافی.

شارح در مقدمه این جلد گوید: «و بعد چون نواب همیون اشرف اقدس اعلی... بالمشافهة... مأمور ساخت... خلیل بن الغازی القزوینی را به شرح کافی... شروع شد در شرح کتاب الصلوة که کتاب یازدهم است به تاریخ رجب سال ۱۰۷۰ هجری» و مقصود شارح از «نواب همیون» شاه عباس دوم صفوی است.

تاریخ ختم تألیف: روز پنجشنبه دهم جمادای دوم ۱۰۷۱ق. کاتب: محمدعلی بن محمدحسین طالقانی. ختم کتابت: روز سه‌شنبه دوم جمادای الآخرة ۱۱۰۸ق. متن کافی به خط نسخ و ترجمه و شرح به خط نستعلیق و در کمال زیبایی استنساخ شده. تمام صفحات به طلا جدول کشی شده و برگ اول دارای سرلوح ممتاز است. در ذیل صفحه آخر نواده شارح سعید بن سلمان بن خلیل قزوینی گواهی استنساخ و تصحیح را به امر شاه نوشته است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ق در آغاز نسخه و ابواب جمعی کتابخانه مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۲ق نیز ظهر نسخه است.

(۱۳۵۳/۵/۳۱)

شرح به خط نستعلیق ممتاز. تمام صفحات به طلا جدول کشی شده و برگ اول دارای سرلوح ممتاز است. در ذیل صفحه آخر فرزند شارح سلمان بن خلیل در ۱۱۱۵ق گواهی کرده است که استکتاب از روی نسخه اصل «امّ النسخ» و تصحیح مکرر بر حسب امر اشرف اقدس اعلی انجام گرفته است که البته مقصودش شاه سلطان حسین است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ق در آغاز نسخه است. و مخفی نماند که این دوره با خصوصیات مرقومه تماماً به یک قطع و اندازه و به یک شکل و به بهترین صورت جلد شده است.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۳۱۰. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل قزوینی^{۲۶}

نسخه: مجلد چهارم (ظاهراً) است از دوره بسیار ممتاز شاهانه و مشتمل است بر شرح کتاب دعا (کتاب پنجم کافی) و شرح کتاب فضل القرآن (کتاب ششم کافی) و شرح کتاب العشرة (کتاب هفتم کافی که خاتمه اصول کافی است و پس از آن کتاب طهارت و اول فروع کافی است).

تاریخ شروع در تألیف شرح کتاب دعا: جمادای آخر ۱۰۶۸ق و تاریخ ختم تألیف آن: روز پنجشنبه ۱۵ ربیع دوم ۱۰۶۹ق و ختم استنساخ: ۱۱۱۴ق و کاتب: محمدعلی بن محمدحسین طالقانی. تاریخ شروع در شرح فضل قرآن: ربیع دوم ۱۰۶۹ق و تاریخ ختم تألیف آن: روز شنبه ۲۲ جمادای یکم ۱۰۶۹ق و شروع در عشرت در همان ماه و فراغت از آن که پایان مجلد حاضر و پایان شرح اصول کافی است در چهارشنبه ۲۵ جمادای دوم: «و انتقال الشمس الی حمل فی ساعتین و نصف ساعة من لیلة الجمعة السابع والعشرين من الشهر المذكور» سنه ۱۰۶۹ق در «دارالموحدین» قزوین. کاتب: محمدعلی بن محمدحسین طالقانی. تاریخ ختم

۳۱۲. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل قزوینی^{۹۹}

نسخه: از مجلدات دوره بسیار ممتاز شاهانه است که خصوصیات آن به شرح گفته شده. این مجلد مشتمل است بر ترجمه و شرح تمام کتاب زکوة از اجزاء فروع کافی که کتاب ۱۲ است و شارح در «جمادی الثانیه» ۱۰۷۱ ق در آن شروع نموده (و این مجلد پس از کتاب صلوٰه است) و تاریخ ختم تألیف زکوة شب چهارشنبه ۲۳ ربیع یکم ۱۰۷۲ ق بوده و کاتب محمدعلی بن محمدحسین طالقانی است. ختم استنساخ: ربیع یکم ۱۱۱۵ ق و در هامش «بلغ قبلاً» نوشته شده. و سپس شرح کتاب صیام که سیزدهمین کتاب کافی است در ربیع آخر ۱۰۷۲ ق شروع به شرح و در روز جمعه دهم ماه شعبان همان سال از آن فراغت یافته. کاتب نام خود و تاریخ کتابت را در آخر کتاب صوم نوشته، اما پیداست که به خط نستعلیق زیبای همان کاتب طالقانی است.

مرحوم مولانا سلمان فرزند شارح در آخر کتاب صوم شرحی نگاشته است که این نسخه را از «امّ النسخ» استکتاب و استنساخ و تصحیح نموده است: «امثالاً للامر الاقدس الاعلی» که مقصودش بدون شک امر شاه سلطان حسین صفوی است. دو سرلوح بسیار ممتاز دارد و تمام صفحات جدول کشی شده. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه هست همانند وقفنامه‌های مجلدات دیگر.

(۱۳۵۳/۱۱/۷)

۳۱۳. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی القزوینی^{۱۰۰}

نسخه: از مجلدات دوره بسیار ممتاز شاهانه است که خصوصیات آن مذکور گردیده. و این مجلد مشتمل است بر ترجمه و شرح تمام کتاب حج از اجزاء فروع کافی. شارح در مقدمه این جلد نیز مطالبی که در مقدمه

جلد صلوٰه متعرض شده، تکرار کرده است و گوید: «شروع نمود در شرح کتاب الحج که کتاب چهاردهم است به تاریخ شعبان المعظم سنه ۱۰۷۲». تاریخ ختم تألیف این جلد: روز شنبه سلخ ماه شعبان ۱۰۷۴ ق. کاتب: محمدعلی بن محمدحسین طالقانی. تاریخ ختم استنساخ: ۱۱۱۶ ق.

در ذیل صفحه آخر نواده شارح سعید بن سلمان بن خلیل گواهی کرده است که استکتاب از روی «امّ النسخ» و تصحیح بر حسب امر اقدس اعلی (شاه سلطان حسین مقصود است) انجام گرفته. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع الثانی ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه است.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۳۱۴. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا خلیل بن الغازی القزوینی^{۱۰۱}

نسخه: از اول کتاب نکاح است تا آخر که در چهارشنبه یازدهم محرم ۱۰۷۷ ق شارح از آن فراغت یافته و سپس کتاب عقیقه است که در روز شنبه ۱۹ صفر همان سال خاتمه یافته و سپس کتاب طلاق است که در روز شنبه ۲۱ جمادی الاخره سال مذکور شرح آن تمام شده است. نام کاتب: محمدتقی. تاریخ ختم استنساخ: روز سه‌شنبه ۱۹ صفر ۱۱۱۸ ق.

در صفحه آخر سعید بن سلمان بن الشارح شرحی نگاشته است که بحسب فرمان اشرف اعلی (لابد فرمان شاه سلطان حسین) نسخه را با کمال دقت استکتاب و مقابله و تصحیح کرده است. مهر: «سعید من تولی اهل بیت». نسخه از لحاظ خط نستعلیق و کاغذ و سه سرلوحه و جدول کشی صفحات و تجلید از شاهکارهای بی‌نظیر زمان است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین مورخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه نوشته شده و مراقبت آن با متولی اوقاف مدرسه است.

(۱۳۵۳/۵/۲۰)

همان زمانها که نسخه را صحافی و جلد کرده‌اند، چرا آن را تا به این حد مشوش و درهم ترتیب داده‌اند.

در آغاز نسخه وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ شوال ۱۱۲۳ ق می‌باشد که ثواب نسخه را عاید روح شاه طهماسب نموده و آن را به عنوان «شرح روضه کافی» معرفی کرده‌اند. روی برگ اول این شروع نوشته شده: «پیشکش نورالدین محمد کلانتر دارالسلطنه اصفهان به تاریخ ۹ شهر صفر ۱۰۷۹» ایضاً: «... پیشکش میرزا نورالدین محمد کلانتر سابق اصفهان... شرح روضه کافی... قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی، جلد تیماج...» در نقل این عبارت تقدیم و تأخیری شد سهواً. و نیز ابواب جمعی و عرضهای دیگر.

(۱۳۵۳/۱۱/۷)

۳۱۷. الصافی (تفسیر - عربی)

مؤلف: مولانا محسن فیض کاشانی محمد بن مرتضی قدس سره

نسخه: نیمه اول کتاب است به خط و تزیین بسیار عالی. کاتب: محمد اسماعیل الحسینی الاردکانی الیزدی. تاریخ ختم استنساخ: ماه رجب ۱۲۸۸ ق. صفحه اول نسخه دارای سرلوح بسیار ممتاز است و تمام صفحات جدول کشی به طلای اشرفی و اثر مقابله و تصحیح و تحشیه‌ای ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۳۱۸. الصافی (تفسیر - عربی)

مؤلف: مولانا محسن فیض کاشانی محمد بن مرتضی نسخه: نیمه دوم کتاب است از آغاز تفسیر سوره کهف تا آخر. کاتب: محمد اسماعیل حسینی یزدی. تاریخ ختم کتابت: سنه ۱۲۹۰ ق در اصفهان. تمام صفحات مجدول و خط نسخه نسخ بسیار خوب است. و در پایان کار کاتب از بی عنایتی کسی که دستور استنساخ داده ناله

۳۱۵. صافی (شرح کتاب کافی شیخ کلینی)

(اخبار - فارسی)

مؤلف: آخوند ملا خلیل بن الغازی قزوینی
نسخه: شرح کتاب بیستم است از «کتاب العتق و التدبیر و الکتابه» تا آخر کتاب «دواجن». تاریخ ختم تألیف: روز پنجشنبه ۲۸ جمادای دوم ۱۰۷۸ ق در قزوین. کاتب نسخه چنانکه در صفحه آخر است: محمدعلی بن محمد حسین طالقانی. تاریخ ختم کتابت: روز چهارشنبه سوم ماه رجب ۱۱۲۰ ق. علامت مقابله و تصحیح در نسخه دیده نمی‌شود. لکن تمام صفحات جدول کشی و در چند موضع دارای سرلوح عالی است. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه است.

۳۱۶. صافی (شرح کتاب الکافی) (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا خلیل قزوینی^{۲۹}
نسخه: از «اصل کتاب فضل القرآن. شرح این کتاب ششم است از سی کتاب که جزء کتاب کافی ابو جعفر...» است. تاریخ ختم تألیف این کتاب: روز شنبه ۲۲ جمادای یکم ۱۰۶۹ ق. کاتب: بهاء الدین. تاریخ کتابت ندارد. پس از این شرح کتاب العشرة (کتاب ۷) است و تاریخ ختم تألیف آن در «دارالموحیدین قزوین» روز چهارشنبه ۲۵ جمادای دوم ۱۰۶۹ ق (با شرح مربوط به انتقال شمس به حمل چنان که در نسخه دیگر گذشت). کاتب: بهاء الدین ابن نظام الدین قرشی. تاریخ کتابت ندارد و در هامش «بلغ» دارد. این دو قسمت به خط نسخ نوشته شده و پس از آن قسمتهای دیگری به خط نستعلیق است که اول و آخر ندارد و پس از آن مقداری از شرح کتاب دعا است که کتاب پنجم کافی است و شارح در روز پنجشنبه ۱۵ ربیع دوم ۱۰۶۹ ق از آن فراغت یافته و نام کاتب ندارد. لکن به نظر می‌رسد به خط نسخ همان بهاء الدین قرشی است، و معلوم نیست در

بسیار کرده و گوید تقریباً کتاب را به این نفاست بی اجر و مزد به انجام رسانیده. بعد از دقت معلوم شد از آغاز و انجام نسخه یک برگ افتاده است.

۳۱۹. الصحيفة الكاملة السجادية (دعاء - عربی)

مؤلف: کتاب مجموعه‌ای است از ادعیه و مناجات حضرت سید الساجدین امام زین‌العابدین علی بن الحسین علیهما السلام و به نهایت معروف و مشهور و مطبوع است.

نسخه: به خط نسخ زیبای علی بن حسین الکاظمی. تاریخ کتابت ندارد. تمام صفحات و سطور داخل جداول طلائیه است و جای ترجمه هر سطر را سطر بیاض گذارده که مطلقاً نوشته نشده است. صفحه اول و دوم علاوه دارای تشعیر طلا و صفحه اول سرلوحه دارد. عناوین ادعیه به طلای خالص نوشته شده. اثر مقابله و تصحیح و تحشیه مطلقاً ندارد.

وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی مورخ محرم ۱۱۲۷ ق جهت مدرسه سلطانی در آغاز نسخه هست. و عبارت ابواب جمعی نیز بدین شرح روی ورق اول نوشته شده: «صحیفه کامله، قطع وسط، کاغذ خانبالق مجداول مذهب، جلد ساغری مشکی ترنجدار طلاپوش، بخط علی بن حسین کاظمی که به تاریخ شهر صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». ایضاً در ۱۱۵۰ ق ماه رجب و در جمادای اول ۱۱۶۶ ق عرض دیده شده است.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۳۲۰. الصحيفة الكاملة السجادية (دعاء - عربی)

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد. ظاهراً از آثار قرن یازدهم است. خط نسخ ممتاز. صفحه اول دارای سرلوح و نیز صفحه اول و دوم به طلا تشعیر شده و عنوانهای دعاها به طلا نوشته و

تزیین شده و هکذا تمام صفحات به طلا و شنگرف و لاجورد و مرکب جدول کشی شده است.

وقفنامه شاه سلطان حسین به تاریخ ماه شوال ۱۱۲۳ ق در آغاز نسخه نوشته و ابواب جمعی به این شرح است: «کتاب صحیفه کامله، قطع وسط، کاغذ طغرانی مجداول مذهب، میان صفحه افشان، جلد تیماج مشکی ترنجدار طلاپوش که به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد». ایضاً در ماه رجب ۱۱۵۰ ق و جمادای اول ۱۱۶۶ ق عرض دیده شده است. ظهر برگ آخر عرض دیدهای مورخه ۲۷ محرم ۱۱۰۵ ق و ۱۲ ربیع دوم ۱۱۱۵ ق نوشته شده و نیز این شرح: «پیشکش رفعت پناه حاجی خان تاجر به تاریخ شهر ذیقعه سنه ۱۰۶۵» و مهر: «کلب آستان علی صفی قلی».

(۱۳۵۳/۸/۴)

۳۲۱. عدة الداعی ونجاح الساعی (ادعیه - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوالعباس احمد بن فهد حلّی^{۲۹} نسخه: به خط محمدصادق بن مولانا حسین جیلانی. تاریخ ختم تألیف در این نسخه: شب دوشنبه ۱۶ جمادای یکم ۸۰۱ ق. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۰۶۶ ق. اندک حواشی و اثر مقابله دارد. روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۳۲۲. عدة الداعی ونجاح الساعی (دعاء - عربی)

مؤلف: ابن فهد حلّی شیخنا ابوالعباس جمال‌الدین احمد بن شمس‌الدین محمد اسدی^{۳۰} نسخه: به خط محمدرضا بن حمید (جمشید؟). تاریخ ختم تحریر: ربیع دوم ۱۰۷۴ ق. آثار تصحیح و مقابله دارد و در صورت خط مصنف که در هامش صفحه آخر

نقل شده است، تاریخ فراغت از تألیف شب دوشنبه ۱۶ جمادای یکم ۸۰۱ ق دیده می‌شود.

(۱۳۵۳/۷/۲)

۳۲۳. عِدَّة الداعی و نجاح الساعی (دعاء - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوالعباس احمد بن فهد حلی^{۲۹}
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در قرن ۱۳ ه نوشته شده. تاریخ تألیف بسان نسخ دیگر دارد. آثار مقابله و تصحیح در حاشیه‌ها نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۳۲۴. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآیات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی^{۳۰} از شاگردان علامه مجلسی، به تصریح خود مؤلف در مجلد اول که گوید بیست سال نزد آن مرحوم شاگردی کرده است.
کتاب: صد مجلد است در اخبار اهل بیت و ائمه معصومین علیهم السلام با شرح و بیان مانند بحار الانوار.
نسخه: مشتمل بر:

۱. مجلد اول است در بیان مقدمات و فهرست و سایر مطالب متعلقه. روی برگ اول کاتب نوشته است: «تخمیناً کتابت آن، ۲۷۰۰ بیت».

۲. مجلد دوم در عقل است، دارای مقدمه و خاتمه، و کاتب روی برگ اول نوشته است: «تخمین کتابت آن، ۲۲۵۰ بیت».

۳. مجلد سوم در علم و متعلقات آن، دارای مقدمه، و کاتب روی برگ اول نوشته است: «تخمین کتابت آن، ۱۰۴۰۰ بیت» و ایضاً نوشته‌اند: «جلد ثالث، خط ملا محمد».

۴. مجلد چهارم در معرفت صانع و اثبات آن، دارای مقدمه، و کاتب روی صفحه اول نوشته است: «تخمین

کتابت آن ۵۵۰۰ بیت».

۵. مجلد پنجم در توحید، دارای مقدمه، و کاتب که نام خود را در پایان این جلد «محمد» نوشته است روی برگ اول گوید: «تخمین کتابت آن ۱۱۲۵۰ بیت».

۶. مجلد ششم در عدل، دارای مقدمه و خاتمه، و کاتب روی برگ اول نوشته است: «تخمین کتابت آن ۱۰۵۰۰ بیت».

ظاهراً تمام این مجلدات به خط یک نفر است که همان «ملا محمد» باشد و ظاهراً با سایر مجلدات که وصف آنها خواهد آمد در یزد استنساخ شده است از روی نسخه اصل. و در این مجموعه شش جلدی تاریخ کتابت ندارد و مسلماً در اواسط قرن ۱۳ ه استنساخ شده و در خاتمه همه این شش جلد کاتب نوشته است که با نسخه اصل و نسخه مصححه دیگر مقابله و تصحیح کرده است.

(۱۳۵۳/۱۲/۲۱)

۳۲۵. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآیات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله^{۳۱}
نسخه: مشتمل است بر کتب ذیل و از دوره مخصوص است:

۱. روی برگ اول نوشته‌اند: «جوامع منتخب الکتب. تخمین کتابت مجلد ۴۹ مع مجلد منتخب از اصول کتاب عوالم ... ۱۸۷۰۰ بیت است. جلد اول، ۱۲۰۰ بیت و جلد ثانی، ۱۷۵۰۰ بیت است تخمیناً».

آغاز: «الاشعث عن موسی بن اسماعیل بن موسی بن جعفر».

گمان می‌کنم کتاب جامع الاحادیث است که از روی نسخه کهنه علامه مجلسی نقل کرده و آن نسخه ناقص بوده و علامه مجلسی هم آن را نشناخته و «اصلی از اصول قدما» دانسته و در بحار از آن نقل فرموده، ولی تمام آن جداگانه و کامل چاپ شده است و صاحب عوالم پس از نقل مقدار موجود آن کتاب، اسناد کتاب تهذیب

ندارد. روی ورق اول نوشته‌اند: «عدد کتابت به دقت شمرده شد: پانزده هزار بیت».

۳۲۷. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی^{۲۰}
نسخه: نیمه اول مجلد نهم کتاب است مشتمل بر پنج جزء در احوال حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم. هر جزء دارای مقدمه و مختصر خاتمه است. اما تاریخ تألیف و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و پیداست به خط کاتب بعض مجلدات دیگر همین دوره است. در هامش صفحه آخر نوشته‌اند: «بلغ قبلاً مع نسخة الاصل التي كانت بخط المصنف اعلى الله مقامه».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۲۸. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (حدیث - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله
نسخه: مشتمل بر چند جلد است:
۱. جزء ششم از احوال پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله از «باب الهجرة الى المدينة» تا «باب آخر الاخبار الائمة الصادق» کتاب التمهید.
۲. کتاب ۴۵ در بیان ذنوب و معاصی.
۳. کتاب ۲۱ در احوال حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام.
۴. کتاب ۲۶ در احوال حضرت حجت ع.
۵. کتاب ۱۳ در احوال خلفاء ثلثه که فقط جزء اول «مطاعن خلیفه اول» در این نسخه هست. و آخر آن چنین است: «قد وقع الفراغ... محمدجعفر بن المرحوم ملا علی محمد رشتی سنة ۱۲۷۸».

در چند جا اوراق نسخه مشوّش شده است در صحافی. باید بعداً رسیدگی کامل و اصلاح شود.

الحدیث شیخ طوسی را نقل کرده و سپس کتاب الامامة و التبصرة علی بن بابویه را از نسخه ناقصه علامه مجلسی که ضمیمه جامع الاحادیث بوده، آورده است.

انجام: «قد اقتبست هذه النسخة من نسخة هي بخط المص... و قوبلت معها بالدقة من اولها الى آخرها، لکاتبه. و عدد کتابت این مجلد ۱۲۰۰ بیت است تخمیناً».

۲. «ابواب العقل و الجهل. ابواب فضایل العقل» که شاید «ابواب العقل» اشتباه از کاتب است و صحیح آن «کتاب العقل...» باشد. و مقدمه ندارد و پس از آن بی مقدمه «کتاب التوحید» است و کذلک «کتاب العدل» و کذلک «کتاب النبوة» و کذلک «کتاب قصص الانبياء...» و دنباله آن احوال چهارده معصوم علیهم السلام است به اجمال.

انجام: «و ما زالت تلك دعواهم حتى جعلناهم حصيداً خامدين بالسيف. تمت. قوبلت مع نسخة الاصل... و الکاتب محمد بن حسن. و تخمین کتابت این مجلد که منتخب است از مجلدات اصول عوالم العلوم، ۱۷۵۰۰ بیت».

۳. «الجزو الثاني من كتاب الامامة من كتاب عوالم العلوم... من تصانيف اقل... عبدالله بن نورالله...»
انجام: «تم الجزء الثاني من مجلدات كتاب الامامة من كتاب عوالم... من تصانيف اقل... عبدالله...»
کاتب: محمد بن مهدی بن محمدباقر تفتی یزدی.
ختم استنساخ: چهارشنبه ۲۳ صفر ۱۲۷۹ق و تصدیق مقابله با نسخه اصل.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۲۶. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: عبدالله بن نورالله
نسخه: جزء سوم از کتاب احوال امیرالمؤمنین علیه السلام است. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. تقریباً در اواسط قرن ۱۳هـ کتابت شده و آثار مقابله و تصحیح

و عرش و کرسی و با مقدمه مؤلف و خاتمه،
« ۴۶۰۰ بیت ».

۲. مجلد ۲۹ در علم نجوم و احوال و احکام آن، با
مقدمه مؤلف و خاتمه، « ۷۴۰۰ بیت ».

۳. مجلد ۳۰ در احوال ملئکه، با مقدمه مؤلف و
خاتمه، « ۵۸۰۰ بیت »، خط ملا محمد.

۴. مجلد ۳۱ در احوال عالم سفلی، با مقدمه مؤلف و
خاتمه. کاتب: محمد مهدی بن محمد باقر تفتی یزدی.
تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه ۱۶ جمادای دوم
۱۲۷۹ ق.

۵. کتاب ۳۲ در احوال جمادات و طبایع و معادن و
جواهر، با مقدمه و خاتمه.

۶. کتاب ۳۳ در احوال نباتات و متعلقات، با مقدمه و
خاتمه. کاتب: محمد.

۷. به طوری که در روی برگ اول نوشته شده « ۳۴ در
حیوان ».

آغاز: « فی احوال الحیوان و اصنافها و احکامها ».

مقدمه و خاتمه ندارد.

انجام موجود: « باب الوبر ... یشبه الخروف و هو قول
شاذ ».

در هامش این موضع: « قبول باصله الذی بخط
المصنف ^۲ » و هکذا شهادت مقابله با اصل در پایان تمام
اجزاء مذکوره.

نکته: در پایان جزء ۳۰ مؤلف خود را چنین معرفی
کرده است: « تم هذا المجلد علی ید مؤلفه عبدالله بن
نورالدین محمد المدعو بنورالله ».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۲۹. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات

و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی

نسخه: مشتمل است بر مجلدات ذیل:

۱. مجلد یازدهم در احوال سیده النساء فاطمة
الزهراء سلام الله علیها. این جلد دارای مقدمه و خاتمه
است و در هر دو موضع نام مؤلف و پدرش مذکور،
و تاریخ تألیف ندارد. کاتب: محمد مهدی بن محمد باقر.
تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۲۵ ذی الحجه
۱۲۷۸ ق و همو نوشته است که با نسخه اصل مقابله
و تصحیح شده است.

۲. مجلد ۱۲ در امامت دوازده امام علیهم السلام در
دو جزء و این جزء اول است که دارای مقدمه و خاتمه
مؤلف می باشد. به خط همان کاتب.

۳. مجلد ۱۶ در احوال حضرت امام حسن مجتبی
علیه السلام. دارای مقدمه و خاتمه مؤلف. بدون تاریخ.
کاتب همان شخص. تاریخ استنساخ: ۱۲۷۹ ق. « پنج
هزار بیت کتابت ».

۴. مجلد ۱۷ در احوال حضرت سیدالشهداء حسین
بن علی علیهما السلام. دارای مقدمه مؤلف است و
خاتمه ای ندارد. کاتب: محمد مهدی بن محمد باقر تفتی.
تاریخ ختم استنساخ: روز جمعه ۲۴ ربیع الثانی ۱۲۸۰ ق.
در طره صفحه اول این مجلد حاج ابوطالب اردکانی در
تاریخ ۱۲۸۰ ق به خط تعلیق بسیار خوب شرحی در
تعریف و تمجید کاتب نوشته است. « ۱۴ هزار بیت کتابت ».
(۱۳۵۳/۱۱/۴)

۳۳۰. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات

و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله ^۲

نسخه: مشتمل بر کتب ذیل و از دوره مخصوص است:

۱. مجلد ۲۸ در احوال عالم علوی از لوح و قلم

۳۳۱. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات

و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی شاگرد علامه

مجلسی ^۲

نسخه: مشتمل بر مجلدات ذیل است:

۱. مجلد ۳۷ (چنان که در ظهر نسخه نوشته نه در متن) در احوال طب و خواص ادویه. متأسفانه نسخه اصلی که از روی آن استنساخ کرده‌اند از اول ناقص بوده و نسخه حاضر، به این عبارت شروع می‌شود: «و الداء المرض: واصله دوء». **انجام:** «و خاتمة الاعین و ما تخفی الصدور. تم هذا المجلد علی يد مصنفه عبدالله بن عبدالله [كذا] حامداً مصلياً مستغفراً. تم». نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط کاتب مجلد آتی است.

۲. کتاب ۳۸ در احوال دنیا (چنان که در ظهر نسخه نوشته). این مجلد نیز مقدمه ندارد و به این عبارت شروع می‌شود: «ابواب انواع الدنيا و الممدوح منها و معایبها». گویا از آخر نیز ناقص است.

انجام موجود: «حتى ان السراج قبل مغيب الشمس ينفي الفقر و يزيدي في الرزق». نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و مثل برخی دیگر از مجلدات.

۳. کتاب ۴۲ یا ۳۹ در احوال موت و عالم برزخ. این مجلد مقدمه مؤلف را دارد و در مقدمه یک جا گوید این کتاب ۴۲ جوامع العلوم و المعارف... است و در چند سطر بعد گوید کتاب ۳۹ عوالم العلوم و المعارف.... خاتمه مختصری نیز دارد. کاتب این جلد: محمدجواد بن محمدباقر بن محمدهادی. تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه ۱۵ ماه رجب ۱۲۷۸ ق.

(۱۳۵۳/۱۱/۴)

۳۳۲. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی
نسخه: قسمت اول مجلد ۴۸ است در مواعظ و دارای مقدمه مؤلف است و اولین عنوانش چنین است: «ابواب

ما اوحى الله تعالى الى الملائكة من المواعظ». **انجام:** «ابواب مواعظ اقاربه عليه الصلوة و السلام الى قيام الساعة و ساعة القيام». بقیه نوشته نشده است. و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. در هامش همین موضع آخر کتاب نوشته‌اند: «قوبل مع نسخة الاصل الى هنا». روی برگ اول نوشته‌اند: «هذا هو المجلد ۴۸... من خط ملا محمد. عدد اجزاء ۲۳ جزء و دو ورق. و کتابت آن ۱۸۷۵۰ بیت...». (۱۳۵۳/۱۱/۵)

۳۳۳. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: عبدالله بن نورالله
نسخه: ط جلد دوم مواعظ است، از اول «ابواب مواعظ الائمة الاثني عشر» تا «باب موعظة جبرئيل في عدم المسواك»، و این مجلد بدون هیچ مقدمه‌ای شروع می‌شود به عبارت مذکور «ابواب مواعظ الائمة» و انجام آن چنین است: «يجمع فيها الوسخ. الواحدة: برجمة بالضم». نام کاتب و تاریخ کتابت اثر تصحیح و مقابله ندارد، تقریباً در اواسط قرن ۱۳ هکتابت شده. روی ورق اول نوشته‌اند: «۱۶ جزوه و ۵ ورق. چهارده هزار و هشتصد بیت».

(۱۳۵۳/۵/۱۷)

۳۳۴. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله^۹
نسخه: مشتمل بر کتب ذیل و از دوره مخصوص است:

۱. مجلد ۵۹ که کتاب صوم است. روی برگ اول نوشته‌اند: «هذا... خط ملا محمد بن حسن و تخمین کتابت آن ۴۱۰۰ بیت است. اجرت کتابت مع مقابله

مشمول بر ۱۹ کتاب است که مختصری از شرح مذکور
ذیلاً نقل می‌شود:

۱. کتاب ۶۶ مکاسب.
 ۲. کتاب ۶۷ بیع و تجارت.
 ۳. کتاب ۶۸ قرض و دین.
 ۴. کتاب ۶۹ رهن.
 ۵. کتاب ۷۰ حجر.
 ۶. کتاب ۷۱ در اجاره.
 ۷. کتاب ۷۲ مزارعه و مساقات.
 ۸. کتاب ۷۳ ودیعه.
 ۹. کتاب ۷۴ کفالت و ضمان و وکالت.
 ۱۰. کتاب ۷۵ صلح.
 ۱۱. کتاب ۷۶ مضاربه و بضاعت و شرکت.
 ۱۲. کتاب ۷۷ جعاله.
 ۱۳. کتاب ۷۸ وقوف و صدقات و هبات.
 ۱۴. کتاب ۷۹ مضارعه و سبق و رمایه و رهان.
 ۱۵. کتاب ۸۰ وصایا.
 ۱۶. کتاب ۸۱ نکاح.
 ۱۷. کتاب ۸۲ فراق.
 ۱۸. کتاب ۸۳ عتق و تدبیر و کتابت.
 ۱۹. کتاب ۸۴ در ایمان و ندور.
- کتاب مکاسب مقدمه و خاتمه ندارد. کتب دیگر تا
کتاب ۸۳ تماماً دارای مقدمه می‌باشند با تصریح به
شماره کتابها و خاتمه ندارند و برخی از آنها چند صفحه
و حتی برخی چند سطر بیشتر نیست و ظاهراً مؤلف
موفق به تکمیل آنها نشده است.
- کتاب ۸۴ هم دارای مقدمه و هم دارای خاتمه است و
خاتمه آن را که مشتمل بر مطالبی درباره کتاب و مؤلف
است، عیناً نقل می‌کنیم: «باب كفارة العهد... و يستغفر الله
و يتوب. هذا آخر عهدنا من ابواب العهود ممّا عهدنا فی
اول الكتاب... و آخر موقعنا من الايقاعات... فقللم لساننا
و لسان قلمنا و ان كان فی تسويد هذه الاوراق عند
الحجر الاسود فی سواد معظم... ولكن ما ترك من الامر
اعظم... قد وقع الفراغ من كتاب العقود و الايقاعات من

هشت قران و سه عباسی رایج یزد. از موقوفات جرقویه
استکتاب نموده شد».

- این جلد دارای مقدمه مؤلف است و خاتمه او و
تاریخ ختم تألیف روز جمعه ۱۷ جمادی الثانیه (کذا)
۱۲۳ق و پس از آن کتاب حج است.
۲. مجلدی که کتاب حج و عمره است و روی برگ
اول ابیات آن... بیت تعیین شده و مقدمه ندارد. و از
«کتاب الحج و العمرة. ابواب الکعبة...» شروع می‌شود و
پایان آن نیز ناقص می‌نماید و چنین است: «و اذا لقیت
هؤلاء فقل لهم ما یقولون» که در باب «تهنیه القادم من
الحج» است. نام کاتب ندارد.
۳. مجلد ۶۳ در مزار. روی برگ اول نوشته‌اند:
«هذا... خط ملا محمد و تخمین کتابت آن سه هزار بیت
الآن پنجاه بیت و اجرت کتابت مع مقابله شش هزار و یک
عباسی رایج یزد».
- مقدمه ندارد و از «کتاب المزار و فیه زیارات النبی و
الائمة» شروع می‌شود. پایان این جزء «باب زیارة
ابواب القائم» است و آخر آن چنین است: «و هو مقابل
القبلة. تم بعون الله و الکاتب محمد ابن الحسن و قد قوبل
مع نسخة الاصل بالدقة من اوله الی آخره و کان
الاستکتاب ایضاً من نسخة الاصل التی هی بخط
المصنف رحمة الله علیه».
۴. مجلد ۶۳ در مزار ایضاً. که دارای مقدمه مؤلف
است و در آن تصریح کرده که مجلد ۶۳ و در زیارات
است و سرآغاز مطلب چنین است: «کتاب المزار. ابواب
مقدمات السفر و آدابه» و خاتمه این جلد: «باب زیارة
العباس رض علی الوجه المأثور» است و ناتمام می‌باشد.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۳۵. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآیات

و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله بحرانی

نسخه: به شرحی که روی برگ اول نسخه نوشته شده،

ید مصنفه و مؤلفه... عبدالله بن نورالله... فی ضحی یوم الثلاثاء سابع شهر شوال... سنة الرابع و عشرين بعد المائة و الالف... ان مصنفه رجل عاهد الله عند الحجر ان لا يقرب محرماً ابداً فلما رجع عاد الى المحرم... تم هذا الكتاب بلفظ الاستغفار... علی ید مصنفه...
کتاب دیگر عموماً مقدمه و خاتمه ندارد و گویا تألیف آنها نیز ناتمام مانده است. در هیچ موضع این مجلد نام کاتب و تاریخ کتابت مذکور نیست و کاتب آن همان نویسنده برخی مجلدات دیگر می باشد و به ظن قوی به خط محمدهدی بن محمدباقر تفتی یزدی است و از دوره است.

(۱۳۵۳/۱۱/۵)

۳۳۶. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله^{ره}
نسخه: مشتمل بر کتب ذیل و از دوره مخصوص است:
۱. روی برگ اول نوشته اند: «کتاب الصيد و الذبایح، ۵۱۰۰ بیت». این جلد مقدمه مؤلف ندارد.
آغاز: «فی الصيد و الذبایح و ما یحل و ما یحرم من الحيوان و غیره».

انجام: «تم هذا المجلد علی ید مصنفه و مؤلفه عبدالله بن نورالله... هذه صورة خط المصنف و بلغ قبلاً مع اصله اولاً و آخراً کاتبه الجانی محمدهدی و قد تم فی سنة ۱۲۸۱».
۲. مقداری دیگر از کتاب صید است و آداب اکل و شرب و احکام خمر و ظاهر آکاتب در اثر تشویش اوراق اصل، موضع این اوراق را ندانسته کجاست.
آغاز: «عن سلیمان بن خالد قال سألت ابا عبدالله عن الحیتان التي یصيدها المجوس».
انجام: «فقال الیس حلوا قللت بلی قال اشربه و لم اخبره کم العسل».

۳. «کتاب الفریض و المواریث. ابواب ابطال العول و العصبه». مقدمه ندارد و انجام آن: «ضربناهم بالسوط

فان لم یستقیموا ضربناهم السیف».
۴. «کتاب القضا و الاحکام. ابواب من الیه الحکم و اقسام القضاء و المفتین و ما یتعلق بها». مقدمه ندارد و انجام آن: «و امضى القضية علی ما اوحى الله عزوجل الیه».
۵. «کتاب الشهادات. باب اول کتاب کتب فی الارض». مقدمه ندارد و انجام آن: «قد تم کتاب الشهادة علی ید مصنفه و مؤلفه عبدالله بن نورالله... فی آخر شهر جمادی الآخرة يوم الاحد من سنة ۱۱۲۳...».
۶. «کتاب الاقرار و ما یتعلق به. باب ثبوت الاقرار بلا بینة».

انجام: «باب من اقر علی نفسه بالقتل... و قال لم افعل ترک و لم یقتل».

۷. «کتاب الجنایات و الدیات. ابواب عقوبات قتل النفس». مقدمه ندارد و انجام آن پایان نسخه است: «قال و ائ نصره اعظم من ان يدفع القاتل الى اولیاء المقتول فیکتله و لا تبعه تلزمه عن قتله فی دین و لا دنیا».
در حاشیه گواهی مقابله با نسخه اصل است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۳۷. عوالم العلوم و المعارف و الاحوال من الآيات و الاخبار و الاقوال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالله بن نورالله^{ره}
نسخه: مشتمل بر کتب ذیل و از دوره مخصوص است:

۱. به شرح روی برگ اول: «مجلد نکاح و طلاق و غیر ذلك من الفروع من مجلدات عوالم العلوم، خط ملا محمد بن حسن، ۱۴۵۰ بیت».

آغاز: «کتاب النکاح. ابواب فضله و الحث علیّه». مقدمه ندارد.

انجام: «تم هذا الكتاب علی ید مؤلفه عبدالله... فی ضحی یوم السبت الحادی عشر من شهر رمضان المبارك سنة ۱۱۲۳...».

ختم استنساخ محمد بن حسن کاتب: ۱۲۸۳ ق.

۳۳۸. عوالی اللالی العزیزیه فی الاحادیث
الدینیة (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ محمد بن زین الدین ابی الحسن علی معروف به ابن ابی جمهور احسائی
کتاب: مشتمل بر احادیث و اخباری است که در کتب فقهیه غالباً مورد استشهد واقع شده است با ذکر فوائد متفرقه نفیسه.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و حواشی بسیار مؤلف تا اواسط نسخه به خط کاتب نوشته شده است. به قرائن از آثار قرن یازدهم می‌باشد. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب ظهر نسخه نوشته شده و تولیت با متولی کتب و مدرّس مدرسه چهارباغ است.
(۱۳۵۳/۶/۷)

۳۳۹. عوائد الایام
(اصول - عربی)

مؤلف: مولانا احمد بن مولانا محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر مقابله و تصحیح و تحشیه ندارد.
انجام موجود: «يعرف بابن العزاقی بالعین المهملة و الزاء المعجمة و القاف و الراء». بقیه نانویس مانده است.
به قرائن حدود زمان مؤلف (اوایل قرن ۱۳هـ) نوشته شده است. طبق ورق شمار مکتوب در بالای صفحات ۲۵۰ ورق می‌باشد. روی پنج برگ بدرقه مطالب متفرقه در مناقب ائمه اطهار و تفسیر آیات و برخی مسائل به خط مرحوم آقا سید محمدرضا حسینی خاتون آبادی بدون امضاء و تاریخ نوشته شده است. حقیر خط آن مرحوم را می‌شناسم. در آغاز نسخه فهرست عوائد روی دو صفحه نوشته شده است. و پس از فهرست:

۲. «ابواب الطلاق. ابواب الایلاء». مقدمه ندارد.
انجام «باب جوامع احکام القذف ... قال نعم علیه حد».
کاتب همان محمد بن حسن بن محمد و شهادت مقابله با نسخه اصل خط مصنف.
۳. کتاب ۸۸ در احکام لفظه و ضالّه، با مقدمه مؤلف و تصریح به شماره مذکور.
۴. کتاب ۸۹ در مشترکات و احکام حریم و احیاء موات به شرح مذکور.
۵. کتاب ۹۰ در شفعه به شرح مذکور.
۶. کتاب ۹۱ در غصب به شرح ایضاً. و این چهار کتاب اخیر هر کدام بیش از دو سه برگ نیست و بی خاتمه.
۷. کتاب ۷۲ (کذا) در قضایا و احکام به شرح مذکور و ظاهراً کاتب «تسعون» را «سبعون» خوانده.
۸. کتاب ۹۳ در شهادت با مقدمه مؤلف به شرح فوق.
۹. کتاب ۹۴ در قرعه به شرح فوق.
۱۰. کتاب ۹۵ در موارد به همان نهج و این کتاب خاتمه مؤلف نیز دارد.
۱۱. کتاب ۹۶ در حدود به شرح مرقوم بدون خاتمه.
۱۲. کتاب ۹۷ در قصاص و جنایات و دیات به نهج مرقوم و خاتمه مؤلف و تاریخ ختم تألیف روز پنجشنبه در عشر اول ربیع یکم ۱۱۲۴ق.
توضیحاً کتاب ۹۸ در این مجلد نیست.
۱۳. کتاب ۹۹ در احوال بعض رجال با مقدمه مؤلف و در این جلد فهرست شیخ منتجب الدین است با مطالبی منقول از خط شیخ محمد بن علی جباعی و خاتمه مؤلف.
۱۴. کتاب ۱۰۰ در اجازات است با مقدمه مؤلف بدون خاتمه و ختم استنساخ دوشنبه ۲ رمضان ۱۲۸۱ق.
توضیحاً ظاهراً تمام اجازات موجود در عوالم منقول از اجازات بحار است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

ضمیمه:

رسالة فی بیان احوال ابان بن عثمان واصحاب الاجماع

(رجال - عربی)

مؤلف: مرحوم حاج سید محمدباقر بن محمدنقی (به

نون) موسوی شفتی بیدآبادی^{۹۰}

نسخه: به خط مرحوم آقا سید محمدرضا حسینی
 خاتون آبادی مذکور است در ۱۲ صفحه و اسم و تاریخی
 ندارد. به قرائن خطوط آن مرحوم در اواخر قرن ۱۳ ه
 نوشته شده.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۳۴۰. عهدنامه مالک اشتر

(مواعظ - عربی)

با ترجمه فارسی زیر سطور.

دستورالعملی است که امیرالمؤمنین و امام المستقین
 علی بن ابی طالب صلوات الله و سلامه علیهما به مالک
 بن حارث اشتر هنگامی که از طرف آن جناب والی مصر
 گردید، نوشته‌اند.

ترجمه فارسی عبارات در زیر سطرها نوشته شده.
 در پایان نسخه شرحی به خط «لطف الله» و به تاریخ ماه
 شعبان ۱۳۳۲ ق نگاشته شده که نسخه را به آقای
 سیدالعراقین اهداء کرده است.

۳۴۱. عین الحیاة

(مواعظ - فارسی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن

محمدنقی^{۹۱} متوفی ۱۱۱۰ ق

کتاب: در شرح وصیت رسول خدا صلی الله علیه و آله
 و سلم است به ابوذری غفاری رضی الله عنه که جامع
 مواعظ و نصایح می‌باشد و به طبع رسیده.

نسخه: به خط نستعلیق قرن ۱۲ ه و از آخر ناقص
 است، یعنی کاتب ناتمام نوشته و عبارات عربی را به
 جهت نسخ نویسی بیاض گذارده است. تاریخ تولدهای
 بسیاری روی برگ اول نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۴۲. عین الیقین ملقب به الانوار والاسرار

(کلام - عربی)

مؤلف: مولانا محسن فیض کاشانی محمد بن مرتضی
 متوفی ۱۰۹۱ ق.

کتاب: در فنون حکمت شرعی و توحید است و تاریخ
 ختم تألیف آن: «نحمل انوار الحکم و اسرار الکلم»
 مطابق ۱۰۳۶ ق می‌باشد.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن،
 نزدیک زمان مؤلف نوشته شده است.

صورت وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب ظهر
 نسخه است که تولیت آن را با مدرس مدرسه چهارباغ
 قرار داده.

۳۴۳. عیون الحکم والمواعظ و ذخیرة المتعظ

(حکم - عربی)

والواعظ

مؤلف: چنانکه به خط کاتب روی برگ اول نوشته
 شده است: «الامام الفاضل العالم السالک الناسک
 الکافی علی بن محمد بن ابی نزار ابن الشرفیة».
 کتاب: مجموعه نفیسی است از کلمات قصار حضرت
 امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیهما السلام به ترتیب
 حروف تهجی.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در
 قرن نهم استنساخ شده. و این عبارات در صفحه
 آخر نوشته شده است: «نقل هذا الكتاب من نسخة
 الشيخ نعمان بن الشيخ محمد الایجی نسباً الشافعی
 مذهباً الصالحی مسکناً و مولداً». ایضاً: «و نقل من نسخة
 تاریخ الفراغ منها الثلاثة ثالث یوم شعبان سنة سبع
 و سبع مائة و نقلت تلك النسخة ایضاً مستهل شعبان اربع
 عشرة و ستمائة هجرية بواسط القصب». ایضاً: «وکان
 تمام مقابلته ليلة الاربعاء عاشر جماد الاول سنة ست و
 ثمانین و تسعمائة ۹۸۶». لکن این مطالب به خط
 نویسنده کتاب نیست.

تاریخ فراغت از تألیف این مجلد: در مدرسه مؤلف واقع در جوار مسجد جامع شوشتر صبح روز دوشنبه دوازدهم ربیع دوم ۱۰۹۹ ق. تاریخ ختم استنساخ: ۲۳ ماه شعبان ۱۲۵۳ ق. نام کاتب به نظر نرسید. روی برگ اول شماره ابیات این جلد ۱۷۶۴۰ بیت تعیین و فهرست کتب این جلد نیز ثبت شده و نیز کاتب نوشته است که نسخه را «حسب الفرموده اقدس ارفع... حاجی میر محمدعلی مدرّس دارالسلطنه اصفهان» استنساخ کرده است. آثار مقابله در حاشیه‌ها دیده می‌شود.

(۱۳۵۳/۷/۲)

۳۴۶. غایة المرام فی شرح تهذیب الاحکام

یا البحور الزاخرة فی شرح احادیث

العترۃ الطاهرة (اخبار - عربی)

مؤلف: مرحوم سید نعمه‌الله موسوی حسینی جزائری شوشتری
نسخه: مجلد چهارم کتاب است در شرح کتاب حج و سپس مجلد پنجم در شرح کتاب مزار تا آخر کتاب مکاسب.

تاریخ ختم تألیف مجلد چهارم: روز شنبه اواخر جمادی یکم ۱۰۹۵ ق در مدرسه خود مؤلف واقع در نزدیکی مسجد جامع، و در همین خاتمه به هر دو نام کتاب تصریح کرده است. تاریخ ختم تألیف مزار: «عصر ثلاثاء» جمادای دوم همان سال و در همان مدرسه. تاریخ ختم تألیف جلد پنجم: چهارشنبه ۱۳ جمادای یکم ۱۰۹۶ ق در اصفهان «فی زمن دولة السلطان المؤید شاه سلیمان».

کاتب هر دو مجلد: صفر علی بن اسمعیل نجف آبادی اصفهانی «حسب الفرموده اقدس ارفع... حاجی میر محمدعلی مدرّس دارالسلطنه اصفهان».
تاریخ ختم استنساخ مجلد پنجم: دوشنبه نهم ذی القعدة ۱۲۵۳ ق.
با وجود بلاغ مقابله اثری از مقابله و تصحیح دیده

روی برگ اول تملک علی بن الحاجی موسی به تاریخ ۱۱۲۳ ق نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۴۴. عیون الوصول الی علم الاصول

(اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا محمد مهدی بن الحاج محمد ابراهیم کرباسی اصفهانی^{۲۹}
کتاب: یک دوره اصول فقه است از مباحث الفاظ تا ادله عقلیه به نحو اجمال و مؤلف در آخر آن گفته است که در سفر طهران از تألیف آن فراغت یافته، در روز ۲۳ ماه مبارک رمضان ۱۲۵۶ ق در زاویه سیدنا عبدالعظیم علیه السلام.

نسخه: به خط نسخ خوب محمدصادق تکمچین (تکمه چین). تاریخ ختم استنساخ: شب ترویه ۱۲۷۰ ق (یا ۱۲۷۵). و در هاشم همین موضع گواهی مقابله سراسر نسخه نوشته شده است.

صفحه اول دارای یک سرلوحه ممتاز و تمام صفحات جدول کشی به طلا و شنگرف و لاجورد و مرگب است. فهرست مطالب در آغاز نسخه به تفصیل به خط کاتب نوشته شده.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۳۴۵. غایة المرام فی شرح تهذیب الاحکام

(اخبار - عربی)

مؤلف: مرحوم سید نعمه‌الله موسوی حسینی جزائری شوشتری

کتاب: شرح تهذیب الاحکام شیخ ابو جعفر محمد بن حسن طوسی شیخ الطائفه است در هشت (یا هفت) مجلد به «قوله».

نسخه: مجلد آخر کتاب است از شرح کتاب طلاق تا آخر دیات.

نمی شود. تعداد اوراق نوشته هر دو مجلد چنان که کاتب در گوشه صفحات رقم کرده ۲۳۴ ورق است و فهرست کتب و ابواب با تعیین عدد اوراق به خط کاتب در آغاز نسخه نوشته شده و ایضاً تعداد ابیات هر دو جلد از این نسخه چنین ضبط شده است: «سی جزو تخمیناً ۲۶۵۰۰ بیت است».

(۱۳۵۳/۸/۱۰)

۳۴۷. غایة المرام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: شیخ مفلح بن حسن صیمری

کتاب: شرح شرایع الاسلام محقق حلی است در دو جزء به «قال - اقول».

نسخه: مجلد اول است از طهارت تا وصایا.

نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: چهارشنبه نهم ماه شعبان ۱۲۴۵ق. برگ اول نسخه ای که از روی آن نوشته شده ناقص بوده و لذا در این نسخه مقداری از سرآغاز کتاب نیامده است. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۱)

۳۴۸. غرر الحکم و درر الکلم

(مواعظ - عربی)

مؤلف: شیخ عبدالواحد بن محمد بن عبدالواحد آمدی تمیمی

کتاب: مجموعه ای است از کلمات قصار منسوبه به حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله و سلامه علیهما.

نسخه: از اول و آخر ناقص است.

آغاز موجود: «علم مستفاد، الاعتبار یفید الرشاد».

انجام: «لا تخلفن وراءک شیئاً من الدنيا فانک تخلفن... بمعصية الله».

ظاهراً از آثار قرن ۱۲ ه می باشد.

۳۴۹. الغرر والدرر یا (المجالس)

یا (الامالی) (تفسیر - عربی)

مؤلف: سید مرتضی ذوالمجدین علم الهدی علی بن الحسین موسوی بغدادی

نسخه: به خط نستعلیق عنایت الله اکبر آبادی. تاریخ ختم استنساخ: دهم جمادی الآخر سنه ۴۸ (ظاهراً ۱۰۴۸ق). اثر تصحیح و امتیازی ندارد. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طیبی ظهر نسخه نوشته شده و تولیت با مدرس مدرسه چهارباغ است.

(۱۳۵۳/۶/۱)

۳۵۰. فارسی هیئت

(هیئت - فارسی)

مؤلف: ملا علی قوشچی

نسخه: به خط محمدعلی کرونی. تاریخ ختم استنساخ: عصر پنجشنبه غره جمادی الثانی ۱۲۲۷ق در قریه طهران کرون.

(۱۳۵۳/۱۲/۷)

۳۵۱. فرح الصالحین

(دعا - فارسی)

مؤلف: نامعلوم و به قرائن تألیف یکی از علماء اواخر زمان صفویه است.

کتاب: در ادعیه و اعمال و زیارات است و همه جا عبارات عربی را به فارسی ترجمه کرده و در دعاها و طولانی و زیارات ترجمه را در زیر عبارات به شنگرف نوشته است.

نسخه: به خط یکی از خوشنویسان زمان شاه سلطان حسین است. لکن نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. باب سیم از جزو سیم از کتاب فرح الصالحین در بیان اعمال شب نوزدهم ماه مبارک رمضان و بیان آن در سه فصل مذکور می شود. فصل اول از باب سیم در تحقیق شب قدر و فضیلت آن».

الادلة السمعية» تا آخر کتاب، جز این که چند برگ از آخر افتاده است.
انجام موجود: «دلت علی جواز التقليد عند عدم».

انجام: «و جدد عليهم العذاب و الغضب و النكال. و تازه گردان بر ایشان عذاب و خشم و شکنجه را».
(۱۳۵۴/۲/۱۷)

۳۵۵. الفصول المختارة من كتاب العيون والمحاسن (کلام - عربی)

مؤلف: سید مرتضی علم الهدی علی بن الحسین الموسوی^{ره}
کتاب: انتخابی است جلیل القدر از کتاب العیون و المحاسن تألیف استاد سید مرتضی مرحوم شیخ مفید محمد بن نعمان بغدادی قدس سره که در زمان حیاتش نوشته است در سه جزء با اضافاتی.
نسخه: به خط همت مازندرانی است که در سال ۱۰۳۲ق هر سه جزء را استنساخ کرده و پس از آن فهرستی را که دانشمندی به نام مظفر علی بن حاجی حسن بر تمام کتاب نوشته و در روز پنجشنبه پنجم ربیع یکم ۱۰۲۶ق از آن فراغت یافته است، استنساخ نموده و ضمیمه کرده است.
وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی به تاریخ شوال ۱۱۲۳ق در آغاز کتاب هست و نسخه در ۱۱۰۶ق از «دولتخانه مبارکه بیرون آورده که داخل عرض شد» و نیز در «محرم ۱۱۱۵» داخل عرض و در «صفر ۱۱۴۴» در مدرسه مبارکه ابواب جمع شد» و در ۱۱۵۰ق نیز داخل عرض شده است. و نیز در بالای ورق دوم «نواب صفی میرزا» نوشته شده و نسخه اثر تصحیح و مقابله ندارد.

۳۵۶. الفوائد الضیائیة بحلّ مشکلات الکافیة معروف به شرح جامی (نحو - عربی)

مؤلف: ملا عبدالرحمن جامی
کتاب: شرح کتاب الکافیة ابن حجاج است در علم نحو. تاریخ فراغت از تألیف روز شنبه ۲۱

۳۵۲. الفصول الغروية فی الاصول الفقهية (اصول فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسین بن محمدابراهیم ایوانکی اصفهانی نجفی
نسخه: مجلد اول کتاب است در مباحث الفاظ. تاریخ ختم کتابت: ۲۰ ماه شعبان ۱۲۵۳ق و نام کاتب ندارد.
ظهر نسخه نوشته است که این کتاب ۱۷۹۱۲ بیت می باشد.

۳۵۳. الفصول الغروية فی الاصول الفقهية (اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا شیخ محمدحسین بن حاج محمدرحیم استاجلوی رازی اصفهانی حایری^{ره}
نسخه: مجلد دوم کتاب است از «المقالة الثانية فی الادلة السمعية» تا آخر.
انجام نسخه عیناً نقل می شود: «هذا غاية ما اردنا بیانه و الصلوة علی محمد و آله. قد فرق (کذا) مؤلفه من تسویده يوم پنجشنبه هفتم شهر جمادی الاولی سنة ثمانین (کذا) و خمسين و مائتين بعد الف. کتبه العبد علی التجف آبادی».
اثر مقابله و تصحیح و حاشیه و هیچ نوع امتیازی ندارد.
(۱۳۵۳/۷/۲۹)

۳۵۴. الفصول فی علم الاصول (اصول فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسین بن محمدرحیم ایوانکی اصفهانی حائری
نسخه: مجلد دوم کتاب است از «المقالة الثانية فی

ماه رمضان ۹۱۵ ق.^۱

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. از آثار قرن ۱۲ ه و دارای حواشی گوناگونی است.

۳۵۷. الفوائد الضیائیة بحلّ مشکلات الکافیة

معروف به شرح جامی (نحو - عربی)

مؤلف: ملا عبدالرحمن جامی

نسخه: از اول و آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً در قرن ۱۱-۱۲ ه کتابت شده و دارای کمی حواشی متفرّق است.

(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۳۵۸. الفوائد الضیائیة بحلّ مشکلات الکافیة

معروف به شرح جامی (نحو - عربی)

مؤلف: ملا عبدالرحمن جامی

کتاب: شرح مزجی الکافیة ابو عمرو عثمان ابن الحاجب معروف است در علم نحو و مکرر به طبع رسیده است.

نسخه: از اول به مقدار یکی دو برگ ناقص است و اندکی هم از آخر نانویس مانده و به دو خط است و دارای حواشی «غف» که مقصود ملا عبدالغفور لاری است در برخی صفحات. از آثار قرن ۱۲ و ۱۳ ه می باشد و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۸)

۳۵۹. القبسات

(فلسفه - عربی)

مؤلف: امیر محمدباقر داماد حسینی

نسخه: به دو سه خط مختلف است و قریب به زمان مؤلف نوشته شده و روی برگ آخر تاریخ ختم استنساخ چهارم جمادای دوم ۱۰۷۷ ق در شهر حیدرآباد قید شده است. لکن نام کاتب یا کاتبان معلوم نشد. در

برخی از مواضع نسخه حواشی با رمز «س م س سلمه الله» و امثال این تعبیر نوشته شده است. روی برگ آخر پانزده بیت از اشعار خود مؤلف است ظاهراً که با این بیت آغاز می شود:

ای که گفتی پای چوبین شد دلیل

و نه بودی فخر رازی بی دلیل

ظهر نسخه وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب است و تولیت نسخه با متولی مدرسه چهارباغ.

۳۶۰. القبسات

(فلسفه - عربی)

مؤلف: سید الحکماء میر محمدباقر داماد حسینی

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و خاتمه آن چنین است: «و ما غیرت فیه الكمیة و الجهة هو لازم النقیض».

ظهر نسخه نام کتاب کتاب الومضات نوشته شده است.

وقفنامه کتاب به خط واقف امیرالدین محمد الزاهدی الطیب نیز در ظهر نسخه است و تولیت آن با مدرس مدرسه جدید سلطانی.

۳۶۱. قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی مولانا حسن بن یوسف بن المطهر

قدس سره.

نسخه: مجلد اول کتاب است تا پایان کتاب الوصایا و دارای حواشی بسیار خصوصاً از «ع ل».

کاتب: حسن بن جماعه بن جمعه بن جبر بن جباره

۱. جامی متوفی ۸۹۸ ق است و تألیف این کتاب را در اواخر عمر خود در روز شنبه ۱۱ رمضان ۸۹۷ ق به انجام رسانده است. این سهوالقلم درباره تاریخ فراغت از تألیف الفوائد الضیائیة در فهرست کتب خطی اصفهان، ج ۲، ص ۲۷۴ نیز ذکر شده است (اوراق عتیق).

بن الحاجی صباَح العنَّابی الرعی. تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۲۳ صفر ۹۱۳ق.

در صفحه مقابل خاتمه نسخه شخصی فوت کاتب را چنین یادداشت کرده است: «سبحان من حکم علی رقاب عبادۀ بالموت و لا لهم منه مفّر و لا محیص. و ممّا حکم الله تعالی به انّ حسن بن جماعة مات عند الفجر الثانی او قبله بیسیر من یوم الاثنین ثامن عشر شهر جمیدی الاول من شهر سنة احدى و ثلاثین و تسعمائة».

روی برگ اول نوشته‌اند: «عدد اوراق ۳۱۰ کل ورق ۶۰ بیت ۱۸۶۰۰». و نیز درباره حواشی خارج از متن نوشته‌اند: «جميع اوراق چسبانده که درین میان قواعد است از خرد و بزرگ شصت ورق است». و نیز این شرح: «از کتب مرحوم میر محمد معصوم طاب ثراه» نوشته شده است. و فهرست اسامی کتب این جلد.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۳۶۲. قواعد الاحکام فی معرفة الحلال و الحرام (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی شیخنا ابو منصور جمال الدین حسن بن یوسف ابن المطهر^{ره}
نسخه: کامل است، از آغاز کتاب طهارت تا پایان دیات و فقط روی برگ اول و در آخر نسخه نام کاتب و تاریخ کتابت ذکر شده و کتاب نکاح بلافاصله پس از خاتمه وصایا نوشته شده است.

کاتب: محمدباقر تبریزی قمی بابویهی واعظ. تاریخ ختم استنساخ: اواخر جمادی الاولی ۱۰۳۳ق و روی برگ اول کاتب چنین نوشته است: «هو المالک. صاحب هذا الكتاب صاحب الزمان علیه و آبائه المعصومین صلوات الرحمن لکن فی ید عبده بل کلیل عتبه داره، العبد العاصی المفتقر الی رحمة ربه الغافر، اقلّ العباد محمدباقر القمی، ثم التبریزی البابویهی الواعظ بدار الارشاد اردبیل، و العبد و ما فی یده کان لمولاه فی سنة

۱۰۳۳». مهر ناخوانا.

اوائل نسخه حواشی متفرقه بسیار دارد. در شش صفحه عطف آغاز نسخه و روی برگ اول مطالب بسیار به خط کاتب به نقل از میرداماد با تعبیر از او به این عبارت: «من شارع النجاة للسید الاعظم ثالث المعلمین و فخر العالمین امیر محمدباقر الداماد ادام الله ظلال افادته علی رؤس العباد الی یوم المیعاد» و غیره از جمله: «هذه صورة خط استادنا المولی الاعظم مولانا حاجی بابا القزوینی قدس الله سرّه العزیز رقمه فی سنة ۱۰۴۰» نوشته شده است. تعداد اوراق نسخه برحسب شماره بالای صفحات ۴۰۴ ورق.

(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

۳۶۳. قواعد الاحکام (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر قدس سره
نسخه: از کتاب النکاح است تا آخر. کاتب: محمدعلی ابن جعفر جربادقانی. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الاربعاء» از ماه ذیقعد ۱۰۷۱ق.

ضمیمه:

اجازه روایتی مولانا عبدالله بن مولانا محمدتقی مجلسی برای مولانا محمدعلی جربادقانی که همان کاتب نسخه قواعد است به خط مجیز در هفت صفحه. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب ظهر نسخه است و تولیت با مدرس مدرسه چهارباغ می‌باشد.

(۱۳۵۳/۶/۷)

۳۶۴. قواعد الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی^{ره}

نسخه: مجلد دوم کتاب است از اول کتاب النکاح تا آخر و یک برگ از پایان نسخه مفقود گردیده و در گوشه

بالای اوراق شماره آنها گذارده شده که آخر موجود برگ ۲۷۸ می باشد.

نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد، از آثار قرن ۱۱-۱۲ ه. است. ظهر نسخه تاریخ تملک شخصی را به سال ۱۱۲۹ ق در اصفهان دارد و نیز این شرح دیده می شود: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

۳۶۵. کتاب القواعد (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر از طهارت تا وصایا، کمی ناقص است از اول و آخر. نام کاتب ندارد. خط قرن ۱۱ ه. کمی در اول و وسط حواشی دارد.

۳۶۶. القواعد والفوائد یا قواعد الشهد الاول (کلیات فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا ابو عبدالله محمد بن مکى عاملی معروف به شهید اول شهید در سنه ۷۸۶ ق. نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: ۲۳ ذی القعدة ۱۲۶۹ ق. علامت تصحیح و مقابله و حاشیه ندارد. (۱۳۵۳/۷/۱۲)

۳۶۷. القوانين المحکمة (اصول فقه - عربی)

مؤلف: محقق قمی میرزا ابوالقاسم بن حسن جیلانی^{۲۹} نسخه: به خط محمدعلی بن احمد القمی (القهی؟). تاریخ ختم استنساخ: روز شنبه هشتم ماه رمضان ۱۲۱۰ ق. در پایان نسخه کاتب توضیح داده است که نسخه را با دست چپ خود نوشته است، زیرا دست راست او معیوب بوده است.

حواشی مؤلف و حواشی «ع ل الآرانی» و حواشی متفاوت دیگر و همچنین حواشی مرحوم حاج میرزا معصوم بن میرزا محمدعلی حسینی خاتون آبادی در

سراسر نسخه نوشته شده است. برگ اول نسخه مفقود شده است.

ضمیمه:

مسئله: المتنحس نجس (فقه - عربی)
سه چهار برگی است در این مسئله ظاهراً از افادات میرزای قمی صاحب قوانین^{۳۰}.
(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۳۶۸. القوانين المحکمة (اصول فقه - عربی)

مؤلف: میرزای قمی مولانا میرزا ابوالقاسم گیلانی نسخه: در آخر جلد اول کاتب نام خود را «اقل الطلاب محمدباقر» و تاریخ ختم استنساخ آن را ۱۲۵۲ ق ضبط کرده و شرحی به عبارات عربی مغلوط در پریشانی احوال خود نوشته است. جلد دوم نیز به خط همان کاتب است مگر مقدار پانزده ورق از آخر که به خط مرحوم میر محمدرضا بن میر محمد صالح حسینی خاتون آبادی است که در ماه رمضان ۱۲۶۷ ق نوشته است. (۱۳۵۳/۷/۲)

۳۶۹. الکافی (فقه - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی^{۳۱} نسخه: قسم الفروع، از اول کتاب طهارت است تا آخر کتاب معیشت. نام کاتب در آخر کتاب: محمدباقر بن حاج خلف بیک دزماری و تاریخ ختم کتابت: ۳ ماه رجب ۱۰۳۹ ق در الکاء دزمار «فی ملک قضاء» قید شده و در آخر کتاب معیشت نیز به شرح فوق است و به تاریخ شب سه شنبه در اول دهه سوم ماه رجب ۱۰۳۹ ق. سرتاسر نسخه اثر مقابله و تصحیح و حواشی مختلفی از کتب متفرقه دارد. تملک لطفعلی توشمال ابن نجف قلی بیکا ناظر بیوتات به تاریخ جمادای اول

قرار داده و روی برگ آخر نسخه فهرست کتاب الروضة کافی نوشته شده است. نسخه بسیار معتبری است.
(۱۳۵۳/۵/۳۱)

۳۷۲. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی^{۹۹}
نسخه: شامل تمام قسم اصول و پس از آن فقط کتاب طهارت است و تماماً دارای آثار مقابله و تصحیح و حواشی مختلف بسیار از علماء بزرگ است و در آخر کتاب العقل (قبل از باب فرض العلم) مرحوم آخند ملا محمد تقی مجلسی^{۱۰۰} به خط مبارک خود در حاشیه نوشته‌اند: «انهاه الولد الاعزَّ عبدالله ادام الله تعالى تأييداته قراءة و سماعاً و ضبطاً و تحقيقاً و تدقيقاً فى مجالس آخرها اواسط شهر ذى القعدة الحرام سنة ستين بعد الالف الهجرية بيده الدائرة احوج المربوبين الى رحمة ربه الغنى محمد تقى بن مجلسى عفى عنهما بالنبي و آله».

سپس در آخر جزء ثانی که «باب ما یفصل به بین دعوی المحقِّ والمبطل فی امر الامامة» است نیز اندکی مفصل‌تر همان شرح را در هامش نوشته و تاریخ آن را «اواخر شهر جمیدی الاخری ۱۰۶۲» قید نموده. و نیز در پایان جزء ثانی از کتاب الحجّة در هامش قریب به همان مضامین مرقوم داشته است: «انهاه الولد الاعزَّ قرة العین عبدالله... فی مجالس آخرها اواسط صفر ۱۰۶۳. نقه بیده الدائرة ابوه محمد تقی بن مجلسی...».

پس از این موضع، دیگر از این قبیل مطالب «یعنی انهاه» دیده نمی‌شود و لکن همه جا آثار مقابله و تصحیح و حواشی مفیده و تعیین حال حدیثها (از قوت و ضعف و غیره) نوشته شده و در پایان کتاب اصول کاتب نسخه نام خود را «عمادالدین بن شیخ نور عقیلی ط» یاد کرده است اما تاریخ کتابت معلوم نشد.

در آغاز نسخه تملک «محمد رضی بن مولی محمدنصیر المجلسی» و «عبدالله بن محمد تقی

۱۰۸۸ ق و مهر او و نیز تملک فرزندش گنجعلی بن مرحوم لطفعلی بیکا توشمال باشی با مهر او: «لطف علی و مهر شهنشاه نجف / شد گنجعلی بر دل فرزند خلف ۱۱۱۶» و ابواب جمعی ماه شعبان ۱۱۲۲ ق در کتابخانه مدرسه مبارکه روی ورق اول و وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ مورخه ماه رجب ۱۱۲۲ ق در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۳۷۰. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی^{۱۰۱}
نسخه: از آغاز اصول کافی است تا پایان کتاب فضل قرآن. نام کاتب به نظر نرسید. تاریخ ختم استنساخ کتاب حجّت: سلخ ذی‌الحجه ۱۰۴۲ ق. تاریخ ختم استنساخ فضل قرآن: روز سه‌شنبه دوم ماه رمضان ۱۰۳۹ ق. آثار تصحیح و مقابله و حواشی متفرقه دارد.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۳۷۱. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوجعفر محمد بن یعقوب ثقة الاسلام کلینی

نسخه: از کتاب المعیشه است تا آخر کتاب الموارث و سپس تمامی کتاب الروضة. کاتب تمامی نسخه: ابوالقاسم بن محمد الجربادقانی (گلیپگانی). تاریخ ختم کتابت: روز جمعه دوم ربیع دوم ۱۰۵۶ ق. کاتب شخص عالم محقق بوده و در حاشیه صفحه آخر نوشته است که نسخه را تماماً با نسخ مصحّحه مقابله کرده است. و هم حواشی بسیار از آغاز تا انجام به رمز «اب» که ظاهراً رمز نام خود کاتب است و هم حواشی دیگری از کتب مختلف به خط زیبای خود نوشته است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و تولیت را با مدرس مدرسه چهارباغ

مجلسی» و «حسنعلی بن محمد صالح طبری» و وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین جهت کتابخانه مدرسه چهارباغ مورخ شوال ۱۱۲۳ ق هست. در ماه صفر ۱۱۴۴ ق و ربیع الاول ۱۱۵۶ ق ابواب جمع و عرض دیده شده.

۳۷۳. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی^{۹۰}

نسخه: از اول کتاب الحیض قسم فروع است تا آخر باب «لیلة المزدلفة و الوقوف بالمشعر و الافاضة منه و حدوده» و از آخر ناقص است. پایان: «باب السعی».

این نسخه نیز به خط عمادالدین عقیلی است که دو نسخه دیگر از کتاب الکافی را «اصول و فروع» استنساخ نموده و معرفی کردیم، لکن در این نسخه ناقصه نام کاتب و تاریخ کتابت به نظر نرسید.

آثار مقابله و تصحیح دارد و به خصوص در پایان کتاب الجنایز علامه مجلسی اول به خط مبارک خود در حاشیه نوشته است که: «انهاه الولد الاعزَّ عبدالله ادام الله تعالی تأییده و أوصله الی اقصى معارج التحقیق قراءه و تصحیحاً و تحقیقاً و تدقیقاً فی مجالس آخرها و اخر شهر ذی الحجة الحرام لسنة ۱۰۶۲ من الهجرة. نَحْمَهُ... محمدتقی بن مجلسی...».

ایضاً نسخه حواشی مختلفه کمی دارد و چند حاشیه نیز به خط مرحوم آقا هادی ابن ملا محمد صالح مازندرانی دیده می شود. تملک و مهر مرحوم عبدالله بن محمدتقی مجلسی^{۹۱} که پاک کرده اند و تملک و مهر محمدعلی بن علی اشرف و وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین که نسخه را مانند نسخ دیگر جهت کتابخانه مدرسه چهارباغ وقف کرده مورخه ۱۱۲۳ ق و همچنین ابواب جمعی مورخ صفر ۱۱۴۴ ق «۱۱۳۴ ق ظ» در آغاز نسخه هست.

۳۷۴. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی^{۹۰}

نسخه: از اول کتاب العقیقة است تا آخر قسم فروع کافی و پس از آن تمام کتاب الروضة به خط عمادالدین ابن شیخ نورالدین العقیلی که این مجلد را بتمامه و همچنین نسخه مجلد اصول و کتاب الطهارة را به خط نسخ جلی خود نگاشته و آن نسخه نیز جداگانه معرفی شد.

تاریخ فراغت از استنساخ کتاب الديات: سنه ۱۰۵۸ ق و فراغت از استنساخ کتاب الروضة: ظهر روز شنبه ۶ ماه رجب ۱۰۵۹ ق می باشد. قسم فروع تماماً محشی به حواشی مختلف است و خطوط علامه مجلسی ثانی در هامش برخی صفحات اول نسخه دیده می شود و مرحوم آقا هادی مترجم ابن مرحوم ملا محمد صالح مازندرانی نیز حواشی محققانه فراوان از خود و دیگران به خط نستعلیق و شکسته زیبای خود در نسخه نوشته است و رمز نام آن مرحوم «هی» می باشد. این نسخه نیز از آن آخوند ملا عبدالله ابن مرحوم آخوند ملا محمدتقی مجلسی اول بوده، تملک و مهر او و تملک و مهر مرحوم محمدرضا مجلسی و نیز وقفنامه شاه سلطان حسین مورخه ۱۱۲۳ ق در آغاز نسخه دیده می شود.

۳۷۵. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مرحوم ثقة الاسلام کلینی^{۹۲}
نسخه: از آغاز کتاب است تا پایان کتاب العقل و التوحید و العلم.

کاتب: عبدالحسین بن محمدباقر حسینی. تاریخ ختم استنساخ کتاب عقل: ماه شوال ۱۰۶۰ ق. و ختم استنساخ کتاب فضل العلم: شب دوشنبه نهم جمادی الاولى ۱۰۶۶ ق و ختم استنساخ توحید: در عشر سوم

نسخه: از آغاز کتاب جهاد است تا آخر که خاتمه کتاب نذور است.
کاتب: محمد مؤمن بن محمد تقی حسینی. تاریخ ختم استنساخ: روز شنبه ۶ ماه رمضان ۱۰۷۴ ق. در اواخر کتابهای این جلد نیز نوعاً تاریخ دارد. در خاتمه فهرست کتب و ابواب این جلد به خط کاتب نوشته شده است. حواشی مختصری در سراسر نسخه هست. روی برگ اول تملک: «ابن محمد تقی قدس الله روحه الشریف» و سپس مهر این شخص: «عبد زین العابدین ۱۲۲» و نیز وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب که تولیت را با مدرس مدرسه چهارباغ گذارده، نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۷/۲۴)

۳۷۸. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخنا ابو جعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی
نسخه: مجلد روضه کافی است به خط محمد طاهر بن محمد باقر فیروزآبادی. تاریخ ختم کتابت: روز سه شنبه ۱۷ ذی الحجه ۱۰۷۸ ق. صحت و سقم اخبار و همچنین عناوین مطالب در حاشیه‌ها به حُمره نوشته شده و اوائل نسخه دارای حواشی متفرقه‌ای است. اعمال نیمه ماه مبارک رجب در دو برگ آخر نسخه نوشته شده.
وقفنامه شاه سلطان حسین به جهت مدرسه جدید سلطانی «چهارباغ» مورخ ماه رجب ۱۱۲۲ ق در آغاز نسخه هست.
(۱۳۵۳/۶/۱۲)

۳۷۹. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مرحوم ثقة الاسلام کلینی
نسخه: از اول کتاب نکاح است تا آخر قسم فروع و سپس تمام کتاب روضه کافی.
تاریخ ختم استنساخ فروع: بیستم محرم ۱۰۸۱ ق و

ماه رجب ۱۰۶۶ ق.
همه جا آثار مقابله و تصحیح و مختصر حواشی متفرقه دارد. روی سه برگ عطف اول نسخه مطالب تفسیری و حدیث و اشعار نوشته شده است. از جمله ابیاتی است که اول و آخر آن چنین است:
سواد چشم مرا بی تو روشنائی نیست
ز خود جدا شده‌ام از توام جدائی نیست
بسوز خسرو خود را به هیچ کس منها
طریق مرد (کذا) درویش را خودنمائی نیست
روی برگ اول عطف یادداشتی است به تاریخ «دوشنبه ۹ شعبان ۱۲۲۲» به خط مرحوم میر محمد اسمعیل خاتون آبادی در مدرسه چهارباغ اصفهان.
(۱۳۵۳/۱۱/۱۸)

۳۷۶. الکافی (فقه - عربی)

مؤلف: شیخ کلینی قدس سره
نسخه: نیمه دوم قسم فروع کافی است از اول کتاب نکاح تا آخر.
کاتب: علیقلی بن محمد تبریزی. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۰۶۱ ق.
اثر تصحیح و مقابله و حواشی متفرقه دارد. وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ ماه رجب ۱۱۲۲ ق در آغاز نسخه هست و ایضاً ابواب جمعی به این عبارت: «کتاب فروع کافی از اول کتاب نکاح تا آخر کتاب نذر، قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی، جلد تیماج مشکی که به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ (صریحاً) در مدرسه مبارکه ابواب جمعی شد». ایضاً عرض ماه رجب ۱۱۵۰ ق در کتابخانه مدرسه.
(۱۳۵۳/۹/۱۱)

۳۷۷. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی

تاریخ ختم استنساخ روضه: ۱۲ ماه رمضان ۱۰۸۰ ق.
کاتب تمام نسخه: محمد سالم بن مرحوم محمد شریف
خوانساری. فقط اوائل نسخه اثر تصحیح و مقابله دارد.
وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب در آغاز نسخه
هست و تولیت با مدرس مدرسه جدید سلطانی است.
(۱۳۵۳/۱۱/۲۳)

سرزندی از مؤلف در این که قائل به حرمت نماز جمعه
بوده، نوشته است.
آغاز: «رساله مولانا حسن علی در حرمت نماز جمعه
در زمان غیبت امام علیه السلام. بسم... بعد از سپاس و
ستایش بی قیاس حضرت واجب الوجود مفیض الخیر و
الجود و درود نامعدود».

(۱۳۵۳/۱۲/۲۰)

۳۸۰. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی^۹
نسخه: از اول طهارت است تا پایان کتاب عقیقه که
پس از آن طلاق است.
کاتب: محمد شفیع جابری نائینی. تاریخ کتابت در
آخر نسخه به این شرح است: «قد وقعت الفراغ من نسخه
و کتبه فی اوایل لیلة السبت من لیلة اثنین من شهر
ذی الحجة الحرام من شهر سنة ۱۰۸۴ الاربع و ثمانین و
الف من الهجرة عشرة ايام یقین من السنة ۱۰۸۳ ثلث و
ثمانین و الف و کان ابتداء کتابته یوم النیروز سنة ۱۰۸۳ و
ختمه بشرح مذکور». معلوم نیست کاتب عجم چه
می خواسته بگوید.
نسخه دارای آثار مقابله و تصحیح و تمیز احادیث و
حواشی متفرقه است.

۳۸۱. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی^۹
نسخه: مجلد اول کتابست مشتمل بر تمام کتاب عقل
و توحید و تمام کتاب حجت.
نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه
غره ذی الحجه ۱۰۹۴ ق. تا اواسط کتاب آثار تصحیح و
مقابله دارد و چند حاشیه مختصری از ملا خلیل در
اوائل نسخه هست. تمام کتاب در ۱۶۹ برگ و دو برگ
بدرقه و روی پنج صفحه آخر مطالب بسیاری از تفسیر
ابواللیث نقل شده است.
در آغاز نسخه نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه
چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۹/۹)

ضمیمه:

رساله در حرمت نماز جمعه در زمان غیبت

(فقه - فارسی)

مؤلف: مولانا حسن علی فرزند مرحوم آخوند ملا
عبدالله شوشتری (متوفی ۱۰۷۵ ق)
نسخه: تقریباً نه صفحه است. کاتب همان محمد شفیع
جابری نائینی. تاریخ ختم استنساخ به این شرح است:
«تمت بالخیر و الظفر فی یوم الاربعاء سادس ايام مزی
من شهر الصفر المظفر من شهر سنة ۱۰۹۷ سبع و تسعین
و الف...».
شخصی (بدون امضاء) در پایان رساله استهزاء و

۳۸۲. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخ محمد بن یعقوب کلینی
رازی^۹
نسخه: تمام مجلد اصول کافی است از آغاز تا آخر
کتاب العشرة، و به خصوص نیمه اول نسخه مصحح و
محشی به حواشی گوناگون است.
کاتب: حسین بن سلطان محمد جربادقانی. تاریخ
کتابت ندارد. ظاهراً در قرن یازدهم نوشته شده است.
وقفنامه «داعیه دوام دولت قاهره» که تولیت آن با
سیادت و نجابت و فضیلت و کمالات پناه سید عبدالله

۳۸۴. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ کلینی قدس سره

نسخه: مشتمل بر کتاب معیشت و کتاب نکاح و باب فضل الولد است تا باب نوادر و از آخر ناقص است و هیچ نوع امتیازی مطلقاً ندارد و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست و به قرائن در قرن یازدهم نوشته شده. روی برگ اول تملک نامعلوم و مهر: «رب هب لی حکماً و الحقنی بالصالحین» دیده می‌شود. (۱۳۵۳/۸/۲۳)

۳۸۵. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی

نسخه: از اول کتاب النکاح است تا آخر کتاب الوصایا. نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. به دلیل حواشی در زمان حیات علامه مجلسی مولانا محمدباقر^۲ استنساخ شده. از اول تا آخر نسخه حواشی بسیار از کتب متفرقه نوشته شده است. سرآغاز دارای یک سرلوح می‌باشد و تمام اوراق جدول کشی شده. وقفنامه شرف‌جهان خانم دختر شاهقلی خان اعتمادالدوله سابق ظهر نسخه نوشته شده که تولیت آن را با «مجتهد الزمانی میر سید محمد مدرس مدرسه مبارکه جدید سلطانی» فرزند مرحوم میر محمدباقر قرار داده. تاریخ وقف: محرم ۱۱۲۹ ق.

۳۸۶. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخنا ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی رحمه الله

نسخه: مجلد دوم کتاب است از «باب طینة المؤمن و الکافر» تا «باب النوادر» و خاتمه آن چنین است: «عن ابی الحسن موسی علیه السلام فی الطهور التي فیها ذکر

کربلایی و مورخ ذی‌الحجه ۱۱۱۹ ق بوده، ظهر نسخه نوشته شده و سجع مهر واقف محو گردیده و خوانده نمی‌شود. (۱۳۵۳/۵/۱۹)

۳۸۳. الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام کلینی^۳

نسخه: قسم روضه، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به گواهی حواشی قبل از درگذشت علامه مجلسی (متوفی ۱۱۱۰ ق) استنساخ شده است و نسخه‌ای است از نظر متن و حواشی در کمال صحت و اعتبار و نفاست. از اول تا آخر نسخه همه جا تعلیقات مفیدی نوشته شده است بر سه گونه:

۱. تعلیقاتی که جدای از اصل کتاب روی اوراق مستقل مختوم به توقیع «حاشیه» نوشته شده و لابلائی برخی مواضع الصاق گردیده است.
 ۲. حواشی متفرقه توضیحی و غیره از کتب تفسیر و لغت و غیره و نیز به توقیع «م ق ر دام طله» و نظیر این تعبیر و حواشی اندکی به توقیع «حسین عفی عنه» تماماً به یک خط و به خط همین شخص حسین نام نوشته شده.
 ۳. حواشی بسیاری که در سراسر نسخه مختوم به توقیع «صلح» فقط، که ظاهراً مقصود مرحوم آخوند ملا محمد صالح مازندرانی است و اندکی حواشی به توقیع «ا م ن» که ظاهراً مقصود ملا محمد امین استرآبادی است و مقدار نسبتاً زیادی حواشی به رمز «م» فقط که این نوع حواشی منحصرأ به یک خط است و ظاهراً علامت «م» اشاره به نام خود کاتب این حواشی است که حقیر از سبک خط او را شناختم و الا در هیچ موضع اسمی از خود نبرده و این شخص دانشمند همانا مؤلف کشکول اللغة و امّ العرفان و ترجمه شرح صحیفه سید علی خان است که برخی نسخ کتاب اخیر او را در همین کتابخانه فهرست کرده‌ام و الله العالم.
- یک ورق از آغاز نسخه سابقاً بریده شده که ظاهراً وقفنامه کتاب بوده است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

الله عزوجل قال اغسلها. تمت».

نام کاتب و تاریخ کتابت در این مجلد ذکر نشده است. گویا در مجلدات دیگر ذکر شده باشد.

مرحوم میر محمدباقر بن میر اسمعیل حسینی خاتون آبادی شرحی روی برگ اول نوشته‌اند به خلاصه این که این نسخه از درآمد حتمام موقوفه شاه سلیمان (حمام شاه) که در اراضی نقش جهان واقع است، استکتاب و بر شیعه امامیه وقف شده و تولیت را مرحوم میر محمدباقر مذکور با میر علیرضا قرار داده است و تاریخ آن ماه شوال ۱۲۶۱ ق می‌باشد و مهر کرده.

نسخه هیچ اثر تصحیح و مقابله و حاشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۶/۱۲)

۳۸۷. کتاب الکافی (اخبار - عربی)

مؤلف: ثقة الاسلام شیخ ابوجعفر محمد بن یعقوب کلینی رازی^{۷۷}

نسخه: تمام مجلد اصول کافی است از آغاز تا آخر کتاب العشرة و اغلب صفحات آثار مقابله و تصحیح و تحشیه دارد.

کاتب: زکی بن محمد رضا الموسوی. تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن ۱۱-۱۲ ه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۳۸۸. کتاب فقه (فقه - عربی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: فقهی است متوسط به فارسی وزین، مشتمل بر نوزده کتاب.

نسخه: یکی دو برگ از اول و مقداری از آخر ناقص است و لذا نام کتاب و مؤلف معلوم نشد. شاید از تألیفات صاحب کامل بهائی باشد و الله العالم.

در آغاز کتاب فهرست کتب و ابواب و فصول آن بوده که مقداری از آغاز فهرست مفقود شده و به این عبارت نسخه

شروع می‌شود: «باب ششم در اسب تاختن و تیر انداختن». پس از بیان فهرست اصل کتاب به این عبارت آغاز می‌شود: «حمد نامحدود معبودی را که کاینات را به خورشید آسمان رسالت... اما بعد این تألیفی است در فقه مذهب ائمه معصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین مشتمل بر ۱۹ کتاب به تفصیلی که بیاید. کتاب اول در طهارت و مقدمات صلوة».

آخر کتاب تا باب چهارم از کتاب تجارت است.

انجام موجود: «باب چهارم در خیار و آن هفت قسم است... در عقد و بیع را لازم نگردانیده‌اند».

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب در هامش برگ اول نسخه نوشته شده و تولیت آن با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

۳۸۹. کتاب فی اصول الفقه (اصول فقه - عربی)

مؤلف: عجلاله نامعلوم و از علماء شافعی مذهب اهل سنت بوده.

کتاب: در علم اصول فقه است بر طریقه اهل سنت. آغاز: «الحمد... الکلام فی المقدمات و فیه فصول الفصل الاول فی تفسیر اصول الفقه. المركب لا یمکن ان یعلم الا بعد العلم بمفرداته».

انجام: «لأن اکثر مناظرات اهل الزمان فی الفقه دایرة علی امثال هذه الكلمات. و لما وصلنا الی هذا الموضع فلنقطع الکلام حامدین... و ان یجعل ما کتبتناه حجة لنا لا علینا أنه هو الغفور الرحیم».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در اواسط قرن ۱۳ ه نوشته شده. ظهر نسخه تعداد ابیات کتاب ۱۸۶۷۰ بیت تخمین شده است. عناوین مطالب کتاب در حواشی به شنگرف نوشته شده.

۳۹۰. کتاب فی اصول الفقه (اصول فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد بن محمد حسین

قسم ثانی خاتمه‌ای ندارد و انجام آن چنین است: «سورة الناس و هی مدنیة ستّ آیات مدنیّ عراقیّ و سبع مکّیّ شامیّ، خلافاً آیة، کلمها عشرون و حروفها تسعة و سبعون، فواصلها س ملک. تمت الكتاب بعون الملك الوهاب».

دو برگ عطف و دو برگ بدرقه از نسخه بریده و برداشته شده و روی یک برگ عطف آغاز نسخه جدولی است به خط کاتب در بیان اسماء قراء عشره و غیر ذلک. سه جای نسخه مهری دارد که سجع آن چنین است: «المتوکل علی الله الغنی محمد مؤمن بن شمس الدین محمد الاصفهانی». روی برگ اول وقفنامه مولانا محمد شریف ریزی است.

(۱۳۵۳/۱۱/۴)

۳۹۳. کتاب فی الفقه (فقه - عربی)

مؤلف: نامعلوم. اجمالاً از اوائل کتاب مستفاد می‌شود که مؤلف شاگرد مرحوم آقا محمدباقر بن محمد اکمل محقق بهبهانی بوده است و شاید از دقت در عبارات آن شناخته شود.

نسخه: قسمتی از کتاب طهارت است و به این عبارت آغاز می‌شود: «الركن الثاني من الارکان الاربعة للطهارة: فی الطهارة الخارجية الظاهرية الشرعية».

و خاتمه نسخه چنین است: «الركن الرابع فی بیان محلّهما... مضافاً الی تعبیره بلفظ ثم و بالجملة لا خلاف فیه بینهم».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آثار اواخر قرن سیزدهم و در زمان حیات مؤلف نوشته شده است.

۳۹۴. کتاب من لا یحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق^{۲۹}

نسخه: به جز قسمتی از جزء سوم و چهارم بقیه بسیار مصحّح و مضبوط و دارای کمی حواشی مفید است.

موسوی نجف‌آبادی اصفهانی^{۳۰}

کتاب: در علم اصول فقه است و تألیفی است مستقل و ظاهراً در دو مجلد یا بیشتر.

نسخه: مقصد دوم کتاب است در احکام قطع و ظن و از مقصد اول فعلاً اطلاعی نداریم و نام کتاب نیز معلوم نگردید و این نسخه مبیضه خط شخص مؤلف است.

تاریخ ختم استنساخ: در شهر سامراء روز سه‌شنبه ۸ ماه شعبان ۱۳۲۲ق و به موجب صفحه‌شماری که خود مؤلف با مرکب سرخ در گوشه بالای صفحات گزارده، مجموع صفحات ۳۶۴ صفحه می‌باشد و فهرست مطالب کتاب را اخیراً در آغاز نسخه نوشته‌اند.

(۱۳۵۳/۱۲/۲)

۳۹۱. کتاب فی اصول الفقه (اصول فقه - عربی)

بخط مؤلف الذی کان بعد زمن صاحب القوانين: «و اظنّ ان عندی ایضاً بخطه بعض آثاره».

هیچ نشانه‌ای دیده نشد.

اوله: «... اما بعد فهذه رسالة فی القواعد الاصولية من مبانی المسائل الفقهية و ترتبته علی مقدمة و مقاصد و خاتمة».

۳۹۲. کتاب فی رسم کلمات القرآن (تجوید - عربی)

مؤلف: عمادالدین علی شریف قاری استرآبادی (مقدمه)

کتاب: مشتمل است بر دو قسم:

۱. در اصول رسم کلمات قرآن کریم.
۲. در فرش و مسائل آن.

پایان قسم اول چنین است: «و کتب مؤلفه عمادالدین علی الشریف القاری بیده الفانی سلّمه الله فی سلخ شهر جمادی الثانی من سنة ۹۸۲ فی دارالسلطنة جعفرآباد القزوين...».

فهرست مندرج در آغاز کتاب که دو برگ آن موجود و بقیه مفقود شده است و بیست برگ آغاز نسخه و از برگ ۳۶۰ تا آخر نسخه به خط شکسته نستعلیق مالک نسخه محمد اشرف بن زین العابدین اشرف حسینی استرآبادی است. بقیه به خط نسخ نوشته شده و کاتب در هیچ جا نام خود را ننوشته و احتمال می رود تماماً خط شخص مذکور باشد و الله العالم.

همین شخص در حاشیه صفحه آخر جزء اول نوشته است: «استکنت هذا الجزء من هذا الكتاب فی مشهد ثامن الائمة...» و باز در آخر جزء دوم در حاشیه نوشته است: «استکنت هذا الجزء ایضاً فی مشهد ابی الحسن علی الرضا... اوان تشرفی بخدمة سیدی و سندی و شیخی و مقتدایی جامع المعقول و المنقول علامة العلماء فی الفروع و الاصول حلال المشكلات و کشف المعضلات الامیر صفی الاسلام و المسلمین محمد ادم ظلال افاداته علی رؤس المستفیدین...». در پایان جزء سوم شرحی نوشته نشده است. پس از برگ ۳۸۳ تا آخر نسخه مفقود شده است.

انجام موجود: «باب میراث ولد الوالد. روی الحسن بن محبوب عن سعد بن ابی خلف عن».

تملک شخص مذکور روی برگ اول بدون تاریخ نوشته شده و ایضاً تملک حسین بن شیخ عبدالله به تاریخ ربیع الثانی ۱۰۴۵ق. ایضاً تملک محمد بن جلال الدین و مهر او: «اقل الخلائق قاضی محمد ۱۰۰۱». ایضاً تملک دیگر به تاریخ ۱۱۰۸ق و مهر علیقلی.

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۳۹۵. کتاب من لا یحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه قمی رض

نسخه: نیمه دوم کتاب و از ابواب قضایا و احکام است تا اواخر «باب نوادر الوصایا» که بقیه مفقود شده است. کاتب نام خود را در آخر جزء ثالث که به باب معرفة

الکبایر خاتمه یافته: علی بن محمد عیسی بن سید صدرالدین محمد حسینی شوشتری و تاریخ ختم کتابت را همان جا ۲۶ صفر ۱۰۵۰ق قید کرده است.

انجام موجود: «قال قلت ایحل له ان يأخذها مما فی یده شیئاً».

نسخه تماماً مقابله و تصحیح شده و صحیح و سقیم احادیث در حاشیه به رموز معهوده تعیین گردیده است و شخص عالمی از معاصرین علامه مجلسی (متوفی ۱۱۱۰ق) حواشی گرانبھائی از کتب متفرقه در تمام نسخه نوشته است.

بالای صفحه اول نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۶/۱)

۳۹۶. کتاب من لا یحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق^{۲۹}

نسخه: فاقد جزء اول و مقدار زیادی از جزء ثانی است و آغاز موجود چنین است: «و شرفک و کرمک و جعلک مثابة الناس و امنا مبارکاً و هدی للعالمین».

کاتب تمام نسخه: حاجی محمد قاسم کاتب و معلّم شیرازی فرزند مرحوم خواجه درویش محمد. تاریخ ختم کتابت جزء دوم: سه شنبه ۲۵ ذی الحجه ۱۰۵۷ق و جزء سوم: دوشنبه ۱۷ ربیع دوم ۱۰۵۸ق و جزء چهارم: یکشنبه ۲۰ جمادای دوم و اسانید: چهارشنبه غره ماه رجب همان سال ۱۰۵۸ق می باشد. تمام صفحات دارای جدول مذهب است. اثر تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۸/۱۱)

۳۹۷. کتاب من لا یحضره الفقیه (حدیث - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه القمی نیمه دوم کتاب، شامل کتاب القضاء تا آخر کتاب.

۴۰۰. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابن بابویه قدس سره
نسخه: نسیمه دوم کتاب است، از ابواب القضا و الاحکام تا آخر.

کاتب: عمید بن ملا ابراهیم کریمجانی «من اعمال کسکر» در شهر رشت. تاریخ ختم کتابت: «یوم الثلاثاء» دهه سوم شوال ۱۰۹۴ ق. حواشی متفرقه بسیار بر نسخه نوشته شده و روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه شاه در چهارباغ برداشته شده».

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۴۰۱. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوجعفر محمد بن علی ابن بابویه قمی معروف به صدوق

نسخه: دو جزء اول کتاب است. نام کاتب در پایان نسخه «ابوالحسن» قید شده و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در اواخر قرن یازدهم یا اوایل دوازدهم نوشته شده و آثار مقابله و تصحیح و همچنین حواشی بسیار از کتب و شروح مختلف در حواشی دیده می‌شود. وقفنامه مورخه ربیع دوم ۱۱۰۶ ق به تولیت «اخوی بهرام بیک وصی واقف» روی برگ اول نوشته شده و سپس مهر شده است و سجع مهر: «پیرو دین محمد، احمد ۱۰۸۸» می‌باشد.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۰۲. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق
نسخه: از «ابواب القضا و الاحکام» است تا آخر کتاب و نام کاتب و احتمالاً تاریخ کتابت که در آخر نسخه بوده محو کرده‌اند و سپس «اسانید کتاب من لایحضره الفقیه» به خط همان کاتب نوشته شده.

خط: مقصود علی بن کرم الشوشتری مشهور به درویش محمد شوشتری مولداً فی یوم الثلاثاء سادس جمادی الاول ۱۰۵۹ ق (نقل از آخر نسخه).
(۱۳۵۲/۹/۹)

۳۹۸. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابن بابویه^{۲۵}
نسخه: مشتمل بر جزء اول و دوم کتاب است. کاتب جزء اول در هامش صفحه آخر آن جزء نوشته است: «در مشهد مقدس در مدرسه مهر جمال مشهوراً مرقوم قلم شکسته رقم گردید. به تاریخ روز پنجشنبه ششم شهر شوال قریب به پیشین سنه ۱۰۶۷ ابن محمدحسین، محمدرضا سرایانی».

جزء دوم به دو خط نوشته شده و تاریخ ختم استنساخ آن روز شنبه ذی‌الحجه ۱۰۷۴ ق و نام کاتبان جزء دوم معلوم نیست.

نسخه تماماً یا بعضاً مقابله و تصحیح شده و اندک حواشی متفرقه دارد.

روی برگ اول نوشته‌اند که نسخه را «جناب عالی حضرت آقا محمدامین استیفایچی» وقف نموده است.
(۱۳۵۳/۹/۵)

۳۹۹. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی ابن بابویه القمی^{۲۶}

نسخه: امتیازی ندارد. کاتب: علی اصغر ولد بابا مرتضی اصفهانی. تاریخ ختم استنساخ: روز شنبه ۲۳ جمادی الآخرة ۱۰۹۴ ق و در پایان تعداد ابیات کتاب «۳۰۰ بیت» تعیین شده است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب بالای صفحه اول نسخه نوشته شده و تولیت با متولی موقوفات مدرسه جدید سلطانی (چهارباغ) بوده است.

ظهر نسخه وقفنامه‌ای است که شخصی «احمد» نام این نسخه را با جلد اول آن در ربیع دوم ۱۱۰۶ ق وقف بر کافه شیعیان نموده و تولیت آن را «به حضرت مستغنی الالقای اخوی بهرام بیک» که وصی واقف بوده، تفویض نموده و مهر کرده است: «پیرو دین محمد، احمد ۱۰۸۸». در برخی از مواضع نسخه حواشی گوناگونی دیده می‌شود.

۱۱۲۲ ق جهت مدرسه چهارباغ در آغاز نسخه هست. روی برگ اول نیز این شرح دیده می‌شود: «کتاب من لایحضره الفقیه، قطع رقعی، کاغذ استنبولی، جلد تیماج زرد پارچه دارابی گرفته به تاریخ شهر صفر سنه ۱۱۴۴ (صریحاً) در مدرسه مبارکه داخل عرض شد».

۴۰۵. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق^{۲۹}

نسخه: نیمه دوم کتاب است، از ابواب قضایا و احکام تا آخر کتاب و اسانید آن. نام کتاب و تاریخ کتابت و اثر مقابله و تصحیح و تحشیه مطلقاً ندارد.

به شرح وقفنامه روی برگ اول از درآمد حمام وقفی شاه سلیمان واقع در اراضی نقش جهان اصفهان استنساخ و وقف شده و صورت وقفنامه را مرحوم میر محمدباقر بن اسمعیل حسینی خاتون آبادی در تاریخ شوال ۱۱۲۶ ق نوشته و مهر کرده و تولیت نسخه را با «الاخ الشفیق والرفیق الصدیق میر علیرضا» و اولاد او قرار داده است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

۴۰۶. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق

نسخه: از اول و آخر ناقص و مشتمل است بر قسمتی از کتاب صوم تا کتاب دیات.

نام کتاب و تاریخ کتابت معلوم نشد، لکن در قرن ۱۲-۱۳ ه نوشته شده و دارای حواشی مختلفی است. آغاز: «و انا صائم فقال له النبی صلی الله علیه و آله اعتق رقبة».

انجام: «فما اصیب منه فعلی حساب ذلک و ان قطعتم روثة الانف».

۴۰۳. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق^{۲۹}

نسخه: نیمه دوم کتاب است، از ابواب قضایا و احکام تا آخر کتاب و اسانید آن و فهرست اسانید به ترتیب حروف.

نام کتاب و تاریخ کتابت ندارد و به خط یکی از کاتبان اوائل قرن ۱۲ ه نوشته شده. حواشی بسیار از «سلطان طاب ثراه» و «م ق ر مد ظله العالی» و «م ت ق ۲» و «شیخ حسن ۲» و «مراد» و «م ح ط» و «مسالک» و «ب ه د رحمه الله» و «دروس» و کتب فقه و لغت و غیره به خط کاتب متن و غیره دارد.

وقفنامه «مقرب الحضرة العلية العالية المتعالية کلیددار خزانه عامره حاجی الحرمین الشریفین حاجی الفت» به تاریخ ۲۴ صفر ۱۱۴۴ ق و مهر او: «با مهر علی کمال الفت دارد» به تولیت «مجتهد العصر و الزمانی میر محمد معصوم الحسینی و ذکور اولاد او...» روی ورق اول نوشته شده.

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۰۴. کتاب من لایحضره الفقیه (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق^{۲۹}

نسخه: مشتمل بر دو جزء اول کتاب است و نام کتاب و تاریخ کتابت و تحشیه و هیچ نوع امتیازی ندارد. وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ماه رجب

خاتون آبادی شرحی روی برگ اول نوشته است که این نسخه را از درآمد حمام واقع در اراضی نقش جهان اصفهان که به همین منظور هم وقف شده، استنساخ و وقف نموده است و تولیت با خود وی و فرزندانش می‌باشد و تاریخ وقفنامه ذی الحجه ۱۱۲۶ ق. مهر: «محمدباقر الحسینی ۱۱۰۳».

(۱۳۵۳/۷/۲۳)

۴۰۹. کشف الرياض (فقه - عربی)

مؤلف: محمد معصوم بن محمد علی الحسینی
الخاتون آبادی
تعلیق: ریاض المسائل. فقط کتاب الطهارة. خط مؤلف.
ضمیمه: رضوان الاصول.

۴۱۰. کشف الغطاء عن مبهمات الشریعة الغراء

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم حاج شیخ جعفر بن خضر جناحی
نجفی قدس سره
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن خط یکی از کاتبان قریب به زمان مؤلف است. روی برگ اول نوشته‌اند: «۲۸ جزو، عدد ابیات ۲۶۰۹۶ و مهر: «محمد مهدی بن محمدباقر الموسوی».

انجام نسخه: «خصوصاً ما کان من المزارع و العقارات باقسامها من السؤال کما هو ظاهر الحال. و الله الموفق للصواب».

(۱۳۵۳/۷/۲۴)

۴۱۱. کشف اللثام عن قواعد الاحکام

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن حسن اصفهانی معروف به
فاضل هندی
کتاب: شرح مزجی کتاب قواعد الاحکام علامه

۴۰۷. الکشاف عن حقایق التنزیل و اسرار

التأویل (تفسیر - عربی)

مؤلف: جارا الله محمود بن عمر زمخشری
نسخه: از اواسط تفسیر آیه شریفه «انما التوبة على الله للذين الخ» (سوره ۴، آیه ۱۷) است تا آیه شریفه «عفی الله عنک لم اذنت لهم» (سوره ۹، آیه ۴۳).

آغاز موجود: «فان التوبة تمنع استحقاق المذمة و العقاب».
انجام موجود: «الا خبالاً ليس من الاستثناء المنقطع فی شیء كما يقولون لان الاستثناء».

به طور خلاصه نسخه ناقص الاول و الآخر و الوسط است و قبل از ورق اخير نیز یک برگ افتاده و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد.

به قرائن از آثار قرن ۷-۸ ه است و حواشی بسیار بر نسخه به خط کاتب (ظاهراً) و مختوم به رمز «ه ط» و «س» و بدون رمز نوشته شده. روی برگ اول این لغت به خط کاتب در حاشیه چنین ترجمه شده است: «التسویف: کار واپس افکندن» که می‌رساند کاتب فارسی زبان بوده است.

علی‌ای حال نسخه بسیار معتبر و مفیدی است و آثار وقف نیز دارد.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۴۰۸. کشف الآيات

(فهارس - عربی)

مؤلف: مرحوم میرزا محمدرضا بن عبدالحسین
نصیری طوسی منشی الممالک

کتاب: فهرست بسیار محققانه کلمات قرآن کریم است به روش علمی و سهل و تاریخ تألیف آن را مؤلف در مقدمه «کشف آیات کلام قدس» به نظم آورده که ۱۰۶۷ ق می‌شود.

نسخه: به خط مانده علی بن حیدر علی الواداری جی اصفهانی. تاریخ ختم کتابت: ۲۵ محرم ۱۱۲۶ ق. آثار مقابله و تصحیح ندارد.

مرحوم میر محمدباقر بن میر اسمعیل حسینی

حلی^{۲۹} است.

نسخه: از اول کتاب نکاح است تا آخر «کتاب الایمان و توابعها».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و بعید است خط مؤلف باشد.

تاریخ ختم تألیف نکاح: «عشری» ۲۰ ربیع الثانی ۱۰۹۶ ق. و کتاب فراق «طلاق»: شب ۱۱ ذی القعدة ۱۰۹۶ ق. در این موضع کاتب بدون ذکر نام و نشان و تاریخ، جمله‌ای در طلب مغفرت از ناظرین نگاشته و دو بار مهر کرده است که هیچ خواننده نمی‌شود. تاریخ ختم تألیف کتاب ایمان: ۱۸ ماه رجب ۱۰۹۷ ق. نسخه مقابله و تصحیح شده است.

روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۶/۱)

۴۱۲. کشف اللثام عن قواعد الاحکام

(فقه - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح مجلدات دیگر.

نسخه: مشتمل بر کتاب قضاء است که تاریخ ختم تألیف آن (طبق همین نسخه) ۱۵ ماه رمضان ۱۱۰۰ ق و سپس کتاب حدود که ختم آن روز شنبه دوم ماه رمضان ۱۱۰۱ ق. کاتب: محمد شریف بن ملا شیر علی ابهری اصفهانی. تاریخ ختم استنساخ: ماه شوال ۱۱۲۴ ق ظاهراً در اصفهان. تعداد اوراق به شرح مرقوم در گوشه صفحات ۲۲۰ ورق. آثار مقابله و تصحیح و گواهی دارد.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و تولیت با متولی مدرسه چهارباغ است. (۱۳۵۳/۹/۸)

۴۱۳. کشف اللثام عن قواعد الاحکام

(فقه - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخه‌های دیگر.

نسخه: شامل کتاب الجنایات است که آخرین کتاب از قواعد الاحکام می‌باشد و خاتمه در وصیت مؤلف است به فرزند خود و وصیت شارح به مجتهدان و دانشمندان و سایرین.

تاریخ ختم تألیف را شارح در آخر کتاب با اندک تعمیه‌ای به نظم آورده و ظاهراً به نظر اینجانب شب یکشنبه یازدهم ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد بوده است.

کاتب: محمد مهدی بن حاجی محمد کاظم. تاریخ ختم استنساخ: دهم ربیع دوم ۱۱۲۶ ق.

جالب توجه این است که کاتب دو شکل صفحه شمار و ورق شمار در گوشه صفحات نسخه نوشته است. یکی تعداد اوراق را با مرکب سیاه ۱۶۴ ورق و دیگر شماره صفحات را درست در بالای همان اعداد ۳۲۸ صفحه به شنگرف نوشته است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و تولیت با متولی مدرسه چهارباغ است. نسخه امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۴۱۴. کشف اللثام فی شرح قواعد الاحکام

(فقه - عربی)

مؤلف: محمد بن الحسن الاصفهانی، فاضل هندی کتاب الصيد و الذبائح و کتاب الفرائض، نسخه تمام است. نام کاتب ندارد. در آخر تصدیق مقابله دارد. در آخر کتاب ذبائح تاریخ ۱۱۲۷ ق و در آخر فرائض تاریخ تألیف ۱۰۹۸ ق دارد. وقف کتابخانه مدرسه چهارباغ.

۴۱۵. کشف المحجة لثمره المهجة

(مواعظ - عربی)

مؤلف: مرحوم سید رضی الدین ابوالقاسم علی بن

۴۱۸. الكفاية في علم الاعراب

مؤلف: ضياء الدين المكي شاگرد جاراالله زمخشری
نسخه: به چند خط است و از اول افتادگی دارد. برخی از اوراق آن را از جمله ورق آخر «محمدصادق بن محمدحسین فقیه آبادی» نوشته است و در روز پنجشنبه ۱۹ ماه شعبان ۱۰۹۲ ق از آن فراغت یافته است و نام کتاب را فقط در همین موضع نوشته. با مراجعه به کشف الظنون و تطبیق اقسام و ابواب و فصول آن با شرح مختصری که در کشف نوشته است، مؤلف آن شناخته شد.

(۱۳۶۲/۲/۱۰)

۴۱۹. كفاية المقتصد

(فقه - عربی)

مؤلف: محقق سیزواری مولانا محمدباقر
کتاب: یک دوره فقه است در دو مجلد.
نسخه: مجلد دوم است از کتاب نکاح تا آخر موارد. عدد اوراق نوشته نسخه ۲۵۰ برگ است که در بالای صفحات نوشته شده.

نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: عصر ۲۶ ربیع دوم ۱۱۸۳ ق. آثار مقابله و تصحیح و حواشی مختلفی دارد و فهرست کتب این مجلد در آغاز نسخه با تعیین شماره اوراق نوشته شده و نسخه خوبی است. تملک مرحوم حاج میرزا محمدعلی و پدرش مرحوم میر محمد اسمعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی در اوائل نسخه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)

۴۲۰. كفاية المؤمنين

(معجزات - فارسی)

مؤلف: محمدشرفی خادم.
کتاب: ترجمه کتاب الخراج و الجراح قطب الدین راوندی است و مشتمل است بر ۱۴ باب در بیان معجزات

موسی بن جعفر بن محمد بن محمد الطاوس علوی فاطمی داودی سلیمانی (مقدمه کتاب) معروف به سید ابن طاوس.

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۰۷۸ ق. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد، لکن نسخه مرغوبی است.

روی برگ اول این شرح نوشته شده: «من جملة الرسائل التي شرفني الله تعالى بمطالعتها هذه الرسالة الشريفة. نفعه العبد الاقل محمد رفيع اليزدي». و ظاهراً این شخص خود کاتب نسخه است به جهت شباهت این خط و خط نسخه.

ایضاً وقفنامه ورثه مرحوم میر محمد معصوم خاتون آبادی به تاریخ ذی الحجه ۱۱۷۰ ق روی برگ اول نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۸)

۴۱۶. كشف المدارك

(فقه - عربی)

مؤلف: رفیع بن الحسین الجیلانی نزیل اصفهان.
مجلد دوم در نجاسات.

تاریخ ختم تألیف: عشر آخر شعبان ۱۲۳۶ ق. به خط احمد بن زین العابدین طالقانی. تاریخ تحریر: «يوم الخميس من شهر ذي الحجة الحرام (کذا)».

۴۱۷. رساله كفارات شرعية

(فقه - فارسی)

مؤلف: محمدباقر بن اسمعیل الحسینی
(خاتون آبادی)

کتاب: حسب الامر شاه سلطان حسین در باب كفارات شرعية (سوای آنچه متعلق به افعال حج است) تألیف شده و تاریخ ندارد.

نسخه: از اول، یکی دو سه برگ ناقص است و از آخر تمام است؛ لکن نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. مسلماً در زمان مؤلف استنساخ شده است.

۱۴ معصوم علیهم السلام.

نسخه: نام کاتب ندارد و به دو خط نوشته شده و تاریخ ختم آن نهم صفر ۱۰۹۲ ق می باشد.

ظاهر نسخه این عبارت به خط بسیار خوش تعلیق دیده می شود: «هو. صار من ممتلكات العبد الاقل محمد ابراهیم بن زین العابدین النصیری الطوسی غفر لهما». مهر: «علی بس است ظهیر محمد ابراهیم ۱۰۸۷». سپس تملک و هم وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب که تولیت آن با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است. دارای سرلوحه تمام طلای خالص و تمام اوراق جدول کشیده است.

(۱۳۵۳/۴/۱۹)

۴۲۱. کمال الدین و تمام النعمة (احادیث - عربی)

مؤلف: ابو جعفر محمد بن علی ابن بابویه قمی، شیخ صدوق^{۲۹}

کتاب: در دو جزء است در باب غیبت امام زمان ع. نسخه: کامل است و در روی ورق ۲۲۳ کاتب نام خود را محمد بن وفادار علی تبریزی و تاریخ ختم استنساخ را ۲۱ جمادی الاول ۱۰۵۰ ق نوشته.

ظاهر جزء دوم (ورق ۱۱۱) این عبارت به خط کاتب دیده می شود: «الجزء الثاني من كتاب السر المكتوم الى الوقت المعلوم».

فهرست کتاب در آغاز نسخه و وقفنامه «امیرالدین محمد الزاهدی الطیب» روی برگ اول نوشته شده. اثر مقابله و تصحیح ندارد.

پس از اتمام کتاب، به خط همین کاتب نسخه:

ضمیمه:

النفلیة (فقه - عربی)

تألیف: شیخ شهید اول محمد بن مکی العاملی^{۳۰} در ۱۵ ورق نوشته شده است.

۴۲۲. کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة

وکشف الحیرة (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق قدس سره

نسخه: کامل است و آثار تصحیح و تحشیه ندارد. کاتب: محمد یوسف بن محمد قاسم نجفی مسکن نطنزی مولد در نجف اشرف. تاریخ ختم استنساخ: روز سه شنبه ۲۷ جمادی الثانی (کذا) ۱۰۶۴ ق. دو سرلوحه زرین در آغاز جزء اول و آغاز جزء دوم دارد و تمام صفحات به طلا و شنگرف و لاجورد و مرکب جدول کشی شده. فهرست کتاب در آغاز نسخه و وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و تولیت با متولی اوقاف مدرسه چهارباغ است.

نام کتاب صریحاً در آخر جزء اول و آخر جزء دوم این نسخه کمال الدین و تمام النعمة ذکر شده.

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۲۳. کنز العرفان فی فقه القرآن (فقه - عربی)

مؤلف: فاضل مقداد سیوری

تاریخ استنساخ: یوم الاحد رابع عشر صفر ۱۰۱۶ ق. دارای مقدمه ای در وقفنامه شاه سلطان حسین مورخ محرم ۱۱۲۳ ق.

۴۲۴. كنوز الودیعة من رموز الذریعة

(اخلاق - فارسی)

مؤلف: یعنی مترجم فرزند شمس الدین حسن ظافر (فهرست مرکزی) و مخفی نماند که اسم شخص مترجم به کلی نامعلوم است. فقط در دو سه ورق ماقبل آخر کتاب از پدرش چنین یاد می کند: «که پدرم علامه عصر و تحریر دهر، شمس الدین حسن ظافر علیه الرحمة و الرضوان» الخ.

کتاب: ترجمه مبسوطی است از کتاب الذریعة الی

۴۲۵. الکواکب الضیائیة فی شرح الزبدة البهائیة
(اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم حاجی سید یوسف بن سید محمد حسینی خراسانی گنابادی قاضی، ساکن اصفهان
کتاب: شرح مزجی زبدة الاصول حضرت شیخ بهاء الدین محمد عاملی است، در دو مجلد.
نسخه: مجلد دوم است از مبحث استصحاب تا آخر.
آغاز: «بسم... المطلب الرابع فی بیان حجة الاستصحاب و عدמה و یعتبر عنها».
انجام: «و الاستقرار علیه و دوامه. و قد فرغت من تسویده و تحریره ضحوة ۲۰ ج ۱ سنة ۱۲۳۵...»
کاتب: محمد تقی بن محمد مقیم موسوی رضا توفیقی ساکن دارالسلطنه اصفهان. تاریخ ختم کتابت: ۲۲ جمادی الثانی سنه ۱۲۳۶ ق.

آثار مقابله و تصحیح در سراسر نسخه هست، لکن نام کتاب و نام مؤلف در اول و آخر نسخه نیست. فقط روی برگ اول این عبارت دیده می‌شود: «و سمّیته بالکواکب الضیائیة فی شرح الزبدة البهائیة» و همچنین در گوشه بالای ورق عطف اول نسخه شرح محوشده‌ای هست که فقط عبارت: «از جلد اول شرح زبدة بیست جزو در نزد صاحبی قبله گاهی ام حاجی سید یوسف» خوانده می‌شود و ما با همین آثار و علائم به الذریعة مراجعه نموده و نام کتاب و مؤلف را ذکر کردیم. ان شاء الله اشتباه نشده است.

(۱۳۵۳/۷/۱۷)

۴۲۶. کیمیای سعادت
(آداب - فارسی)

مؤلف: ابو حامد محمد بن محمد غزالی طوسی متولد ۴۵۰ ق متوفی ۵۰۵ ق.
نسخه: مجلد اول کتاب است و از آخر ناقص است و تا اوائل باب دوم از اصل نهم از رکن معاملات رسیده که در حسبت است و بقیه ساقط شده. لذا نام

مکارم الشریعة تألیف ابوالقاسم راغب اصفهانی که مترجم آن را به امر ابوالفوارس شاه شجاع مظفری (۷۶۰-۷۸۶ ق) به زبان فارسی درآورده و در پایان آن سه نمط در حکمتها و اندرزهای عربی و یونانی و پارسی افزوده است.

و مخفی نماند که نام کتاب در مقدمه نسخه حاضره و روی برگ اول آن و همچنین در فهرست مرکزی، کنوز الودیعة بدون ال در «کنوز» آمده، لکن در پایان نسخه ما به صورت صحیح آن چنین است: «تم کتاب الکنوز الودیعة من رموز الذریعة الی مکارم الشریعة».

نسخه: نام کتاب و مؤلف و تاریخ ترجمه و اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد. تاریخ ختم استنساخ: ۵ شوال ۱۰۶۷ ق. خط نستعلیق، عناوین به شنگرف و همه صفحات دارای جدول طلائی و لاجورد است.

وقفنامه شاه سلطان حسین مورخه شوال ۱۱۲۳ ق در آغاز نسخه نوشته شده و در آنجا مذکور است که «ثواب این وقف را هدیه نمودند به روح کثیر الفتوح مرحومه مغفوره سایره روضات رضوان فایزه به غفران رحیم رحمن صدف در فاخر سلطنت و اقبال نازپرور خانم والده معظم... شاه سلیمان». و این بدان جهت است که نسخه از آن وی بوده و جمله «نازپرور خانم» روی برگ اول کتاب قبلاً نوشته شده بوده و همچنین چندین عرض و مهر از جمله این عبارت: «هو. از بابت پیشکش حکیم محمدعلی طبیب شاهزاده والاتبار بلاد هندوستان سلطان اکبر به تاریخ پنجم شهر ربیع الثانی ۱۱۰۲ واصل کتابخانه شد». ایضاً: «کتاب کنوز الودیعة، قطع بزرگ، کاغذ سمرقندی مجدول، جلد تیماج ترنجدار بهای پیشکش حکیم محمدعلی طبیب شاهزاده سلطان اکبر که به تاریخ ۵ شهر ربیع الثانی سنه ۱۱۰۴ جمعیست الخ». ایضاً: «به تاریخ شهر ذی الحجه سنه ۱۱۴۴ داخل عرض مجدد کتابخانه مبارکه شد». ایضاً عرض مورخه ۱۱۱۵ و ۱۱۵۰ ق.

اوراق نوشته کتاب ۳۷۸ ورق است.

(۱۳۵۴/۴/۱۷)

کاتب نستعلیق نویس و تاریخ کتابت معلوم نشد. به قرائن در قرن دهم نوشته شده و اثر تصحیح و مقابله و امتیازی ندارد. فهرست تمام کتاب در آغاز به خط کاتب نوشته شده.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۴۲۷. لسان الصدق (لغت - عربی)

مؤلف: عجلال نامعلوم

کتاب: فرهنگ بسیار جامعی است به زبان عربی و به سبک و ترتیب قاموس اللغة و در نهایت دقت و کمال و جمال تألیف شده و از مفاخر جهان دانش شیعه است و از این مجلد معلوم می شود که مشتمل است بر سه مجلد یا چهار مجلد.

نسخه: مجلد دوم کتاب است از باب الزاء تا آخر باب القاف.

آغاز: «هذا المجلد الثاني من كتاب لسان الصدق. بسم. و به ثقتی و اعتمادی. باب الزاء فصل الهمزة. ابن الطبی یأبز ابزاً و ابوزاً و ابزی کخمزی و ثب».

انجام: «یناق کسحاب بطریق قُتِلَ و اُنِی برأسه الى الصديق. و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله اجمعين. قد تم المجلد الثاني من لسان الصدق على يد مؤلفه و الله المحمود و له المنة و يتلو فيما بعد المجلد الثالث بعون الله تعالى و حسن توفيقه رب وفق و اعن. تم تم تم». و در هامش همین موضع: «بلغ مقابلة بعون الله تعالى».

روی برگ اول وقفنامه «فاطمه سلطان خانم بنت نواب مستطاب... شاهقلى خان اعتمادالدوله سابق غفر له» به تولیت «داعی دوام دولت قاهره ابن عالیحضرت... میر محمدباقر طاب ثراه و بعد از آن بر غرة العیونی (کذا) برادر داعی» به تاریخ ۱۱۲۹ ق نوشته شده و وقف حضرات ۱۴ معصوم علیهم السلام است که شیعیان اثنا عشری از آن منتفع شوند. مهر فاطمه سلطان خانم.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۴۲۸. لسان الصدق (فرهنگ لغت - عربی)

مؤلف و کتاب: به شرح مجلد دوم است.

نسخه: مجلد سوم است از باب الکاف تا آخر کتاب.

آغاز: «المجلد الثالث من كتاب لسان الصدق. بسم. و به ثقتی. باب الکاف فصل الهمزة أبک کاحمد».

انجام: «و ذهب الالف التى فى يا لاجتماع الساكنين لانها و السین ساکنتان. قال مؤلفه: هذا آخر كتاب لسان الصدق عُنيت بجمعه من الكتب المذكورة و تأليفه و تهذيبه و لم آل جهداً فى تلخيصه و اتقانه و تصحيحه راجياً أن يكون خالصاً مخلصاً لوجه الله و رضوانه و يسر الله تعالى اتمامه و وُقُنى فى نسخه و مقابلته. و ارجو من الله تعالى أن ينفع بهذا الكتاب اخوانى و اجزل من فضله العميم ثوابى و جعله نوراً بين يديّ يوم حسابى. و الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام الاثنان الاكملان على نبّيه و رسوله و حبيبى و صفيه محمد النبى الذى لا نرضى لبيان استحقاقه من الوصف جُهدى و نبتهل الى الله تعالى ان يوصل اليه صلاتى و يقرب اليه بعدى صلوة دائمة نامية تامة لا منتهى لأمدّها و لا غاية لعددها و على آله و عترته الطيبين الطاهرين المعصومين. و قد اتفق الفراغ لكتبة هذا الكتاب على يد مؤلفه فى ثالث جمدى الآخر من سنة تسعين و الف من بعد الهجرة النبوية المصطفوية تم». و در هامش همین موضع مثل هامش اغلب صفحات همه مجلدات: «بلغ قبلاً بعون الله تعالى».

روی برگ اول وقفنامه فاطمه سلطان خانم به شرح مجلد سابق عیناً و مهر بانوی مذکوره به این سجع: «خادمه بنت نبی فاطمه سلطان».

(۱۳۵۳/۷/۳۰)

۴۲۹. لطائف اللغات (لغت - فارسی)

مؤلف: مولوی عبداللطیف بن عبدالله کبیر متوفی

۱۰۴۸ ق (ذریع)

کتاب: فرهنگ لغات مثنوی جلال الدین بلخی است به

ترتیب حروف تهجی در اول و آخر کلمات.

نسخه: از اول تمام و از آخر ناقص است و تا لغات «یاسمن و یاسمین» رسیده و بقیه افتاده است، لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً در قرن یازدهم در یکی از بلاد هند استنساخ شده است.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۳۰. لوامع صاحبقرانی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا محمد تقی مجلسی قدس سره

کتاب: شرح فارسی شارح است بر کتاب من لایحضره الفقیه تألیف شیخ صدوق ابوجعفر محمد بن علی بن بابویه قمی.

نسخه: مجلد اول کتاب است که تا آخر شرح کتاب طهارت است و شارح در آغاز این جلد نام خود را «محمد تقی بن علی الملقب بالمجلسی» و در پایان آن «محمد تقی بن مجلسی الاصفهانی النطنزی العاملی» و تاریخ ختم تألیف شرح کتاب طهارت را دهه سوم محرم ۱۰۶۵ ق ذکر کرده است.

نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد و حدود زمان تألیف نوشته شده است. اخیراً در صحافی مقداری از کتاب الزکوة که ناقص الآخر است به همین خط و به همین مشخصات ضمیمه کتاب طهارت شده است. برگ اول نسخه مفقود شده. چون برگ اول کتاب الزکوة دارای سرلوحه است، لابد آن برگ نیز سرلوحه داشته است. تمام صفحات مجدول و مذهب است. امتیاز تصحیح و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۴۳۱. لوامع صاحبقرانی (اخبار - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخ دیگر.

نسخه: از آغاز مجلد اول کتاب است تا منزوحات بئر و از آخر ناقص است تا شرح قول مصنف «و اکبر ما یقع

فی البئر الانسان فیموت فیها الخ» است.

انجام موجود: «که این مسئله از ما لا نصّ فیه نیست چون حضرت فرموده است که از جهت». در حاشیه بسیاری از صفحات نوشته‌اند که با نسخه اصل مقابله شده است.

روی برگ اول این عبارت نوشته شده: «ذا ممّا وهبني والدي العلامة حفظه الله تعالى من احوال القيمة و انا الفقير محمد صادق بن محمد جعفر الاصفهانی فی سنة...» که تاریخ آن پاک شده و مهر: «افوض امری الی الله عبده محمد صادق ۱۱۹۱» و سپس تملک مرحوم میر محمد اسماعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی در ۱۲۳۱ ق و تملک ابوالحسن بن محمد اسماعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی در ۲۶ ماه رمضان ۱۲۵۴ ق.

در مقدمه این نسخه نام مؤلف چنین است: «محمد تقی بن العلی الملقب بالمجلسی».

(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۴۳۲. لوامع صاحبقرانی (اخبار - فارسی)

مؤلف و کتاب: به شرح نسخ دیگر.

نسخه: از آغاز کتاب زکوة است تا آخر باب اعتکاف. تاریخ ختم تألیف اعتکاف: اواخر محرم ۱۰۶۶ ق. کاتب: ابوالحسن بن العلی الحسینی (الحسنی؟) الواتانی (?). تاریخ ختم استنساخ: ماه رمضان ۱۰۷۱ ق. اوائل نسخه اثر تصحیح و مقابله دارد.

روی برگ اول تملک صاحب مهر: «محمد جعفر بن محمد مهدی ۱۱۵۸» به تاریخ ۱۱۶۱ ق و سپس این عبارت فرزندش: «ممّا وهبني والدي العلامة حفظه الله تعالى من احوال القيمة و انا الخاطی محمد صادق بن محمد جعفر الاصفهانی فی سنة ۱۲۰۴» و نیز تملک مرحوم میر محمد اسماعیل بن ابوالحسن حسینی خاتون آبادی به تاریخ ۱۲۳۱ ق نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۹/۹)

۴۳۳. لوامع صاحبقرانی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا محمد تقی مجلسی قدس سره
نسخه: مجلد دوم کتاب است مشتمل بر کتاب صلوة.
آغاز: «بسم... الحمد... ابواب الصلوة».
انجام: «و مهج الدعوات از جهت دفع بلاها تمام است».
نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر مقابله و تصحیح
و تحشیه و تزیین و امتیازی ندارد. به قرائن نزدیک به
زمان مؤلف نوشته شده و برگ آخر با خط کلّ نسخه
تفاوت دارد. شاید شخص کاتب از خوشنویسی تقاضا
کرده است که خاتمه نسخه را به خط خوش بنویسد.
تملک فهمیم کلیددار سنه ۱۱۲۶ ق و مهر او: «منتظر
لطف الهی فهمیم ۱۱۱۷» در آخر نسخه هست. روی برگ
اول مرحوم میر محمد اسمعیل بن ابوالحسن حسینی
نوشته‌اند که از قرائن معلوم می‌شود نسخه از کتب وقفی
میر محمد معصوم خاتون آبادی باشد.
(۱۳۵۳/۷/۲۱)

۴۳۴. لوامع صاحبقرانی (فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم مولانا محمد تقی مجلسی قدس سره
کتاب: در شرح کتاب من لایحضره الفقیه صدوق است.
نسخه: از باب علل حج است تا آخر اعتکاف. تاریخ
ختم تألیف: اواخر محرم ۱۰۶۶ ق. نام کاتب و تاریخ
کتابت معلوم نشد. ظاهراً نزدیک زمان مؤلف استنساخ
شده. صفحات جدول کشیده و صفحه اول دارای
سرلوحه می‌باشد. و آثار مقابله و تصحیح ندارد.

۴۳۵. لوامع صاحبقرانی (اخبار - فارسی)

مؤلف: مولانا محمد تقی مجلسی قدس سره
کتاب: شرح فارسی شارح است بر کتاب من لایحضره
الفقیه تألیف شیخ صدوق قدس سره.
نسخه: مجلد اول کتاب است که تا آخر شرح کتاب

طهارت است.

این نسخه از آغاز ناقص است و به این عبارت شروع
می‌شود: «که چه چیز نوشتید از جهت بنده من در بیماری».
نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن پیداست که
نزدیک زمان مؤلف نوشته شده و در صفحه آخر
«محمد جعفر بن محمد مهدی» در محرم ۱۱۶۱ ق شرحی
نوشته است که این نسخه را با نسخه خط مؤلف مقابله و
تصحیح کرده است.

ضمیمه:

کفاية الاثر في النصوص على الائمة الاثني عشر عليهم
السلام (اخبار - عربی)
مؤلف: علی بن محمد بن علی خزّاز رازی قمی
نسخه: به خط نستعلیق نوشته شده و از آخر حدود
چهار برگ ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت
معلوم نشد. ظاهراً در قرن ۱۲ ه نوشته شده و نام کتاب
در ظهر نسخه کتاب الکفاية في النصوص على عدد الائمة
عليهم السلام به خط کاتب نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۶/۱)

۴۳۶. لوايح القمر (نجوم - فارسی)

مؤلف: ملا حسین بن علی بیهقی واعظ کاشفی
کتاب: در اختیارات نجومی است در یک مقدمه و
بیست فصل.
نسخه: به خط نستعلیق، عناوین و جداول به شنگرف.
نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: ۶ ذیحجه
۱۰۶۴ ق. اثر تصحیح و مقابله ندارد.
روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه
چهارباغ برداشته شد».
(۱۳۵۴/۴/۱۴)

۴۳۷. مثنوی معنوی (منظوم - فارسی)

ناظم: جلال الدین محمد بلخی معروف به مولوی

نسخه: از سوره مبارکه توبه است تا آخر کتاب و ظاهراً دارای ۶۵۲ برگ می‌باشد. کاتب: حسین بن عیسی البحرانی. تاریخ ختم کتابت: روز دوشنبه غره ماه رمضان ۹۹۴ ق. نسخه خوش خط صحیح خوبی است اما مطلقاً هیچ نوع امتیاز و حاشیه‌ای ندارد.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۴۱. مجمع البیان لعلوم القرآن (تفسیر - عربی)

مؤلف: امین الاسلام ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی^{۲۰}

نسخه: از اول کتاب است تا آخر جزء خامس که پایان تفسیر سوره مبارکه یوسف است. کاتب: ابو القاسم بن برج علی بغدادی ساکن مشهد مقدس که خود تصریح نموده است که بعضی اجزاء نسخه به خط اوست. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه دوم ماه شعبان ۱۰۳۹ ق. وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی ظهر نسخه نوشته شده و تولیت با متولی موقوفات مدرسه چهارباغ است.

۴۴۲. مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد الاذهان (فقه - عربی)

مؤلف: مولانا احمد اردبیلی محقق مقدس^{۲۱} کتاب: شرح کتاب ارشاد الاذهان علامه حلی است در ابواب فقهیه.

نسخه: از کتاب الزکاة است تا آخر مقصد امر به معروف و نهی از منکر از کتاب الجهاد. آغاز: «کتاب الزکاة و النظر فی امور ثلثة الاولی فی زکوة المال و فیه مقاصد».

انجام: «و عدم فساد بترك الامر بالمعروف و النهی عن المنکر بتعطیل الاحکام».

کاتب: محمدصادق. تاریخ ختم استنساخ: ۱۹ ذیحجه ۱۲۵۳ ق. هیچ گونه اثر تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد. فهرست اجمالی در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۹/۵)

و مولانای روم

نسخه: به خط نسخ ممتاز نوشته شده و کامل است و هر شش دفتر به یک خط و سبک. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. گاه چند کلمه‌ای توضیحی در حواشی نوشته شده. عناوین به سرخی و گویا می‌خواسته‌اند نسخه را تذهیب و جدول کشی کنند و موفق نشده‌اند، اگر چه قسمتی از دفتر چهارم را تذهیب و جدول کشی کرده‌اند. هیچ گونه نام و نشان و تملکی در سراسر نسخه به نظر نرسید.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۴۳۸. مجالس روضه خوانی (مقتل - فارسی)

مؤلف: نامعلوم کتاب: مجالس متفرقه‌ای است در بیان حال و مقتل شهداء، و بسیار عامیانه و غیر موثق است. نسخه: ظاهراً به خط مؤلف است و از آثار اواسط قرن ۱۳ هـ می‌باشد و در آن نام و نشانی از مؤلف و نویسنده به نظر نرسید.

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۳۹. مجالس متفرقه (گوناگون - فارسی و عربی)

مؤلف و کاتب: مرحوم آقا میر محمد رضا بن میر محمد صالح حسینی خاتون‌آبادی که ظاهراً در نجف نوشته شده است.

کتاب: مجموعه‌ای است مشتمل بر مجالسی در اصول دین و مذهب و مراثی و احوال ائمه اطهار علیهم السلام و امثال ذلک. کاغذ آبی رنگ.

(۱۳۶۳/۲/۱۸)

۴۴۰. مجمع البیان لعلوم القرآن (تفسیر - عربی)

مؤلف: امین الاسلام ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی مشهدی^{۲۲}

۴۴۳. مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد

الاذهان (فقه - عربی)

مؤلف: مولانا احمد اردبیلی^{۹۰}

نسخه: مشتمل بر کتاب متاجر است به بعد تا قدری از کتاب اقرار، در ۱۸۴ برگ و بقیه ساقط شده و لذا نام کتاب و تاریخ کتابت معلوم نیست. نسخه مصحح است و اندکی حواشی دارد. روی برگ اول تاریخ چهارشنبه ۷ ربیع که ۱۲۲۲ق و پنجشنبه ۷ ذی القعدة ۱۲۳۵ق یادداشت شده و فهرست اجمالی و تفصیلی مطالب کتاب در چهار صفحه آغاز نسخه هست.

روی برگ اول نوشته اند: «از کتب وقفی مرحوم میر محمد معصوم طاب ثراه».

(۱۳۵۳/۱۱/۴)

۴۴۴. مجموع الرايق من ازار الخلاق

(متفرقات - عربی)

کتاب: در انواع و اقسام مطالب دینی و اعتقادی و احراز و ادعیه و غیرها است که از کتب معتبره مختلفه گردآوری کرده است.

نسخه: به خط مرحوم عمادالدین بن شیخ نورالدین عقیلی اصفهانی است. تاریخ ختم استنساخ: ظهر سه شنبه ۲۶ جمادای دوم ۱۰۵۴ق. صفحه اول و دوم تذهیب و تشعیر و یک سرلوح دارد و تمام صفحات جدول چند خط طلا و لاجورد و الوان دیگر دارد. مهر: «عبدہ ابوالقاسم الموسوی» روی صفحه اول و تملک نجف قلی ناظر به تاریخ ماه رجب ۱۰۹۸ق ظهر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۴۵. المحاکمات بین شارحی الاشارات

(فلسفه - عربی)

مؤلف: ملا قطب رازی قطب الدین محمد بن محمد بن ابی جعفر

کتاب: شرح ملا قطب است بر شرح الاشارات و التنبیها محقق طوسی قدس سره.

نسخه: از اول و آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد و از آثار قرن ۱۱-۱۲ه می باشد.

(۱۳۵۳/۵/۱۶)

۴۴۶. المحجة البيضاء فی احياء الاحياء

(آداب - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن مرتضی کاشانی معروف به ملا محسن فیض

کتاب: تهذیب کتاب احياء العلوم غزالی است بر وفق اخبار و آثار شیعه امامیه و به طبع رسیده است.

نسخه: مشتمل بر ده کتاب ربع منجیات است و کمی از اول ناقص است. نام کاتب در آخر کتاب چهارم محمد بدیع الغفاری و تاریخ ختم استنساخ سنه ۱۲۸۰ق (۱۲۸۵؟) و در آخر کتاب ششم نام کاتب ابن محمد باقر بن محمد حسن بن محمد هاشم البروجنی (کذا) و تاریخ ختم استنساخ سه شنبه بیستم ماه رمضان ۱۲۸۵؟) و در آخر کتاب هفتم نام کاتب: ابن محمد باقر بن محمد حسن البروجنی (کذا) و تاریخ یکشنبه ۱۲ ماه رمضان همان سال و در آخر کتاب دهم که پایان نسخه است نام کاتب محمد باقر و تاریخ ختم استنساخ شنبه ۱۶ ذی الحجة همان سال ذکر شده است.

آثار تصحیح و مقابله و امتیازی ندارد.

(۱۳۵۳/۸/۲۸)

۴۴۷. المحصول فی علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محسن بن حسن حسینی اعرجی کاظمینی

کتاب: در علم اصول فقه است و ظاهراً در دو مجلد. آغاز: «بسم... هذه ابواب الادلة الشرعية من کتاب

النورانية. روى محمد بن صدقة انه قال سأل ابوذر الغفارى سلمان رضى عنهما يا ابا عبدالله ما معرفة امير المؤمنين صلوات الله عليه بالنورانية». انجم: «و اطلع على سر من اسرار الله و مكنون خزائنه و الحمد لله رب العالمين».

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۴۹. مختصر المطول (بلاغت - عربی)

مؤلف: ملا سعد تفتازانی سعدالدین مسعود بن عمر کتاب: شرح مختصری است بر تلخیص المفتاح جلال الدین خطیب قزوینی که بخش معانی و بیان و بدیع کتاب مفتاح العلوم سراج الدین سکاکی را در آن تلخیص کرده است. و ملا سعد نخست آن را مفصلاً شرح نمود که کتاب مطول معروف شد و ثانیاً این شرح مختصر را بر آن نوشت که به مختصر المطول مشهور گردید. نسخه: به خط معصوم بن حاجی میرزاخان زرگر است که در دوشنبه دوم (ظاهراً) ماه شعبان ۱۱۲۱ق در (بارفروشه) در مدرسه کاظمیه در حجره «افضل الانسی محمد الحسینی ابن قاسم الحسینی» نوشته است.

ضمیمه:

رسالة فی المنطق (منطق - عربی)

مؤلف: اثیرالدین ابهری

نسخه: به خط کاتب مختصر المطول و بدون اسم و تاریخ است.

۴۵۰. المختصر النافع (فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا ابوالقاسم نجم الدین جعفر بن الحسن الحلّی متوفی ۶۷۶ق نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: روز جمعه سلخ ماه رمضان ۱۰۷۲ق. در سه موضع صفحه آخر این مهر دیده می شود: «الواثق برّبه المتعال عبده الحسینی

المحصل فی علم الاصول لمحسن بن الحسن الحسینی الاعرجی ایدّه الله تعالی. مدارک الاحکام عندنا اربعة». نسخه: نام کتاب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الخميس» جمادی الآخرة ۱۲۵۰ق.

انجام نسخه حاضر که ظاهراً مجلد اول است: «و منه يعرف الجواب من السابغ هذا و قد احتج موافقونا علی المنع. قد تم هذا الجلد من مجلد المحصول فی يوم الخميس شهر جمادی الثانی من شهور سنة ۱۲۵۰». هیچ گونه امتیازی از مقابله و تصحیح و تحشیه ندارد. (۱۳۵۳/۹/۱۱)

۴۴۸. مختصر بصائر الدرجات (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ حسن بن سلیمان حلّی کتاب: منتخبی است از کتاب بصائر الدرجات سعد بن عبدالله اشعری و در نجف اشرف به طبع رسیده است. نسخه: آغاز آن همانند نسخه طبع نجف است: «بسم. نقلت من کتاب مختصر البصائر تألیف سعد بن عبدالله». لکن از آخر کمتر از نسخه مطبوعه است. انجام: «كما قال الله تعالی و لا و ربک حتی یحکموک فیما شجر بینهم... و یسلموا تسلیماً و الحمد لله رب العالمین. تمت هذه النسخة الشریفة فی تاریخ شهر رجب المرجب. کتبه شاه تقی». نام کاتب و تاریخ کتابت عیناً نقل شد.

ضمیمه:

ذکر معرفة امیرالمؤمنین علیه السلام فی النورانية (اخبار - عربی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: مقاله‌ای است در ده صفحه مروی از حضرت امیرالمؤمنین ع. نسخه: به خط کاتب مختصر البصائر است، اما نام و تاریخ ندارد. آغاز: «بسم. ذکر معرفة امیرالمؤمنین علیه السلام فی

جمال ۱۰۷۴ق). شاید از آن کاتب باشد. برگ اول نسخه مفقود شده است.

(۱۳۵۳/۷/۱۳)

۴۵۱. المختصر النافع من كتاب الشرايع

(فقه - عربی)

مؤلف: محقق حلی ابوالقاسم نجم‌الدین جعفر

نسخه: کامل است به خط محمدحسین هزارجریبی که در ربیع الاول ۱۰۹۲ق از نوشتن آن فراغت یافته. در آغاز و انجام نسخه یادداشت‌های متفرقه و در حواشی نسخه حاشیه‌هایی از «ع ل» و غیره است.

۴۵۲. المختصر النافع

(فقه - عربی)

مؤلف: محقق حلی قدس سره

نسخه: نام کاتب داشته، دیگری آن را حک نموده و فعلاً «جلال‌الدین محمد بن قاسم تبریزی» خوانده می‌شود. تاریخ استنساخ ندارد، به قرائن در قرن ۱۲ه نوشته شده. حواشی مختصری بر اوائل نسخه هست. دیگر هیچ گونه امتیازی ندارد.

روی برگ دوم نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۸/۲۹)

۴۵۳. مختلف الشيعة في احكام الشريعة

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی^{ره}

نسخه: سه جزء اول کتاب است تا پایان کتاب الاقرار. تاریخ دوشنبه ۲۱ ربیع دوم ۹۲۹ق که در آخر نسخه است، اگر اشتباه نقل نشده باشد تاریخ ختم کتابت نسخه‌ای است که از روی آن نوشته شده. کاتب: جعفر بن محمد هرندي. تاریخ ختم استنساخ: ۱۲۵۱ق. و به این

دو شعر ختم شده است:

غلطی در کتابت ار یابی

حک و اصلاح کن به خلق کریم

عذر من بشنو و مده دشنام

بود کاتب سقیم و نسخه سقیم

اثر تصحیح و مقابله و امتیازی مطلقاً ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۱۵)

۴۵۴. مختلف الشيعة في احكام الشريعة

(فقه - عربی)

مؤلف: جمال‌الدین حسن بن یوسف بن المطهر علامه حلی^{فد}

نسخه: مجلد جزء اول کتاب است از آغاز تا آخر کتاب صلوٰة. نام کاتب معلوم نشد. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه ۱۲ ماه رمضان ۱۰۱۰ق در دارالسلطنه اصفهان. احتمال وقفیت دارد.

۴۵۵. مخزن الاسرار الفقهية یا تکملة الروضة البهية

في شرح اللعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا محمدعلی بن آقا محمدباقر هزارجریبی نجفی اصفهانی

کتاب: حاشیه‌ای است بر الروضة البهية في شرح اللعة الدمشقية تألیف شهید ثانی (معروف به شرح لمعه) به عنوان تکمله. در سه مجلد.

نسخه: از اول کتاب الشفعة است تا آخر و مشتمل است بر این کتب: کتاب شفعه، جعاله، وصایا، نکاح، طلاق، خلع، ظهار، ایلاء، لعان، عتق، تدبیر، کتابت، اقرار، غصب، احیاء موات، صید و ذباحت، ارث، حدود، دیات، قصاص. این جلد مجلد سوم کتاب است. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

انجام نسخه: «قوله: و لو اسودت السنّ بالجناية... و قد ثبت التقدير في الاخير فكذا في الاول».

می‌شود: «فالواجب التمسک بها لا بالاستصحاب. قد تمّ المجلد الثاني من کتاب تکملة الروضة المسمى بمخزن الاسرار بيد مؤلفه عاليجناب قدسی القاب علامی مجتهد العصر و الزمانی محمدعلی بن محمدباقر الهزارجریبی حامداً مصلیاً حسب الفرموده عاليجناب قدسی القاب... و العارف الجلیل جناب آقائی میرزا محمدعلی ابن مرحمت و غفران پناه... حاجی آقا میرزا المدرّس «ظ» الاصفهانی علی ید الحق... محمدجعفر بن محمدمهدی الحسینی الدهکردی من محال اربعة اصفهان» که این شخص اخیر الذکر کاتب نسخه است. تاریخ ختم استنساخ: روز جمعه ۱۵ جمادای دوم ۱۲۳۹ق. در حاشیه نوشته‌اند: «بلغ المقابلة من نسخة الاصل». و پس از این چنانکه گفتیم کتاب اجاره و کتاب وکالت است اما مقدمه و خاتمه و نام کاتب و تاریخ ندارد.

روی برگ عطف اول نسخه نوشته‌اند: «به تاریخ شب دوشنبه سیم نجومی و دویم شرعی مرحومه مغفوره خاله به جوار رحمت ایزدی پیوسته» الخ و این خط به امضاء مرحوم حاج میرزا «محمدعلی بن محمداسمعیل بن ابوالمحسن بن محمداسمعیل بن محمدباقر بن محمداسمعیل حسینی خاتون‌آبادی» است و تاریخ آن را فراموش کرده‌اند بنویسند.

روی برگ اول نوشته‌اند: «از اول این کتاب تا آخر مسافات، ۲۴۶۰۰ بیت است تخمیناً و از اجاره تا آخر کتاب، ۱۱۰۰ بیت است تخمیناً». ایضاً: «از جمله کتب موقوفات مرحوم صدر است».

(۱۳۵۳/۱۱/۷)

۴۵۸. مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد بن علی بن حسین بن ابی‌الحسن حسینی موسوی عاملی
کتاب: شرح شرایع الاسلام محقق حلی است به «قوله»، در چند جلد.

مرحوم آقای خاتون‌آبادی ظهر نسخه نوشته‌اند که این نسخه از نماء جرقویه استکتاب و وقف گردیده که از موقوفات مرحوم صدر و تولیت با مرحوم خاتون‌آبادی بوده، به تاریخ ۲۰ محرم ۱۲۵۴ق. تعداد ابیات نسخه در بالای ورق اول ۳۲۱۹۰ بیت تخمین شده است. نام کتاب و نام مؤلف و تاریخ تألیف نیز در متن نسخه نیامده است.

۴۵۶. مخزن الاسرار الفقهية یا تکملة الروضة البهية

فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا محمدعلی نجفی
نسخه: مجلد اول کتاب است از آغاز تا (ظاهراً) کتاب شهادت و شرح «قوله و لا کک من تبیین غلطه الخ». انجام: «و مع عدم استيفاء الحد و القود یسقطان. قد تم المجلد الاول من کتاب تکملة الروضة البهية...».

کاتب: حاج ملا ابراهیم بن محمد نجف‌آبادی اصفهانی. تاریخ ندارد و نیز هیچ گونه تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد. روی برگ اول نوشته‌اند: «۲۶ جزوی که خط حاجی ملا ابراهیم است تخمیناً ۱۲۱۷۶ بیت است». ایضاً به خلاصه: این نسخه و دو جلد دیگر از نماء املاک جرقویه استکتاب شده و وقف است و تاریخ ۱۲۶۰ق.

(۱۳۵۳/۹/۵)

۴۵۷. مخزن الاسرار الفقهية یا تکملة الروضة البهية

فی شرح اللمعة الدمشقية (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا محمدعلی هزارجریبی نجفی
نسخه: مجلد دوم کتاب است از آغاز کتاب الوقف که فاقد مقدمه می‌باشد (بسان نسخه دیگری که به نظر رسید) تا آخر مسافات بشرحی که در روی برگ اول نسخه نوشته‌اند و سپس کتاب اجاره و وکالت نیز بدان ضمیمه شده، البته به خط همان کاتب.
در خاتمه مسافات این عبارت است که عیناً نقل

نسخه: مجلد سوم کتاب است مشتمل بر کتاب حج و کتاب عمره فقط.

نسخه بسیار ممتازی است بدین خصوصیات: اولاً کاتب آن حسین بن سعدالدین محمد الغفاری است که ظاهراً از فضلاء زمان خود و شاید شاگرد مؤلف بوده. ثانیاً تاریخ ختم استنساخ نیم‌روز سه‌شنبه شانزدهم جمادای یکم ۹۹۹ق که تقریباً پنج ماهی پس از ختم تألیف این مجلد است بوده، زیرا تاریخ ختم تألیف چنان که در همین نسخه مذکور است روز پنجشنبه ۲۵ ذی‌الحجه ۹۹۸ق بوده.

ثالثاً نسخه را کاتب در قریه «جبع» جبل عامل استنساخ کرده که ظاهراً محل سکونت شخص مؤلف بوده است.

رابعاً تمام نسخه به دقت مقابله و تصحیح شده و ظاهراً در برخی مواضع مشتمل بر خط (ظ) مؤلف است. خامساً تمام اوراق نسخه (۲۱۸ ورق) شماره‌گذاری شده و فهرست مطالب روی برگ اول نوشته شده است. سادساً حواشی بسیاری از «میرزا ابراهیم» در هامش اوراق نوشته شده.

سابعاً نسخه در تملک علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی بوده و تملک خود را: «لمحمدباقر بن محمدتقی» ظهر نسخه و چندین حاشیه بر مواضعی از کتاب به خط مبارک خود نوشته‌اند. تملک مرحوم میر عبدالباقی بن میر محمدحسین خاتون آبادی و مهر او نیز ظهر نسخه هست.

ضمیمه:

رسالة مختصرة في فقه الصلوة (فقه - عربی)
مؤلف: مرحوم شیخ حسن بن زین‌الدین عاملی صاحب معالم

کتاب: رساله مختصری است در مسائل نماز. نسخه: ضمیمه مجلد سوم مدارک الاحکام مذکور است در یازده صفحه و ظاهراً به خط شخص مؤلف است. تاریخ ختم تحریر رساله به دست مؤلف: روز

چهارشنبه چهار روز مانده از ماه جمادی الاولی ۹۸۹ق. آغاز رساله: «بسم... الحمد لله ولی الحمد و اهله... و بعد فهذه رسالة مختصرة في فقه الصلوة». انجام: «تحررت الرسالة بمنّ الله و لطفه و كان الفراغ من تسويدها يوم الاربعاء... مؤلفها الفقير الى رحمة الله حسن بن زین‌الدین العاملی...».

(۱۳۵۳/۷/۲)

۴۵۹. مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد بن علی بن حسین موسوی عاملی جبعی متوفی ۱۰۰۹ق
نسخه: مجلد اول کتاب است از آغاز تا پایان نماز عیدین.

انجام این نسخه: «فقال في التذكرة انه جازي اجماعاً. تمّ الجزء الاول من كتاب مدارک الاحکام في شرح شرایع الاسلام مع اشتغال البال و ضيق المجال يوم السبت ثالث عشر ذی قعدة الحرام من شهور سنة تسع و ثمانين و تسعمائة مصنفه محمد بن علی بن حسین بن ابی‌الحسن الحسينی...».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. آثار مقابله و تصحیح کامل در سراسر نسخه مشهود است و حواشی به توفیق «ابراهیم رحمه الله» نیز در بسیاری مواضع نوشته شده که لابد از مرحوم میرزا ابراهیم بن سلطان العلماء علاء‌الدین حسین مرعشی آملی اصفهانی متوفی ۱۰۹۸ق (ذریعه) می‌باشد.

روی برگ اول نوشته‌اند: «شماره اوراق نوشته این کتاب ۲۴۲ ورق است». و نیز وقفنامه‌ای در همان صفحه نوشته شده که ابتداءً نام واقف «پیش خدمت خزانه عامره حاجی الحرمین الشریفین حاجی محبت» و همچنین مهر واقف: «و القیت عليك محبة مني» بوده، لکن عنوان واقف را تراشیده و به این صورت درآورده‌اند: «کلیددار خزانه عامره حاجی... حاجی

۴۶۲. مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد عاملی
نسخه: مجلد اول است از آغاز تا نماز مسافر مسئله هفتم «قوله: السابعة اذا دخل وقت نافلة الزوال فلم يصل و سافر».

انجام این نسخه: «عن الصادق^ع انه قال الصلوة فی السفر رکعتان لیس قبلها و لا بعدها شیء. قد تم الجزء الاول من کتاب مدارک الاحکام...» که پس از ذکر اسم کتاب و مؤلف مطلب دیگری نوشته نشده و لذا نام کتاب و تاریخ کتابت معلوم نشد. به قرائن از آثار قرن ۱۲-۱۳ هجری می‌باشد. ضمناً یادآور می‌شود که در نسخه دیگری که معرفی کردیم، پایان جزء اول را از قول مؤلف در آخر نماز عیدین معین کرده و در این نسخه حاضره در آن جا هیچ اشاره‌ای به این مطلب نشده است.

روی برگ اول نسخه تملک «مهدی بن ابوالحسن الطباطبائی» است و به موجب شرحی که نوشته است نسخه راهمین شخص «استکتاب نموده». ایضاً در همین صفحه نوشته شده است که «از کتب مرحوم بهرام بیگ است و وقف است و هر شش ماه باید به نظر برسانند».
(۱۳۵۳/۷/۳۰)

۴۶۳. مرآة العقول فی شرح اخبار
آل الرسول ص
(اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی^{ره} متوفی ۱۱۱۰ ق
نسخه: جزء اول کتاب است تا پایان شرح کتاب توحید. تاریخ ختم تألیف این جزء: هفتم ربیع دوم ۱۰۹۸ ق. نام کتاب و تاریخ کتابت ندارد. به خط نسخ یکی از خوشنویسان قریب به زمان مؤلف نوشته شده و مقداری حواشی «منه» و مقدار کمی از شرح آخوند ملاصدرا در حاشیه‌ها نوشته شده.

الفت» و سجع مهر او چنین است: «با مهر علی کمال الفت دارد ۱۱۲». تاریخ وقف ۱۴ حجه ۱۱۴۲ ق. متولی پس از واقف: مجتهد الزمانی میر محمد معصوم بن عبدالحسین حسینی.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۴۶۰. مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد عاملی
نسخه: مجلد اول کتاب است و از آخر ناقص است و تا شرح «قوله و ان يطعم قبل خروجه فی الفطر» از مبحث نماز عیدین است.

کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد، جز این که وقفنامه مرحوم علامه محمدباقر مجلسی روی برگ اول نوشته شده که تاریخ آن جمادی الاولی ۱۰۹۹ ق است و نوشته‌اند که این نسخه از درآمد حمام وقفی شاه سلیمان صفوی (حمام شاه) استنساخ و تهیه و وقف شده است. قدیماً شخصی نام و نشان علامه مجلسی و سجع مهر آن مرحوم را در وقفنامه محو کرده است. اوائل نسخه مصحح و دارای حواشی متفرق و بسیار مفید و جالبی است.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۶۱. مدارک الاحکام فی شرح شرایع الاسلام
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد موسوی عاملی
نسخه: از آغاز کتاب است تا آخر صلوة عیدین. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آثار قرن ۱۱-۱۲ هجری می‌باشد. ورق اول نسخه افتاده، و اوائل آن قدری حواشی متفرقه و آثار مقابله دارد.

مشروعی درباره وقف بودن کتاب در هامش آغاز نسخه نوشته شده است. از موقوفه بهرام بیگی.

روی برگ اول نوشته‌اند: «از کتب وقفی... میر محمد معصوم طاب ثراه».

(۱۳۵۳/۱۱/۱۵)

۴۶۴. مرآة العقول فی شرح اخبار

آل الرسول ص (اخبار - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی متوفی ۱۱۱۰ق

نسخه: قسمتی از مجلد اول کتاب است تا «اوائل باب الاستطاعة» و افتادگی از آخر دارد.

وقفنامه مؤلف مورخ ذیقعد ۱۱۱۰ق ظهر نسخه به خط کاتب نوشته شده است که نسخه از درآمد حمام موقوفه شاه سلیمان صفوی واقع در اراضی نقش جهان (حمام شاه) استنساخ و تهیه و وقف شده و مهر مؤلف: «محمد باقر العلوم» در پایان وقفنامه است. سپس این شرح به خط و مهر شخص مؤلف در حاشیه نوشته شده: «بسم الله. لقد فوّضت تولیة هذا المجلد الی سبطی و قرّة عینی السید الاید الفاضل الذکی الامیر محمدحسین الحسینی وفقه الله تعالی لمراضیه ثم الی من عینته لسائر اوقافی و کتب الفقیر الی الله الغنی محمدباقر بن محمدتقی عفی عنهما». حواشی بسیار بر مطالب این جلد به امضاء «م ص ح عفی عنه» نوشته شده که ظاهراً به خط مبارک مرحوم میر محمد صالح حسینی خاتون آبادی داماد علامه مجلسی است.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۶۵. مزاج الارواح

(صرف - عربی)

مؤلف: احمد بن علی بن مسعود

کتاب: در علم صرف است و بغایت مشهور.

نسخه: به چند خط نوشته شده که نام کاتبان معلوم نیست و تاریخ کتابت اواخر نسخه ۱۲۱۴ق می‌باشد. برخی از مواضع دارای حاشیه است.

(۱۳۵۴/۴/۴)

۴۶۶. مرقع خطّ (مجموعه - عربی و فارسی)

این مرقع مشتمل است بر خطوط خوش نسخ و نستعلیق و شکسته گوناگون که در حدود پنجاه سال قبل (ظاهراً) تشکیل و تنظیم شده و شامل پنجاه و دو قطعه است و نویسندگان برخی از قطعات که ذیل آنها امضاء کرده‌اند، بدین شرح است:

قطعاتی به خط «محمد هاشم» به تاریخ «۱۲۰۵» و «ثلث اول ذیحجه ۱۲۰۵» که برای «لبیب عارف شاعر فنون قصیده و غزل و مثنوی و رباعی... آقا ابوطالب متخلص به واقف» نوشته است.

قطعه‌ای به خط «زین العابدین السلطانی الاصفهانی فی ۱۲۷۰».

قطعه‌ای به خط «حسینی».

دو قطعه به خط «زین العابدین الاصفهانی فی ۱۲۴۷».

قطعه‌ای به خط «محمد شریف به جهت عالی شأن... میرزا محمد علی الاصفهانی» که ظاهراً آقا ابوطالب و میرزا محمد علی الاصفهانی هر دو از سادات عظام خاتون آبادی بوده‌اند.

قطعه‌ای به خط «محمد شفیع الحسینی شکسته نویسی» که عریضه‌ای است از طرف نویسنده به شخصی در خصوص تنگدستی و گرفتاری نویسنده.

قطعه‌ای به خط «علی عسکر سنه ۱۲۰۲ یا ۱۲۲۰».

قطعه‌ای به خط «ابوالقاسم» و قطعات دیگر که بی‌نام و نشان است و برخی اوراقی از کتابهای متفرق.

(۱۳۵۳/۵/۲۱)

۴۶۷. مسالک الافهام فی شرح شرایع الاسلام

(فقه - عربی)

شارح: زین الدین بن علی بن احمد العاملی شهید ثانی (۹۶۶ق)

نسخه: از کتاب الخلع و المباراة است تا آخر کتاب النذر.

مسائل میراث. هویت مؤلف و تاریخ تألیف و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد.

۲. فصل در ذکر پادشاهان غزنوی و نام ایشان و ذکر نسب ایشان و مدت سلطنت ایشان (تاریخ - فارسی) مشتمل بر شش صفحه. ظاهراً نقل از یکی از کتب تاریخ فارسی است.
(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۴۶۹. مسالک الشیعة فی امامة الائمة الاثني عشرية (امامت - فارسی)

مؤلف: سید محمد بن محمد مؤمن حسینی خوشمردانی سبزواری شیعی
کتاب: در باب امامت ۱۲ امام علیهم السلام است مشتمل بر یک مقدمه و سه مسلک و یک خاتمه.
مقدمه شامل سه فصل: ۱. آداب مناظره؛ ۲. لطف بودن امامت؛ ۳. عصمت و سایر اوصاف امام.
مسلک اول: آیات و احادیث دالّه بر فضیلت و عصمت امیرالمؤمنین علیه السلام، ۵ فصل.
مسلک دوم: در بیان باقی ادله امامت و خلافت آن حضرت، ۲ فصل.
مسلک سیم: در بیان نصوص ۱۲ امام و معجزات و تواریخ ایشان، در چند مقاله.
خاتمه: در فضیلت امامیه و دیگر امور متعلقه.

تاریخ ختم تألیف ندارد و لکن در مقدمه موشح است به نام شاه سلطان حسین صفوی. نسخه نام کاتب و تاریخ کتابت دارد، مسلماً در زمان مؤلف نوشته شده است. صفحه اول دارای سرلوحه و باقی صفحات به طلا جدول کشی شده و وقفنامه شاه سلطان حسین صفوی مورخ ربیع دوم ۱۱۲۰ ق در دو صفحه آغاز کتاب است و در ماه صفر ۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه (چهارباغ) ابواب جمع شده و پس از آن تاریخ نیز عرض دیده شده است.

کاتب: محمد بن عطاءالله بن عبدعلی بن دحروح الحکیمی.

تاریخ ختم کتابت: پانزدهم ماه رمضان ۹۷۸ ق در نجف اشرف (مشهد سیدی و مولای امیرالمؤمنین).
نسخه از اول تا آخر دارای مقداری حاشیه است به یک خط که به تشخیص اینجانب خط مبارک مولانا احمد محقق مقدس اردبیلی متوفی ۹۹۳ ق است و در هیچ جا امضاء ندارد، مگر مختوم به رمز «د» و حواشی تحقیقی است. نسخه مغلوط است و تصحیح نشده.

در اول و آخر نسخه این عبارت نوشته شده: «وقف اولاد مغفرت پناه مولانا احمد اردبیلی و اولاد اولاد نسل بعد نسل و اگر عیاداً بالله اولاد او منقرض شود، وقف است بر مؤمنینی که صلاحیت انتفاع به آن داشته باشند».

(۱۳۶۳/۴/۹)

۴۶۸. المسالک الجامعية فی شرح الرسالة الالفية (فقه - عربی)

مؤلف: شیخ محمد بن علی بن ابی جمهور احسائی
کتاب: شرحی است بر الرسالة الالفیه تألیف شیخ شمس‌الدین محمد بن مکی شهید اول قده در واجبات نماز به «قوله».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، ظاهراً در قرن ۹-۱۰ ه نوشته شده است. ظهر نسخه نوشته‌اند: «از کتب وقفیه ملا شریف بربری ظ».

ضمیمه:

۱. رسالة فی تفسیر قوله ص تعلموا الموارث وعلموها الناس (فقه - عربی)

مؤلف: عبدالله بن خلیل
رساله: شرح حدیث مذکور است و بیان پاره‌ای از

۴۷۰. مسالک النجات (امامت - فارسی)	۴۷۱. المشاعر (حکمت - عربی)
مؤلف: مرحوم میر عبدالباقی بن زین العابدین الحسنی الحسینی الملقّب بالهادی کتاب: در باب امامت حضرات ائمه اطهار علیهم السلام تألیف شده و به نام شاه سلطان حسین صفوی موشح گردیده و مشتمل بر شش فصل است: ۱. در بیان مذاهب. ۲. در وجوب متابعت مذهب امامیه اثنا عشریه. ۳. ادله اثبات امامت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام. ۴. ادله امامت باقی ائمه علیهم السلام. ۵. در ادله مستنبطه از اقوال و افعال و احوال خلفاء ثلاث بر ابطال خلافت آنان. ۶. ادله خلافت ابوبکر و جواب آنها. مؤلف در اواسط کتاب گوید: «مؤلف گوید که در ایامی که خدمت عالیحضرت مرحمت و غفران پناه رضوان آرامگاه علامی فهّامی المجتهد فی عصره و زمانه استادی مولانا محمد هادیا طاب ثراه تلمذ می نمودم». سپس خوابی از آن مرحوم درباره مصحف امیرالمؤمنین نقل نموده که عیناً مرحوم ملا عبدالباقی برادر مولانا محمدهادی نیز آن خواب را دیده بوده است. تاریخ ختم تألیف: دهم صفر ۱۱۲۶ق. نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن مسلّم است که در همان اوان تألیف به خط و کاغذ و تهذیب و تجلید بسیار اعلی نوشته و تهیه شده و به شاه سلطان حسین تقدیم شده است. صفحه اول و دوم کتاب دارای سرلوح و حاشیه طلائئ و همه صفحات مجدول مذهب و جلد روغنی گل و بوته و هر دو روی جلد اشعاری به طلا در هامش نوشته شده است. ظاهراً وقفنامه شاه سلطان حسین و احتمالاً همان وقفنامه مدرسه چهارباغ در آغاز نسخه بوده که یک برگ آن را بریده و بقیه را محو کرده اند.	مؤلف: صدرالمتألهین صدرالدین محمد شیرازی معروف به آخوند ملاصدرا (متوفی ۱۰۵۰ق) نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط کاتب شرح المشاعر ضمیمه است. ضمیمه: شرح المشاعر (حکمت - عربی) مؤلف یعنی شایخ: مرحوم میرزا احمد بن محمدابراهیم اردکانی شیرازی کتاب: شرحی است حاشیه مانند به «قوله» بر کتاب المشاعر آخوند ملاصدرا که شارح مطالبی که از استادش «مصطفی العلماء» و غیره استفاده کرده، در این شرح آورده است و به طبع رسیده. نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط کاتب متن مشاعر است و ظاهراً در اواخر قرن ۱۳هـ نوشته شده و دارای آثار تصحیح و مقابله است. (۱۳۵۳/۱۲/۱۸)
۴۷۲. المصابیح یا المناهل (فقه - عربی)	۴۷۳. المصابیح یا المناهل (فقه - عربی)
	مؤلف: مرحوم آقا سید محمد کربلانی طباطبائی معروف به مجاهد فرزند آقا میر سید علی طباطبائی کربلانی صاحب ریاض المسائل کتاب: فقه استدلالی و محققانه است که در ابتدای تألیف به نام مصابیح شهرت یافته و سپس مؤلف آن را مناهل نامیده است. نسخه: دو قسمت است به دو خط متفاوت. قسمت اول در مباحث طهارت است تا «يجب فی الوضوء تقدیم غسل الوجه» و بقیه ساقط شده است. و قسمت دوم مقداری از مباحث صلوٰه است و آغاز آن «القول فی تحية المصلی و غیره بالتسلیم و غیره کالتسمیه» و انجام آن «لفحوی ما دلّ علی جواز الاتیان به مع العلم بالاتیان

پایان کتاب است، چنین است: «الثانی لا یشرط العدالة فی التفرق الا ان یکون التفریق واجباً».

(۱۳۵۳/۶/۱)

۴۷۴. المصابیح یا المناهل الفقهية (فقه - عربی)

مؤلف و کتاب: ضمن نسخ سابق معرفی شده است.
نسخه: فاقد برگ اول است که شاید وقفنامه روی آن نوشته بوده‌اند و مشتمل است بر مباحث وکالت و وقف و سکنی و عمری و رقبی و حبس و صدقه و هبه و هدیه و ابراء و وصیة تا تصرفات مریض.

و مخفی‌نماید که این مباحث را مؤلف بعداً عنوانهایش را که «مصابیح و مصباح» بوده، تغییر داده و «مناهل و منهل» نموده و با اندک تصرّفی در عبارات به صورت جدید درآورده که کتاب به همین عنوان اخیر المناهل معروف گردیده و حدود ۲۶ کتاب از کلّ مناهل در حدود سال ۱۲۷۴ قمری به طبع رسیده و مباحث نسخه حاضره نیز با اسلوب جدید مذکور در همان مجموعه به طبع رسیده است.

آغاز موجود: «الاخبار اشار الیها جماعة».

پایان نسخه ناتمام مانده به این عبارت: «فغیره اولی و بالجملة لا اشکال فی ثبوت».

نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. البته از آثار نیمه اول قرن ۱۳ هـ می‌باشد و اثر تصحیح و مقابله ندارد. در برخی صفحات نوشته‌اند: «وقف».

(۱۳۵۳/۸/۱۰)

۴۷۵. المصابیح یا المناهل الفقهية (فقه - عربی)

مؤلف و کتاب: ضمن دو نسخه دیگر قبلاً معرفی شده است.

نسخه: مشتمل بر مباحث صدقه و وصیة و تصرفات مریض است.

آغاز: «بسم. القول فی الصدقة. منهل. عرف الصدقة

بالمأثور به المؤیدة بالعمومات المتقدّمة و بانه قد یلزم الحرج لو کان مفسداً» و بقیه نوشته نشده است.

در نسخه نام مؤلف و کاتب و تاریخ کتابت ندارد، و حقیر از مطالعه آن کتاب و مؤلف را شناختم که در چند موضع از ریاض المسائل نقل کرده و تصریح نموده است که از پدرش می‌باشد و در زمان حیات او تألیف کرده. وقفنامه نواب شهنشاهزاده شیخ علی میرزا به تاریخ ماه شعبان ۱۲۳۴ ق ظهر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۵/۲۳)

۴۷۳. المصابیح یا المناهل (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد کربلانی طباطبائی معروف به مجاهد فرزند آقا میر سید علی طباطبائی کربلانی صاحب ریاض المسائل

کتاب را اجمالاً ضمن نسخه دیگر معرفی کردیم.
نسخه: از «الطهارة و القول فیما یجب فی الوضوء له و یستحب» شروع می‌شود و مثل نسخه دیگر تا «یجب فی الوضوء تقدیم غسل الوجه» مبحث طهارت خاتمه یافته و بلافاصله «القول فی تحية المصلی و غیره بالتسلیم و غیره کالتسمیة» است. شاید از روی همان نسخه استنساخ شده باشد که انجام نیز مثل همان نسخه است: «لو کان مفسداً». سپس کتاب وقف و سکنی و عمری و رقبی و حبس و صدقه و هبه و وصیت است.

انجام این قسمت: «و اذا کان العتق مع کونه مبنیاً علی التغلیب لذلک فغیره اولی و بالجملة لا اشکال فی ثبوت. تمت الکتاب».

کاتب تمام نسخه در اینجا نام خود را ابوالحسن بن عبدالکریم خوراسکانی و تاریخ ختم کتابت را دوشنبه ۲۹ ذی الحجه ۱۲۴۰ ق یاد کرده و در گوشه‌ای این عبارت نوشته شده: «مقابله نمودند اقلّ الطلبتین ملا عبدالغفار و ملا عبدالصمد».

سپس کتاب الوکالة نوشته شده است و آخر آن که

فی النافع بآنها التطوع».

انجام این مبحث: «و شکایة الفقر و یدلّ علیه جملة من الاخبار».

و سپس بدون فاصله مبحث وصیت چنین آغاز شده است: «بسم. الحمد.. الطاهرین. القول فی مناهل الوصیة. مقدمة. اختلفت عبارات الاصحاب».

و آخرین قسمت کتاب در این نسخه: «القول فی جملة من الاحکام. منهل. اذا تصرف المريض فی مرضه».

انجام نسخه: «احدهما ظهور اتفاق القایلین بان المنجزات تخرج من الثلث و ثانيهما ما صرح».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، و نیز نام کتاب و مؤلف مطلقاً در نسخه نیست و هیچ اثر مقابله و تصحیح در آن به نظر نرسید. به قرائن در اواسط قرن ۱۳ هـ کتابت شده است.

(۱۳۵۳/۷/۱۱)

۴۷۶. مصابیح الوصول الى علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: آقا محمد مهدی بن الحاج محمد ابراهیم کرباسی

نسخه: جلد ادله عقلیه است. تاریخ ختم تألیف: پنجم محرم ۱۲۶۲ ق. در آغاز فهرست کتاب از خود مؤلف گذارده شده به خط کاتب نسخه.

نام کاتب معلوم نشد. تاریخ ختم کتابت: روز شنبه سوم شوال ۱۲۷۰ ق در اصفهان. آثار مقابله دارد.

۴۷۷. مصادر الانوار فی تحقیق الاجتهاد و الاخبار

(رد اجتهاد - عربی)

مؤلف: ابواحمد محمد بن عبدالنبی بن عبدالصانع نیشابوری خراسانی معروف به میرزا محمد اخباری

کتاب: در پنج مصدر است مشتمل بر استشهدا به ۴۷۰

حدیث در ردّ اجتهاد و تقلید و اخبار مقطعه دیگر در همین موضوع و ۸ فائده در آخر کتاب که فائده هشتم مشتمل است بر قطعه‌ای از منظومه معاصر مؤلف شیخ حسین بن شیخ محمد بن علی بن عیثان.

نسخه: نام مؤلف و تاریخ تألیف و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در زمان مؤلف و اوائل قرن ۱۳ هـ نوشته شده و آثار تصحیح و مقابله ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۲۴)

۴۷۸. مصباح الطريق

(فقه - فارسی)

مؤلف: حسن بن محمد علی یزدی (به قول ذریعه حاج شیخ ملا حسن شاگرد مؤلف اصل)

کتاب: ترجمه باختصاری است از کتاب اصلاح العمل آقا سید محمد مجاهد و به طبع رسیده (ذریعه).

آغاز: «چنین گوید اقلّ خلیقه حسن بن محمد علی الیزدی که چون عالیجناب علامه العلماء فخر المحققین و قدوة المجتهدین شیخنا العالم الواصل الکامل آقا سید محمد دام ظلّه العالی امر فرمودند به ترجمه اصلاح العمل خود، بعد از ترجمه آن چون مشتمل بر مسائل کثیره و فروع عربی (غریبه ظ) بود به اعتبار بسطش زیاد آن را هم قاصره اکثر عوام بود (کذا) لهذا امر فرمودند که آن را مختصر نموده، اقتصار بر مسائل ضروریه عامّ البلوی نماید. پس امتثالاً لامر العالی به انتخاب رؤس مسائل مهمه و فروع ضروریه از فتاوی ایشان پرداخته، آن را رساله‌ای قرار داد و چون ما خود آن را اصل که آن مصابیح می‌باشد (کذا) آن را مسمی به مصباح الطريق نمود و چون مقصود بیان احکام طهارت و صلوٰة و صوم بود آن را بر سه مقصد قرار داد».

نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: ۲۳ ماه شعبان ۱۲۳۷ ق.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۷)

کامل عنوان کتاب مجدول گل و بوته با طلای اشرفی و لاجورد و مرکب و سراسر نسخه آیات با طلا و لاجورد و شنگرف و اقسام مختلف مرکب الوان و به خط نسخ زیبای مشکول می‌باشد. تمام حاشیه برگ اول قبل از سیصد و اندی سال پیش بریده شده از هر چهار طرف و به کاغذ دیگری وصالی و یادداشت‌های تملک و عرض روی این حاشیه‌ها نوشته شده.

وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۰ق در آغاز نسخه است که اختیارات آن با مدرس مدرسه چهارباغ نهاده شده.

۴۸۲. معالم الدین و ملاذ المجتهدین مشهور به معالم الاصول
(اصول فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا حسن بن زین الدین الشهید الثانی بن علی بن احمد العاملی

نسخه: به خط عالم جلیل میر محمد رضا بن محمد صالح حسینی خاتونابادی (کذا بخطه). تاریخ ختم استنساخ: ماه صفر ۱۲۵۶ق.

ظهر نسخه کاتب مذکور چنین نوشته است: «وصی جناب الشیخ مرتضی (مقصود شیخ انصاری) است» دام ظلّه فی النجف الاشرف فی لیل فی طریق مشی من الحرم الی بیتہ الی انک ان تروح الی الاصفهان فلا. و وصی ایضاً الی ملا ابوالحسن المازندرانی فی الکربلاء فی سرداب الی انک لا تتأهل البتّة واصرّ علی ذلك و قال لا ینک لو متأهل (?) فلا تقدر لان تعمل للآخرة و تدرس وانی قلت له: اکتب هذا، و هو اراد ان یکتب و لم یوجد القلم و القرطاس و قال سیدنا السید حسن الاصفهانی دام ظلّه انک ان اردت ان تتعلّم و تصیر عالماً فلا یدّ ان لا تتأهل و استخیر و جاء الاستخارة سوءاً. و چند سطر دیگر نیز راجع به همین موضوع عدم تأهل نوشته است. و در صفحه بعد نیز شرحی نوشته است که در نجف اشرف در کمال رفاه و آسایش و احترام بوده و از وقتی به اصفهان آمده است، راحتی و احترام ندارد.

۴۷۹. مصباح الفقیه
(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم حاج آقا محمدرضا همدانی نجفی

نسخه: مجلد دوم کتاب صلوٰه است، از آغاز مقدمه چهارم از مقدمات نماز تا اذان و اقامه. تاریخ ختم تبیض مؤلف: شب دهم ماه رمضان ۱۳۰۶ق. کاتب: عبدالجواد اصفهانی. تاریخ ختم استنساخ: در کربلا معلی «بامر حضرة مالک رقابی سلطان العلماء زید عمره العالی هدیة له» در نهم ربیع دوم ۱۳۲۶ق. تعداد صفحات به موجب صفحه‌شمار بالای صفحات ۵۵۷. (۱۳۵۳/۱۱/۱۶)

۴۸۰. معارج النبوة فی مدارج الفتوة
(تاریخ انبیا - فارسی)

مؤلف: معین الدین محمد مسکینی فراهی متوفی ۹۰۷ یا ۹۰۹ق

کتاب: در یک مقدمه و چهار رکن و خاتمه است که در ۸۹۱ق تألیف شده (ذریعه).

نسخه: مقداری از رکن اول و مقداری از رکن دوم است و مشوش صحافی شده. کاتب در آخر رکن اول نام خود را نظر علی بن علی اصفهانی و تاریخ استنساخ این رکن را ۲۷ ماه شعبان ۱۰۱۰ق قید کرده است. (۱۳۵۴/۲/۱۷)

۴۸۱. معالم التنزیل تفسیر القرآن المبیّل الجلیل
(تفسیر قرآن - عربی)

مؤلف: محیی السنة ابو محمد حسین بن مسعود بغوی

نسخه: از آغاز تفسیر سوره مبارکه «ص» است تا آخر سوره مبارکه «حدید» (جزء هفتم).

کاتب: محمد بن محمد حمصی. تاریخ ختم استنساخ: محرم ۸۸۲ق در دارالحديث اشرفیه.

نسخه در نهایت نفاست است. روی برگ اول لوحه

۴۸۳. معجزات امیرالمؤمنین (مناقب - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: در باب معجزاتی است که از مرقد مطهر حضرت امیرالمؤمنین صلوات الله و سلامه علیه ظاهر شده، و از کتب و اشخاص متفرقه نقل شده است. از جمله از مرحوم علامه مجلسی که چون به این عبارت نقل کرده: «آخوند مرحوم مغفور مولانا محمدباقر مجلسی» معلوم می شود مؤلف پس از علامه مجلسی می زیسته است.

نسخه: از اول ناقص است و از آخر تمام و کاتب در صفحه آخر نام خود را محمدابراهیم بن محمدحسین خطاط و تاریخ ختم استنساخ را روز سه شنبه غره ذی القعدة ۱۱۱۴ ق نوشته است.

یک صفحه از وقفنامه معمول شاه سلطان حسین در اول نسخه است و بقیه ساقط شده.

۴۸۴. معراج السعادة (اخلاق - فارسی)

مؤلف: مرحوم آخوند ملا احمد بن ملا محمد مهدی بن ملا ابوذر نراقی کاشانی^۹

کتاب: ترجمه مانندی است از کتاب جامع السعادات والد مؤلف که به نام فتحعلی شاه قاجار مصدر شده است و مکرر به طبع رسیده.

نسخه: به خط کاظم خان اصفهانی است. تاریخ ختم کتابت: روز دوشنبه ۲۲ شوال ۱۲۶۶ ق در مدرسه چهارباغ. کاتب در آخر نسخه نوشته است: «۲۲۲۵۵ بیت کتابت دارد».

مرحوم حاج میر محمد معصوم بن محمدعلی حسینی خاتون آبادی ظهر نسخه نوشته اند: «از نماء موقوفات جرقویه است کتاب شده است ربیع المولد ۱۲۶۶».

(۱۳۵۳/۵/۳۱)

۴۸۵. المغنی فی شرح الموجز (طب - عربی)

مؤلف: ظاهراً سدیدالدین کازرونی مذکور در عداد شراح کتاب موجز القانون در کتاب کشف الظنون، و دو دلیل بر کازرونی بودن صاحب مغنی از همین نسخه مستفاد می شود: یکی اثبات کازرونی بودن قطب الدین شیرازی در مقدمه کتاب و دیگر عبارت کاتب نسخه در آخر کتاب. کتاب: شرح مزجی موجز القانون تألیف علاءالدین علی بن ابی الحزم قرشی معروف به ابن نفیس (متوفی ۶۸۷ ق) است در چهار فن.

نسخه: فقط تمام فن اول است. کاتب: محمد بن ابراهیم (ظ) بن حسن الغزی (ظ) الشافعی. تاریخ ختم کتابت: ۸۶۲ ق. متن موجز در همه جا به حمره نوشته شده.

ضمیمه:

منظومه شیخ رئیس ابن سینا که اول آن «اول یوم تنزل الشمس الحمل» است، در دو صفحه.

(۱۳۵۳/۶/۱۴)

۴۸۶. مفاتیح الاصول (اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم آقا سید محمد بن امیر سید علی طباطبائی حائری مجاهد (متوفی ۱۲۴۲ ق) کتاب: تألیف مبسوط مفصلی است در اصول فقه در دو مجلد مباحث الفاظ و ادله عقلیه و در اصفهان تألیف شده و به طبع رسیده است. نسخه: مجلد دوم است.

آغاز: «قال الله تعالى و لكم فی رسول الله اسوة حسنة». انجام: «قد فرغ من كتابة هذه الاسطر مؤلفها الحقیر الخاطی محمد بن علی الهاشمی و العلوی و الطباطبائی نسباً و الکربلائی مولداً و موطناً... و کان الفراغ من التألیف فی یوم جمعة و هو السادس و العشرون من شهر صفر... سنة ۱۲۲۹».

نام کاتب و تاریخ استنساخ و اثر تصحیح و مقابله و

سه یادداشت به خط مرحوم حاج میر محمد معصوم بن محمد علی خاتون آبادی هست، یکی راجع به حرکت کردن سلطان محمد میرزا حکمران اصفهان و محمدرضا خان فراهانی وزیر از اصفهان به طهران در چهارشنبه ۱۷ شعبان ۱۲۴۶ق و دو یادداشت متفرقه دیگر به تاریخهای سه‌شنبه ۲۳ ماه شعبان ۱۲۴۶ق و دوشنبه ۱۶ همان ماه.

روی سه برگ آخر نسخه مسئله فقهی جواز نبش به جهت استدراک غسل میت به تفصیل نوشته شده و سپس دو نفر از فقها نیز نظر نویسنده مسئله را تأیید کرده‌اند، لکن نامی از نویسنده‌ها دیده نشد.

(۱۳۵۳/۱۱/۴)

۴۸۹. مفتاح العلوم (ادب - عربی)

مؤلف: ابویعقوب یوسف بن ابی‌بکر، سراج‌الدین سکاکي خوارزمي
کتاب: دائرةالمعارفی است که در آن از ۱۲ علم از علوم عربیت بحث می‌کند.
نسخه: از اول و آخر ناقص است و احتمالاً از آثار قرن ۸-۹ هـ می‌باشد.

آغاز موجود: «يعتقد أماً لنفسه لكن لا يعرفه علی التعمین».

انجام موجود: «فمن النوع الاول یعنی استعاره محسوس بمحسوس بوجه حسی قوله تعالى و اشتعل الرأس شیباً فانه استعار النار».

برای تعیین کمیت موجود بایستی با نسخه دیگر تطبیق شود.

بالای برگ اول نوشته‌اند: «از کتابخانه مدرسه برداشته شد».

۴۹۰. مفتاح العلوم (بلاغت - عربی)

مؤلف: ابویعقوب یوسف بن محمد السکاکي (متوفی ۶۲۶ق)

تحشیه و امتیازی مطلقاً ندارد. خط نستعلیق تملک مرحوم حاج میرزا محمدعلی بن محمد اسمعیل حسینی خاتون آبادی به تاریخ ذی‌الحجه ۱۲۳۲ق روی برگ اول نوشته شده.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۴۸۷. مفاتیح الشرایع (فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محسن فیض کاشانی محمد بن مرتضی کتاب: مختصر معتمد الشیعة فی احکام الشریعة مؤلف است و مرتب بر دوازده کتاب و دو خاتمه در دو فن عبادات و سیاسات و فن عادات و معاملات که در هر فنی شش کتاب است و خاتمه‌ای و ابوابی.

نسخه: از اول و آخر ناقص است، یک برگ از اول و چند برگگی از آخر و به «مفتاح الحقوق» رسیده و بقیه مفقود شده است.

ظاهراً قریب به زمان مؤلف استنساخ شده و اوائل نسخه دارای حواشی «منه» و حواشی بسیار دیگر از «معتمد» و «وافی» و «شرح» و غیرها.

(۱۳۵۳/۷/۱)

۴۸۸. مفاتیح الشرایع (فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محسن فیض کاشانی
نسخه: نیمه دوم کتاب است از فن عادات و معاملات تا آخر. تاریخ ختم تألیف: ۱۰۴۲ق.

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در زمان حیات مؤلف استنساخ شده. سراسر نسخه دارای حواشی گوناگونی است.

روی برگ اول شرح محوشده‌ای بوده که مرحوم میر محمد اسمعیل خاتون آبادی در جمادای یکم ۱۲۱۸ق ذیل آن نوشته‌اند که به قرائن این نسخه از موقوفات مدرسه جدید سلطان است. تاریخ دوشنبه دوم جمادای الاولی ۱۲۰۷ق و پنجشنبه سوم ماه رجب ۱۲۰۷ق نیز روی برگ اول یادداشت شده. روی اوراق بدرقه نسخه

کتاب: در علوم ادبی است و به طبع رسیده است.
نسخه: از اول و آخر ناقص است و از اوائل
«قسم ثالث در معانی و بیان» تا اواخر کتاب
موجود است و اول نسخه حاضر مطابق صفحه ۷۷ نسخه
چاپ مصر سنه ۱۳۱۸ ق می باشد. و نسخه از آثار قرن
۸-۹ ه است.

(۱۳۶۲/۷/۷)

۴۹۱. مفتاح الفلاح (دعاء - عربی)

مؤلف: شیخنا بهاء الدین محمد بن حسین عاملی
معروف به شیخ بهائی (متوفی ۱۰۳۰ ق)
نسخه: بسیار مصحح و مرغوبی است. برگ آخر
آن که ظاهراً مشتمل بر نام کاتب و تاریخ کتابت
بوده، صریحاً واضحاً پیداست که عمداً قطع کرده اند و
معلوم نیست در دست چه کسی افتاده. پشت برگ آخر
اصل اجازه مؤلف بوده که فعلاً نیز تصویری از آن در
آخر نسخه نهاده شده یا این که همان اصل اجازه است به
این صورت پاره و ناقص در آمده است و مقدار موجود
اجازه چنین است: «بسم الله الرحمن الرحيم. اما بعد
الحمد والصلوة فقد قرأ علی السید الاجل الفاضل
ذوالحسب الباهر والنسب الطاهر خلاصة السادات
العظام و زبدة الاتقياء الكرام و نخبة الاصفیاء الاعلام
السید علی التونی وفقه الله سبحانه لارتقا علی معارج
الكمال جملة من كتاب (پارگی) و قد اجزت له سلمه الله
ان یرویه (پارگی)».

روی برگ اول کتاب این عبارت نوشته شده است:
«کتاب مفتاح الفلاح خاتم المجتهدین بهاء الملة والدين
شیخ بهاء الدین محمد که به فقیر حقیر سید علی تونوی
هیه نموده اند و فقیر در خدمت ایشان مقابله نموده».

وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه جدید
سلطانی (چهارباغ) مورخ ماه رجب ۱۲۲ ق در آغاز
نسخه و ابواب جمعی ماه صفر ۱۱۴۴ ق و عرض
۱۱۶۶ ق و مهر: «سید محمد بن محمد امین الحسینی

۱۱۱۶» و مهر: «خادم الائمة المعصومین سید علی
الحسینی التونی ۱۰۴۰» نیز ظهر نسخه هست.
(۱۳۵۳/۷/۶)

۴۹۲. مفتاح الفلاح (ادعیه - عربی)

مؤلف: شیخنا بهاء الدین محمد بن الحسین العالمی
معروف به شیخ بهائی
نسخه: به خط نسخ ممتاز عبدالصمد بن محمد. تاریخ
ختم استنساخ: «یوم الثلثا» ذیقعه ۱۰۶۰ ق. تمام
صفحات جدول کشی به طلا و صفحه اول دارای سرلوح
زمینه لاجوردی است. تعداد اوراق در بالای صفحات
۲۵۷ ورق تعیین شده.

وقفنامه شاه سلطان حسین مورخ محرم ۱۱۳۱ ق در
آغاز نسخه هست و نیز ابواب جمعی مورخ صفر
۱۱۴۴ ق در مدرسه مبارکه با قید به این که کاغذ نسخه
سمرقندی است و نیز عرض ماه رجب ۱۱۵۰ ق و ایضاً
جمادی الاولی ۱۱۶۶ ق روی برگ اول است.
(۱۳۵۳/۶/۷)

۴۹۳. مفتاح الفلاح (دعاء - عربی)

مؤلف: شیخ بهاء الدین محمد العالمی
ختم کتابت: ۲۶ ربیع الاول ۱۰۷۹ ق.
در اوراق عطف اول نسخه «دعاء مفتاح النجاح
المشهور بدعاء الصباح المروی عن امیرالمؤمنین ع» و
ادعیه و اوراد و صلواتهای دیگر در اول و آخر نسخه.

۴۹۴. مفتاح الفلاح (دعاء - عربی)

مؤلف: حضرت مولانا شیخ بهاء الدین محمد عاملی
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به خط نسخ
جلی زیبای یکی از خوشنویسان آغاز قرن ۱۲ ه نوشته
شده. عناوین به شنگرف نوشته شده و تمام صفحات به

ذیلاً عبارت پایان کتاب نقل می‌شود: «جاء الاشتغال بالتعلّم و التعليم عن التکسّب و الا فلا. انتهى اسأل الله سبحانه اتمامه بمحمد و آله... وقع الفراغ من تسويد هذا الكتاب...» تا آخر تاریخها به شرح فوق. (۱۳۵۳/۵/۲۰)

۴۹۶. مفتاح الكرامة على قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد الجواد حسینی عاملی^{۹۵}
نسخه: نیمه اول کتاب صلوٰه است تا پایان جزء خامس.

کاتب: ظاهراً نسخه به خط دو نفر است و نام هیچ یک و تاریخ کتابت به نظر نرسید. در پایان این شرح در هامش دیده می‌شود: «بلغ مقابلة على نسخة المصنف و نعوذ بالله من الخطأ و النسيان». روی برگ اول نسخه این شرح (شاید به خط کاتب نیمه اول) نوشته شده است: «اثنی عشرة کراساً و نصف يبلغ الكراس بلغ الكراس ثمنائة و يبلغ الجميع عشرة آلاف بيتاً والله اعلم. حرره الاقل محمد بن الحاج خضر فاادا سنة ۱۲۴۶».

(۱۳۵۳/۷/۷)

۴۹۷. مفتاح الكرامة في شرح قواعد الاحكام للعلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: سید محمد جواد بن محمد بن محمد حسینی الحسنی العاملی

مجلد ششم، از فصل ششم در تروک نماز تا آخر که خاتمه مجلد صلوٰه است: «قد فرغ من تسويد يوم السبت ثالث عشر من شهر رمضان المبارك سنة ۱۲۴۶». و مجلد زکوة که ظاهراً تمام است.

آخره: «و يعلم حاجة الناس الى القدر الذي عنده جاز الاشتغال بالتعلّم و التعليم عن التکسّب و الا فلا. انتهى...»

طلا جدول کشی و صفحه اول دارای سرلوح ممتاز است. وقفنامه «بدرالنساء خانم بنت نواب مستطاب... جنت آرامگاه شاهقلی خان اعتماد الدوله سابق» به تاریخ ربیع دوم ۱۱۲۹ق در آغاز نسخه نوشته شده و تولیت با «مجتهد الزمانی میر سید محمدا مدرّس مدرسه مبارکه جدید سلطانی» فرزند مرحوم میر محمدباقر (حسینی خاتون آبادی) است. نسخه مصحّح است و دارای حواشی «منه».

در ظهر نسخه نوشته‌اند: «مفتاح الفلاح، کاغذ سمرقندی، قطع وسط، جلد مقوی، لفافه قدک ماشی، به تاریخ شهر ذیقعه داخل عرض شد». لکن جلد نسخه را دقت نکرده‌اند که تیماج ماشی رنگ کرم‌دار طلائی و داخل آن تیماج سرخ خط کشی شده به طلا است.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۴۹۵. مفتاح الكرامة على قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد الجواد حسینی العاملی
نسخه: از فصل هشتم کتاب الصلوٰه که در تروک است تا آخر مطلب دوم از مبحث نماز جماعت (جلد پنجم) و از مطلب سوم در احکام نماز جماعت تا آخر نماز مسافر (جلد ششم) و پس از آن جلد هفتم است در زکات.

تاریخ ختم جلد ششم: روز جمعه بیست و چندم جمادی الاولی ۱۲۵۰ق و مؤلف خود را در این موضع «محمد الجواد بن محمد بن محمد حسینی الحسنی العاملی» یاد کرده است. تاریخ ختم استنساخ جلد ششم: روز یکشنبه سلخ جمادی الاولی ۱۲۶۶ق. و تاریخ ختم نسخه زکات: روز جمعه بیستم ماه شعبان ۱۲۴۶ق. و تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۱۴ ماه رجب ۱۲۶۶ق. کاتب: نظر علی بن محمد تقی در مدرسه مبارکه معروفه به چهارباغ.

در سراسر نسخه اثر تصحیح و مقابله به نظر نمی‌رسد.

وقع الفراغ من تسويد هذا الكتاب المستطاب فی يوم الجمعة عشرين من شهر شعبان المعظم سنة ۱۲۴۶هـ. ظاهراً کاتب تمام نسخه «محمد بن الحاج خضر» است که در بالای صفحاتی از کتاب تعداد کراس و ابیات را نوشته است.

۴۹۸. مفتاح الکرامة

مؤلف: مرحوم سيد محمد الجواد الحسيني الحسنی الموسوی العاملي^{۲۹}

نسخه: مشتمل بر کتب و مباحث ذیل است:

۱. مقصد ۶ در وکالت.
۲. مطلب ۵ در فسخ وکالت. در پایان این مبحث این خاتمه نوشته شده: «و الفرق بينه وبين ما قبله و الحمد لله... و قد منّ الله... لانتماء هذا الجزء... بعد انتصاف الليل من الليلة ۹ من شهر رمضان ۱۲۲۵ على يد مصنفه... و كان ذلك مع تشويش البال و اختلال الحال، قد احاطت الاعراب من عنيزة القائلين بمقالة الوهابي الخارجي...» تا آخر شرح مبسوطی که در این باره نگاشته.
۳. کتاب الوقوف و العطایا. تاریخ ختم تألیف: شب ۴ صفر ۱۲۲۶ ق.

۴. مقصد ۲ در سکنی و صدقه و هبه. تاریخ ختم تألیف: ۱۷ جمادای یکم ۱۲۲۶ ق «و قد كان جاءنا عسكر الوهابيين» الخ و در پایان گوید: «قد كتبت ذلك و انا في عشر السبعين...».

۵. مقصد ۳ در اقرار. ختم تألیف: شب ۱۴ ذی القعدة ۱۲۲۶ ق در نجف با خاتمه ای در بیان حال خود و وصیت به جدّ در تحصیل.

۶. مقصد ۴ در وصایا. انجام: «فينبغي ان يحجر عليه قولك ان المال حال المرض في قوّة». بقیه صفحه آخر بیاض است.

نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله و تحشیه مطلقاً ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۴۹۹. مفتاح الکرامة فی شرح قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سيد محمد الجواد حسینی حسینی عاملي^{۳۰}

نسخه: به شرح ذیل است:

۱. کتاب الدین و توابعه. آغاز: «بسم... و بعد فهذا ما وفق الله... من اجزاء كتاب مفتاح الكرامة في شرح قواعد العلامة... كتاب الدين و توابعه».
- انجام: «الا ان تقول ان ذلك مستند الى الرهن ولعلهما اذا امنا الاستحقاق يتفاكان و الحمد لله...».
۲. که ذیل همان خاتمه فوق نوشته شده. آغاز: «بسم. قال آية الله العلامة... في كتاب الرهن من القواعد. الفصل الرابع في الحق».

انجام: «قوله... و لو فسخ المستاجر بالانهدام بعد القسمة... قال و المنع قريب. انتهى فتأمل قوله قدس سره».

۳. آغاز: «بسم... و بعد فهذا ما برز من اجزاء مفتاح الكرامة على قواعد العلامة... المقصد الرابع في الضمان».

در ظهر این صفحه نوشته اند: «بلغت هذا الكراريس الخمس عشرة اربعة عشر الفاً بيتاً و مائتان و خمسون كسر و جبر لان الكراس بلغ على ذلك تسعمائة و خمسون بيتاً و الله اعلم حرره الاقل». مهر: «محمد بن خضر ۱۲۳۲».

انجام: «كما صرح به كله في التذكرة و نحوه ما في التحرير. و قد وفق الله سبحانه بمنّه و يمينه و بركة خير خلقه محمد و آله صلى الله عليه و آله لانتماء هذا الجلد في اول شهر ربيع الاول سنة الف و مائتين و احدى و عشرين سنة هجرية مع تشتت الاحوال و اشتغال البال بما نالنا (ظ) من الخارجي الملعون في ارض نجد فأنه اخترع ما اخترع في الدين و اباح دماء المسلمين و تخريب قبور الائمة المعصومين عليهم صلوات رب العالمين فاغار سنة ست عشرة على مشهد الحسين عليه السلام و قتل الرجال و

کاتب: نظر علی بن محمد تقی در مدرسه مبارکه
جدیده مسما به چهارباغ. تاریخ ختم کتابت: روز
پنجشنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۶۴ ق.
روی ورق اول نوشته‌اند که: «از موقوفات مرحوم
صدر است به تاریخ ۱۸ جمادی الثانی ۱۲۶۴».
(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۵۰۱. مفتاح الکرامة على قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد الجواد الحسنی الحسینی
العالمی
نسخه: مشتمل بر تمام کتابهای غضب و احیاء موات و
اجاره و مزارعه و مساقاة و شرکت و مضاربه است.
کاتب تمام نسخه: محمد بن سید عبود بن سید محمد
بن سید احمد بن سید عبدالعزیز. تاریخ ختم استنساخ:
۲۳ شوال ۱۲۶۰ ق در نجف اشرف. تماماً مقابله و
تصحیح شده است.
(۱۳۵۳/۵/۱۰)

۵۰۲. مفتاح الکرامة على قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد جواد بن محمد بن محمد
حسینی حسینی عاملی^{۲۹} (کما فی اول کتاب الشفعة)
نسخه: مشتمل بر تمام کتاب غضب (بدون مقدمه و
خاتمه)، و تمام کتاب شفعه با مقدمه‌ای و خاتمه،
و تمام کتاب احیاء موات با مقدمه مختصر و خاتمه،
و تمام کتاب اجاره در دو جزء با مقدمه در آغاز هر دو،
و تمام مزارعه با مقدمه و مساقات و تمام شرکت با
مقدمه و تمام قرض و در آخر قرض که پایان این نسخه
است، چنین مذکور است: «و قد وقع الفراغ من هذا
المجلد يوم الثالث والعشرين في شهر شوال المكرم سنة
و مائتين والستين».

الاطفال و اخذ الاموال و عاث في الحضرة المقدسة
فخر بنیاتها و هدم اركانها ثم انه بعد ذلك استولى على
مكة المشرفة و المدينة المنورة و فعل بالقیع ما فعل لكنه
لم يهدم قبة النبی صلی الله علیه و آله و فی السنة الحادية
و العشرين فی الليلة التاسعة من شهر صفر قبل الصبح
بساعة هجم علينا و نحن فی غفلة حتی ان بعض اصحابه
صعدوا السور و كادوا يأخذون البلد فظهرت
لامیر المؤمنین علیه السلام المعجزات الظاهرة و
الكرامات الباهرة».

۴. آغاز: «بسم... و بعد فهذا ما برز... من اجزاء مفتاح
الكرامة على قواعد العلامة تصنيف... كتاب الامانات و
توابعها».

انجام: «لا يلتفت الى انكاره بعد بلوغه كما فی سائر
نظايره و الحمد لله... تم على يد اقل الطلبة علماً
و اضعفهم عزماً علی بن شیخ محمدرضا الجعفری و كان
ذلك سنة ۱۲۴۶».

۵. آغاز: «بسم... و بعد فهذا ما برز... من اجزاء مفتاح
الكرامة على... قوله فی كتاب اللقطة فی فصل اللقطة
و لواقام».

انجام: «لان المفروض ان لعلمه عوضاً و الحمد لله...
كتاب الغضب و توابعه».

از کتاب غضب به مقدار نصف صفحه نوشته شده و
نسخه به همان جا خاتمه یافته است.

آثار مقابله و تصحیح در همه جا دیده می‌شود.

(۱۳۵۳/۷/۱۶)

۵۰۰. مفتاح الکرامة فی شرح قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد الجواد الحسینی العاملی^{۳۰}
نسخه: از کتاب الدین و توابعه است تا کتاب اللقطة. و
به نظر می‌رسد که عیناً از روی نسخه سابق ذکر نوشته
شده است. فقط نصف صفحه کتاب الغضب آخر آن
نسخه استنساخ نشده.

نام کاتب و تاریخ دقیق کتابت و اثر مقابله و تصحیح مطلقاً ندارد و تمام نسخه به خط یک کاتب است که مسلماً مجلد دیگری نیز از همین کتاب را برای همین کتابخانه نوشته است تا بعداً مراجعه کنیم. در خاتمه کتاب شفعه و خاتمه احیاء موات مختصری از داستان حمله و هابیه به عراق مذکور است. (۱۳۵۳/۷/۷)

۵۰۳. مفتاح الکرامة فی شرح قواعد العلامة

(فقه - عربی)

مؤلف: سید محمدجواد حسینی حسنی عاملی
نسخه: اجزاء مجلّات تجارت و بیع است و با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده و در کمال اعتبار می باشد. نام کاتب و تاریخ کتابت به نظر نرسید.

۵۰۴. مفردات الفاظ القرآن

(لغت - عربی)

مؤلف: ابوالقاسم جاراالله محمود بن عمر زمخشری
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: ربیع یکم ۱۰۵۸ ق. فقط اوائل آن دارای آثار مقابله و تصحیح می باشد. (۱۳۵۳/۵/۱۷)

۵۰۵. مقدّمه الواجب

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: نامعلوم و در بالای صفحه اول به خط مغایر متن نوشته است: «مقدمه واجب و مفهوم و منطق مرحوم آقا سید محمد اصفهانی^۲». سپس جمله «آقا سید محمد اصفهانی^۲» را محو کرده اند. معلوم می شود به نظر محوکننده اشتباه بوده است. علی ای حال مؤلف از رجال قرن ۱۳-۱۴ هجری بوده.

کتاب: درباره مبحث مقدمه واجب از مباحث اصول فقه است به تفصیل و شاید هم این نسخه موجود رساله

مستقلی نباشد، بلکه قسمتی از یک کتاب اصول باشد. مع الاسف با فحص بسیار شناخته نشد. آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. اصل. اختلفوا فی وجوب مقدّمه الواجب علی اقوال یأتی تفصیلها و قبل الخوض فی المقام لابدّ من تقدیم امور الاول». انجام: «و توقف عدم کل منهما علی وجود الآخر. و هنا جفّ قلمه الشریف قدس سره اللطیف». سپس به مقدار یک صفحه عباراتی در تسمیم بحث نوشته شده و در آخر آن این عبارت آمده: «الی هنا کان فی نسخة اخرى».

نام کاتب و تاریخ کتابت قید نشده، لکن به قرائن خط و کاغذ واضح است نویسنده نسخه را در نجف اشرف استنساخ کرده، و بعد از فوت مؤلف که حواشی «منه^۲» از اول تا آخر نسخه قید شده است.

ضمیمه:

المفهوم و المنطوق

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: نامعلوم و احتمالاً از نویسنده مقدمه الواجب است و زبان فارسی می دانسته. آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. القول فی المفاهیم و قبل الخوض فیها ینبغی التعرض لحدی المفهوم و المنطوق علی نحو الاجمال». انجام: «فلا محیص عن التزام اقتضاء تعدّد الاسباب الشرعیة لتعدّد الواجب. تمت المسئلة».

نسخه: به خط اسدالله بن محمدرضا دزفولی. ختم استنساخ: ۲۲ جمادی الاولی ۱۳۱۸ ق. یک جا حاشیه «منه رحمه الله» دارد و این نویسنده کاتب مقدمه الواجب نیست ولی آن هم در نجف اشرف نوشته شده است.

روی برگ اول این شرح دیده می شود: «عاریه عند جناب... الشیخ محمدکاظم التستری زید فضله من الاحقر ابوالحسن الموسوی الدزفولی فی ۱۲ شهر رجب ۱۳۲۱».

(۱۳۵۴/۲/۱۷)

۵۰۸. مناهج الاخيار فی شرح کتاب الاستبصار

مؤلف: امیر سید احمد بن زین العابدین العلوی داماد میرداماد

کتاب: شرح کتاب الاستبصار شیخ ابوجعفر طوسی است.

نسخه: مجلد دوم و سوم کتاب است، از ابتدای شرح کتاب زکوة تا آخر شرح کتاب حج و کاتب تمام نسخه یک نفر است و نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست. تاریخ شروع مؤلف در شرح جلد سوم که کتاب الحج است سنه ۱۰۳۹ ق می‌باشد.

وقفنامه نسخه به خط علامه مجلسی قدس سره روی ورق اول نوشته شده است که تاریخ آن ماه رجب ۱۱۱۰ ق یعنی دو ماهی قبل از فوت آن مرحوم.

(۱۳۶۲/۲/۱۰)

۵۰۹. المناهج السوية فی شرح الروضة البهية

(فقه - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن تاج‌الدین حسن اصفهانی، بهاء‌الدین معروف به فاضل هندی

کتاب: حاشیه و شرحی است بر الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية شهید ثانی قدس سره.

نسخه: تمام کتاب صلوة است. تاریخ ختم تألیف: روز پنجشنبه هفدهم ربیع‌الاول (مولد رسول الله صلی الله علیه و آله) ۱۰۸۸ ق.

کاتب: محمد بن مرحوم عبدالرحمن حسن آبادی. تاریخ ختم استنساخ: ۱۲۴۶ ق. هیچ گونه تصحیح و تحشیه و امتیازی ندارد.

روی برگ اول نوشته‌اند: «از جمله کتب موقوفات مرحوم صدر است».

(۱۳۵۳/۹/۵)

۵۰۶. مناسک حج

(فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید حسن بن سید علی حسینی اصفهانی معروف به مدرّس محله‌نوی

کتاب: «رساله‌ای است در بیان بعضی از احکام حج و عمره که به خواش جمعی از برادران دینیّه» نوشته است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط مرحوم حاجی میرزا محمدعلی حسینی خاتون‌آبادی است و مؤلف به خط مبارک خود در ظهر نسخه نوشته‌اند: «عالیجناب قدسی القاب، فضایل مآب، فواضل اکتساب، علّام فہام، مخدوم مکرم، جناب میرزائی میرزا محمدعلی معتمد هستند و صاحب اخلاق حمیده و اخلاق پسندیده و فضل و علم می‌باشند و هر چه نقل بفرمایند از این حقیر معتمد القول در آن می‌باشند. حرره الاقل فی ۵ من رجب ۱۲۶۲». مهر: «حسن بن سید علی الحسینی».

(۱۳۵۳/۶/۷)

۵۰۷. مناهج الاحکام

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: مولانا احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی

کتاب: تألیف مبسوط مفصلی است در اصول فقه. تاریخ ختم تألیف: صبح دوشنبه ۱۵ جمادای یکم ۱۲۲۴ ق.

نسخه: به خط محمدجعفر بن محمدکاظم طباطبائی. تاریخ ختم استنساخ: پنجشنبه بیستم ربیع دوم ۱۲۶۵ ق. مطلقاً اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد، مگر چند حاشیه مختصر به امضاء «محمود» در اوائل نسخه.

روی برگ اول شرحی درباره استنساخ نسخه به خط و مهر مرحوم آقا سید محمد رضا بن میر محمد صالح حسینی خاتون‌آبادی در ۱۱ ماه رمضان ۱۲۶۵ ق نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۹/۹)

۵۱۰. منتخب الامان من اخطار الاسفار والزمان

(دعا - عربی)

مؤلف: اسدالله حسینی شهیر به شاه میر

کتاب: منتخب جامع و لطیفی است از کتاب الامان من اخطار الاسفار و الزمان تألیف سید سندرزی الدین علی بن موسی بن جعفر حسینی معروف به ابن طاوس. تاریخ فراغت از تألیف منتخب: سنه ۹۵۵ق. مؤلف نام مخصوصی برای این کتاب ذکر نکرده و نام خود را نیز فقط در فصل دوم از باب سوم و تاریخ تألیف را هم در آغاز و هم در پایان کتاب ذکر کرده است.

آغاز: «بسم. نحمدک اللهم بأشرف ثنائک و اعلا صفات جلالک و بهائک... و بعد لما تشرفت بمطالعة کتاب الامان... لکن لما کان قابلاً للاختصار حیث یکون بناء عمل الاسفار علی الاختصار خصوصاً مثل سفرنا هذا الذی اتفق فیہ ذلک الاختصار فان التعب و النصب و الضیق و الشدة و الحدة و اسباب توزع البال یحل فیہ عن بیان شرح المقال و ذلک السفر الحاوی لاشتات الخطر وقع فی سنة ۹۵۵ حیث توجه الروم الینا و توجهنا الیهم و حصل من الشدائد و المتاعب فی البین للجانبین ممّا ازدحم علینا و علیهم ما حصل بحیث شهرة عیانه ینغنی عن بیانه... و کان فی الکتاب المذكور مکررات الاخبار... و کان فیہ ایضاً بعض دعوات و عوذات مشتملات علی ارقام مجهولة... فاختصرناه و اقتصرنا فیہ علی المقصود الیهم... و ربما روعی المحافظة علی الفاظه الشریفة بعباراته المتبرکة المنیفة...».

سپس فهرست فصول و ابواب هشتگانه کتاب را ذکر کرده است.

در فصل دوم از باب سوم کتاب که در اخذ تربت شریفه است گوید: «یقول العبد المنتخب الفقیر الی کثیر عفو ربہ القدیر اسدالله الحسینی الشهیر بشاه میر تجاوز الله عن سیآته...».

انجام: «هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا المنتخب و قد وقع الفراغ منه فی شهر سنة ۹۵۵...».

نسخه: به خط حاجی محمد بن محمد باقر مشهدی. تاریخ ختم استنساخ: ۱۴ ماه شعبان ۱۰۶۷ق نهمین روز کتابت نسخه.

ضمیمه:

۱. دعاء حضرت سجاد

که طاوس یمانی از آن حضرت روایت کرده: «الهی و عزتک و جلالک»، در دو صفحه به خط همان کاتب.

۲. المجتنب من الدعاء المجتنبی (دعاء - عربی)

مؤلف: سید رضی الدین ابوالقاسم علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن محمد الطاوس العلوی الفاطمی (آغاز نسخه).

نسخه: به خط همان کاتب است.

انجام: «حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت و هو رب العرش العظیم. سنه ۱۰۶۷ کتابت این کتاب در عرض مدت چهار شب از شبهای شهر رمضان المبارک سمت تحریر یافت. کتبه حاجی محمد بن محمد باقر».

هر دو کتاب به یک شکل به خط نسخ مشکول و زیبا و کم غلط، صفحات جدول کشی مذهب و عناوین به طلا و شنگرف نوشته شده و صفحه اول منتخب الامان دارای سرلوح است. روی برگ اول این شرح دیده می شود: «هو. چند روزی بعاریت با ماست. اقل العباد نجف قلی ناظر تحریراً شهر ربیع الثانی ۱۰۹۶». مهر: «لا تخف و لا تحزن».

ظهر نسخه نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۸/۱۳)

۵۱۱. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی شیخنا جمال الدین حسن بن یوسف بن المطهر قدس سره

حسن بن یوسف بن المطهر (متوفی ۷۲۶ق)
کتاب: مرتب بر مقدمه و چهار قاعده است، به ترتیب
ابواب فقه و به طبع رسیده و کتاب معتبری و مشهوری است.
نسخه: جلد اول از دوره‌ای است که از درآمد حمام
موقوفه شاه سلیمان صفوی به جهت استنساخ کتب
استکتاب و وقف شده است.
و این مجلد در طهارت است و انجام آن چنین است:
«آخر الجزء الاول من کتاب منتهی المطلب فرغ من
تصنیف هذه مصنفه حسن بن یوسف بن المطهر الحلّی فی
سادس عشر شهر ربیع الآخر من سنة ۷۸۲ اثنین و
ثمانین و سبعائة» که البته در نوشتن این تاریخ اشتباهی
از کاتب نسخه حاضر یا نسخ قبلی واقع شده است.
نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر مقابله و تصحیح
و تحشیه ندارد. تعداد اوراق نسخه در گوشه بالای
صفحات ۲۲۳ ورق قید شده است که پشت ورق اول
فهرست مطالب نسخه نوشته شده و ورق دوم بریده شده
و روی ورق سوم وقفنامه مشارالیه به تاریخ ذیحجه
۱۱۲۶ق نوشته و واقف مرحوم میر محمدباقر بن اسمعیل
حسینی خاتون آبادی بوده است.

(۱۳۵۳/۸/۲۳)

۵۱۴. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلّی حسن بن یوسف بن المطهر
نسخه: از مقصد هشتم کتاب صلوة است در خلل تا
آخر جزء سوم کتاب که بحث صوم است.
تاریخ ختم تألیف: روز دوشنبه ۱۹ ربیع یکم ۶۸۶ق.
تاریخ ختم استنساخ: ماه صفر ۱۱۲۶ق. کاتب: شاهقلی
بن محمدیوسف افشار. تعداد اوراق: ۲۳۵.
در آغاز نسخه فهرست کتاب به خط کاتب و وقفنامه
میر محمدباقر بن اسمعیل خاتون آبادی و یادداشت میر
محمد اسمعیل بن ابی الحسن الحسینی مورخ چهارشنبه
۲۵ جمادی الاولی ۱۲۳۶ق.

نسخه: چنان که به خط کاتب در ظهر آن نوشته شده،
جزو ثالث کتاب است و از «المقصد الثامن فی الخلل
الواقع فی الصلوة» است و پس از آن کتاب زکوة و کتاب
صوم و به مسئله «ولو اصبح جنباً فی يوم معصية من شهر
رمضان» خاتمه یافته.

کاتب: محمد بن شمس بن علی بن حسن بن
ابی الحسن الغسانی (ظ) الشیبانی (ظ) الخطی اصلاً
و الغری مولداً. تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه ۶ ربیع
دوم ۹۷۲ق در مشهد مشرف غروی (نجف اشرف).
کاتب تصریح نموده است که نسخه را از روی نسخه
اصل خط مصنف استنساخ و نقل نموده.
ظهر نسخه نوشته شده: «از کتب مرحوم میر
محمد معصوم طاب ثراه».

(۱۳۵۳/۶/۱۳)

۵۱۲. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلّی قدس سره
نسخه: مشتمل بر شش مجلد اول کتاب است.
نام کاتب به نظر نرسید و تاریخ ختم استنساخ مجلد
دوم بیستم محرم ۱۰۵۷ق و تاریخ ختم استنساخ مجلد
سوم ایضاً در همان سال بوده و سایر مجلدات تاریخ
ندارد. تمام صفحات جدول کشیده و صفحات اول
اجزاء تماماً دارای سرلوحه‌های ممتاز و نفیس است. اثر
تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.
وقفنامه نسخه را که روی صفحه اول مجلد اول
نوشته بوده محو کرده‌اند و ظاهراً مهر واقف متعلق به
شاهزاده مریم بیگم صفوی است.

(۱۳۵۳/۹/۱۲)

۵۱۳. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب (فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلّی مولینا ابومنصور جمال الدین

۵۱۵. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی قدس سره

نسخه: مجلد چهارم است از آغاز بحث هشتم کتاب سوم تا آخر فصل ششم از کتاب حج. تاریخ ختم تألیف: دوم ربیع یکم ۶۸۷ق. نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و تحشیه و امتیازی مطلقاً ندارد. تعداد اوراق بر حسب ضبط در حاشیه صفحات: ۱۹۷ برگ. فهرست مباحث این جلد در آغاز نسخه به خط کاتب نوشته شده، و وقفنامه مرحوم میر محمدباقر بن اسمعیل حسینی خاتون آبادی به تاریخ ذی الحجه ۱۲۶ق که نسخه را از درآمد حمام موقوفه شاه سلیمان واقع در اراضی نقش جهان اصفهان استنساخ و وقف نموده است، روی صفحه اول دیده می شود (از دوره مخصوص است).

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۵۱۶. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب

(فقه - عربی)

مؤلف: علامه حلی شیخنا حسن بن یوسف بن المطهر قدس سره

نسخه: مجلد پنجم است از فصل هفتم در افعال حج تا آخر زیارات در ۱۸۲ ورق. فهرست مطالب این مجلد در آغاز آن به خط کاتب با تعیین شماره اوراق نسخه آمده است.

صورت وقفنامه که نسخه از نماء حمام وقفی شاه سلیمان صفوی واقع در اراضی نقش جهان اصفهان استنساخ و وقف شده در روی برگ اول نوشته شده و تولیت با میر محمدباقر بن اسمعیل حسینی خاتون آبادی نویسنده وقفنامه در ۱۲۶ق و اولاد اوست.

(۱۳۵۳/۷/۲۷)

۵۱۷. منظومه در قرائت و تجوید

(علوم قرآنی - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: منظومه مبسوطی است در قرائت و تجوید و فرش سور قرآنی.

نسخه: از اول و آخر ناقص است و لذا نام مؤلف و تاریخ تألیف و کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست و ظاهراً از آثار قرن ۱۲ه می باشد.

آغاز موجود:

زبان را از سر و دندان پیش فوق را از بن برون آیند و نطعی هر سه و شد یازده اینها

انجام موجود:

به تنوین لفظ اول دان به حال وقف الف دارد (۱۳۵۳/۱۲/۱۵)

۵۱۸. منهاج الهدایة الی احکام الشریعة

(فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم حاجی محمدابراهیم بن حاجی محمدحسن کاخی خراسانی معروف به حاجی کرباسی کتاب: دو جزء است در ابواب فقهیه، تاریخ ختم تألیف جزء اول به تعمیم ذکر شده.

نسخه: در یک مجلد و به یک خط است و صفحه آخر که از کتاب مواریث است، ناتمام مانده.

انجام موجود: «و بالفحوی فضلاً عن عدم الفاصل».

کاتب: چنان که در آخر جزء اول ذکر شده: «اقل العباد و احقر الطلاب محمدعلی بن محمدحسین بن محمدعلی بن احمد النیریزی». تاریخ ختم استنساخ جزء اول: ماه رجب ۱۲۵۹ق. ورق اول نسخه نونویس است و شاید ورق اصلی دارای سرلوحه بوده و بریده باشند. خط کاتب مذکور نسخ بسیار زیبا است. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۴)

- ضمیمه:
رسالة فی النسخ و المنسوخ من القرآن الکریم
(علوم قرآنی - عربی)
مؤلف: نامعلوم
آغاز: «الحمد لله الذی لم ینسخ من آیه الا و قد اتی
بخیر منها او مثلها».
نسخه: به خط کاتب منیة اللیب است که در ۲۴ ماه
شعبان ۱۲۳۲ ق از آن فراغت یافته است.
۵۱۹. منهج الرشاد (کلام - فارسی)
مؤلف: علی قلی بن میرزا علی چوله جانی قربانی
نسخه: کامل است و نام کاتب معلوم نشد، تاریخ
ختم استنساخ: ماه محرم ۱۱۱۳ ق. علامت تصحیح و
مقابله ندارد.
وقفنامه مفصل شاه سلطان حسین به تاریخ ربیع دوم
۱۱۲۰ ق در آغاز نسخه نوشته شده است.
۵۲۰. منهج الصادقین فی الزام المخالفین (تفسیر - فارسی)
مؤلف: آخوند مولانا فتح الله کاشانی
نسخه: مجلد سوم از دوره پنج جلدی است (چنان که
در آغاز و انجام نسخه آمده) از سوره مبارکه یونس تا
آخر سوره مبارکه فرقان.
نام کاتب و تاریخ کتابت در این جلد نیست و آیات
قرآن به خط نسخ مشکول و تفسیر به نستعلیق خوب
نوشته شده. در پایان برگ آخر این شرح دیده می شود:
«حقیر باقر القمی مقابله نمود از روی منتسخی که نوشته
شده بود». ظاهراً در قرن ۱۰-۱۱ ه نوشته شده است.
(۱۳۵۳/۱۱/۱۳)
۵۲۱. منیة اللیب فی شرح التهذیب (اصول فقه - عربی)
مؤلف: سید ضیاء الدین عبدالله بن محمد بن علی ابن
الاعرج الحسینی
کتاب: شرح کتاب تهذیب الوصول الی علم الاصول
علامه حلی^{ره} است به «قال - اقول».
نسخه: به خط «اقل الطلبة» محمود بن مرحوم
محمد ابراهیم نجف آبادی است که در ۲۲ ماه شعبان
۱۲۳۲ ق ختم استنساخ نموده و آثار تصحیح و مقابله
ندارد. فهرست کتاب در سرآغاز نسخه آمده است.
۵۲۲. المواهب العلیة فی مهمات المباحث الاصولیة (اصول فقه - عربی)
مؤلف: مرحوم حاج میرزا محمد معصوم بن
محمد علی الحسینی الخاتون آبادی
کتاب: در مباحث الفاظ و ادله عقلیه علم اصول فقه
است. مؤلف در مقدمه گوید که در عنفوان شباب که
مشغول به تحصیل جمله ای از علوم عقلیه و نقلیه
خصوصاً فقه بوده است، رسائل و تعلیقات فراوانی در
آن باب به رشته تحریر کشیده، مانند: تعلیقات ریاض
المسائل و تعلیقه بر الروضة البهیة و جز اندکی از مباحث
و مسائل علم اصول چیزی در این باب نوشته بود؛ تا
این که به توفیق الهی به عتبات عالیات مشرف شده و
شروع در تدوین کتابی در علم اصول نموده و این کتاب
را نوشته است.
نسخه: تماماً به خط شکسته نستعلیف مؤلف است و
تاریخی در آن به نظر نرسید.
(۱۳۵۳/۵/۲۴)
۵۲۳. المواهب العلیة فی مهمات المباحث الاصولیة (اصول فقه - عربی)
مؤلف: میر محمد معصوم بن محمد علی الحسینی
الخاتون آبادی
جلد اول. نسخه خط کاتب است و نامی ندارد. بدون

تاریخ. روی ورق آخر اجازه عالیہ شیخ حسن بن شیخ جعفر و اجازه مختصر شیخ مهدی بن شیخ علی بن شیخ جعفر و اجازه شیخ حسین بن حاج دخیل (به خطوطهم) برای مؤلف.

۵۲۴. [المواهب العلیة فی مهمات المباحث الاصولیة]^۱ (اصول فقه - عربی)

به خط مؤلف است و از «موهبة مما استقل به العقل اصالة البرائة» شروع می شود. پشت جلد نوشته: «اصول مرحوم حاجی میرزا معصوم».

هیچ مشخصاتی ندارد. از مجلد دیگر این کتاب که به خط کاتب است معلوم می شود که کتاب بالا، جلد دوم کتاب المواهب العلیة فی مهمات المباحث الاصولیة تألیف مرحوم میر محمد معصوم بن محمد علی الحسینی الخاتون آبادی است.

۵۲۵. [المواهب العلیة فی مهمات المباحث الاصولیة] (اصول فقه - عربی)

مؤلف: بناء بر آنچه روی جلد تیماجی نسخه بر قطعه کاغذی نوشته اند: «اصول حاجی میرزا معصوم» که مقصود مرحوم حاجی میرزا معصوم حسینی خاتون آبادی است. لکن در سراسر نسخه نام و نشان و تاریخی به نظر نرسید.

نسخه: مشتمل بر دو قسمت است: قسمت اول به خط کاتب نامعلوم و آغاز آن چنین است: «الکلام فی الادلة العقلية. عرف الدلیل العقلی بانه حکم عقلی یتوصل به الی حکم شرعی». و انجام آن چنین است: «و لا ینحصر اتیاننا بالعقل حتی یتم الثمرة فان قلت کیف یمکن القول بان». قسمت دوم به خط شکسته زیبای حاجی میرزا

معصوم خاتون آبادی و آغاز آن: «موهبة. و ممّا استقل به العقل اصالة البرائة». و انجام آن که در مباحث اصالة الصحة است: «و هو کما ترى اذ الادلة عامة و لا ینجب احراز الامکان علی کل حال».

روی صفحه ماقبل آخر نسخه تقریظ بلیغ مشحون از تعریف و توصیف کتاب و مؤلف به خط مبارک مرحوم شیخ حسن بن شیخ جعفر کاشف الغطاء نجفی است با دو خاتم از او و بدون تاریخ. از این که عنوان کتاب حاجی میرزا معصوم موهبة - موهبة است، احتمال می رود نام کتاب مواهب باشد.

۵۲۶. موجز القانون (طب - عربی)

مؤلف: ابوالحسن علاء الدین علی ابن ابی الحزم قرشی معروف به ابن نفیس (متوفی ۶۷۷ق) کتاب: تلخیص مهمی است از کتاب قانون شیخ الرئيس ابن سینا و مکرر به طبع رسیده است. نسخه: ظاهراً کامل است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در اواسط قرن ۱۳هـ نوشته شده، خط نستعلیق خوب، عنوان به لا جورد، اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۴/۴/۱۴)

۵۲۷. الموضح فی القراءات (قراءات - عربی)

مؤلف: بنا بر آن چه در آغاز نسخه است: فخرالدین ابو عبدالله نصر بن علی بن محمد. کتاب: در بیان اختلاف قراءات قرآء سبع و قرائت یمانی ابویعقوب حضرمی است، سوره به سوره تا آخر قرآن و مشتمل است بر مقدمه ای در بیان حال قرآء ثمانیه و رواات و تجوید و غیر ذلک در ده فصل.

۱. در اصل معرفی شده با نام کتاب فی اصول الفقه.

۵۳۰. نزهة الارجاس (فقه - فارسی)

مؤلف: میر محمدحسین بن عبدالحسین حسینی که لابد از علماء سادات خاتون آبادی است.

کتاب: چنانکه در مقدمه گوید: «جمعی از مؤمنین... التماس نمودند که این داعی رساله‌ای بنویسم در اغسال و تیت آنها به لغت فارسی در کمال وضوح» و مشتمل است بر شش فصل در اغسال شش‌گانه و خاتمه در کیفیت تیت آنها.

آغاز: «بسم. الحمد لله رب العالمین الذی جعل الماء طهوراً».

انجام: «تمام شد مقصود از رساله... تاریخ اتمام روز دوشنبه بیست و یکم شهر محرم الحرام سنه ۱۱۲۳».

شایان توجه است که بر خلاف عموم کتبی که در عهد صفویه و به خصوص زمان شاه سلطان حسین تألیف و به نام سلطان زنان مصدر می‌شده، در این کتاب نامی از سلطان دیده نمی‌شود.

نسخه: به خط فضل‌الله بن شاه‌قلی ریحانی کمره‌ای. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الاحد» از دهه دوم جمادی الاولی ۱۱۲۳ ق. سراسر نسخه به تصحیح و تحشیه شخص مؤلف است. پس از ختم رساله دو صفحه در ادعیه عید نوروز نوشته شده است.

ضمیمه:

نظم الفوائد (تجوید - فارسی)

مؤلف: یعنی ناظم: درویش قاری، چنان که در سبب تألیف رساله گوید:

چنین گوید فقیر نیک اندیش

اقل قاریان دهر درویش

تا آن که گوید:

مرتب شد چو این وافی فواید

شده موسوم بر نظم الفوائد

کتاب: منظومه‌ای است در تجوید و قراءات.

آغاز:

زبان خامه را یکتا نمودم

به حمد خالق یکتا گشودم

نسخه به خط محب‌علی بن درویش محمد قطبی و تاریخ ختم استنساخ: جمادی دوم ۹۷۷ ق. در آغاز نسخه وقفنامه شاه سلطان حسین است به تاریخ ۱۱۲۰ ق.

۵۲۸. المهدب البارع فی شرح مختصر الشرايع

یا جامع الدقایق و کاشف الحقایق

(فقه - عربی)

مؤلف: شیخ احمد بن فهد حلی قدس سره

کتاب: شرح کتاب المختصر النافع من کتاب الشرايع تألیف محقق نجم‌الدین ابوالقاسم بن جعفر بن سعید حلی است به «قال - اقول» و تاریخ فراغت از تألیف (چنان که در این نسخه است): روز جمعه ۲۱ ماه رجب ۸۰۳ ق و تاریخ فراغت مؤلف از تبییض کتاب ۴ ذی‌الحجه ۸۰۵ ق. کاتب: قاسم بن حافظ میر حسین کمره‌ای. تاریخ ختم کتابت: جمادی دوم ۹۹۲ ق. نسخه فاقد آثار تصحیح و امتیاز است.

وقفنامه ورثه مرحوم میر محمد معصوم خاتون آبادی به تاریخ ذی‌الحجه ۱۱۷۰ ق ظهر نسخه است و تولیت با اولاد آن مرحوم است. ظهر برگ آخر نسخه نوشته‌اند: «عدد اجزاء چهل و دو جزو است، عدد اوراق ۳۳۶».

۵۲۹. نخبه (فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم حاج محمدابراهیم بن حاج محمدحسن خراسانی اصفهانی معروف به حاجی کرباسی

کتاب: رساله عملیه مؤلف است که برای مقلدین خود نوشته و مکرر به طبع رسیده است.

نسخه: به خط محمد مهدی بن حاجی میرزا محمدحسین. تاریخ ختم استنساخ: ۱۳ ماه رمضان ۱۲۵۹ ق در مدرسه صدر اصفهان.

(۱۳۵۳/۶/۷)

و در آغاز ابیاتی در نعت پاشاه زمانش، شاه سلطان حسین، سروده.

انجام:

ز نخل درک تحصیل رطب کن

ز اسمش سال تاریخش طلب کن
بنابراین سال تألیف مطابق عدد «نظم الفوائد» است
که ۱۱۲۲ ق می‌شود. نسخه به خط کاتب نزهة الارجاس
و تاریخ ختم استنساخ ۱۱۲۳ ق می‌باشد.

(۱۳۵۴/۴/۴)

کتاب: در مدالیل ادوات و طرق استعمال آنها و فوائد
دیگر ادبی در ده باب و به نام قاضی امام اجل سید فخر
القضاة ابوالقاسم منصور بن محمد بن احمد بن صاعد
مصدّر نموده و به طبع رسیده است.

نسخه: ضمیمه نزهة الطرف و به خط همان کاتب است
و یک برگ از آخر ناقص است که از اصل کتاب به مقدار
فقط چند کلمه‌ای ناقص است.

(۱۳۵۳/۵/۱۶)

۵۳۲. نکت الارشاد (فقه - عربی)

مؤلف: شهید اول شیخنا محمد بن مکی عاملی^{۹۰}
(مقتول در ۷۸۶ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است بر ارشاد الازهان الی احکام
الایمان علامه حلی متوفی ۷۲۶ ق به «قوله».

نسخه: دو برگ از آغاز و یک برگ از پایان آن
بریده و معدوم شده و شاید صورت وقفنامه‌ای در
آن بوده است و خواسته‌اند ضایع کنند. مع الاسف
همه خصوصیات نسخه‌شناسی را نیز با این عمل از
بین برده‌اند، لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم
نگردید. ظاهراً در قرن یازدهم نوشته شده است و
کاملاً تصحیح گردیده و حواشی مختلفی در اغلب
صفحات از جمله حاشیه‌هایی از «ن مد ظله
العالی» نوشته شده، و چون در هیچ جای نسخه نامی
از کتاب و مؤلف به نظر نرسید فقط به راهنمایی یکی
از همین حاشیه‌های «ن مد ظله العالی» که در
اوائل نسخه بود، حقیر فهمیدم که محشی شهید اول
است و از حاشیه دیگری معلوم شد که ماتن علامه
حلی است. بعداً مطالب منقول متن را با ارشاد
الازهان علامه تطبیق کردیم، متخّد بود، و نام کتاب را
در الذریعة، ج ۶، ص ۱۵ متعرض شده‌اند که نکت
الارشاد است.

(۱۳۵۳/۶/۲۱)

۵۳۱. نزهة الطرف فی علم الصرف (ادب - عربی)

مؤلف: ابوالفضل احمد بن محمد بن احمد میدانی
نیشابوری (متوفی ۵۱۸ ق)

کتاب: در علم صرف عربی است، مشتمل بر ده باب و
به طبع رسیده است.

نسخه: از اول به مقدار چهار پنج ورق ناقص است و
از اوائل باب سوم به این عبارت شروع می‌شود: «فصل و
اما فعل بکسر العین فان مضارعه یجیء».

نام کاتب معلوم نیست و پایان کتاب چنین است: «و
هو الذی حلّ الفعل به. تم الکتاب بحمد الله و حوله و
فايض احسانه و طوله و انا ارجوا أن لا أنسب الاملال و
لا أنسم بالاخلال و الله المشکور علی ما وقفنا له و هدانا
الیه و هو حسبنا و نعم الوکیل».

سپس کاتب نسخه نوشته است: «نسخت من نسخة
منتسخة من نسخة منتسخة من نسخة الاصل علیها خط
المصنف و هو هذا: قرأ علیّ هذا الکتاب الشیخ الرئيس
ابوالفتوح احمد بن الحسن بن سعد الرازی اید (کذا) الله و
عارضه بنسختی. کتبه المیدانی. فی عشرين جمادی
الآخرة سنة ست و تسعين و ستمائة». ظاهراً این تاریخ ۲۰
جمادی الثانی ۶۹۶ ق تاریخ کتابت نسخه حاضر است.

ضمیمه:

الهادی للشادی (ادب - فارسی)

مؤلف: ابوالفضل احمد میدانی مؤلف نزهة الطرف

و محققانه نوشته و در مقدمه آن را به نام صاحب دیوان الممالک شمس‌الدین علاء الاسلام محمد بن صاحب السعید بهاء‌الدین محمد جوینی موشح گردانیده، و نیز از یکی از دانشمندان زمان به نام محمد بن عمر بدخشانی با تعریف و مدح بلیغ در مقدمه یاد کرده است.

آغاز: «الحمد لله فاطر السموات فوق الارضین عبرة للناظرین... والصلوة علی سید الاولین و الآخرین محمد و آله الطیبین الطاهرین».

نسخه: از آخر ناقص است. گویا کاتب ناتمام گذارده و انجامش چنین است: «و لان قطر الارض من قطر الشمس کحرین من امد لان نصف».

علی هذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست. ظاهراً در قرن ۱۱-۱۲هـ نوشته شده و آثار تصحیح و مقابله ندارد و عموماً دوائر و اشکال هندسی ناقص است یا ترسیم نشده. ظهر نسخه تملک ابراهیم بن کاشف‌الدین محمد یزدی دیده می‌شود.

۵۳۴. نهاية المرام فی شرح مختصر شرایع الاسلام (فقه - عربی)

مؤلف: سید محمد بن علی بن حسین بن ابی‌الحسن حسینی موسوی عاملی

کتاب: در شرح مختصر نافع محقق حلی است.

نسخه: از کتاب نکاح است تا کتاب نذر. و این مجلد سوم کتاب است. کاتب: عماد بن عبدالباقی الحسینی؟ (کذا). تاریخ ختم استنساخ: دهم جمادی یکم ۱۰۵۹ق. ظهر نسخه شرحی درباره وقف بودن نسخه از اوقاف مرحوم میر محمد معصوم حسینی خاتون‌آبادی نوشته شده.

۵۳۷. نهاية المرام فی شرح مختصر شرایع الاسلام (فقه - عربی)

مؤلف: مرحوم سید محمد بن علی بن حسین بن

۵۳۳. نور الثقلین (تفسیر - عربی)

مؤلف: شیخ عبدعلی حویزی

نسخه: مجلد چهارم که جلد آخر کتاب است، از تفسیر سوره مریم تا آخر قرآن کریم.

تاریخ ختم نسخه: اول ظهر روز پنجشنبه هشتم جمادی یکم ۱۰۸۶ق. نام کاتب و اثر مقابله و تصحیح مگر اندکی در اوائل نسخه ندارد.

روی برگ اول این وقفنامه نوشته شده: «هو. قد وفقت هذا المجلد... مع ثلث مجلدات آخر منه ايضاً العفيفة الصالحة النجیبة السيرة المسماة بستی فاطمة بنت مولی الفاضل الكامل التحریر الممتاز بين الاقران و الامثال علماً و عملاً مولانا علی الجیلانی... علی اولادها الذکور و مع التعدد... حرره... عبدالرزاق الجیلانی».

تاریخ و قفیت ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۳)

۵۳۴. کتاب النهایة (فقه - عربی)

مؤلف: شیخ طوسی ابوجعفر محمد بن الحسن شیخ الطائفة

نسخه: شامل هر دو مجلد کتاب و کامل است و دارای حواشی پراکنده و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرینه خط و کاغذ در قرن یازدهم نوشته شده است. تملک محمدزمان بن قوح احمد در ماه رجب ۱۰۹۴ق و نام کتاب و مؤلف و همچنین وقفنامه شاه سلطان حسین جهت مدرسه چهارباغ به تاریخ محرم ۱۱۲۳ق ظهر نسخه نوشته شده است.

۵۳۵. نهاية الادراک فی درایة الافلاک (هیئت - عربی)

مؤلف: ملاقطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی

کتاب: در علم هیئت و فلکیات است و مبسوط

ابی الحسن حسینی موسوی عاملی صاحب مدارک
کتاب: شرح مختصر نافع محقق حلی است به «قوله».
نسخه: از اول کتاب نکاح است تا آخر کتاب نذر که
جلد سوم کتاب است و ظاهراً بیش از همین مقدار تألیف
نشده است.

تاریخ ختم تألیف کتاب النذر: روز پنجشنبه نوزدهم
ماه رجب ۱۰۰۶ ق می باشد (از نسخ دیگر). نام کاتب در
آخر «کتاب النکاح» شمس الدین بن عبدالله یاد شده،
لکن تاریخ کتابت معلوم نیست و حدود زمان تألیف
نوشته شده است. تاریخ تألیف نیز در این نسخه نیامده
است. آثار مقابله و تصحیح در تمام نسخه هست.

روی برگ اول وقفنامه «مقرب الحضرة العلیة العالیة
المتعاللة ریش سفید خزانة عامره حاجی الحرمین
الشریفین حاجی محسن» در تاریخ ۱۶ ذی القعدة
۱۱۴۲ ق نوشته شده است که تولیت نسخه را بعد از خود
به «جناب سیادت و نجابت پناه علّامی فہّامی مجتهد
الزمانی میر محمد معصوم ابن میر عبدالحسین الحسینی»
قرار داده است.

(۱۳۵۳/۵/۱۶)

۵۳۸. نہایۃ الوصول الی علم الاصول

(اصول فقه - عربی)

مؤلف: جمال الدین حسن بن یوسف بن المطهر علّامه
حلی قدس سره

کتاب: در مباحث علم اصول فقه است در نہایت بسط
و تحقیق و در مقدمه فرماید که پس از تألیف کتب
متعدّده مؤلف در این فنّ به خواہش فرزندش «الولد
العزیز محمد» که مقصود مرحوم فخرالمحققین است،
این کتاب را تألیف نموده، و گویا در چهار جزء است.

نسخه: از آخر کمی ناقص است و تا «المبحث
الخامس فی الترجیح الحاصل بسبب کیفیت
الحکم» رسیده و انجام موجود: «تارة ان یکون جنس
ذلک» است.

نام کاتب معلوم نشد. تاریخ کتابت در آخر بحث
نسخ که ظاهراً پایان جزء ثانی کتاب است: روز شنبه ۲۷
ربیع یکم ۹۲۹ ق و تاریخ ختم استنساخ جزء سوم: ۲۱
ربیع الآخر همان سال. اثر مقابله و تصحیح و تحشیه
مطلقاً در نسخه نیست.

روی دو برگ اول تملک محمدامین شریف
استرآبادی ابن محمدعلی در ماه رمضان ۱۱۰۳ ق
و تملک میر محمد معصوم بن عبدالحسین حسینی
خاتون آبادی در ۱۱۲۳ ق نوشته شده. صفحه اول کتاب
نیز به خط مغایر خط نسخه و بسیار زیبا و «بسمله» و
«اما بعد» را به طلا نوشته اند.

(۱۳۵۳/۸/۱)

۵۳۹. نہج البلاغة

(خطب - عربی)

مؤلف: سید شریف رضی محمد بن الحسین موسوی
حسینی^{ره}

مشمتمل بر منتخبی از خطبہ‌ها و مکاتیب و کلمات
قصار حضرت امیرالمؤمنین علیہ السلام.

نسخه: به شرحی که در صفحه آخر نوشته شده
است به خط محمدامین طبیب ابن محمدعلی. تاریخ
ختم استنساخ: صبح روز جمعه چهارم ذی الحجة
۱۰۹۳ ق. صفحه اول و دوم تمام مذهب و سایر صفحات
مجدول و عناوین با طلا و شنگرف و کلمات با تمام
حرکات نوشته شده.

روی برگ اول تملک مرحوم میر محمد اسمعیل بن
ابوالحسن حسینی خاتون آبادی که نسخه را در
۱۲۲۱ ق در مشهد مقدس رضوی ابتیاع نموده، نوشته
شده. در چند موضع مهر: «لا اله الا الله الملك الحق
المبین محمد صادق» دیده می شود.

در برخی مواضع حواشی متفرقه و توضیح لغات
نوشته شده و نسخه بسیار ممتازی است.

(۱۳۵۳/۷/۱۲)

۵۴۲. الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن مرتضی معروف به ملا محسن فیض کاشانی
نسخه: تمام جزء هشتم کتاب است در احکام حج و عمره و زیارات و شهود مشاهد و مساجد که به عنوان عام «کتاب الحج» معروف است.
کاتب: محمد مؤمن بن محمد طالب. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الثلاثاء» جمادای یکم ۱۱۱۶ ق.
فهرست مطالب این جزء و صورت وقفنامه مرحوم آقا جمال الدین محمد بن آقا حسین خوانساری به تاریخ ذی الحجه ۱۱۱۸ ق در آغاز نسخه نوشته شده است و از درآمد حمام موقوفه شاه سلیمان واقع در اراضی نقش جهان اصفهان که به همین منظور وقف شده است، استکتاب و وقف گردیده است.

۵۴۳. الوافی (احادیث - عربی)

مؤلف: مولانا محمد محسن فیض کاشانی
مجلد آخر از کتاب المطاعم والمشارب تا خاتمه.
فراغت از کتابت نسخه: روز دوشنبه سلخ جمادی الثانی (کذا) سنه ۱۱۱۷ ق. کاتب: جعفر بن محمد بن ابراهیم جبیلی الحساوی.
آثار مقابله و تصحیح و در برخی مواضع حواشی موجز و مفیدی دارد. فهرست این مجلد و اصطلاحات رجالی کتاب که مرحوم علم الهدی فرزند مؤلف نگاشته، در آغاز نسخه است.
صورت وقفنامه نسخه به خط واقف «امیرالدین محمد الزاهدی الطیب» به تاریخ ۱۵ محرم ۱۱۴۴ ق ظهر صفحه اول است. متولی «مدرس مدرسه جدید سلطانی واقعه در چهارباغ دارالسلطنه اصفهان».

۵۴۴. الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد محسن فیض کاشانی

۵۴۰. کتاب الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی
نسخه: از اول مجلد چهارم که «کتاب الطهارة والتزین» است تا آخر مجلد پنجم که «کتاب الصلوة والدعاء و القرآن» باشد. تقریباً در تمام صفحات آثار مقابله و تصحیح دارد.
کاتب: امیر حمزه بن سلطان مرد (کذا) القمی. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۰۷۴ ق.
وقفنامه «حمیده خانم بنت مرحمت و مغفرت پناه نجف قلی بیکا» که تولیت آن را پس از خود با «سیادت و نجابت و فضیلت پناه میر محمد معصوم خلف مرحمت و مغفرت پناه میر عبدالحسین» قرار داده و مورخ ماه شوال ۱۱۱۴ ق می باشد، ظهر نسخه است.
(۱۳۵۳/۵/۱۹)

۵۴۱. الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن مرتضی معروف به ملا محسن فیض کاشانی
نسخه: جزء اول و ثانی است، مشتمل بر کتاب عقل و علم و توحید و حجت.
نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. فقط در آخر جزء اول تاریخ ۱۰۷۷ ق نوشته شده. این نسخه بسیار معتبر است و به تصحیح و تحشیه مرحوم علم الهدی فرزند مؤلف می باشد.
وقفنامه ای بدون نام واقف در روی برگ اول نوشته شده و تولیت با میر معصوم بن میر عبدالحسین حسینی (خاتون آبادی) است و تاریخ تحریر وقفنامه جمادی دوم ۱۱۲۷ ق می باشد.
روی برگ عطف دو یادداشت است به تاریخهای چهارشنبه ۲۸ محرم ۱۲۱۶ ق و یکشنبه ۲۳ جمادی الثانی ۱۲۲۹ ق.
(۱۳۵۳/۸/۴)

نسخه: از جزء هشتم یعنی کتاب حج است تا آخر جزء دهم یعنی کتاب معایش و مکاسب و معاملات. نام کاتب و تاریخ کتابت مطلقاً در نسخه به نظر نرسید. فهارس هر سه جزء در آغاز آنها و حواشی کمی به رمز «عهد سلمه الله» که لابد مقصود مرحوم علم الهدی فرزند مؤلف است و نیز آثار مقابله و تصحیح در حواشی دیده می شود. چهار سرلوحه زرین دارد و تمام صفحات دارای جداول متعددی است.

وقفنامه امیرالدین محمد زاهدی طبیب که تولیت آن با مدرس مدرسه چهارباغ است و مهر واقف در آغاز نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۵۴۵. الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن مرتضی معروف به ملا محسن فیض کاشانی^{۲۹}

نسخه: جزء نهم کتاب است، مشتمل بر کتاب الحسیة و الاحکام و الشهادات و جزء دهم مشتمل بر کتاب معایش و مکاسب و معاملات.

کاتب: محمد مدعو به ابراهیم بن محمد رضا. تاریخ کتابت ندارد. مهر: «عبدہ احمد بن محمد جعفر الحسینی ۱۲۲۸» در اول و آخر نسخه هست.

وقفنامه «آقا محبت پیش خدمت خزانه عامره» به تاریخ ربیع یکم ۱۱۲۴ق و مهر او: «والقیة علیک محبة منی ۱۱۱۱» روی برگ اول مفصلاً نوشته شده و تولیت آن با موقوفات دیگر با علامی فهامی امیر محمد جعفر (ظاهراً؛ چون کلمه جعفر را پاک کرده اند درست خوانده نمی شود) ولد مرحوم مغفور میرور میر عبدالحسین خاتون آبادی بوده است. مرحوم میر محمد حسین بن محمد حسینی خاتون آبادی در تاریخ غره ماه رمضان ۱۲۴۸ق شرحی در هامش صفحه وقفنامه نوشته است که این نسخه در دست غاصب بوده و او مرجوع کرده و تمامی کتب موقوفه هفتصد و پنجاه جلد بوده است و

برخی از رقبات موقوفه را یاد کرده است. دو برگ از اول و دو برگ از آخر نسخه عطف و بدرقه بوده، پاره کرده اند. هیچ نوع اثر تصحیح و تحشیه و امتیازی در نسخه نیست.

(۱۳۵۳/۷/۷)

۵۴۶. الوافی (اخبار - عربی)

مؤلف: مولانا محمد محسن فیض کاشانی
نسخه: تمام جزء دوم کتاب است که منحصر است به کتاب الحجّة.

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. فهرست این جلد در آغاز به خط کاتب نوشته شده و تا اواخر نسخه جدول کشی شده. حواشی متفرقه و علامت تصحیح و مقابله دارد.

ظهر نسخه تملک مورخ ۱۱۲۸ق و تملک: «دخل فی نوبتی و انا اقل العبيد صدرالدین محمد بن محمد سعید فی شهر جمادی الآخره ۱۱۳۱» و مهر او: «عبدہ صدرالدین محمد» و تملک فرزندش به تاریخ ۱۱۵۲ق و مهر او: «لا اله الا الله الملك الحق المبين حسين بن محمد» ظهر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۷/۱۸)

۵۴۷. الوافی فی شرح الوافیة (اصول فقه - عربی)

مؤلف: سید محسن بن حسن حسینی ارجی
شرح وافیة الاصول ملا عبدالله تونی است.
تاریخ ختم استنساخ: یوم سه شنبه ۲۷ ربیع یکم ۱۲۵۰ق.

پس از ختم کتاب قطعه ای است به خط کاتب نسخه که به این عبارت شروع می شود: «المبادئ الاحکامیة و الکلام فی الحکم و الحاكم و المحکوم به و المحکوم علیه».

نسخه امتیاز و تصحیح ندارد.

نسخه: از آغاز کتاب است تا فصل دوازدهم از باب دوازدهم «فی قصر الصلوة فی الخوف و السفر» و فصل ۱۲ در احکام دوازده گانه است و نسخه تا حکم چهارم است.

انجام: «یعنی علیها القضاء و علی عدم».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

ظهر نسخه شرحی به قلم مرحوم میر عبدالباقی ابن محمدحسین حسینی (خاتون آبادی) نوشته شده است که این کتاب از درآمد حمام واقع در اراضی میدان نقش جهان وقفی شاه سلیمان (حمام شاه) استنساخ و وقف شده و تولیت با اولاد میر مزبور است.

(۱۳۵۳/۶/۱۳)

۵۵۰. هدایة الطالبین (فقه - فارسی)

مؤلف: مرحوم آقا میر سید حسن بن علی حسینی معروف به مدرّس محله نوی اصفهانی

کتاب: رساله عملیّه مؤلف است در چند جزء.

جزء اول دارای یک مقدمه در بعضی از مسائل تقلید و سپس باب اول در مقدمات نماز در چند مقصد. مقصد اول در طهارت طی چهار رکن.

جزء دوم که خود دارای خطبه و دیباچه مستقل است. مقصد دوم از مقاصد باب اول از ابواب رساله است در نمازها است.

نسخه: مشتمل بر جزء اول و دوم است (با این توضیح که تعبیر جزء اول و دوم از این جانب است و آلا خود مؤلف چنین تعبیری ندارد) و هر دو جزء به خط یک کاتب می باشد و نام کاتب معلوم نشد. تاریخ ختم کتابت جزء اول: ۲۷ ماه شعبان ۱۲۶۵ ق.

آغاز: «بسم. اما بعد چنین گوید اقل عباد الله حسن بن علی الحسینی که این رساله ای است در بیان جمله از احکام فروع دین نظر به خواهش جمعی از متدینین... و مسّی نمودم آن را بهدایة الطالبین و آن مشتمل است بر مقدمه و چند باب».

وقف از نماء املاک جرقویه. وقفنامه مورخه ۱۲۶۰ ق ظهر صفحه اول است.

۵۴۸. وجیزة فی الرجال (رجال - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمدتقی (متوفی ۱۱۱۰ ق)

نسخه: به خط امامیردی بن لطف علی است و تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ۲۱ ربیع الاول ۱۰۹۶ ق.

قابل توجه این که در خاتمه این نسخه که در زمان مؤلف «استنساخ شده است، کاتب نام کتاب را المفضال دانسته و گوید: «قد فرق (کذا) من تسوید هذا (کذا) الرسالة الموسومة بالمفضال من تألیفات مولانا محمدباقر بن محمد التقی...». لکن در جای دیگر چنین نامی به نظر نرسیده است.

ابراهیم نامی در اوائل کتاب حاشیه ای بر ترجمه احمد بن مهران به این عبارت نوشته است: «قوله احمد بن مهران ضعیف. فیه نظر لانه من مشایخ اجازه الکلبینی کما یدلّ علیه قوله استاد الکلبینی و شیخوخة الاجازة تدلّ علی الوثاقه و ایضاً يشعر بتوثیقه و جملة الکلبینی کثیراً فی الکافی بقوله احمد بن مهران رحمه الله. فتدبر لمحرره ابراهیم». حاشیه دیگری بر نسخه نیست.

روی برگ اول نوشته اند: «از کتابخانه مدرسه شاه برداشته شد». و روی برگ دوم: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۹/۱)

۵۴۹. هدایة الامة الی احکام الائمة (فقه - عربی)

مؤلف: شیخ حرّ عاملی مولانا محمد بن الحسن بن علی بن محمد

کتاب: در احکام ثابتة از ائمه اطهار علیهم السلام است که در روایات معتبره آمده است و غالباً به همان الفاظ وارده.

پایان کتاب طهارت: «و حلال بودن استعمال و پاک بودن. تمام شد کتاب طهارت... فی ۲۷ شهر شعبان ۱۲۶۵».

آغاز کتاب صلوٰۃ: «بسم... اما بعد چنین گوید اقل عباد الله سید حسن بن سید علی الحسینی که مقصد دوم از مقاصد باب اول».

انجام: «اما نمازهای غیر یومیہ پس اگر در شرع قضای آن واجب است بر ولی او نیز قضای آن واجب خواهد بود مثل یومیہ». بقیہ صفحہ نوشته نشده است.

مرحوم حاج سید محمد رضا حسینی خاتون آبادی از اول تا آخر نسخه در برخی صفحات اخبار و احادیث متعلقہ بہ مطلب آن صفحات را در حاشیہ نوشته است و ہکذا روی برگ اول نسخہ مطالبی نوشته است، لکن در ہیچ موضع نام و نشانی از خود نگذااردہ. چون خط آن مرحوم را می شناختم، معلوم کردم.

(۱۳۵۳/۸/۴)

۵۵۱. ہدایۃ الضالین و تقویۃ المؤمنین

(ردّ نصاری - فارسی)

مؤلف: علیقلی جدید لاسلام (نگارندہ ردّ صوفیہ و سیف المؤمنین بہ نام شاہ سلطان حسین صفوی)
کتاب: در پاسخگویی بہ نصاراست در چہار جلد:

۱. در ردّ اصول دین نصاری و ثبوت دین مبین محمدی صلی اللہ علیہ و آلہ از کتب ایشان.

۲. در ردّ فروع دین نصاری و ثبوت فروع دین محمد ص از کتب ایشان.

۳. در اثبات نبوت و خاتمیت و علامات بعثت حضرت رسول ص از کتب ایشان.

۴. در اثبات امامت حضرات ائمہ معصومین و ظہور و علامات زمان قایم آل محمد ص موافق کتب ایشان.

نقل از مقدمہ کتاب و فہرست نسخہہای خطی فارسی، ج ۲، ص ۱۰۰۷.

نسخہ: نیمہ اول جلد اول است، مشتمل بر مقدمہ و باب اول در رد اصول دین نصاری، مشتمل بر ۱۴ فصل. ورق اول کہ مشتمل بر نام مؤلف بودہ، ساقط شدہ، لذا برای شناختن مؤلف بہ کتاب فہرست نسخہہای خطی فارسی رجوع کردیم.

نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر مقابلہ و تصحیح و تحشیہ ندارد. ظاہراً در اوائل قرن ۱۳ھ نوشتہ شدہ است.

آغاز موجود: «در سلک تحریر کشیدہ شود و بعد از آن خط بطلان با جوابہای وافی بر آنها جاری گردانم».

انجام: «بتوفیق اللہ تعالی اصول ایشان را از برای اتمام حجت باطل و خراب نمودیم».

(۱۳۵۳/۹/۱)

مجموعه‌ها

۵۵۲. مجموعه من رسائل الشيخ البهائي

۱. الكتاب الثالث من المنهج الرابع من الحبل المتين في
المواريث

مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد بن حسين بن عبدالصمد
عاملي^{ره} متوفى ۱۰۳۰ق
نسخه: در ۸ صفحه است.
کاتب: صالح بن سليمان در مشهد علی بن موسی
الرضا عليه السلام.

۲. الحديقة الهلالية

من جملة كتاب حقائق الصالحين في شرح صحيفة
مولانا زين العابدين عليه السلام.
مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد عاملي^{ره}
نسخه: در ۵۴ صفحه.
کاتب: صالح بن سليمان عاملي در مدينه طوس. ختم
استنساخ: اوائل ماه رجب ۱۰۷۷ق.

۳. الرسالة الاثنا عشرية الزكوتية

مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد عاملي^{ره}
نسخه: در ۱۰ صفحه و نيم.
کاتب: همان شخص در مشهد رضوی. ختم
استنساخ: ۶ ماه رجب ۱۰۷۷ق.

۴. الرسالة الاثنا عشرية الصومية

مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد عاملي^{ره}
نسخه: در ۱۸ صفحه.

کاتب: همان شخص. ختم استنساخ: در عشر یکم
ماه رجب همان سال.

۵. الرسالة الذبحية

مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد عاملي^{ره}
نسخه: در ده صفحه است.
کاتب: همان شخص. ختم استنساخ: در همان تاريخ
در مشهد رضوی.

۶. الوجيزة في دراية الحديث

مؤلف: شيخ بهاء الدين محمد عاملي^{ره}
نسخه در ۷ صفحه.
کاتب: همان شخص. ختم کتابت: همان تاريخ در
همان شهر.

۷. رسالة في تحقيق حقيقة جهة القبلة

مؤلف: شيخ بهائي^{ره}
نسخه در ۷ صفحه.
کاتب و تاريخ به شرح فوق.

۸. تحفة اهل الايمان في حقيقة قبلة عراق العجم و

خراسان

مؤلف: شيخ حسين بن عبدالصمد حارثي عاملي^{ره}

نسخه: در ۸ صفحه و از آخر ناقص می‌نماید. یعنی کاتب ناقص گذاشته و به خط همان کاتب است.
نسخه: حدود بیست صفحه از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نشد. ظاهراً در قرن دهم نوشته شده و حواشی پراکنده‌ای به خط کاتب دارد.

۲. منهاج الكرامة فی امر الامامة (کلام - عربی)
مؤلف: آیه الله جمال‌الدین ابو منصور حسن بن سدیدالدین یوسف بن المطهر علّامه حلّی
نسخه: یک ورق از آغاز افتاده و روی برگ اول موجود مهر: «بنده شاه ولایت محمد مقیم ۱۰۳۸» دیده می‌شود. کاتب: محمد نصرالله عطاءالله. تاریخ ندارد و ظاهراً در قرن دهم کتابت شده است.

۳. کتاب زیارات (زیارات - فارسی)
مؤلف: نامعلوم
کتاب: در آداب زیارت رسول اکرم و اهل بیت اطهار تا زیارت حضرت امام علی النقی صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین است.
آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. بدان ای‌دک الله که چون داخل مدینه شود باید که غسلی کند از برای زیارت».
انجام: «و لم تجعل فی خلقک مثلهم احد صلی علی محمد و آله افعّل بی کذا و کذا برحمتک یا رب. تم».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن دهم نوشته شده.

۴. صحیفة الرضا (اخبار - عربی)
مؤلف: منسوب به حضرت امام هشتم ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیهما السلام
کتاب: مجموعه احادیثی است در حدود ۲۴۰ حدیث و به نامهای دیگر مسند الرضا و الرضویات و صحیفة اهل بیت و الاحادیث الرضویة (خاتمه همین نسخه) نیز مشهور است.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط نویسنده زیارات ضمیمه است و سرآغاز این نسخه سند

نسخه: در ۸ صفحه و از آخر ناقص می‌نماید. یعنی کاتب ناقص گذاشته و به خط همان کاتب است.

۹. مطالبی است منقول از کشف الغمة اربلی و المجموع الرائق.
در ۹ صفحه، به خط کاتب رسائل فوق بدون نام و تاریخ.
(۱۳۵۳/۱۱/۳۰)

۵۵۳. مجموعه

۱. مصباح المتهجد الصغير
المختصر من المصباح الكبير فی ذکر ادعية مختارة جامعة للأغراض.
مؤلف: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن الحسن الطوسی متوفی ۴۶۰ ق.
نسخه: به خطوط مختلف. ناقص الآخر. بدون نام کاتب و تاریخ.

۲. تفسیر القرآن الکریم
مؤلف: نامعلوم
آغاز: «الحمد لله حق حمده و اشهد ان لا اله الا الله».
انجام تا تفسیر آیه شریفه: «لا یقومون الا کما یقوم الذی یتخبّطه الشیطان من المس».
نسخه نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.
(۱۳۶۲/۲/۱۴)

۵۵۴. مجموعه

۱. شرح العقائد النسفية (کلام - عربی)
مؤلف: مسعود بن عمر قاضی معروف به ملا سعد تفتازانی
کتاب: شرح مزجی کتاب العقائد النسفية نجم‌الدین عمر نسفی است.

کتاب است به روایت امین الاسلام طبرسی^۳.

وقفی شاه عباس کبیر.

(۱۳۵۴/۳/۲۰)

۵۵۵. مجموعه

۱. شرح تهذیب المنطق (منطق - عربی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: شرح مزجی تهذیب المنطق سعدالدین مسعود تفتازانی است و شارح آن را تحفه مجلس مطفرالدین سلغر شاه نموده است (مقدمه).

آغاز: «بسم. بعد حمد الله سبحانه خالق الاشخاص و الماهیات و عالم الکلیات و الجزئیات». انجام: «و المطلب الاعلی من الکتاب و لانه اثبت من البواقی بطریق الروال الیه بخلافها و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب».

نسخه: نام کاتب ندارد. ختم استنساخ: هفتم ذی القعدة ۹۶۶ق. حواشی متفرقه دارد.

۲. شرح رساله المنطق (منطق - عربی)

مؤلف: سلیمان داود ملقب به حبیب (مقدمه)

کتاب: شرح مزجی رساله منطق نجم الدین کرمانی است (مقدمه).

آغاز: «بسم. الحمد لله على نواله و الصلوة على محمد و آله. و بعد فيقول الفقير المحتاج».

انجام: «خصوصاً عند عدم التعرض لها في متن الكتاب و الله واهب الحكمة و ملهم الصواب...».

نسخه: به خط حيدر بن حسين على نعمه. تاريخ ختم استنساخ: دهم ربيع الاول ۹۷۹ق.

۳. الغرة (منطق - عربی)

مؤلف: محمد بن شريف الحسيني (مقدمه) و هو

نورالدين محمد بن السيد الشريف الجرجاني (كشف).

کتاب: متن لطیفی است در علم منطق.

آغاز: «بسم. منطق كل منطق ينشر محامده خلیق... و صلوته على محمد خير الانام و ضوء الظلام و ويل الغمام و على آله العظام ائمة البررة الكرام. اما بعد فيقول الفقير».

انجام: «على عكس ذلك لجواز اجتماعهما مدق و عليك بتصفح الامثلة. تمت الرسالة الشريفة الشريفة المسماة بالغرة».

نسخه: نام کاتب و تاريخ کتابت ندارد، اما پيدااست به خط کاتب شرح رساله المنطق است. اين رساله در يازده ورق است.

۴. درة في المنطق (منطق - عربی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: رساله مختصری است در منطق.

آغاز: «بسم. حمد لمن تقدس ذاته العلية عن عروض الكمية و الكيفية».

انجام: «ولا يستنتج المط (المطلوب) عند عدم الرد الى الاول الا بالتعشر. و هذا آخر ما تهياً لنا في هذا المختصر من الكلام... تمت الرسالة الدرة».

نسخه: نام کاتب و تاريخ کتابت ندارد، لكن ظاهر است که به خط کاتب شرح رساله المنطق است. اين رساله در پنج صفحه است.

۵. شرح الايساغوجي (منطق - عربی)

مؤلف يعنى شارح: حسام الدين حسن كاتى متوفى ۷۶۰ق (كشف الظنون)

کتاب: شرح رساله ايساغوجی اثيرالدين مفضل بن عمر ابهری متوفی در حدود ۷۰۰ هجرى است به «قال - اقول» و به طبع رسيده.

آغاز: «بسم. الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظيره». انجام: «وليكن هذا آخر ما كتبناها من الاوراق

لايضاح ما في كتاب ايساغوجى...».

نسخه: به خط حيدر بن حسين على نعمه. ختم استنساخ: اواخر ربيع الآخر ۹۷۷ق.

(۱۳۵۴/۴/۱۴)

۵.۴ صفحه و نیم از ارثاطیقی.
آغاز: «العدد اما تام».
پایان موجود که ناقص است: «فیناسب المحب
الانقص و المحبوب».
(۱۳۵۳/۱۱/۲۴)

۵۵۷. مجموعه

۱. کشف الیقین فی فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام
(مناقب - عربی)
مؤلف: علامه حلی شیخنا ابومنصور حسن بن یوسف
بن المطهر متوفی ۷۲۶ق
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: چهارم
ماه رجب ۱۰۵ق که ظاهراً مقصود (۱۰۵۰) باشد نه
(۱۰۰۵) و نه (۱۱۰۵). امتیازی ندارد. وقفنامه امیرالدین
محمد زاهدی طبیب روی برگ اول نوشته شده و متولی
آن مدرس مدرسه چهارباغ است.

۲. کتاب الناسخ و المنسوخ (علوم قرآنی - عربی)
مؤلف: حافظ ابومنصور، چنانکه در آخر نسخه آمده
است.

آغاز: «بسم الحمد لله... و بعد فهذا کتاب جمعت فيه
جميع ما في القرآن من الآيات الناسخة و المنسوخة
موجزة غاية الاجاز».

انجام: «و هي مائة موضع و موضعان تحويها سبع و
ثلثون سورة و الله اعلم و احکم. قال الشيخ الحافظ
ابومنصور مؤلف الكتاب رضى الله عنه استخرجت هذا
الكتاب في ذكر الآيات الناسخة و اضفته الى كتاب الناسخ
و المنسوخ ما بينه اليه و هو مستخرج من خمسين كتاباً
من كتب الائمة و المفسرين المنقولة عنهم بالاسانيد
الصحيحة منها كتاب الناسخ و المنسوخ من خمسة و
تسعين تفسيراً».

نسخه به خط بابر (ظ) بن کریم الدین معلم. تاریخ
ختم استنساخ: روز یکشنبه ۲۳ ماه شعبان ۱۰۳۱ق.

۵۵۶. مجموعه

۱. رساله جبر و مقابله (حساب - فارسی)
مؤلف: ملک محمد بن سلطان حسین اصفهانی
در الذریعة، ج ۵، ص ۸۸ که این کتاب را عنوان کرده،
فرموده است که وی مجاز از شیخ علی بن هلال کرکی
بوده و تاریخ اجازة ۹۸۴ق است.

کتاب: چنانکه در مقدمه گوید: «رساله فارسی
حساب... علی قوشچی در حساب اشتهاار تمام دارد... و
لکن بواسطه خلو او از بعضی مباحث مهمه مثل جبر و
مقابله و خطائین و اعداد مناسبه و غیرها طالاب را به
دیگر رساله و کتب احتیاج می افتد و این فقیر... قبل از
این در شرح رساله بهشتی این مباحث را به تقریری
وافی بیان کرده و چون به لغت عربی بوده، عزیمت به
تحریر نیده ای از قوانین فروع علم عدد به زبان فارسی...
مصروف ساخت...».

این رساله دارای دو فن است:

۱. در جبر و مقابله.

۲. در بیان قواعد معینه که به هر یک از آن استخراج
بعضی مجدولات توان کرد.

پس اگر این رساله چنان که خود مؤلف از آن تعبیر
نموده رساله در قوانین فروع علم عدد نامیده شود
بی مناسبت نیست.

نسخه: به خط محمدجعفر بن قطب الدین السحابی
(؟). تاریخ کتابت: ذیقعد ۱۱۴۵ق.

۲. خلاصة الحساب (حساب - عربی)
مؤلف: شیخنا بهاء الدین محمد بن حسین بن
عبدالصمد عاملی (متوفی ۱۰۳۰ق)
نسخه: به خط نستعلیق خوب اسمعیل بن پرویز
کرجی (الکرجی بالاصالة). تاریخ ختم استنساخ: «یوم
الاحد» ماه ربیع الاول ۱۰۹۵ق.

۳. یک صفحه و نیم در حساب پرشدن حوض.

به خط همان کاتب و به فارسی.

سپس قریب ۵ صفحه احادیثی در فضائل امیرالمؤمنین علیه السلام است از کتب سنت.

۳. الفرقۃ الناجیة (مذهبی - عربی)
مؤلف: شیخ ابواسماعیل ابراهیم بن سلیمان قطیفی
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط کاتب کشف الیقین است و اندکی از آخر کتاب را استنساخ نکرده و ناقص مانده است.
(۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۵۵۸. مجموعه

۱. الفوائد الصحیحة فی شرح الصفیحة (هیئت - عربی)
مؤلف: احمد بن محمد الامین. چنانکه در مقدمه کتاب آمده است و شناخته نشد.
کتاب: شرح مزجی رساله الصفیحة تألیف شیخ بهاءالدین محمد عاملی^۲ متوفی ۱۰۳۰ ق است.
نسخه: به خط کاتب شرح بیست باب ضمیمه است و چون استنساخ (و یا تألیف آن) ناتمام مانده، در این جا اسم کاتب و تاریخ کتابت را ننوشته است.
انجام موجود که تا بحث معرفت سمت قبله رسیده است: «اقول هذا الطريق قد اوردہ بعض من فی زماننا من افاضل السادات و هو فی الحقیقة عین الطريق السابق... و الثالث» و مؤلف در همین موضع توضیح داده است که «هو السيد النجيب صدرالدين محمد الحسيني^۲ ذكره فی شرح الرسالة (كذا) تشریح الافلاک. منه».
همه جا متن به سرخی نوشته شده است، مانند کتاب ضمیمه.

۲. شرح بیست باب در معرفت قواعد فن اسطرلاب (اسطرلاب - فارسی)
مؤلف: ملا عبدالعلی بن محمد بیرجندی
کتاب: شرح مزجی رساله معروفه به بیست باب در معرفت اسطرلاب تألیف مرحوم خواجه نصیرالدین

محمد محقق طوسی قدس سره.

در خاتمه گوید: «بغایت رسید و بنهایت انجامید و... جمع و ترتیب اجزاء کتاب شرح بیست باب در معرفت قواعد فن الاسطرلاب به سعی بنده بی بضاعت... عبدالعلی بن محمد بیرجندی در جمادی الآخر که به زبان راز تاریخ سال آن نیز باز می گویند...».
نسخه: به خط «محمد بن مرحوم المغفور عالیجناب مقدس القاب، افضل الحكماء المتأخرین و اعلم العلماء المرحومین، جامع المعقول و المنقول، حاوی الفروع و الاصول، زائر بیت الله الحرام، الحاج میرزا محمدعلی الشریف...». تاریخ ختم استنساخ: سال ۱۲۷۰ ق و کسری که به رمز نوشته و درست مفهوم نشد.
(۱۳۵۳/۸/۳)

۵۵۹. مجموعه من تألیفات الامیر محمدباقر داماد

۱. الافق المبین (حکمت - عربی)
مؤلف: امیر محمدباقر داماد حسینی^۲
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد (به علت فقدان آخرش) و لکن پیداست که در زمان خود مؤلف به دست شخص عالمی نوشته شده و مصحح است.
آغاز: «بسم و به ثقتی. عسیبت ان اثبتک علی النقطن لان لیس الوجود حقیقة الا نفس الموجودية».
انجام موجود: «اشارة تنبيهية الم یستبن لک ان العدم هو بطلان الذات... و هی تلک الذات المبتدة فالباطلة».

۲. تقویم الایمان (حکمت - عربی)
مؤلف: امیر محمدباقر داماد حسینی متوفی ۱۰۴۰ ق
نسخه: به خط محمدطاهر بن کمال الدین شوشتری.
تاریخ ختم استنساخ: اوائل صفر ۱۱۰۵ ق. اثر تصحیح و مقابله ندارد و عناوین جهت سرخ نویسی بیاض مانده است.

۳. الاعضالات العویصة (ریاضی و غیره - عربی)
 مؤلف: میر محمدباقر داماد
 کتاب: در بیان بیست اشکال علمی است در فنون ریاضی و غیره و نام این رساله در کشف الحجب و الاستار به عنوان الانموذج ذکر شده است.
 تاریخ ختم تألیف: «د آ دی» (؟) ذی الحجه ۱۰۲۲ ق.
 نسخه به خط محمدطاهر سابق الذکر در سنه ۱۱۰۵ ق.
۴. حدوث العالم ذاتاً و قدمه زماناً (فلسفه - عربی)
 مؤلف: میر داماد
 نسخه: به خط همان محمدطاهر است.
 آغاز: «بسم. و الثقة بالعزیز العلیم. احمد الله ربی حمداً فوق حمد الحامدین... ثم اقول المشهور لدى العلماء و الحكماء ان القول بان العالم باسره متعلق الصنع».
 انجام: «و کتب مسئولاً... محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الیلمعی اللمعی اللوذعی امجد الاولاد الروحانیة و الاصحاب الروعانیة کاسمه الشریف منصوراً».
۵. التقدیسات (حکمت الهی - عربی)
 مؤلف: میر محمدباقر داماد حسینی^{۹۹}
 نسخه: به خط همان محمدطاهر بن کمال الدین شوشتری. تاریخ ختم استنساخ: اوائل ماه رجب ۱۱۰۵ ق. حواشی «منه» زیاد دارد. اثر تصحیح و مقابله به نظر نرسید.
 همانند رساله‌های قبل و عموماً این نسخه‌ها فاقد نام بود، حقیر به زحمت آنها را شناختم.
 وقفی ورثه میر محمد معصوم.
 (۱۳۵۳/۱۲/۱۳)
۵۶۰. مجموعه
۱. ذریعة الاعتماد علی احقاق الحق و فهم المراد من بعض عبارات شیخنا المرتضی الاستاد (اصول - عربی)
 مؤلف: آخوند ملا لطف‌الله مازندرانی لاریجانی
- اسکی نجفی (متوفی ۱۱۳۱ ق)
 کتاب: حاشیه‌ای است بر فرائد الاصول استادش شیخ انصاری تا اواخر دلیل انسداد. محشی در این مبحث دلیل انسداد را باطل کرده است.
 نسخه: به خط اسمعیل و به تاریخ ۱۲۹۸ ق است.
۲. رسالة فی التقليد (اصول - عربی)
 مؤلف: ظاهراً همان مرحوم آخوند ملا لطف‌الله مازندرانی است.
 کتاب: پیرامون مسائل تقلید در اصول و فروع است و نسخه‌ای که کاتب از روی آن نوشته، ناقص بوده.
 آغاز موجود: «و تشخیص مورد الآیة علی وجه الاستقلال حیث بنی علیها الاسلام».
 نسخه: به همان خط و این توضیح اسمعیل بن مهدی و فراغت از استنساخ غره ربیع دوم ۱۲۹۸ ق.
۳. ایضاح المضامین فی عبارات القوانين (اصول - عربی)
 مؤلف: همان آخوند ملا لطف‌الله مازندرانی
 کتاب: حاشیه‌ای است بر قوانین الاصول میرزا ابوالقاسم محقق قمی.
 نسخه: به همان خط و این توضیح که در نجف اشرف استنساخ شده. تاریخ ندارد.
۴. رسالة فی الظنّ الخاص و المطلق (اصول - عربی)
 مؤلف: ظاهراً همان آخوند ملا لطف‌الله مازندرانی باشد.
 آغاز: «بسم. و بعد فهذه عدة کلمات فی باب مسئلة حجية المظنة حررها حين المباحثة اجابة لالتماس بعض فضلا الاحیة».
 نسخه: به خط کاتب سابق الذکر است: «اسمعیل بن مهدی یزدی» و در نجف نوشته. تاریخ ختم استنساخ: چهارشنبه ۵ ربیع الثانی ۱۲۹۸ ق.
 (۱۳۵۳/۷/۱۲)

۲. مسألة في افضلية امير المؤمنين عليه السلام (عربی)

مؤلف: شيخ مفيد مرحوم محمد بن محمد نعمان

كتاب: مقاله ای است در دو صفحه.

آغاز: «بسم. قال الشيخ المفيد رضى الله عنه اختلف الشيعة في هذه المسئلة».

انجام: «ذلك من السالفين والمتأخرين والله تعالى ولي التوفيق».

نسخه: نام کاتب و تاریخ ندارد. پیداست به خط نویسنده وصول الاخير است.

۳. تبیین اقوال الفقهاء (عربی)

مؤلف: نامعلوم و ظاهراً از اهل سنت.

كتاب: رساله ای است در هفت صفحه در بیان اصطلاحات فقهاء.

آغاز: «بسم. الحمد لله الذى احكم مشاريع الاسلام على احسن النسق... و بعد فهذه فوايد في تبیین اقوال الفقهاء فانهم اطلقوا عبارات في الترجيح بين القولين او الوجهين مثل الاصح والظاهر والافقه والاشهر و...».

انجام: «هذا هو الكلام المختصر في التفرقة بين العبارات المذكورة...».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۰هـ نوشته شده است و رساله اسم معینی در نسخه ندارد.

۴. وجيزة في الرجال (رجال - عربی)

مؤلف: علامه مجلسی مولانا محمد باقر^{۹۲}

نسخه: به خط محمد تقی جابر انصاری. تاریخ ختم استنساخ: شوال ۱۱۰۳ق.

با حواشی از نقد الرجال میر مصطفی و غیره. ظهر ورق آخر گواهی مقابله با نسخه ها نوشته شده است.

۵. فهرست اسانید کتاب من لا يحضره الفقيه (عربی)

مؤلف: مولانا محمد بن حسن بن علی معروف به شیخ حر عاملی

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: سنه

۵۶۱. مجموعه

۱. قطعة من كتاب في علم النحو (نحو - عربی)

مؤلف و كتاب: نامعلوم است.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن ۱۲هـ نوشته شده.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. فصل في الحروف التي تجر الاسماء و هي سبعة عشر حرفاً احدها الباء للالصاق نحو مررت بزيد والاستعانة».

انجام: «و مررت بزيد و رأيت زيداً و قس على هذا الباقي. تمت الرسالة».

۲. الهداية (نحو - عربی)

كتاب: رساله مفیدی است در علم نحو و مکرر به طبع رسیده.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و امتیازی ندارد. تاریخ ۱۱۷۱ق در آخر آن دیده می شود و پیداست در همان حدود استنساخ شده.

آغاز: «بسم... اما بعد فهذا مختصر مضبوط في النحو».

انجام: «على غير حدة و هو غير محسن (كذا) والله اعلم بالصواب».

تسملک محمد معصوم بن محمد علی حسینی خاتون آبادی به تاریخ ۱۲۳۵ق در چند جای نسخه هست. (۱۳۵۴/۳/۱۴)

۵۶۲. مجموعه

۱. وصول الاخير الى اصول الاخبار (درایه - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ حسین بن عبدالصمد حارثی همدانی

نسخه: به خط محمد جعفر بن ولیبک (ظ) همدانی. تاریخ ختم استنساخ: روز پنجشنبه دوم (ظ) ربیع الآخر ۱۱۰۴ق در مدرسه کاسه گران اصفهان.

در هامش این موضع گواهی مقابله نوشته شده است.

المصنف دام ظلّه العالی و التماس جماعة المستغیثین بقرائتها ان اکتب لها شرحاً». نسخه: به قرینه یک حاشیه «منه سلّمه الله» در زمان شارح نوشته شده. از آخر ناقص است و تا شرح این عبارت مصنف: «و یسمی ضلعاً ایضاً فی المساحة» دارد. انجام موجود: «فان المضروب فی نفسه لما کان». خط نسخ در ۲۲ برگ.

۳. جامع عروض گلشهری (عروض - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

آغاز: «بسم... این جامع است از تصانیف گلشهری رحمة الله علیه و احسن الله خاتمه در علم عروض و بیان بحور و اوزان تازی و پارسی و اجزا و اصول و فروع و اعاریض و صدر و ابتدا و حشو و علل و زحافات آن و نام این جامع عروض گلشهری لطیف طبعان را باغ دلگشای».

نسخه: در ۲۴ صفحه. کاتب: شفیع الدین الاربدیلی (ظاهراً یا چیز دیگر). تاریخ ختم استنساخ: ۱۰۵۹ ق.

۴. رساله ضرب (ریاضی - فارسی)

مؤلف: نامعلوم و متأخر از ملا علی قوشچی (متوفی ۸۷۹ ق) که از او نقل می‌کند. کتاب: رساله‌ای است در حساب ضرب و انواع آن. نسخه: یک ورق از اول ناقص است.

آغاز موجود: «و ملجأ الاکابر و الاعالی، آنکه خلق و خداست زو خشنود، میرزا بیگ عاقبت محمود، لا زال کاسمه الشریف بین الانام محموداً و اعدائه فی اعین الخلاق مردوداً امید که منظور انظار لطف و قبول گردد و بالله التوفیق. و این رساله مرتّب است بر مقدمه و دو باب و خاتمه».

نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: اوایل ۱۰۶۳ ق. مشتمل بر شش برگ. به خط نستعلیق. (۱۳۵۴/۳/۱۶)

۱۱۱۲ ق. چند حاشیه به توفیق «جعفر» دارد. توضیحاً روی برگ اول نسخه وصول الاخبار نوشته‌اند: «کتاب وصول الاخبار... و کتاب رجال الاقوال من تصانیف... مولانا محمدباقر الملّقب بابن المجلسی سلّمه». ایضاً: «از کتب مرحوم میر محمد معصوم طاب ثراه». (۱۳۵۳/۹/۱)

۵۶۳. مجموعه

۱. میزان الحساب (ریاضی - فارسی)
مؤلف: علاء الدین علی بن محمد معروف به ملا علی قوشچی (متوفی ۸۷۹ ق)
کتاب: رساله‌ای است در علم حساب که زبدة الحساب نیز نامیده می‌شود و چاپ شده. نسخه: نام کاتب ندارد و تاریخ ختم استنساخ سنه ۱۰۶۰ (۱۰۶۰) می‌باشد.

۲. شرح خلاصة الحساب (ریاضی - عربی)
مؤلف: حاجی بن غیاث الدین منصور یزدی که ظاهراً از شاگردان شیخ بهائی بوده.
کتاب: شرح مزجی خلاصة الحساب شیخ بهاء الدین محمد عاملی متوفی ۱۰۳۰ ق است که در حیات شیخ و به اجازه او تألیف شده و شارح آن را به شاه عباس کبیر تقدیم کرده است.

آغاز: «بسم... فیقول... حاجی بن غیاث الدین منصور الیزدی... و کانت الرسالة الموسومة بخلاصة الحساب لشیخنا و مولانا العلامة المحقق للحق و الصواب، کاشف اسرار المتقدّمین، افضل العلماء المتأخّرين، اکمل الفضلاء المتبحّرين، قدوة المحقّقین، خاتم المجتهدین، من هو مستغن کالشمس عن التعریف، و لکمال شهرته و کماله غیر محتاج الی الترهیف، اعنی استاد البشر، العقل الحادی عشر، الشیخ بهاء الدین محمد ادام الله ظلّاله علی المخلصین ممتازة... فحدانی ذلک رخصة حضرة

۵۶۴. مجموعه	۵۶۵. مجموعه (مجامیع - عربی)
۱. الجمل فی النحو (ادب - عربی) مؤلف: ابوبکر عبدالقاهر بن عبدالرحمن بن محمد جرجانی (متوفی ۴۷۱ق) کتاب: به شرح نسخه دیگری که جداگانه معرفی شده است. نسخه: به خط «مظفر ابن شمس الدین محمد در الکاء کلاردشت، در قریه حسن کیف، در دولت‌سراء آخوندی مولانا سلیمان، حفظه الله نوشته شد». تاریخ ختم استنساخ: ۲۹ ربیع یکم ۱۰۸۱ق.	این مجموعه را موسی بن علی بن راشد در سنه ۱۱۲۹ق برای طلاب نجف اشرف وقف کرده است و مشتمل بر کتب و رسائل ذیل می‌باشد: ۱. تجرید الکلام مؤلف: خواجه نصیرالدین محقق طوسی قسم الهیات تا آخر که از مقصد سوم در اثبات صانع است تا امر به معروف و نهی از منکر. نسخه: به خط عبدعلی بن علی بن عبدعلی. تاریخ فراغت از تحریر نسخه: روز شنبه ۷ ماه فطر اول سنه ۱۰۱۳ق (ظ) در مدرسه فاضل کامل... شیخ حسن بن عبدعلی بن موسی. تاریخ فراغ از کتابت حواشی: ۲۳ شعبان ۱۰۱۴ق (ظ) و سپس اجازه علی بن عبدعلی برای کاتب (ظ) در روایت کتب و اسانید.
۲. الکفایة فی علم الاعراب (ادب - عربی) مؤلف: بنا به قول کشف الظنون ضیاء الدین مکی شاگرد جاراالله زمخشری کتاب: در سه قسم است: ۱. اسماء؛ ۲. افعال؛ ۳. حروف. آغاز: «بسم الحمد لله الذی تظاهرت علینا آلاؤه و ترادفت الینا نعماءه». انجام: «نحو ثمة و لیتة و کیفه و انه و حیله و ما اشبه ذلک. تمت قد فرغ من تسوید هذا الکتاب المسمی بکفایة الاعراب». نسخه: غالباً به خط مظفر علی بن شمس‌دین (کذا) محمد کلاردشتی. تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه هفتم جمادای دوم ۱۱۱۱ق در دارالسلطنه قزوین در مدرسه حیدریه.	۲. رسالة فی علم الحساب تألیف: شهاب الدین احمد بن محمد بن عماد، معروف به ابن الهائم. نسخه: به خط موسی بن علی و تاریخ ختم کتابت ۶ ربیع اول ۱۱۱۵ق در شهر تستر در مسجد معروف بقرعنه (؟). ۳. الترصیع و التجنیس فی معرفة البدیع تألیف: سراج الدین سکاکی (ظ) نسخه: به خط عباس بن احمد جزائری دورقی. تاریخ کتابت: روز جمعه جمادای الآخر ۱۰۸۱ق. در حاشیه: «استکتبه لنفسی و انا الاقل موسی بن علی بن راشد».
۳. شواهد ابیات الکفایة (ادب - عربی) مؤلف: نامعلوم آغاز: «قال الراعی: اشلی سلو قیة باتت و بات بها». انجام: «ترکع یوماً و الدهر قد رفعه». نسخه: به خط کاتب دو نسخه قبل. ختم استنساخ: جمادای الثانی سنه ۱۱۱۱ق در همان مدرسه. (۱۳۵۳/۶/۲۱)	۴. بدیعیه مؤلف: ابن حجه به خط موسی بن علی بن راشد عمیری ربعی در مدرسه صالحیه مشهد مقدس رضوی در ۶ شوال ۱۱۲۱ق.

مؤلف: مرحوم آیه الله شیخ محمد تقی ابن مرحوم حاج محمد رحیم بیگ استاجلو ایوانکیفی مسجدشاهی
نسخه: ناقص و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۲. حاشیه معالم الاصول

قطعه‌ای از کتاب است.

نسخه: ناقص و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۳. جزئی در مکاسب محرمة و عقد بیع به فارسی

نسخه: از اول ناقص و از آخر ناتمام و نام کاتب و تاریخ ندارد.

۴. رسالة فی كفارة كسر بیض القطاة علی المحرم اذا تحرک الفرخ فیہ

مؤلف: نامعلوم

نسخه: به خط مؤلف است و شاید مرحوم حاج میرزا محمدرضا خاتون آبادی باشد و تاریخ ندارد.

(۱۳۶۲/۲/۱۳)

۵۶۸. مجموعه

۱. تهذیب المنطق (منطق - عربی)

مؤلف: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (متوفی ۷۹۲ق)

نسخه: از اول ناقص است. کاتب: زین العابدین الحسینی. تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۰-۱۱هـ نوشته شده و به شکل نسخه ضمیمه است.

۲. تجرید الاعتقاد (کلام - عربی)

مؤلف: خواجه نصیرالدین محمد محقق طوسی قدس سره
نسخه: به خط غیاث‌الدین مقصود. تاریخ ختم استنساخ: روز دوشنبه ششم ماه رمضان ۱۰۳۸ق. اثر تصحیح و مقابله و تحشیه مطلقاً ندارد.

(۱۳۵۳/۱۱/۳۰)

۵. شرح مقدمه موارد حبل المتین شیخ بهائی

شارح: نامعلوم

تاریخ ختم استنساخ: ۱۰ ربیع الثانی ۱۱۱۹ق.

۶. شرح الآجرومية فی اصول علم العربية

شارح: خالد بن عبدالله بن ابی بکر ازهری

کاتب نسخه: عبدالواحد بن احمد بن قاسم. تاریخ

استنساخ: روز یکشنبه ۱۴ ذی القعدة ۱۰۸۰ق.

۵۶۶. مجموعه (مجامیع - عربی و فارسی)

این مجموعه مشتمل است بر چند رساله:

۱. شرح فارسی بر رساله‌ای از ملا سعدالدین تفتازانی

که فقط چهار برگ از اوائل آن درین مجموعه موجود است.

۲. الرسالة النفلية

مؤلف: شهید اول شیخنا محمد بن مکی عاملی

در مستحبات نماز.

نسخه: کامل است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. از

آثار قرن ۱۲هـ.

۳. شرح تهذیب المنطق

در علم منطق به فارسی که اصل آن از ملا سعد تفتازانی است و شارح معلوم نشد.

نسخه: از اول ناقص است و نام کاتب ندارد. لکن

تاریخ ختم استنساخ ذی القعدة ۱۰۲۹ق.

وقفنامه امیرالدین محمد طیب زاهدی در هامش

ورق اول کتاب است و تولیت با مدرس مدرسه

چهارباغ.

۵۶۷. مجموعه

۱. تبصرة الفقهاء

قطعه‌ای از کتاب است.

۵۶۹. مجموعه ادعیه و ختومات (ادعیه - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

کتاب: مجموعه‌ای است از ادعیه و اوراد و احراز و ختومات گوناگون که جامع این مجموعه از اماکن متفرقه و اشخاص معتمدی به دست آورده و به خط نسخ جلی آنها را نوشته است و گویا جامع شخصی از اعیان دولت صفوی بوده است.

نسخه اصل است و در پایان آن چنین نوشته شده: «حسب الفرموده نواب مستطاب عالیجاه قبله گاهی خدايگانی حفظه الله تعالی اقل طلبه محمداکظم بن محمداقر طهرانی تحریر نمود». لکن این شخص کاتب اصل نسخه نیست.

روی ورق اول این مطلب به خط کاتب دیده می‌شود: «شب دوشنبه چهاردهم ماه شوال سنه ۱۰۸۴ بعد از نه ساعت و بیست و پنج دقیقه از شب گذشته، ابتدا و اول سال آینده ولادت عالیجاه خدايگانی ام خواهد بود و باید در وقت مزبور به دعا و ذکر مشغول بوده، به قدر مقدور تصدق نمود و تعیین وقت را عالیقدر میرزائی میرزا ابوالحسن زید توفیقه مشخص فرموده‌اند».

نخستین مطلب کتاب دوازده امام خواجه نصیرالدین است و در اواخر کتاب خلسه میرداماد در قسم در سال ۱۰۱۱ ق نوشته شده است.

۵۷۰. مجموعه (فارسی)

مشمول بر:

۱. خواص ادویه

تاریخ کتابت: جمادی الاولی ۱۰۶۶ ق.

۲. رساله ملامعین در آداب سیر و سلوک

تألیف در: ۹۶۱ ق. تاریخ کتابت: ۱۱ ربیع الثانی ۱۰۶۸ ق به خط فخرالدین بن شاه قاسم یزدی.

۳. اللوامع الربانیة فی رد الشبه النصرانیة

مؤلف: سید احمد بن زین العابدین علوی عاملی اصفهانی

به خط فخرالدین بن شاه قاسم یزدی. ختم کتابت: یوم الاثنین ۲۶ رجب ۱۰۶۸ ق.

۴. سؤالات رحمانی و جوابات نبوی

به خط فخرالدین مذکور در یوم الاثنین شعبان ۱۰۶۸ ق. ضمیمه: چند برگ عطف در مطالب متفرقه.

۵۷۱. مجموعه

۱. کتاب الوقف

آغاز: «بسم. کتاب الوقف. قبل الدخول فی المسئلة ینبغی ان نتصدی لیبان حقیقته و ماهیته». انجام: «عن دقة و فکرة و اعف عمّا اخلّ به فی مقام التقریب».

۲. رسالة فی العدالة

آغاز: «بسم. مسئلة فی العدالة و هی فی اللغة الاستقامة و الاستواء». انجام: «و نسلل الله التوفیق لتتیممه بعد ذلك. من الاقل الاحقر العبد الجانی حاجی شیخ محمد الکاشانی».

۳. کتاب الوصایا

آغاز: «بسم. کتاب الوصایا و هی جمع الوصیة اسم مصدر».

انجام: «بصیر منشأ لا اختلاف الحکم كما لا یخفی. لقد تمّ ببید الاقل شیخ محمد الکاشانی».

مؤلف هر سه رساله: حاجی شیخ محمد کاشانی. نسخه اصل به خط مؤلف است و تاریخ ندارد. ظاهراً در حوالی ۱۳۰۰ ق نوشته شده است.

(۱۳۶۲/۲/۱۴)

۵۷۲. مجموعه رسائل عرفانی (تصوف - فارسی)

مجموعه‌ای است از چندین رساله که ظاهراً اغلب آنها یا تماماً تألیف شاه نعمه‌الله ولی کرمانی است. تماماً به یک خط است. روی ورق آخر تاریخ اتمام کتابت ۲۵

اطراء و تجلیل و تعظیم و تملُّق از او در مقدمه به عمل آورده است.
آغاز: «سیحانک سیحانک».

نسخه: نام کاتب ندارد و به خط نویسنده تمام مجموعه است. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الاثنين» ذی الحجه ۹۴۸ ق.

۲. حاشیه رساله اثبات الواجب تعالی (حکمت - عربی)
مؤلف یعنی محشی: مولانا الحنفی (چنانکه در کشف الظنون است) و نام او در نسخه نیست.

کتاب: چنانکه در مقدمه گوید: «بسم... الحمد لمن تقدس جنابه... و آله البررة الاتقیاء و عترته الخیرة الاصفیاء... فهذه فواید شریفة... فی حل رساله اثبات الواجب... و جعلتها هدیه لمن کان اشرف الخصایل... و توجّهت الی عتبه العلیه خیار اصحاب المکارم و المعالی الملقب من لسان الغیب بوفور محبة الآل بحبيب الله».
این کتاب حاشیه بر رساله قدیم است.
نسخه: به خط کاتب رساله قبل. تاریخ ختم استنساخ: «یوم الاثنين» ذی قعدہ ۹۴۸ ق.

۳. حاشیه شرح حکمة العین (حکمت - عربی)
مؤلف: سید امیر غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی (متوفی ۹۴۸ ق)

کتاب: حاشیه‌ای است بر شرح حکمة العین شمس الدین محمد بن مبارکشاه مشهور به میرک بخاری.
نسخه: در ۲۴ صفحه کوچک است و شاید از آخر ناتمام مانده باشد. به خط نویسنده مجموعه است و ممکن است در همان سال استنساخ دو رساله قبل (۹۴۸ ق) که سال فوت این محشی است، نوشته شده باشد، در زمان حیات محشی که چند جا حاشیه «منه مد ظله» دارد.

انجام موجود: «واعتقادنا بان الخصوصية موجود هو اعتقادنا بان الخصوصية موجود مطلقاً».
یک نسخه دیگر ضمیمه اثبات الهیولی خفری و حقایق الصنایع میرفندرسکی فهرست شد.

رمضان ۱۰۰۴ ق (اربع و الف) و نام کاتب «نورالدین بن قاسم الاشکاوندی» قید شده است. تمام نسخه به شکل متن و حاشیه نوشته شده است.
فهرست:

۱. رساله‌ای که یک برگ یا بیشتر آن (آغاز نسخه) افتاده است و به این بیت شروع می‌شود:
هر نور کاشکار شد از مشرق وجود
یک لمعه بود از لمعات منورم
پایان:

«که زان که من و تو از میان برخیزیم
مقصود و مراد ما به کام من و تست
تمت الکتاب العراقی فی تاریخ سلخ ماه رجب ۱۰۰۴».

۲. رساله [مکاشفات]
آغاز: «یا حبیبی من انت انا و انا و انت هو».
مشمول بر ۶۳ مکاشفه است.
انجام: «چو هر دو جهان از یک خداست».
ظاهراً از نعمت الله ولی است.

۳. رساله دیگر از ولی.
آغاز: «اشهد ان لا اله الا الله البرّ الکریم».

۴. رساله دیگر از ولی.
آغاز: «خلیل الله من! ای نور دیده!».
و چندین رساله فارسی دیگر که ظاهراً همه از همان نعمت الله ولی کرمانی است.

۵۷۳. مجموعه رسائل حکمت

۱. رساله فی اثبات الواجب تعالی (رساله قدیمه)
(حکمت - عربی)
مؤلف: جلال الدین محمد بن اسعد صدیقی دوانی (متوفی ۹۰۸ ق)

کتاب: رساله اولی است که مؤلف در باب اثبات واجب نگاشته و به رساله قدیمه معروف و آن را به نام سلطان بایزید بهادرخان مصدّر کرده و غایت مدح و

- ۷۶۰ق (کشف الظنون)
کتاب: شرح رساله ایساغوجی اثیرالدین ابهری است
به «قال - اقول».
- آغاز: «بسم. الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظیره».
- نسخه: به خط کاتب تمام مجموعه زین العابدین
حسینی. ختم استنساخ: ماه شعبان ۱۱۰۰ق.
- نام شارح مطلقاً در نسخه نیست و آن را از کشف
الظنون گرفتیم.
۷۶۴. مجموعه
۱. الدرّة النحویة فی شرح الجرومیة (نحو - عربی)
مؤلف: محمد بن احمد بن یعلی الحسینی النحوی
(کشف الظنون)
کتاب: شرح مقدمة الآجرومية یا الآجرومية النحویة
است، تألیف ابو عبدالله محمد بن محمد بن داود صنهاجی
معروف به ابن آجُرُوم (فقیر صوفی به زبان بربری) متولد
۶۸۲ و متوفی ۷۲۳ق که مقدمه را مؤلفش در مکه معظمه
تألیف کرده است (کشف الظنون).
- آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. قال الشيخ الامام
الشریف ابو عبدالله محمد بن احمد بن یعلی الحسینی
رحمه الله تعالی الحمد لله... و علی آله و اصحابه اجمعین.
اما بعد فان الغرض بهذا الكتاب شرح الفاظ مقدمة الامام
النحوی... و سَمَّیْتِه بالدرة النحویة فی شرح الجرومية».
- نسخه: تمام است. در اینجا نام کاتب و تاریخ کتابت
ذکر نشده، لکن به خط کاتب همه مجموعه است.
۲. الایساغوجی (منطق - عربی)
متن رساله مختصر معروف به ایساغوجی.
مؤلف: اثیرالدین مفضل بن عمر ابهری متوفی حدود
۷۰۰ق (کشف الظنون)
نسخه: کاتب: زین العابدین. تاریخ کتابت: سنه
۱۱۰۰ق.
۳. شرح الایساغوجی (منطق - عربی)
مؤلف یعنی شارح: حسام الدین حسن الکاتمی متوفی
۴. فوائد شریفیه (تصرف - فارسی)
مؤلف: نامعلوم
کتاب: به شرح مقدمه مؤلف: «بسم. محمد صلی الله
علیه و آله و بعد این فوایدی است فارسیه در علم
تصرف افعال... که بر طرز رساله شریفیه سمت ترتیب...
یافته، جهت فرزند عزیز محمد شریف... و مسّی گشته
به فوائد شریفیه... مرتّب بر مقدمه و دو مقصد و خاتمه».
- نسخه: به خط همان زین العابدین حسینی. تاریخ ختم
استنساخ: ماه شعبان ۱۱۰۰ق.
۵۷۵. مجموعه رسائل المحقق البهبهانی
(متفرقه - عربی)
۱. مقالة فی ان الاصل طهارة الاشياء
آغاز: «الاصل طهارة الاشياء و هو من المسلمات عند
المجتهدین و الاخباریین».
- انجام: «بالدلة کیف کان».
۲. رسالة فی الحسن و القبح
آغاز: «الحمد... هذه شبهة مشکلة».
۳. رسالة فی اصالة البرائة
آغاز: «مسئلة فی اصالة البرائة».
- تاریخ ختم استنساخ: ششم ماه رجب ۱۲۵۲ق.

استرآبادی است.
نسخه: تمام این ۱۲ رساله مجموعه به خط یک کاتب است و بسیار مغلوط و غیر مصحح است و نام کاتب ندارد و ظاهراً در اصفهان استنساخ شده است. ختم استنساخ رساله اخیر: ۵ ماه شعبان ۱۲۵۲ ق.
(۱۳۵۴/۴/۲۱)

۵۷۶. مجموعه رسائل و تقریرات و حواشی اصول فقه

۱. حاشیه الفرائد
مؤلف: آخوند ملا محمد کاظم بن حسین طوسی خراسانی
کتاب: حاشیه ای است به «قوله - اقول» بر کتاب القطع که جزء اول فرائد الاصول معروف به رسائل مرحوم شیخ مرتضی انصاری^۲ است.
نسخه: به خط حسین بن حاج ملا علیرضا ندوشنی یزدی. ختم استنساخ: نیمه جمادی الآخرة ۱۲۹۵ ق.

۲. حاشیه الفرائد
مؤلف و کتاب به شرح فوق.
این حاشیه ای است بر مسئله اصالة البرائة رسائل.
نسخه: به خط کاتب مذکور. ختم تألیف: ۶ محرم ۱۲۹۴ ق. ختم استنساخ: روز جمعه ماه شوال ۱۲۹۵ ق در نجف اشرف.

۳. حاشیه الفرائد
مؤلف و کتاب به شرح فوق.
این حاشیه ای است بر مبحث تعادل و تراجیح رسائل.
نسخه: به خط کاتب مذکور. ختم تألیف: روز جمعه عشر آخر ذیحجه ۱۲۹۱ ق در نجف. ختم استنساخ: ۲۲ ربیع دوم ۱۲۹۵ ق. نام کاتب در این جا: «حسین الحاج علیرضا ابن الحاج ابراهیم الندوشنی الیزدی مولداً و النجفی موطناً و مدفنناً ان شاء الله».

۴. رساله فی الاستصحاب
آغاز: «الحمد... الاستصحاب عبارة».
تاریخ ختم استنساخ: ماه رجب ۱۲۵۲ ق.
۵. رساله فی الجمع بین الاخبار
آغاز: «الحمد... هذه رسالة فی الجمع».

۶. رساله فی الاجماع
آغاز: «الحمد... اعلم ان الرسول ص لما بعث للرسالة».

۷. رساله فی الرؤیة
آغاز: «الحمد... فيقول الاقل الاذل محمد باقر بن محمداكمل هذه صورة المباحثة مع فاضل من الاشاعة فی امر الرؤیة».

۸. رساله فی تقلید المیت
آغاز: «الحمد... قال فی المفاتیح و ان لا قول للمیتین».

۹. رساله فی الاصول المتداولة عند الفقهاء
آغاز: «الحمد... قوله^۲ علی اصول مبتدعة».

۱۰. رساله فی الاصل فی المعاملات
آغاز: «الحمد... فاعلم یا اخى ان المهم و المقصود الاصلی فی المعاملات».
تاریخ ختم استنساخ: ماه رجب ۱۲۵۲ ق.

۱۱. رساله فی عبادة الجاهل
آغاز: «الحمد... ان من يقول بصحة عبادة الجاهل».

۱۲. الفوائد الرجالية
آغاز: «الحمد... انی لما انتهیت بفکری الفاتر علی تحقیقات فی الرجال و ثرت تتبعی القاصر علی افادات من العلماء العظام».
این رساله فوائد رجالیه مقدمه حواشی منهج المقال

۴. تقریرات اصول فقه

مؤلف: مرحوم میرزا ابوالقاسم کلانتری ابن میرزا محمدعلی تاجر نوری طهرانی
کتاب: تقریرات درس مرحوم شیخ مرتضی انصاری^۲ است و عنوانهایش «هدایه - هدایه».
نسخه: مسئله صحیح و اعم است.
آغاز: «القول فی الصحیح و الاعم قد اختلف انظار اهل النظر».
کاتب: شخص مذکور فوق. تاریخ ختم استنساخ: شب جمعه جمادی الثانیة ۱۲۹۷ ق.
در هیچ موضعی از این رساله نام مؤلف نیست، حقیر به قرینه رسائل آتیه مؤلف را تعیین کردم.

۵. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: مسئله اجزاء است. کاتب: شخص مذکور.
تاریخ ختم استنساخ: سوم ماه رمضان ۱۲۹۶ ق در نجف اشرف.
آغاز: «هدایه اختلفوا فی ان الاتیان بالمأمور به».

۶. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: مسئله مقدمه واجب است.
آغاز: «القول فی مقدمة الواجب و تحقیق الکلام علی وجه یرتفع به غواشی الاوهام فی طی هدایات. هدایه».
کاتب: همان شخص. ختم استنساخ: شب چهارشنبه ۱۴ صفر ۱۲۹۷ ق.

۷. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: آغاز: «القول فی ان الامر بالشیء یقتضی النهی عن ضده اولا و توضیح المقام فی طی هدایات. هدایه».
کاتب: همان شخص. ختم استنساخ: جمعه دهه اول

ماه شعبان ۱۲۹۶ ق در سرداب واقع در وسط مدرسه صدر نجف اشرف.

۸. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: آغاز: «القول فی جواز اجتماع الامر و النهی و توضیح المطلب فی طی مقدمة و هدایات».
کاتب: همان شخص. شروع در استنساخ: دوشنبه اواخر صفر ۱۲۹۷ ق. ختم استنساخ: ۷ ربیع یکم ۱۲۹۷ ق.

۹. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: آغاز: «القول فی اقتضاء النهی للفساد فیما اذا تعلق بشیء و تحقیق البحث فی طی هدایات هدایه».
کاتب: همان شخص. ختم استنساخ: سنه ۱۲۹۷ ق.

۱۰. تقریرات اصول فقه

مؤلف و کتاب به شرح فوق.
نسخه: آغاز: «القول فی المفهوم و المنطوق و تحقیق المطلب فی طی هدایات. هدایه».

۱۱ و ۱۲. همان تقریرات است: «القول فی العموم و الخصوص» و «القول فی المطلق و المقید» و «القول فی المجمل و المبین».
کاتب: همان شخص. تاریخ ختم استنساخ: شب ۲۸ ماه رجب ۱۲۹۷ ق در مدرسه صدر. شاید کاتب از شاگردان مرحوم آخوند خراسانی بوده است.
(۱۳۵۳/۱۲/۱۰)

۵۷۷. مجموعه

۱. الکافیة
مؤلف: ابن حاجب
(نحو - عربی)

آغاز: «بسم. الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد وهى اسم و فعل و حرف لأنها اما».

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: ۹۳۷ ق.

۲. الارشاد (نحو - عربی)

مؤلف: چنان که از کشف الظنون مستفاد می شود سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانى است و آن جا نام کتاب را ارشاد الهادى و تاریخ تألیفش را ۷۷۸ ق در خوارزم ذکر کرده.

آغاز: «بسم. الحمد لله الذى جعل بكلمته علم الاعراب مرفوع البناء».

انجام: «و النون الثقيلة و الخفيفة فى الفعل للتأكيد تمت...».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. شاید به خط کاتب نسخه قبل باشد.

۳. الجمل فى النحو (نحو - عربی)

مؤلف: ابوبکر عبدالقاهر بن عبدالرحمن بن محمد جرجانى (متوفى ۴۷۱ ق)

آغاز: «بسم... قال الشيخ... هذه جمل رتبته ترتيباً قريب المتناول».

انجام: «فهذا آخر ما اردنا من الجملة فى العوامل الاعراب (كذا)».

نسخه: به خط حاجى حسين بن على مازندرانى. تاریخ ختم استنساخ: روز سه شنبه دهم جمادى الاولى ۹۳۶ ق. در هامش نوشته است: «صاحبه و مالکه مولانا محمدعلى بن خواجه فریدون شهاب». ایضاً: «ثم انتقل بالبيع الصحيح الشرعى الى ملك الفقير محمد بن منصور العطار اللحسائى... سنة ۱۰۲۴».

۴. العوامل (نحو - عربی)

آغاز: «بسم. الحمد لله على جزيل نواله... هذا مختصر فى حصر العوامل على ما ذكره الشيخ الامام عبدالقاهر بن عبدالرحمن الجرجانى مشتمل على اصل سابق و

فصل لاحق فالاصل العوامل مائة».

انجام: «و اما و ام و لا و يل و لكن. تمت».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت صریحاً ندارد اما در پایان نسخه زیر سطر آخر نوشته است: «الفقير محمدعلى بن فریدون شهاب در تاریخ سنه خمس و ثلثین و تسعمائة».

(۱۳۵۴/۴/۲۳)

۵۷۸. مجموعه

۱. لوامع الاشراف فى مكارم الاخلاق (اخلاق - فارسی)

مؤلف: ملا جلال دوانى محمد بن اسعد (متوفى ۹۰۷ ق)

نسخه: از اول و آخر ناقص است و در خلال آن اوراق متفرق کتابی در حل معنیات صحافی شده که آن نیز ناقص است و ناشناخته.

۲. کتابی نامعلوم در حل معنیات

اوراقی است به شرح فوق نامرتب و بی اول و آخر. نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابتش معلوم نیست و ظاهراً از قرن دهم است.

۵۷۹. مجموعه رسائل در عرفان و تصوف

۱. جواهر القرآن و درره

مؤلف: ابو حامد محمد بن محمد غزالى (متوفى ۵۰۵ ق)

کتاب: عیناً همان است که در ۱۳۲۵ قمرى طى ۲۹۶ صفحه وزیری ظاهراً در طهران چاپ شده.

۲. منهاج السالکین و معراج الطالبین

مؤلف: شیخ الشیوخ ابو عبدالله احمد بن عمر بن محمد بن عبدالله خیوقى خوارزمى معروف به شیخ نجم الدین کبرى متولد ۵۴۰ و متوفى ۶۱۸ ق.

کتاب: رساله مختصری است که در طهران به طبع رسیده و در کتاب تحقیق در احوال و آثار نجم‌الدین کبری، تألیف منوچهر محسنی، ص ۱۸۸ به بعد مفصلاً معرفی شده است.

۳. رساله ایها الولد

مؤلف: ابو حامد محمد بن محمد غزالی متولد ۴۵۰ و متوفی ۵۰۵ ق. کتاب: عیناً به طبع رسیده و اصل فارسی آن در فضائل الانام مکاتیب فارسی غزالی است.

۴. منتخب خواص سور القرآن المجید

مؤلف: نامعلوم آغاز: «بسم... هذه منتخبة من خواص القرآن المجید انتخبته تسهیلًا للراغبین». ۲۱ صفحه.

۵. منتخب سُور التورات

آغاز: «عن الصادق علیه السلام ان جبرئیل ع نزل علی عیسی ع فی عشر ایام ذی الحجة بهذه الخمس دعوات...» منقول از اقبال ابن طاوس و سپس: «بسم. هذه... اربعون سورة متخذة من التورات والانجیل».

۶. فوائد متفرقه

در اخلاق و مواظ و عرفان به عربی و فارسی. ۷ صفحه.

۷. رساله در معانی تصوف و آداب تصوف

آغاز: «بسم... قال الشيخ الامام... نجم الحق والملة و الدين ابو الجناح المعروف بالكبرى... التصوف ثلاثة انواع شريعة وطريقة وحقيقة. فالشريعة كالسفينه». تقریباً ۶ صفحه.

۸. فوائد متفرقه

در اخلاق و مواظ و عرفان و تصوف و غیره به عربی و فارسی. ۱۲ صفحه.

۹. کتاب التحصین و صفات العارفين

مؤلف: شیخ ابوالعباس احمد بن فهد حلی (متوفی ۸۴۱ ق)

۱۰. محاسبة النفس یا محاسبة الملائكة الكرام آخر كل

يوم من الذنوب والآثام

مؤلف: سید رضی الدین ابوالقاسم علی بن موسی ابن طاوس حلی^{۲۰} (متوفی ۶۶۴ ق)

۱۱. رساله التجريد فی شرح کلمة التوحيد

مؤلف: احمد بن محمد غزالی

کتاب: در بیان اسرار حدیث قدسی «کلمة لا اله الا الله الخ» است.

نسخه: در ۲۳ صفحه است. توضیحاً از آغاز این مجموعه تا ۵ صفحه کامل از این رساله به خط یک کاتب است. به خط نسخ خوب و نام کاتب و تاریخ کتابت در هیچ موضع نوشته نشده و اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد و ظاهراً همزمان بقیه مجموعه نوشته شده. از صفحه ۶ رساله التجريد تا آخر مجموعه به خط شخص دیگری است که به خط نسخ عربی نوشته و در پایان رساله التجريد گوید که آن را در مشهد غروی (نجف اشرف) استنساخ و در روز شنبه یازدهم جمادی الاولی ۱۲۵۹ هجری از آن فراغت یافته است.

۱۲. رساله آداب المريدین

مؤلف: در پایان این نسخه گوید: «تمت الرسالة الموسومة بآداب المريدین للشيخ المحقق قطب السالکين الشيخ بهاء الدين السهروردي». و در کشف الظنون گوید: «آداب المريدین للشيخ ابی النجيب عبدالقاهر بن عبدالله السهروردي المتوفی سنة ۵۶۳».

آغاز: «بسم. الحمد لله الذي هدانا لهذا... اما بعد فقد التمس مني جماعة اصدقائي وزمرة اخلائي ان اجمع لهم مختصراً في بيان مذهب ارباب السلوك». نسخه در ۱۴ ورق است.

۱۳. الکلام فی الخلوۃ

مؤلف: شیخ ابن عربی

آغاز: «بسم. اعلم ایها الاخ الکریم ان الطرق شتی و طریق الحق مفردة». تقریباً ۶ صفحه.

لتحسين لفظ او تقدير سجع بل توخيت ايراده كهیئة من غير خرم ولا زیادة». تقریباً ۱۵ صفحه. انجام: «ولا تكن كمن ينظر و لا يتفكر. هذا ما وقفنا عليه من الصحايف المعربة».

۱۴. رسالة الروح

مؤلف: همان ابن عربی (چنانکه این همه در نسخه آمده) و ظاهراً همان است که در کشف الظنون گوید: «رسالة روح القدس للشيخ محیی الدین ابن عربی. کتبها بمكة سنة ۶۰۰... فی مناصحة النفس». آغاز: «بسم... اعلم ان الروح الاعظم الذی فی الحقيقة هو الروح الانسانی». تقریباً هفت صفحه و در خاتمه چنین مذکور است: «تمت الکراصة... فی شهر جمادی الآخر سنة ۱۰۹۲» و لابد نقل از اصل است.

۱۸. فوائد متفرقه

۲۴ برگ در اخبار و احادیث گوناگون. در پایان نوشته است: «تم تسوید روضة الواعظین».

۱۹. فوائد متفرقه

در بیش از ۱۰ صفحه ایضاً مطالب گوناگون که آخرین آن از کتاب انیس الخاطر نقل شده و مجموعه بدان ختم شده است.

۲۰. خطبة البیان

از خطب منسوبه به امیرالمؤمنین علیه السلام و مطلبی درباره فقیر و فقیه و صفت مؤمن ایضاً منقول از آن حضرت. ۱۰ برگ است به خط نسخ مشکول زیبا که کاتب این ده برگ نیز مانند دو کاتب اصل مجموعه نام خود و تاریخ کتابت را ننوشته اما پیداست که این ده برگ نیز در همان اواسط قرن ۱۳ ه و به جهت همین مجموعه نوشته شده است.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۵)

۱۵. کتاب الشیخ محیی الدین عربی الی الامام

فخرالدین الرازی

در ۵ صفحه.

۱۶. فوائد متفرقه

منقول از شرح نهج البلاغه ابن میثم و فتوحات مکیه و غیره، در ۱۲ صفحه.

۱۷. صحف ادريس

۲۹ صحیفه است.

۵۸۰. مجموعه

۱. حاشیه شرح الایساغوجی (منطق - عربی) مؤلف یعنی محشی: عنایة الله بن محمد بن عبدالکریم (مقدمه) کتاب: حاشیه ای است بر شرح ایساغوجی اثیرالدین ابهری از سید المحققین (میر سید شریف جرجانی ظ). نسخه: به خط عبدالخالق. تاریخ ختم استنساخ: در دارالسلطنه هرات ۱۲۲۰ ق ظ.

آغاز: «بسم... قال محمد ابن حسین بن محمد المعروف بابن متويه وجدت هذه الصحف بالسورية (كذا) مما نزلت على ادريس النبي اخنوخ صلى الله على محمد و عليه و كانت ممزقة مندرسة فتحريت الاجر فی نقلها الی العربية بعد ان استقصيت فی وضع کل لفظة من العربية موضع معناها من التورية و تجنبت الزیادة و النقصان و لم اغیر معنی

۲. شرح الایساغوجی (منطق - عربی)
مؤلف یعنی شارح: میر سید شریف علی حسینی
جرجانی
کتاب: شرح ایساغوجی اثیرالدین ابهری است به
«قال - اقول».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آثار قرن
۱۳ هـ است.
۳. آداب المتعلمین (آداب - عربی)
آغاز: «بسم... و بعد فکثیر من طلاب العلم لا یتیر لهم
الستحیصیل».
نسخه: به خط کاتب شرح ایساغوجی است و
ناقص است.
۴. شرح میزان المنطق (منطق - عربی)
آغاز: «بسم. قوله نور قلوبنا ای زین نفوسنا الناطقة
المجردة».
نسخه: نام مؤلف و کتاب و کاتب و تاریخ کتابت ندارد
و از آخر ناقص است.
۵. شرح میزان المنطق (منطق - عربی)
مؤلف یعنی شارح: عبدالله بن الهداد العثماني الطلمبني
کتاب: شرح میزان المنطق است و در پایان نوشته شده
است که: «تمام شد کتاب بدیع الزمان».
نسخه نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آثار قرن
سیزدهم است.
(۱۳۵۴/۴/۲۱)
-
۵۸۱. مجموعه
-
۱. العوامل (نحو - عربی)
آغاز: «بسم. الحمد لله علی جزیل نواله... هذا مختصر
فی حصر العوامل علی ما ذکره الشیخ الامام ابوبکر بن
عبدالقاهر بن عبدالرحمن الجرجانی رحمه الله تعالی
- مشمتمل علی اصل».
انجام: «و او و اما و ام و بل و لکن و لا و حتی...».
نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط کاتب
شماره بعد باشد.
۲. الجمل فی النحو (نحو - عربی)
مؤلف: ابوبکر عبدالقاهر بن عبدالرحمن بن محمد
جرجانی (متوفی ۴۷۱ ق)
آغاز: «بسم... قال الشیخ... هذه جمل رتبها ترتيباً
قريب المتناول».
انجام: «فهذا ما اوردنا فی الجملة فی عوامل
الاعراب».
کاتب: بهاءالدین بن احمد (ظاهراً سباکله رودی.
تاریخ ختم کتابت: روز چهارشنبه ۱۶ ربیع الاول
۱۰۵۹ ق برای «تقوی و دیانت شعار ملا حسن ولد ملا
اسماعیل سباکله رودی نوشته شد».
۳. تحفه شاهی (تجوید - فارسی)
مؤلف: عمادالدین علی شریف قاری استرآبادی که به
نام شاه طهماسب صفوی تألیف کرده است.
آغاز:
ای گُنه تو برتر از شناسائی ما
وصف تو برون ز حد گویائی ما
کاتب: عبدالغفور بن جمال الدین. اتمام تحریر:
ربیع الاول ۱۰۶۳ ق. در حاشیه «این چند کلمه نوشته شد
در مدرسه سیاه کله رود به خدمت فضیلت پناه آخندی
ملا محمد امین».
(۱۳۶۲/۲/۱۵)
-
۵۸۲. مجموعه
-
۱. فهرست کتاب تمهید القواعد
مؤلف: شهید ثانی^{ره}

۵. زبدة الاصول (عربی)
تألیف: شیخ بهاء الدین عاملی قدس سره

۶. مطالب متفرقه

روی برگ سوم سرآغاز مجموعه کاتب فهرست مجموعه را نوشته و بعداً چنین نوشته است: «حرر جميع ما في هذا الكتاب من الرسائل بخط الحقیق الذلیل تراب اقدام السادات و الطلاب کلب امیرالمؤمنین محمدرضا ابن محمد صالح الحسینی غفر الله له و لوالديه و جعلهم الله فی الدارين من موالیه بحقه و ابن عمه و اولاده علیهم السلام تحریراً فی اواخر شهر شوال مکرم سنة ۱۲۶۹». مهر: «عبده محمدرضا الحسینی».

(۱۳۶۳/۲/۱۸)

۵۸۴. مجموعه

۱. کتاب الاربعین فی اصول الدین (اصول دین - عربی)
مؤلف: مرحوم حاجی ملا محمد تقی بن حسینعلی هروی
کتاب: مشتمل بر چهل حدیث است در اصول عقائد اسلام با شرح و بیان. تاریخ ختم تألیف: روز جمعه ۱۵ صفر ۱۲۸۳ ق. هنگامی که مؤلف از محل اقامت خود اصفهان به عزم زیارت مشاهد عراق خارج شده و در بروجرد به عللی متوقف گردیده و این کتاب را در آن جا تمام کرده است.

نسخه: به طوری که شخص مؤلف ظهر آن نوشته است، اغلب آن به خط مصنف می باشد. در ظهر ورق آخر نوشته اند: «۲۸ جزو، هر جزوی تقریباً ۴۰۰ بیت، عدد ابیات تقریباً ۱۱۲۰۰».

۲. مجالس اربع عشر (مواعظ - عربی)

مؤلف: مرحوم حاج ملا محمد تقی هروی مذکور
کتاب: چهارده مجلس است مشتمل بر آیات و احادیث و مواعظ و ذکر مصائب اهل بیت و نسخه اصل به خط مؤلف است. تاریخ ختم: غره ماه رجب ۱۲۸۴ ق.

۲. کتاب تمهید القواعد الاصولية و العربية لتفريع فوائد الاحکام الشرعية

تألیف: شهید ثانی زین الدین بن علی احمد
العاملی^{۹۰}
چاپ شده است.

۳. کتاب معارج الاصول در اصول فقه

تألیف: نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن یحیی بن سعید
هذلی معروف به محقق حلّی
چاپ شده است.

۴. رسالة فی مسئلة الشرط فی ضمن العقد

تألیف: مرحوم میرزا ابوالقاسم محقق قمی^{۹۱}
در آخر کتاب الفنا تم چاپ شده است.

تمام این مجموعه به خط یک کاتب است و در سال ۱۲۵۳ ق نوشته شده است و نام کاتب معلوم نیست و آثار تحشیه و مقابله ندارد.

(۱۳۶۲/۲/۱۰)

۵۸۳. مجموعه (متفرقه - فارسی و عربی)

۱. رساله صوم (فارسی)
تألیف: آقا میر سید حسن مدرّس محله نوی قدس سره

۲. اصول دین (فارسی)
تألیف: میرزا ابوالقاسم محقق قمی قدس سره

۳. صلوة الجماعة (فارسی)
تألیف: صاحب جواهر.

مطابق فتاوی شیخ انصاری قدس سرهما.

۴. صلوة الجماعة (فارسی)
تألیف: آقا میر سید حسن مدرّس محله نوی

۳. شرح دعاء ابوحمزة ثمالی (دعاء - عربی)
 مؤلف: مرحوم حاج ملا محمد تقی هروی مذکور
 نسخه: به خط شخص مؤلف است و الحق شرح موجز و مفید و بسیار خوبی است، جز این که تا جمله «و لا الذی اساء و اجترء علیک» را بیشتر شرح نکرده و خود گوید: «لم یکتب بعد ذلک».
۵۸۵. مجموعه
۱. الکافیة (نحو - عربی)
 مؤلف: ابن حاجب مالکی نحوی، عثمان بن عمر بن ابی بکر کردی (متوفی ۶۴۶ق)
 کتاب: کافیة معروف مشهور به طبع رسیده است.
 نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و با دو نسخه آتیه به خط یک نفر است. خط نستعلیق و ظاهراً در بلاد عثمانی نوشته شده در قرن دهم. صفحه اول سرلوحه کوچکی داشته که بریده و از نسخه جدا کرده اند. تمام صفحات به شنگرف و لاجورد خط کشی شده است.
۲. مختصر النحو (نحو - عربی)
 مؤلف: ابوالحسن علی بن محمد بن ابراهیم ضریری قهندزی (مقدمه نسخه).
 کتاب: مختصری است در علم نحو.
 آغاز: «بسم و به نستعین. الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و الصلوة علی رسوله محمد و آله اجمعین. قال الشیخ الامام الزاهد الادیب الاجل ابوالحسن علی بن محمد بن ابراهیم الضریری القهندزی رحمة الله علیه: اعلم ان الکلام العرب ینقسم علی ثلاثة اقسام».
 انجام: «فلذلک لم یلزمها الفتح و الله اعلم بالصواب...».
- نسخه: به شرح مختصات نسخه الکافیة است و نام و نشانی از کاتب نیست.
 توضیحاً برای مطالعه در شرح حال مؤلف رجوع شود به معجم المؤلفین، ج ۷، ص ۱۷۶-۱۷۷ در دو عنوان «علی البخاری» و «علی القهندزی» که ظاهراً هر دو یک نفرند.
۳. المصباح (نحو - عربی)
 مؤلف: ناصر بن عبدالسید مطرزی (متوفی ۶۱۰ق)
 کتاب: معروف است و به طبع رسیده.
 نسخه: به شرح مختصات دو نسخه سابق الذکر مجموعه است و هیچ نام و نشانی از کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله و تحشیه در هیچ یک از سه رساله نیست. مهر: «الواثق بالملک المجید عبدالله بن سعید»
 ظهر هر سه نسخه هست.
۵۸۶. مجموعه
۱. شرح قطر الندی و بلّ الصدی (نحو - عربی)
 مؤلف: جمال الدین ابو محمد عبدالله بن یوسف بن عبدالله ابن هشام نحوی
 نسخه: به چند خط نوشته شده و نام کاتب و تاریخ کتابت و حاشیه و امتیازی ندارد.
۲. شرح الالفیة (نحو - عربی)
 مؤلف یعنی شارح: ابن عقیل نحوی مصری، قاضی القضاة بهاء الدین عبدالله بن عبدالرحمن بن عقیل عقیلی از اولاد عقیل بن ابی طالب^ع
 کتاب: شرح الفیة ابن مالک است به «ص - ش» و به طبع رسیده.
 نسخه: از اول ناقص است و به چند خط نوشته شده و نام کاتب ندارد. در پایان سال تحریر اوراق اخیر ۱۲۹۳ ق قید شده است و امتیازی ندارد.
۵۸۷. مجموعه
۱. شرح مشکلات کتاب النهایة للعلامة الحلی تمام.
 ۲. مسائل ابن زهره حلبی و جوابات العلامة الحلی هر دو کتاب به یک خط از قرن ۱۳ ه بدون تاریخ و

عنهما هذه تعلیقة اتفقت منی علی الحاشیة الشریفة للعلامة الجلیل... مولانا شمس‌الدین محمد الخفزی قدس سره. قوله لانه اخصر و اوثق اما كونه اخصر». نسخه: از آخر ناقص است و نام و نشان کاتب ندارد و ظاهراً تماماً در قرن ۱۱ هجری کتابت شده.

(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۵۸۹. مجموعه

۱. الرسالة الالفیة فی فرض الصلوة (فقه - عربی)
مؤلف: شیخ محمد بن مکی شامی عاملی جزینی
ابو عبدالله شهید اول در سنه ۷۸۶ ق
نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: سنه ۱۰۸۱ ق. حواشی بسیار از «ع ل» و «جعفریه» و «سید محمد صاحب مدارک» و غیره دارد. نسخه به خط نویسنده نسخه بعد است.

۲. الجعفریة فی واجبات الصلوة و مندوباتها

(فقه - عربی)
مؤلف: محقق کرکی شیخ نورالدین علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی (متوفی ۹۴۰ ق)
نسخه: به خط محمد شفیع بن آقا علی. تاریخ ختم استنساخ: «۱۰۸۱». حواشی متفرقه دارد و در هامش صفحه آخر اجازه مؤلف به نقل از خط خود او چنین نوشته شده است: «الحمد لله كما هو اهله. قد سمع السيد الطاهر، الحسيب النسيب، شرف السادات و الاشراف، فخر ذرية عبدمناف، الفاضل التقى، زين البستان لولدى على الملقب بالنقى نجل السيد الاجل الفاضل الكامل، الحسيب النسيب، قدوة السادات و النقباء، تاج الدين حسن الملقب بالعسكرى الموسوى من سادات المشهد الاطهر الاقدس الرضوى على مشرقه الصلوة و السلام على كاتب هذه الاحرف من الرسالة الموسومة بالجعفریة فى فقه الصلوة تأليف الفقير الكاتب من احكام الحيض الى آخرها بقراءة بعض الافاضل سماعاً يجرى مجرى

نام کاتب و در آخر مسائل صفحه ناتمام مانده است.
وقفی صدراعظم.

۵۸۸. مجموعه

۱. رسالة فی اثبات حدوث العالم (حکمت - عربی)
مؤلف: شیخ حسین بن ابراهیم التنکابنی
آغاز: «بسم. الحمد لله المتفرد بوجوب وجوده عن كل عين المتعالي من الزمان والاین... و بعد فیقول المحتاج الى عفو ربه الجلیل العبد الذلیل شیخ حسین بن ابراهیم التنکابنی عفی عنهما هذه رسالة فی اثبات حدوث العالم ای ما سوى الله تعالى حدوثاً واقعياً لا تحت علی ذهنی». نسخه: در ۱۴ صفحه کوچک است و نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۲. تفسیر سورة الفلق (تفسیر - عربی)
مؤلف: شیخ رئیس ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا
آغاز: «بسم. رسالة من الشيخ الرئيس فی تفسیر سورة الفلق. قل اعوذ برب الفلق فالق ظلمة العدم بنور الوجود». نسخه: در ۱۰ صفحه است. به خط کاتب نسخه قبل و نام و تاریخ ندارد.

ظهر صفحه آخر شرحی نوشته شده به نقل از میرداماد به این عبارت: «سمعت من المعلم الثالث قدس سره انه قال بعض فضلاء همدان رحمهم الله ان القول بكون الواجب علة في الخارج لما سواه مستلزم لحدوث العالم... و ما يغرض حصول وجوده الخارجی. ع الغفار حفظه عن جميع الالام و البليات». ظاهراً این شخص «عبد الغفار» نویسنده دو نسخه قبل و نسخه رساله سوم است و الله العالم.

۳. تعلیقة علی حاشیة الخفزی (حکمت - عربی)

مؤلف: شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی
آغاز: «بسم. الحمد لله المنفرد فی الایمومیة... و بعد فیقول اقل الخلیقة شیخ حسین بن ابراهیم التنکابنی عفی

القرءة بیئت فی خلال ذلک مشکلات المسائل و ابرزت نکات العبادات و اوضحت ذلک ایضاً شافياً و قد اجزت له رواية جميعها عنی و العمل بما استقر علیه رأیی فی الفتوى علی حسب ما شرحته و بیئته فی خلال القرءة فلیأخذ ذلک موقعا ان شاء الله تعالی متحرراً طریقة الاحتیاط، متجنباً مواضع الشک، متوقفاً عن الاقدام علی ما خلا عن الیقین و الثبات، مراعیاً شرایط النقل و کتب ذلک بیده الفانیة مؤلفها الفقیر الی الله تعالی علی بن عبدالعالی فی سابع شهر رجب الحرام من سنة سبع و ثلاثین و تسعمائه بمدینة الایمان قاشان صانها الله عن طوارق الحدثن حامداً مصلیاً مسلماً. نقل من خط مصنف هذه الرسالة من غیر واسطة».

۳. الباب الحادی عشر فیما یجب علی عامة المکلفین

(کلام - عربی)

مؤلف: علامه حلی قدس سره

نسخه: نام کاتب و تاریخ ندارد و به خط کاتب دو رساله قبل است.

از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد.

(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۵۹۰. مجموعه

(فقه - فارسی)

۱. رساله عملیه

مؤلف: نامعلوم

کتاب: رساله فارسی است در احکام فقهیه به سبک رسائل عملیه.

نسخه: مشتمل بر منهج سیم در صوم و منهج چهارم در اعتکاف است و هیچ نام و نشان و تاریخی از مؤلف و کاتب نیست و حاشیه و امتیازی ندارد و به قرائن در اواسط قرن ۱۳ هـ استنساخ شده و شاید قسمتی باشد از کتابی مثلاً به نام «مناهج...».

آغاز: «بسم. منهج سیم در صوم و آن در لغت مطلق امساک است».

انجام: «و اگر مرتد شود معتکف در بین اعتکاف باطل می شود اعتکاف او و واجبست بیرون رود از مسجد».

(تجوید - فارسی)

۲. قواعد تجوید

مؤلف: نامعلوم

کتاب: در تجوید قرآن کریم است.

آغاز: «بسم... اما بعد این مختصریست در معرفت بعضی قواعد ضروریه تجویدیّه».

انجام: «و وقفه و سین هم قیاس سکنه است و الله اعلم بالصواب».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و پیداست به خط کاتب رساله عملیه می باشد.

(۱۳۵۳/۹/۶)

۵۹۱. مجموعه

(منطق - عربی)

۱. الرسالة الشمسیة

مؤلف: نجم الدین عمر کاتبی قزوینی (متوفی ۶۷۵ق).

کتاب: از متون منطقی بسیار معروف و مشهورست به شمسیه.

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و امتیازی ندارد و در قرن ۱۳ هـ استنساخ شده است.

(موسیقی - عربی)

۲. رسالة فی معرفة النغم

مؤلف: نامعلوم

کتاب: مشتمل است بر ۱۵ فصل و موضوع آن از عبارت آتی معلوم می شود.

آغاز: «بسم... فقد امرنی من یجب علی امتثال اوامره و التیمن بالسعی فی مسالک مرامی خواطره ان اصنع له مختصراً فی معرفة النغم و نسب ابعاها و ادوارها و ادوار الایقاع... و رتبته فصولاً».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن ۱۳ هـ نوشته شده. دارای جداول و دوائر و اشکال موسیقی است به شنگرف و مرکب سیاه.

(۱۳۵۳/۱۲/۱۵)

کتاب: چنانکه در آغاز گوید: «بسم. احمد الله على عظمة جلاله... اما بعد این کتابی است مشتمل بر عقد نکاح و بیان صیغه و ارکان و شرایط وی».
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و انجام آن چنین است: «باز خود گوید قبلت لنفسی». این رساله فقط مشتمل بر پنج صفحه است.

۳. مسائل متفرقه فقهیه مبسوط و مختصر
به نقل از «شرح ش رحمه الله تعالى» و «قاله شیخنا هـ ح» و «شرح س» و «ع ل» و «شرح ب» و «تنقیح» و غیرها.

۴. رساله فی طریق الاجتهاد (درایه - عربی)
مؤلف: محقق کرکی مرحوم شیخ علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی (متوفی ۹۴۰ق) صاحب جامع المقاصد. کتاب: به نام طریق استنباط الاحکام در نجف اشرف به طبع رسیده است. رساله در نه صفحه است.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آثار قرن ۱۰-۱۱ هـ می باشد.

۵. رساله در بیان مصطلحات متداوله (لغت - فارسی)
مؤلف: نامعلوم
کتاب: به شرح سرآغاز: «بسم. حمد و ثنا مبدع بی مثال و آله مخترع بی غرض و علّه را... این لفظ چند است از مفردات و مرکبات که بر زبانها متداول است و در نامه‌ای پارسی مستعمل و مبتدی چون این یادگیرد و در عمل آورد عبارات او در محاوره و مکالمه مهذب و مرتب گردد ان شاء الله. افتتاح و مفاتحه: آغاز کردن کار».
انجام: «مجاری احوال: حالها».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و نام مؤلف ندارد و ظاهراً در قرن ۱۰-۱۱ هـ استنساخ شده است.
(۱۳۵۴/۳/۱۴)

۵۹۲. مجموعه

۱. رساله فی حجیة خبر الواحد و فی الاجماع
(اصول فقه - عربی)
مؤلف: محمد بن عبدالفتاح تنکابنی فاضل سراب
تاریخ ختم تألیف: ماه رمضان ۱۰۵۵ق.

۲. حاشیة علی شرح مختصر الاصول (اصول فقه - عربی)
مؤلف: ملا میرزا محمد بن الحسن الشروانی
نام کاتب و تاریخ تحریر ندارد. هر دو کتاب به یک خط است از سده ۱۲ هـ.
وقفی میر محمد معصوم.

۵۹۳. مجموعه

۱. حاشیة المختصر النافع (فقه - عربی)
مؤلف: شیخ علی که ظاهراً مقصود شیخ علی بن حسین بن عبدالعالی معروف به محقق کرکی صاحب جامع المقاصد (متوفی ۹۴۰ق) است.
کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر کتاب المختصر النافع محقق حلّی^۹ از آغاز تا میحت «صلوة الجنایز».
آغاز: «بسم... فهذه فوائد علّقتها علی کتاب النافع مختصر الشرایع لیبان ما یعتمد علیه فی الفتوی... قوله اما المطلق لم یتعرض لتعریف المطلق ههنا».
انجام: «قوله و لو علی القبر انما یتخیر به الاتیان بما بقی من التکبیرات... و کذا اذا کان اتمامه لها ماشیاً».
نسخه: به خط «عطاء الله بن افضل نظام الادیب لباسانی سنه ۹۷۷ در بلدة الاحسان طهران تحریر یافت». مهر: «توکلت علی الله عبده عطاء الله».
دارای حواشی متفرقه است، لکن نسخه تصحیح نشده و مغلوط می باشد.

۲. کتابی در عقد نکاح و صیغه
(فقه - فارسی)
مؤلف: عجاله نامعلوم

۵۹۴. مجموعه

۱. حاشیه شرح مختصر المنتهی (اصول - عربی)
 مؤلف: عجله نامعلوم
 کتاب: حاشیه‌ای است به «قوله» بر شرح قاضی
 عضدالدین ایجی بر مختصر المنتهی که مختصر و اصل هر
 دو از ابن حاجب است در اصول فقه.
 آغاز: «بسم... و من لطف الله تع من لطف الله
 سبحانه لعباده احداث الموضوعات اللغوية فانه ای الله تع و
 الفاء لتفصيل ما قبلها او من حقه ان يعقب الاجمال».
 انجام: «ان یخص غیر الشرط الشرعی بما عدا
 الاسباب و لا یلزم اهمال حالها لانها قد علمت ههنا. قد
 تمت حاشیه شریفه».
 نسخه: به خط محمد تقی بن محمد صالح بن... حاجی
 کججی اردبیلی. تاریخ ختم استنساخ: شب دوشنبه ۱۷
 روز از ذی الحجه گذشته ۱۰۵۷ ق. حواشی «منه رحمه
 الله» و «ع اه» و «عب» و «م ن» و «ع ب» و «ح ی مد ظله»
 و «ابهری» و «واحد» و «سلطان العلمائی دام ظله» و «قاسم
 سلم الله» و غیرها به خط کاتب در همه جای نسخه هست.
 روی ورق اول سؤال و جواب شیخ ابوسعید ابوالخیر
 و ابن سینا نوشته شده.

۲. خلاصه الاصول (اصول - عربی)
 مؤلف: حضرت مولانا شیخ بهاء الدین محمد عاملی
 (متوفی ۱۰۳۰ ق)^۲

نسخه: به خط محمد تقی بن محمد صالح اردبیلی
 کاتب نسخه قبل. تاریخ ختم استنساخ: آخر ماه رجب
 ۱۰۵۸ ق. حواشی «منه» به خط کاتب بر اوائل نسخه
 نوشته شده.

(۱۳۵۳/۹/۱)

۵۹۵. مجموعه

۱. حاشیه الحاشیه القديمة علی شرح التجريد
 (کلام - عربی)
 مؤلف: نامعلوم و از مطاوی کتاب مستفاد می شود که

از شاگردان ملا جلال الدین محمد دوانی (متوفی ۹۰۷ ق)
 بوده و همه جا از او به عنوان «الاستاد» یاد می کند و
 ظاهراً در اواخر حیات استاد این حاشیه را نوشته است.
 مؤلف فهرست کتابخانه جامع گوهرشاد، ص ۲۷۲ این
 کتاب را تألیف شاه قوام الدین حمزه شیرازی دانسته
 است.

کتاب: تعلیق‌های است غالباً به «قوله» بر حاشیه قدیمه
 دوانیه ملا جلال بر شرح ملا علی قوشجی بر تجرید الکلام
 محقق طوسی^۳ و پس از حاشیه جدید ملا جلال دوانی
 تألیف شده که از آن نقل می کند.

آغاز: «بسم. قال المصنف... واسعة: اما بعد حمد
 واجب الوجود علی نعمائه الخ. قدم فصل الخطاب
 للايجاز البلیغ رعاية لنوع من براعة الاستهلال».

انجام: «فلعل مراده ظهور فی الصغری فقط غایته انه
 جعل عنوان الحاشیه هو الاول اذا الظ انه اشارة الى
 الصغری. هذا ما کتبنا من الحاشیه الثانية حامداً مصلیاً
 مسلماً معترفاً بالقصور و المعترف معفو مغفور و اعظم
 بالله و استفیض».

نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به قرائن در قرن
 ۱۱ هـ نوشته شده است.

۲. حاشیه شرح حکمة العین (حکمت - عربی)
 مؤلف: (ظاهراً) میرزا محمد بن حسن شیروانی
 اصفهانی (متوفی ۱۰۹۸ ق) (ظ) معروف به ملا میرزای
 شیروانی.

کتاب: حاشیه‌ای است بر شرح حکمة العین محمد بن
 مبارکشاه بخارائی و بر حاشیه میر سید شریف جرجانی
 بر شرح مزبور و بر حاشیه ملا میرزا جان باغنوی ایضاً
 بر شرح مذکور.

آغاز: «بسم... قدس سره انما قال فاطر ذوات العقول
 الخ و لم یقل فاطر العقول لثلا یتوهم».

انجام: «عن العکس الذی ارتکبه الش. تمت هذه
 الرسالة الشریفة».

کاتب: محمد بدیع الحسینی توی سرکانی. ختم

در این موضوع نگاشته و محشی در این تعلیقه به عموم آثار مؤلف حتی اثبات الواجب جدید او و نیز به آثار سایر بزرگان فن نظر داشته است. تاریخ تألیف این تعلیقه را در فهرست رضویه، ج ۴، ص ۶۶ به نقل از یکی از نسخ آستانه نیمه ذی الحجه ۹۸۳ ق قید کرده‌اند.

نسخه: همانند نسخه شماره ۴۵۹ آستانه فاقد دیباچه است.

آغاز آن چنین است: «بسم. منهم من زعم ان جميع براهين هذا المطلب متوقف على ابطال».

انجام: «وليكن هذا آخر ما قصدنا ايراده في حاشية الرسالة و شرحاً مع التزام المطابقة لها في المهية كالمهيات المعلوم والله اعلم محاورة الطلاب و حل كتب آخر غير هذا الكتاب و الحمد لله على الاتمام و الصلوة و السلام على رسوله خير الانام و آله و عترته الكرام».

نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله و حاشیه مطلقاً ندارد، لکن بی‌شک به خط کاتب نسخه ضمیمه است. نام کتاب و مؤلف در هیچ جای نسخه قید نشده و لذا حقیر به زحمت آن را شناختم.

۲. اثبات الواجب القديم (کلام - عربی)

مؤلف: جلال‌الدین محمد بن اسعد دوانی صدیقی معروف به ملا جلال دوانی (متوفی ۹۰۸ ق)

کتاب: نخستین رساله‌ای است که مؤلف درباره اثبات واجب نگاشته و آن را به نام بایزید خان بن سلطان مراد خان عثمانی متوفی ۸۸۶ ق (ذریعه) مصدر کرده است و این نسخه بر خلاف نسخه دیگر که معرفی کردیم، تصدیق مذکور را دارد.

آغاز: «بسم. سبحانک سبحانک ما اعظم شأنک». انجام: «و يبطل الباطل بعبده بیده الحسنی و الیه الرجعی و الصلاة و السلام علی نبیه و آله. تم».

نسخه: نام کاتب ندارد و به خط نویسنده نسخه ضمیمه است. تاریخ ختم استنساخ: «يوم الاحد وقت العصر من شهر شعبان سنه» قید شده و سال کتابت نوشته نشده است. مختصر حواشی و اثر تصحیح دارد.

(۱۳۵۴/۳/۱۶)

کتابت: ذی الحجه ۱۰۹۲ ق. حواشی مؤلف در این نسخه نیامده و اثر تصحیح ندارد و این کاتب غیر از کاتب نسخه ضمیمه است.

از کتب وقفی مرحوم میر محمد معصوم حسینی خاتون آبادی.

(۱۳۵۴/۲/۱۸)

۵۹۶. مجموعه

۱. حاشیه معالم‌الدین (اصول - عربی)
مؤلف: مرحوم آقا سید حسین خلیفه سلطان معروف به سلطان العلماء

کتاب: تعلیقه‌ای است بر معالم الاصول مرحوم شیخ حسن عاملی.

نسخه: معمولی است و نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و امتیازی ندارد و در اواسط قرن ۱۳ هـ نوشته شده است.

۲. معالم‌الدین و ملاذ المجتهدین (اصول - عربی)

مؤلف: مرحوم شیخ حسن بن زین‌الدین الشهید الثانی بن علی بن احمد عاملی

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم کتابت: «يوم الثلثا» جمادای اول ۱۲۳۸ ق. حواشی مختصر و پراکنده‌ای دارد. مهری با تسجیل: «لا اله الا الملك الحق المبين عبده مرتضى الموسوي» در اول و آخر نسخه هست.

(۱۳۵۳/۸/۱۰)

۵۹۷. مجموعه

۱. حاشیه اثبات الواجب القديم (کلام - عربی)
مؤلف: ملا میرزا جان حبیب‌الله باغنوی شیرازی (متوفی ۹۹۴ یا ۹۹۵ ق)

کتاب: تعلیقه بسیار محققانه‌ای است بر رساله اثبات الواجب قدیم یعنی نخستین رساله‌ای که ملا جلال دوانی

۵۹۸. مجموعه

۱. حاشیه شرایع الاسلام (فقه - عربی)
کتاب: حاشیه محقق کرکی (متوفی ۹۴۰ ق) است بر شرایع الاسلام تألیف محقق حلی متوفی ۶۷۶ ق.
نسخه: چند برگ از اول ناقص است و در آخر آن کاتب خود را «اقل خلق الله زین العابدین» خوانده و فراغت از کتابت را روز دوشنبه سوم محرم ۱۰۲۷ ق قید کرده است.
آثار مقابله ندارد و در برخی صفحات حواشی متفرقه دارد.

۲. نسیم السحر: رسالة فی خصایص اللغة (لغت - عربی)
مؤلف: نامعلوم و به نام ابوالفضل حسن بن ابراهیم صیمری نگاشته شده.
نسخه: این رساله ده صفحه و به خط همان کاتب است و تاریخ ختم کتابت غره محرم ۱۰۲۷ ق می باشد.
(۱۳۶۳/۲/۱۷)

۵۹۹. مجموعه

۱. جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام (فقه - عربی)
مؤلف: مرحوم شیخ محمدحسن بن شیخ باقر نجفی
نسخه: از «الرکن الثالث من معتمد هذا الكتاب فی الطهارة الترابية» یعنی مبحث تیمم است تا آخر کتاب طهارت.
کاتب: به شرحی است که در ضمیمه این کتاب نوشته است.
۲. رساله فی قراءه السورة بعد الحمد
مؤلف: شیخ بهاء الدین الحارثی که ظاهراً بل یقیناً مقصود حضرت مولانا شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (متوفی ۱۰۳۰ ق) معروف به شیخ بهائی است.
نسخه: آغاز: «بسم احسن ما یفتتح به الکلام حمد الملك العلام».

این رساله ۱۲ صفحه است و به خط کاتب نسخه جواهر سابق الذکر است و نام کاتب در هیچ یک از دو پایان نیست. فقط در آخر این رساله نوشته است که: «حسب الفرموده اعلم العلماء و افضل الفضلاء اشرف الحاج حاجی میر محمدعلی به تاریخ ۷ ربیع الثانی ۱۲۵۴» از استنساخ فراغت یافته است و مقصود مرحوم حاجی میر محمدعلی حسینی خاتون آبادی است. مجموعاً نسخه غیر مصحح و پر از غلط و غیر قابل استفاده است.

(۱۳۵۳/۸/۱)

۶۰۰. مجموعه

۱. تلخیص المفتاح (ادب - عربی)
مؤلف: جلال الدین محمد بن عبدالرحمن قزوینی خطیب دمشق (متوفی ۷۳۹ ق)
کتاب: مختصری از قسم سوم کتاب مفتاح العلوم ابویعقوب یوسف سگاکاکی است با اضافه فوائدی.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آخر ناقص مانده است.
پایان موجود: «و اما المحل فهو ان ينثر نظم كقول بعض المغاربة».
۲. الکافیة فی النحو (ادب - عربی)
مؤلف: ابن الحاجب جمال الدین ابوعمر و عثمان بن ابی عمرو (متوفی ۶۴۶ ق)
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و به خط کاتب نسخه تلخیص المفتاح است.

۳. الشافیة فی التصریف (ادب - عربی)
مؤلف: ابن الحاجب مذکور
نسخه: به شرح دو کتاب ضمیمه قبل است و مجموعه هیچ نوع امتیازی ندارد و در قرن ۱۳ ه نوشته شده و در همه جا توضیحاتی به فارسی در حواشی دارد.
(۱۳۵۳/۷/۷)

۲. الرسالة الذهبية معروف به طب الرضا عليه

(اخبار - عربی)

السلام

مؤلف: محمد بن حسن بن جمهور عمی (ذریعه در طب الرضا)

کتاب: چنانکه در مقدمه آمده: «بسم... هذه الرسالة الذهبية في الطب التي بعث بها الامام علي بن موسى الرضا عليه السلام الى المأمون العباسي في حفظ صحة المزاج و تدبيره بالاغذية و الاشربة و الادوية. قال امام الانام غرة وجه الاسلام».

انجام: «و صح جسمه بحول الله و قوته فان الله تعالى يعطى العافية لمن شاء و يمنحها اياه. الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و لکن پیداست که به خط کاتب نسخه قبل است.

۳. دعاء شش قفل در دو صفحه، و چهار صفحه ادعیه و احراز دیگر.

(۱۳۵۴/۳/۲۵)

۶۰۳. مجموعه

۱. ثواب الاعمال و عقاب الاعمال (اخبار - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه القمی

نسخه: کامل است و در برخی مواضع توضیح لغات در هامش صفحات نوشته شده. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. ظاهراً در قرن ۱۲ هجری کتابت شده است.

۲. الاعتقادات (کلام - عربی)

مؤلف: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه القمی

نسخه: ضمیمه ثواب الاعمال و عقاب الاعمال است و به خط کاتب همان نسخه و از آخر افتادگی دارد. شاید نام کاتب و تاریخ کتابت در برگ آخر بوده است که

۶۰۱. مجموعه

۱. تمهید القواعد الاصولية و العربية (اصول فقه - عربی)

مؤلف: شیخنا زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی شهید ثانی

تاریخ ختم تألیف: عصر روز جمعه مفتتح محرم ۹۵۸ق.

نسخه: به خط شکسته نستعلیق محمد بن شاه حسن حسینی در ایام اقامتش در مدرسه مبارکه واقع در مسجد جامع جدید عباسی. تاریخ ختم استنساخ: صبح روز جمعه ۱۶ محرم ۱۰۷۰ق.

۲. المفصل فی صناعة الاعراب (نحو - عربی)

مؤلف: محمود بن عمر جارالله زمخشری

نسخه: از آخر ناقص است و لذا نام کاتب و تاریخ کتابت معلوم نیست. ظاهراً به خط نویسنده تمهید القواعد است.

انجام موجود: «اول کلامک علی الیقین».
روی برگ اول «طالع فرزندی ام محمدیحیی که میرزا ابوالشیخ منجم نوشته» مفصلاً مندرج است.

۶۰۲. مجموعه

۱. طب الاثمة (اخبار - عربی)

مؤلف: ابو غیاث و حسین فرزندان بسطام بن شاپور زیات کتاب: در اخبار وارده از ائمه اطهار علیهم السلام در منافع اطعمه و اشرب و مضار آنها و تعویذات و رقیه‌ها و دفع آفات و بلیات است و به طبع رسیده. نام یکی از دو مؤلف در این نسخه ابو غیاث و در ذریعه ابو عتاب است. نسخه: به خط محمد صالح و تاریخ ختم استنساخ ۱۰۵۵ق.

آغاز: «الحمد لله حق حمده و صلی الله علی محمد و آله».

انجام: «و ما انزل علیهما الا تحولتم عن مسکننا».

مفقود گردیده.

روی ورق اول نوشته شده است: «از کتابخانه مدرسه چهارباغ برداشته شد».

(۱۳۵۳/۴/۱۷)

۶۰۴. مجموعه

۱. بیان اتصالات کواکب مؤلف: نامعلوم. (نجوم - فارسی)

از مراجعه به فهرست منزوی هم چیزی معلوم نشد و از این که در اواخر کتاب گوید: «چنانکه در تاریخ هفتم ربیع الاول سنه ۸۲۴ موافق با اول فروردین ماه جلالی سنه ۳۴۳ ملکشاهیه طالع تحویل سال عالم بر افق دارالامان لاهیجان... استخراج کردیم» و نیز گوید: «و آمدن آفتاب به نقطه اعتدال ربیعی در ساعت ششم از شب چهارشنبه هفتم ماه مبارک ربیع الاول سنه ۸۲۴ الهجرية النبوية موافق با شب دوازدهم آزار ماه الرومی سنه ۱۷۳۲ من عهد اسکندر بن فیلقوس الرومی مطابق با شب دوازدهم تیر ماه قدیم سنه ۷۹۰ یزدجردیه من عهد یزدجرد شهریار که آخر ملوک عجم بوده است موازی با شب اول فروردین ماه جلالی سنه ۳۴۳ ارسلان سلجوقی مناسب با شب ارام ای خانی سنه ۱۲۰ غازانیه»، از این تواریخ معلوم می شود که نویسنده معاصر غیاث الدین جمشید کاشانی متوفی ۸۳۲ ق و شاید خود او بوده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. بیان اتصالات کواکب. اتصالات کواکب بر انواع است چون قرانات و تسدیسات و تربیعات و تثلیثات و مقابلات».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در قرن دهم استنساخ شده و در پایان احکام سال ترک ذکر شده است که ندانستیم از اصل کتاب مذکور است یا مستقل.

۲. ابعاد اجرام مؤلف: عبدالعلی بیرجندی (متوفی ۹۳۴ ق) (فارسی)

کتاب: چنانکه خود در مقدمه گوید: «مشمتمل بر مساحت سطوح اجسام و مقادیر ابعاد و اجرام و تحقیق مبادی اقالیم و نهایت آن...». و به نام غیاث الدین حبیب الله نوشته.

نسخه: ورق اول ندارد و شاید از اواخر آن نیز ناقصی داشته باشد. کاتب معلوم نیست. تاریخ ختم استنساخ: ۲۹ جمادی الآخر ۱۰۸۵ ق.

۳. الرسالة الکمالیه یا سلم السماء (نجوم - عربی) مؤلف: غیاث الدین جمشید بن مسعود بن محمود کاشانی (متوفی ۸۳۲ ق) کتاب: در هفت مقاله و خاتمه است و به طبع رسیده و آن را در مقدمه به نام کمال الدین محمود وزیر (ظ) مصدر کرده است.

آغاز: «بسم. الحمد لله الذي يرفع السماء بغير عمد». نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: شب یکشنبه غره جمادی الآخر ۹۷۷ ق در کاشان.

۴. حدود الامراض من الرأس الى القدم (طب - عربی) مؤلف: محمد بن ابی المجد بن ابی مسلم طبیب کتاب: در بیان امراض انسانی است به اختصار. آغاز: «بسم. الحمد لله الكريم الجليل... و بعد فهذه اما جمعه العبد الواثق بالصمد الحسيب... فی حدود الامراض من الرأس الى القدم و ما يتعلق بها». انجام: «تم حدود الامراض و الحمد لله...». نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً در اواخر قرن دهم نوشته شده.

(۱۳۵۴/۳/۱۹)

۶۰۵. مجموعه

۱. اصول الدین مؤلف: منسوب به حضرت امام همام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (اخبار - عربی)

الهنانی فیما اجازه فی جامع الکوفة علی يد والدي سنة ثمان و ثمانین و ثلثمائة، قال حدثنی محمد بن الحسين بن محمد بن جمهور و كان عالماً باخبار الامام ابی الحسن علی بن موسی الرضا خاصاً به ملازماً بخدمته و كان معه حين حمل من المدينة الى المأمون الى ان صار الى خراسان و الى ان استشهد بطوس عليه السلام و كان الذي حمله رجا بن ابی الضحاک و سنة يوم قبض عليه السلام اربعون سنة و كان المأمون بمرور نيسابور و فی مجلسه الرضا عليه السلام و جماعة من الفلاسفة و المتطبيين مثل يوحنا بن ماسويه و جبرئيل بن بختيشوع و صالح بن ملهمه الهندي و غيرهم».

انجام: «قال ابوالمحمد فلما وصلت هذا الرسالة من الرضا الى المأمون قرأها و فرح بها فرحاً شديداً و امر ان يكتب بالذهب و ان ترجم بالرسالة المذهبية. تمت بحمد الله تعالى و منه و جوده. نقلت من خط ملا هادی بن ملا کاظم ابهری...».

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله مطلقاً ندارد. لکن مسلم است که به خط کاتب نسخه اصول الدین ضمیمه و به همان سبک نوشته شده و ترجمه عبارات نیز در زیر سطور به شنگرف آمده است.

(۱۳۵۴/۳/۲۶)

۶۰۶. مجموعه

۱. اثبات الواجب القديم (رسالة فی اثبات الواجب؛ الرسالة القديمة) (کلام - عربی)
مؤلف: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی صدیقی معروف به ملا جلال دوانی (متوفی ۹۰۸ ق) ظ
کتاب: نخستین رساله‌ای است که مؤلف درباره اثبات واجب نگاشته و آن را به نام بایزید خان بن سلطان مراد خان عثمانی معروف به سلطان محمد فاتح متوفی ۸۸۶ ق (الذریعة) مصدر کرده است و این تصدیق در نسخه حاضره نوشته نشده.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد، لکن بی شک به

آغاز: «بسم... حدثنا ابوعلی محمد بن الحسين (کذا) بن المفضل، قال حدثنی احمد بن علی بن حاتم، عن ابیه، قال حدثنا ابو عبدالله الحسين بن علی بن الفضل، قال (حدثنا) الشیخ ابو الحسن علی بن الحاتم القزوینی، عن علی بن جعفر الشهریزانی، عن احمد بن حماد و الفضل بن سنان الهاشمی و محمد بن علی بن یقطین و ابراهیم بن محمد کلهم رووا ان المأمون بعث الى الامام الهمام علی بن موسی الرضا علیهما السلام و وجهه بالفضل بن سهل ذی الریاستین، فقال احب ان تجمع لنا اصول الدین جميعاً».

نسخه: به خط عبدالحسین بن محمد امین تبریزی. ختم استنساخ: بیستم محرم ۱۱۰۴ ق. ترجمه تمام این رساله به شنگرف زیر سطرها نوشته شده و شاید از علامه مجلسی مولانا محمدباقر بن محمد تقی باشد یا از دیگری. نسخه مصحح نیست.

۲. الرسالة الذهبية

(اخبار - عربی)

مؤلف: محمد بن حسن بن جمهور عمی (ذریعه در طب الرضا) و در این نسخه «محمد بن الحسين بن محمد بن جمهور» ذکر شده و نسخه مصحح نیست ولی به همین صورت هم ترجمه شده.

آغاز: «بسم. رساله مذهبیه فی الطب. عن علی بن موسی الرضا علیهما السلام و يقول الفقير الى رحمة الله تعالى الحسين بن علی بن محمد الحسيني العريضي، اخبرنا السيد الاجل العالم شرف الدين ابو محمد قريش بن السبيع بن المهنا العلوي الحسيني المديني ادام الله توفيقه يوم الاحد سابع عشر ربيع الاول سنة احد عشر و ستمائة، قال اخبرني الفقيه ابو البركات غباق بن جعفر بن محمد الديلمي، قال اخبرني الفقيه نجم الدين ابو محمد عبدالله بن جعفر بن محمد بن موسی بن جعفر بن محمد بن موسی بن جعفر بن محمد الدوریستی يوم الخميس السابع و العشرين من محرم سنة اربع و ستين و خمسمائة، قال اخبرني جدی محمد بن موسی فی شعبان سنة اربع و عشرين و خمسمائة، قال اخبرني محمد بن وهبان بن بشير البصري الازدي المعروف بالديبلي

خط کاتب نسخه ضمیمه است و لابد نزدیک به زمان استنساخ همان نسخه کتابت شده و دارای مقداری حواشی است.

۲. حاشیه الهیات شرح جدید تجرید (کلام - عربی)
مؤلف: محمد خفری معروف به فاضل خفری
کتاب: تعلیقاتی است بر الهیات شرح جدید تجرید الکلام که شرح ملا علی قوشچی است بر تجرید الکلام محقق طوسی قدس سره.

آغاز: «بسم. الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی سید المرسلین و آله الطیبین الطاهرین... فیقول الفقیر الی الله الغنی محمد بن الخفری هذا تعلیقات اتفقت منی علی شرح الهیات التجرید و قد جمعتها تذکرة لمن له قلب او القی السمع و هو شهید جعلنی الله و الطالبین من اهل التأیید. قوله استدلل علی وجود الواجب آه. اختار المص.»

انجام: «بسبب ما صار اکان واجب الوجود بذاته واجب الوجود لغيره».

نسخه: به خط حسین بن محمد حسینی کاتب رساله اثبات الواجب ضمیمه. تاریخ ختم استنساخ: محرم ۱۱۰۹ ق. مختصر حواشی مترقه دارد. اثر تصحیح و مقابله در این نسخه و ضمیمه به نظر نرسید.

(۱۳۵۴/۳/۱۶)

۶۰۷. مجموعه

۱. کتاب الاهلیجة فی التوحید (حدیث - عربی)
مؤلف و کتاب: رساله ای است از امام صادق حضرت ابو عبدالله جعفر بن محمد علیهما السلام که در جواب عریضه مفضل بن عمر جعفری و تقاضای او در نگارش ردی بر ملحدان مرقوم فرموده است.

آغاز: «بسم. حدثنی محرز بن سعید النحوی بدمشق، قال حدثنی محمد بن ابی مسهر بالرملة، عن ابیه، عن جده، قال کتب المفضل بن عمر الجعفی الی ابی عبدالله

جعفر بن محمد الصادق علیه السلام یعلمه ان اقواماً ظهوروا من اهل هذه الملة یجحدون الربوبية و یجادلون علی ذلك و یسألوه ان یردّ علیهم قولهم و یحتج علیهم فیما ادعوا بحسب ما احتج به علی غیرهم فکتب ابو عبدالله علیه السلام. بسم. اما بعد و قفنا الله و ایاک لطاعته».

نسخه: نام کاتب ندارد. تاریخ ختم استنساخ: جمادی الاولی ۱۰۶۳ ق. صفحه اول دارای سرلوح عالی.

۲. مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة (حدیث - عربی)
مؤلف و کتاب: رساله ای است اخلاقی در صد باب مروی از امام صادق حضرت جعفر بن محمد علیهما السلام.

نسخه: ظاهراً به خط کاتب نسخه قبل است و تاریخ کتابت ندارد. مع الاسف دست خیانت ورق اول نسخه را که محققاً دارای سرلوح عالی بوده، بریده و برده است.

۳. کتاب التوحید (توحید مفضل) (حدیث - عربی)
مؤلف و کتاب: رساله ای است در توحید که حضرت امام جعفر صادق علیه السلام برای مفضل بن عمر جعفری کوفی املاء فرموده و مفضل به خط خود نوشته است.
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و ظاهراً به خط نویسنده دو رساله قبل است. صفحه اول دارای سرلوح عالی است و هر سه کتاب به یک شکل نوشته شده و تمام اوراق مجداول مذهب است و صفحات اول هر سه به طلا تشعیر شده است و هیچ کدام اثر تصحیح و مقابله و تحشیه ندارد.

(۱۳۵۳/۹/۱۰)

۶۰۸. مجموعه

۱. اثبات الهیولی یا رساله فی تحقیق الهیولی (فلسفه - عربی)
مؤلف: محقق فاضل شمس الدین محمد بن احمد خفری شیرازی مقیم کاشان متوفی در نیمه اول قرن دهم
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. به قرائن در

نسخه: به خط محمد معصوم الحسینی. تاریخ ختم
استنساخ: ماه رمضان ۱۰۶۷ ق.

۳. حقایق الصنائع (اخلاق - فارسی)
مؤلف: سید میر ابوالقاسم فندرسکی (متوفی
۱۰۵۰ ق)

نسخه: به خط محمد معصوم بن محمد مهدی
الحسینی. ختم استنساخ: ۱۰۶۷ ق. همان کاتب نسخه
قبل و مالک مجموعه و از سادات خاتون آبادی ظ.
(۱۳۵۳/۸/۳)

۶۰۹. مجموعه

۱. فارسی هیئت (هیئت - فارسی)
مؤلف: ملا علی قوشچی علاءالدین بن محمد متوفی
۸۷۹ ق (فهرست منزوی)
کتاب: در علم هیئت و مشتمل بر مقدمه و دو مقاله و
خاتمه است و به طبع رسیده.
آغاز: «بسم. اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه
و دو مقاله و خاتمه».

نسخه: برگ سوم و چهارم آن بریده و برداشته شده.
گویا دارای تصویر هنری نفیس بوده که قطع کرده
و فروخته‌اند. به خط نستعلیق و عناوین و جداول به
شنگرف و با دقت نوشته و ترسیم شده. کاتب در پایان
نسخه چنین نوشته است: «در حینی که قلم از
دلم شکسته‌تر و مرگب از بخت بدم سیاه‌تر و از وطن و
قومان دور افتاده و در نهایت بدگذرانی در دارالسلطنه
اصفهان در مدرسه حاجی حسن در یوم پنجشنبه نهم
شهر شوال المکرم در خدمت مخدومی ملا حسن علی
رشتی سنه ۱۲۲۷ از هجره پیغمبر صلوات الله و سلامه
علیه و آله سمت تحریر پذیرفت. امید که جناب اقدس
الهی کاتب را به مقصد برساند. کتبه اقل السادات والطلبة
فضل الله الحسینی السبزواری اللهم اغفر له ولوالديه».
نام کتاب و مؤلف در نسخه نیست و پس از مراجعه به
فهارس حقیر شناختم.

نیمه قرن یازدهم نوشته شده. خط نستعلیق، و اثر مقابله
و تصحیح و حاشیه و امتیازی ندارد. روی برگ اول
نوشته‌اند: «رساله ملای خفری بر اثبات هیولی». ایضاً
تملک مرحوم میر محمد معصوم بن محمد مهدی حسینی.
آغاز: «بسم. لک الحمد یا ذا العظمة و الکبرياء و لک
الشکر یا خالق الارض و السماء. صل و سلم علی نبیک
الذی منه نبوة الانبیاء و ولیک الذی منه ولایة الاولیاء و
آله ذوی الهدایة و الاهتداء. اما بعد فیقول الفقیر الی الله
الغنی محمد بن احمد الخفری هذه رسالة فی تحقیق
الهیول (کذا) قد ألفتها تذکرة لا ولی النهی و لما عرفت
توفیق تألیفها من خصایص زمان اقبال عالی حضرت من
آیده الله تعالی بالنصر و الظفر و جعل فی طلوع شمس
دولته سعادة نوع البشر... المستخدم لاریاب السیف و
طوایف الأمم، العادل الاعلم، الکامل الاکرم، ملجاء
النقباء، سلطان العلماء، مکارمه لا تحصى و معالمه لا
یستقصی، المؤید بتواتر العناية من الله الصمد، جملاً
للسیادة و الافادة و الرفعة و الدین، محمد خلد الله...
جعلته تحفة لحضرة العلیة و خدمة لسدنة السنیة رجاء
ان یصادفنی من میامن قبوله الاقبال و یدرکنی مع ملامح
نظرة الکمال... و رتبته علی مقدمتین و مقصدین. المقدمة
فی ذکر مذاهب الناس فی حقیقة الجسم».

انجام: «و لکن هذا آخر ما قصدته فی هذه الرسالة و
الحمد لله علی افضاله و الصلوة علی محمد و آله. قد تم
بعون الله».

این رساله مبسوطه مشتمل بر ۸۹ ورق به قطع
کوچک است.

۲. حاشیه شرح حکمة العین (حکمت - عربی)
مؤلف: سید امیر غیاث الدین منصور دشتکی شیرازی
(متوفی ۹۴۸ ق)

کتاب: حاشیه مختصری است در ۲۲ ورق بر شرح
شمس الدین محمد بن مبارکشاه مشهور به میرک بخاری
جنکی بر حکمة العین ابوالحسن علی بن عمر معروف به
دبیران کاتبی قزوینی متوفی ۶۷۵ ق.

۲. خلاصة الحساب (ریاضی - عربی)
 مؤلف: مولانا شیخ بهاء الدین محمد عاملی (متوفی ۱۰۳۰ ق) قدس سره.
 نسخه: به خط نستعلیق همان سید فضل الله سبزواری است، با همان مختصات، لکن کاتب نام خود و تاریخ کتابت را ننوشت و پس از اتمام بلافاصله نسخه بعد را نوشته است.

۳. رسالة فی الحساب والجبر والمقابلة (ریاضی - عربی)
 مؤلف: ابوالعلا محمد البهشتی الاسفراینی (مقدمه) آغاز: «الحمد لله مبدع الآحاد و مؤلف الاعداد... و رتبته علی مقالته».
 انجام: «هو المطلوب و هذا آخر ما اردت ایراده فی هذه الرسالة معرضاً عن الاطالة».

نسخه: به خط کاتب دو ضمیمه قبل فضل الله حسینی سبزواری. تاریخ ختم استنساخ: در اصفهان روز پنجشنبه بیستم رجب ۱۲۲۷ ق. روی برگ اول خلاصة الحساب مهر: «ابن محمد علی، فضل الله الحسینی سنه ۱۲۲۶» که ظاهراً از کاتب است و مهر: «عبدہ الراجی محمد الحسینی ۱۲۳۱» دیده می شود.
 (۱۳۵۴/۳/۱۶)

۶۱۰. مجموعه

۱. الیهدی الی الرشاد فی بیان مجملات الارشاد (فقه - عربی)
 مؤلف: شیخ ابراهیم بن سلیمان قطیفی
 کتاب: در شرح کتاب ارشاد الاذهان الی احکام الایمان علامه حلی^{ره} است به «قوله - اقول» و ظاهراً تا فصل نیت از کتاب صلوة را بیشتر شرح نکرده است.
 نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و اثر تصحیح و مقابله ندارد و به مقدار یک جزوه از آخر ناقص است، مع الوصف نسخه خوبی است و به قرائن در قرن دهم

استنساخ شده است.

روی برگ اول تملک «علی بن خمیس الاحساوی» و مهر کبیر او و تملک «علی اصغر بن محمد جعفر سبزواری بتاریخ ۱۰۴۹» و مهر او و این عبارت: «از کتب وقفیه ملا محمد شریف دری» نوشته شده است.

۲. کتاب فی الفقه

مؤلف: نامعلوم

نسخه: نوزده برگ از کتاب فقهی است که به عنوان «مسئله - مسئله» مسائلی از نکاح را داراست و بی اول در آخر است و به خط کاتب الهادی است.

۳. قصیده امن تذکر جیران بذی سلم

تمام قصیده است با ترجمه فارسی منظوم. ۲۵ بیت از آن و از آخر ناقص و مجهول است.
 (۱۳۵۳/۱۱/۱۷)

۶۱۱. مجموعه من رسائل الشیخیه

۱. رسالة السلوک

مؤلف: حاج کریم خان کرمانی

کاتب در عنوان صفحه اول نوشته است: «رسالة السلوک کتبه سیدنا و مولانا وجه الله الکریم روحنا فداه للحاج محمد صادق خان و آخره للحاج میرزا محمود».
 انجام نسخه چنین است: «و الادبار عن الدنيا و السعی الی الآخرة و قد تم السلوک فی عصر یوم الاثنين ۱۳ ذی الحجة سنة ۱۲۷۱ فی قرية المباركة لنکر» که ظاهراً تاریخ استنساخ است.

۲. مقالة فی السلوک

مؤلف: حاج کریم خان کرمانی مذکور

کاتب در عنوان صفحه اول نوشته است: «فی السلوک کتبه سیدنا وجه الله الکریم روحنا فداه للاخ المهدی الحسن».

خان شیخی در علم خیوط که برای عبدالرحیم خان نوشته است.

کاتب: محمدباقر بن محمدمحسن اصفهانی که همان کاتب رسائل دیگر است.

تاریخ ختم استنساخ: روز یکشنبه ۲۱ ذی‌القعدة ۱۲۷۱ ق در قریه لنگر. سپس دو صفحه در اشکال خیوط مفردة و احکام آن به خط همان کاتب.

۸. رسالة فی علم الحصیات

مؤلف: همان حاج کریم خان کرمانی
برای محمدحسین خان تألیف کرده. تاریخ ختم تألیف: شب پنجشنبه ۲۵ شوال ۱۲۶۳ ق و در خاتمه گوید تقریباً ظرف دو ساعت این رساله را تألیف کرده. کاتب همان محمدباقر اصفهانی است.

۹. ابیات عربی

در ده صفحه.

آغاز:

«و أصبحت مرفوعة بنور ذاک رایة

التسیح و التحمید و التکبیر و التهلیل».

به خط کاتب سابق الذکر است و تاریخی ندارد و نام قائل معلوم نیست. سپس نه صفحه «اوراد مجریه» متفرقه به خط همان کاتب نوشته و مجموعه ختم می‌شود.

(۱۳۵۳/۱۱/۳۰)

۶۱۲. مجموعه (متفرقه - فارسی)

کتاب: مجموعه‌ای است از منتخبات رسائل یعنی غالباً منتخبی است از مطالب متفرقه از کتب و رسائل چندی که نوعاً در مسئله تکلیف و امثال ذلک است. نام انتخاب‌کننده و کاتب و تاریخ کتابت معین نیست و ظاهراً در حدود قرن ۱۱ ه نوشته شده و بدخط و مغلوط است و گویا کاتب این نسخه خود انتخاب‌کننده نیست.

رساله اول: ترجمه رساله التکلیفیه شهید اول است.

نسخه: به خط کاتب رساله قبل است و در پایان این مقاله نام خود را «اقل عبیده محمدباقر» نوشته است. تاریخ ندارد.

۳. مقدمة الفطرة السلیمة

مؤلف: همان حاج کریم خان کرمانی شیخی
کاتب در آغاز آن نوشته است: «هذه هي المقدمة الشريفة في السلوك من كتاب المستطاب الفطرة السليمة من رشحات اقلام» تا آخر همان القاب. کاتب: همان محمدباقر اصفهانی در قریه لنگر در ماه ذی‌الحجه ۱۲۷۱ ق، چنانکه در پایان نسخه آمده.

۴. النخبة فی التعقیبات

مؤلف: همان حاج کریم خان بن ابراهیم کرمانی
و این کتاب در تعقیبات نماز است و در مقدمه گوید: «هذه نخبة». تاریخ ختم تألیف: روز چهارشنبه ۲۱ جمادی الاولی ۱۲۷۱ ق. کاتب: همان محمدباقر اصفهانی. تاریخ: ۱۷ حجه ۱۲۷۱ ق. پس از این رساله چهار صفحه مطالب متفرقه است.

۵. تقریظ سیدکاظم رشتی بر تألیفات حاج کریم خان
عنوان چنین است: «منقول من رسالة سيدنا وجه الله الكريم روى فداه: هذا صورة ما كتبه السيد اجل الله شأنه و انار برهانه حين انصرف من عتبه السنیه و كتب ببلد الكاظم على مشرفه السلام فارسله الى مع الشيخ احمد التاجر». چهار صفحه است به خط کاتب مذکور.

۶. زیارت امام عصر عجل الله فرجه

آغاز: «السلام عليك يا حجة الله و يده».

مختصری است به خط همان کاتب.

سپس چهار صفحه در ترکیب سرب و زرنیخ زرد و ماء‌الکرم و غیره نوشته شده.

۷. رسالة وجيزة فی علم الخیوط

رساله‌ای است از حاج کریم خان بن ابراهیم

رساله آخر: احکام اتصالات کواکب تألیف محمد بن محمد ملقب به اختیار است که در احکام نجومی است و السلام.

(۱۳۶۳/۲/۱۷)

۶۱۳. مجموعه‌ای از رسائل و حواشی

متفرقاتی است بدون اول و آخر از رسائل و حواشی در علم کلام و نحو و غیره که از هر یک چند برگ بیشتر نبوده و بدون ترتیب جمع شده و تجلید کرده‌اند و اهمیتی ندارد.

۶۱۴. مجموعه

۱. نصاب الصببان (لغت - فارسی منظوم)
مؤلف: ابونصر فراهی
نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت و امتیازی ندارد و

معمولی است.

۲. کتاب الامثلة و شرح الامثلة (تصرف - فارسی)

مؤلف: نامعلوم

نسخه: نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از آخر ناقص است و معمولی است و شرح الامثلة غیر از نسخه مطبوعه در جامع المقدمات است.

(۱۳۵۳/۱۲/۸)

۶۱۵. مجموعه

۱. کتاب العوامل (نحو - عربی)

اوله: «الحمد».

۲. شرح التصريف (صرف - عربی)

اوله: «ان اروی».

تاریخ ختم تحریر: ۱۲۶۶ق.